

11/11/1989

**Betænkning
om
en lov om fuldbyrdelse af straf mv.**

Bind II

Resumé

Udkast til lovforslag

Bilag

Afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af Straffelovrådet

Betænkning nr. 1181

1989

Publikationen kan købes i boghandelen eller hos
Statens Informationstjeneste
Postboks 1103, 1009 København K.
Telefon 33 92 92 28 - Postgirokonto nr. 1 09 14 25.
Ved fremsendelse af check eller ved indbetaling
på giro til Statens Informationstjeneste
undgås ekspeditionsgebyr.

ISBN 87-503-8067-2 (bd. 2)

Ju 00-217-bet.

Vestergaard & Petersen, Albertslund

INDHOLDSFORTEGNELSE.

Bind I

Afsnit I: Indledning. Side

1.	Forord.....	13
2.	Arbejdsgruppens nedsættelse, kommissorium og sammensætning ..	15
3.	Arbejdsgruppens tilrettelæggelse og gennemførelse af sit arbejde ...	19

Afsnit II: International og fremmed ret.

4.	International ret	25
4.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	25
4.2.	International ret	25
5.	Fremmed ret.....	27
5.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	27
5.2.	Straffuldbyrdelse i Sverige og Norge	27

Afsnit III: Almindelige spørgsmål vedrørende en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

6.	Formålet med en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.	33
6.1.	Lovregulering af straffuldbyrdelsen og vurdering af straffuldbyrdelsens indhold.....	33
6.2.	Loven som vejledning for de dømte.....	34
7.	Området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.	35
7.1.	Arbejdsgruppens kommissorium mv.....	35
7.2.	Det strafferetlige sanktionssystem	35
7.3.	Arbejdsgruppens overvejelser.....	36
7.4.	Sammenfatning af arbejdsgruppens overvejelser om området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	38
8.	Kompetencespørgsmål i forbindelse med fuldbyrdelse af straf mv. .	41
8.1.	Gældenderet	41
8.2.	Særligt om kriminalforsorgen.....	42
8.3.	Arbejdsgruppens overvejelser.....	44

Afsnit IV: Fængselsstraffe.

9.	Almindelige bestemmelser	47
9.1.	Indledning	47
9.2.	Begrebet fængselsstraf.....	47

9.3.	Hovedprincipperne for selve fuldbyrdelsen af frihedsstraf	48
9.4.	Spørgsmålet om indsattes betaling af udgifterne ved straf fuldbyrdelsen.....	51
10.	Straffuldbyrdelsens iværksættelse.....	55
10.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	55
10.2.	Gældenderet	55
10.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	56
11.	Udsættelse og benådning	59
11.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	59
11.2.	Gældenderet	59
11.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	63
12.	Beregning af straffetiden	65
12.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	65
12.2.	Gældenderet	65
12.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	68
13.	Valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner	71
13.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	71
13.2.	Gældenderet	71
13.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	85
14.	Generelle spørgsmål om indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen	103
14.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	103
14.2.	Gældenderet	103
14.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	107
15.	Vejledning og planlægning i forbindelse med straf fuldbyrdelsen	109
15.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	109
15.2.	Gældenderet	109
15.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	110
16.	Indsattes medindflydelse på tilværelsen i afsoningsinstitutionen	111
16.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	111
16.2.	Gældenderet	111
16.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	114
17.	Indsattes ret til deltagelse i politiske beslutninger mv.	117
17.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	117
17.2.	Gældenderet	117
17.3.	Arbejdsgruppens overvejelser og forslag	118

18.	Indsattes forenings- og forsamlingsfrihed	119
18.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	119
18.2.	Gældenderet	119
18.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	120
19.	Indsattes ret til deltagelse i gudstjenester mv.	121
19.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	121
19.2.	Gældenderet	121
19.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	121
20.	Indsattes yringsfrihed	123
20.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	123
20.2.	Gældenderet	123
20.3.	Arbejdsgruppens overvejelser og forslag	126
21.	Privatretlige rettigheder og pligter (navnlig vedrørende egne penge og genstande)	131
21.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	131
21.2.	Gældenderet	131
21.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	134
22.	De indsattes ret til brevveksling og telefonering	137
22.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	137
22.2.	Gældenderet	137
22.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	140
23.	Indsattes ret til besøg	141
23.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	141
23.2.	Gældenderet	141
23.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	143
24.	De indsattes beskæftigelse ved arbejde, undervisning og uddannelse	145
24.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	145
24.2.	Gældenderet	145
24.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	155
25.	Forsorgsmæssig bistand	165
25.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	165
25.2.	Gældenderet	165
25.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	170
26.	Sundhedsmæssig bistand	173
26.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	173
26.2.	Gældenderet	173
26.3.	Justitsministeriets Sundhedsudvalg	176

26.4	Arbejdsgruppens overvejelser.....	180
27.	Fritiden.....	183
27.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	183
27.2	Gældenderet.....	183
27.3	Beskæftigelsesudvalgets overvejelser.....	185
27.4	Arbejdsgruppens synspunkter.....	185
28.	Udgang.....	189
28.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	189
28.2	Gældenderet.....	189
28.3	Tidligere overvejelser om udgang.....	202
28.4	Arbejdsgruppens overvejelser.....	207
29.	Visitation.....	215
29.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	215
29.2	Gældenderet.....	215
29.3	Særligt om indgreb over for varetægtsarrestanter og om Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om disse indgreb.....	216
29.4	Arbejdsgruppens overvejelser.....	218
30.	Magtanvendelse.....	221
30.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	221
30.2	Gældenderet.....	221
30.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	222
31.	Udelukkelse fra fællesskab.....	225
31.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	225
31.2	Gældenderet.....	225
31.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	226
32.	Anvendelse af sikringsmidler (håndjern og sikringscelle).....	229
32.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	229
32.2	Gældenderet.....	229
32.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	231
33.	Disciplinærstraffe.....	235
33.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	235
33.2	Gældenderet.....	235
33.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	239
34.	Konfiskation.....	245
34.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	245
34.2	Gældenderet.....	245
34.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	246

35.	Indsattes betaling af erstatning for skadeforvoldelse under straf fuldbyrdelsen	249
35.1	Arbejdsgruppens kommissorium	249
35.2	Gældenderet	249
35.3	Arbejdsgruppens overvejelser	249
36.	Strafabrydelse	251
36.1	Arbejdsgruppens kommissorium	251
36.2	Gældenderet	251
36.3	Arbejdsgruppens overvejelser	254
37.	Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen	255
37.1	Arbejdsgruppens kommissorium	255
37.2	Gældenderet	255
37.3	Arbejdsgruppens overvejelser	260
38.	Løsladelse	265
38.1	Arbejdsgruppens kommissorium	265
38.2	Gældenderet	265
38.3	Arbejdsgruppens overvejelser	275
39.	Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf	283
39.1	Arbejdsgruppens kommissorium	283
39.2	Gældenderet	283
39.3	Arbejdsgruppens overvejelser	284
V. Bødestrafte.		
40.	Fuldbyrdelse af bødestraf	287
40.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	287
40.2.	Gældenderet	287
40.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	290
VI. Betingede domme.		
41.	Om gennemførelsen af betingede domme	295
41.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	295
41.2.	Gældenderet	295
41.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	299
VII. Forvaring.		
42.	Fuldbyrdelse af forvaring	305

42.1. Arbejdsgruppens kommissorium	305
42.2. Gældenderet	305
42.3. Arbejdsgruppens overvejelser	308

VIII. Fælles bestemmelser for fuldbyrdelse af straf mv.

43. Forvaltningsretlige regler for sagsbehandling i forbindelse med fuldbyrdelse afstraffe mv.....	313
43.1. Arbejdsgruppens kommissorium	313
43.2. Gældenderet	313
43.3. Arbejdsgruppens overvejelser	321
44. Erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.....	323
44.1. Arbejdsgruppens kommissorium	323
44.2. Gældenderet	323
44.3. Arbejdsgruppens overvejelser	324
45. Klageregler mv.....	327
45.1. Arbejdsgruppens kommissorium	327
45.2. Gældenderet	327
45.3. Straffelovrådets overvejelser	332
45.4. Arbejdsgruppens overvejelser	332

IX. Økonomiske og administrative konsekvenser.

46. Økonomiske og administrative konsekvenser af arbejdsgruppens forslag	345
--	-----

Bind II

X. Resumé af arbejdsgruppens overvejelser og forslag.

47. Resumé af arbejdsgruppens overvejelser og forslag	359
47.1. Forord	359
47.2. Betænkningens afsnit I. Indledning	359
47.3. Betænkningens afsnit II. International og fremmed ret	360
47.4. Betænkningens afsnit III. Almindelige spørgsmål vedrørende en lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	361
47.5. Betænkningens afsnit IV.Fængselsstraffe.....	362
47.6. Betænkningens afsnit V. Bødestraffe.....	379
47.7. Betænkningens afsnit VI. Betingede domme.....	380
47.8. Betænkningens afsnit VII. Forvaring.....	380
47.9. Betænkningens afsnit VIII. Fælles bestemmelser for	

fuldbyrdelse af straf mv.....	381
47.10. Betænkningens afsnit IX. Økonomiske og administrative konsekvenser.....	383
47.11. Betænkningens afsnit XI. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	384
47.12. Betænkningens afsnit XII. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. ..	384
XI. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	385
XII. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.	491
XIII. Bilag	495
Bilag 1. Uddrag af borgerlig straffelov og retsplejeloven.	
Bilag 2. Bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf.	
Bilag 3. De Europæiske Fængselsregler (vedtaget af Ministerkomiteen den 12. februar 1987).	
Bilag 4. Lag om Kriminalvård i Anstalt, Sverige, 1974.	
Bilag 5. Brottsbalken, kap. 37., Sverige.	
Bilag 6. Lov nr. 7 af 12. desember 1958 om fængselsvesenet, Norge.	
Bilag 7. Utkast til ny fængselslov i Norge (afgivet af et udvalg i december 1988).	
Bilag 8. Justitsministeriets notat af 7. juni 1989 om adgangen for indsatte til at udgive et fængselsblad.	
Bilag 9. Justitsministeriets notat af 8. maj 1989 med overslag over det talmæssige omfang af klager, som efter lovforslaget vil kunne indbringes for retten.	

For så vidt angår de administrative bestemmelser, der i øvrigt er omtalt i betænkningen, er der løbende henvist til bestemmelsens placering i Kriminalforsorgens Cirkulæresamling (KC).

AFSNIT X

RESUMÉ AF ARBEJDSGRUPPENS OVERVEJELSER OG FORSLAG.

Kapitel 47. Resumé af arbejdsgruppens overvejelser og forslag.

47.1. Forord.

I dette kapitel gengives arbejdsgruppens overvejelser og forslag i hovedtræk. Gengivelsen sker i form af et resumé af de enkelte afsnit og kapitler i betænkningen.

47.2. Betænkningens afsnit I. Indledning.

47.2.1.1 betænkningens kapitel 1-3 redegøres for *arbejdsgruppens nedsættelse, kommissorium, sammensætning og arbejde.*

Arbejdsgruppen blev nedsat af Straffelovrådet den 17. juni 1985 og skal til brug for Straffelovrådets videre overvejelser af spørgsmålet om en særlig lov om straffuldbyrdelse overveje dette spørgsmål og udarbejde et udkast til en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppens kommissorium er gengivet i kapitel 2, pkt. 2.2. Det fremgår af kommissoriet bl.a.,

at det vil være en hovedopgave for arbejdsgruppen at tage stilling til, i hvilket omfang og i hvilken form de nugældende bestemmelser om straffuldbyrdelsen i straffeloven og i bekendtgørelser og cirkulærer fremtidig bør nedfældes i lovregler, og at et ledende hensyn i så henseende bør være en vurdering af reglernes væsentlighed ud fra principielle - herunder retssikkerhedsmæssige - og praktiske synspunkter,

at der på en række punkter formentlig vil være grund til at drøfte, om reglerne skal have en generel og ufravigelig karakter, eller om de bør udformes som hovedregler eller vejledende principper, der kan fraviges i enkelt tilfælde eller i grupper af tilfælde, der ikke egner sig til på forhånd at blive beskrevet i en lovtekst,

at bestemmelser om strafarterne og de almindelige betingelser for disses anvendelse ved domstolene fortsat bør findes i straffeloven,

at reglerne om betingelserne for prøveløsladelse og om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse, betinget dom mv. efter Straffelovrådets opfattelse også i fremtiden bør findes i straffeloven, og at disse spørgsmål derfor ikke skal drøftes i arbejdsgruppen,

at arbejdsgruppen må tage stilling til, om de nugældende regler i straffeloven eller i administrative bestemmelser skal lægges til grund ved udformningen af forslaget til en ny lov, eller om der bør foretages indholdsmæssige ændringer, og at arbejdsgruppen skal tage stilling til, hvorledes man skal vurdere spørgsmålet om indførelse af en ny form for klageadgang for domfældte.

Som medlemmer af arbejdsgruppen har deltaget repræsentanter for domstolene, politi og anklagemyndighed, kriminalforsorgen og Justitsministeriet samt advokater, som gennem dagligt arbejde som forsvarere i straffesager har kontakt til personer, der er eller har været indsatte, eller som er eller har været betinget dømte med tilsyn og særvilkår.

Arbejdsgruppen har afholdt 39 møder samt besøgt bl.a. en række af kriminalforsorgens institutioner mv. Arbejdsgruppen har endvidere valgt at tilrettelægge sit arbejde således, at man for hvert enkelt område inden for straffuldbyrdelsen har foretaget en nøje gennemgang ikke alene af lovregler og administrative forskrifter, men også af den administrative praksis både ved de enkelte institutioner og i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen. Denne arbejdsform, der har gjort det muligt for arbejdsgruppen at supplere sine overvejelser om indholdet af nye lovbestemmelser med vejledende udtalelser om den tilknyttede administrative praksis, har været særdeles tidkrævende og medvirket til, at arbejdsgruppens betænkning ikke er blevet afgivet inden for den oprindelige tidsramme. Den pågældende arbejdsform og den tidsmæssige udstrækning af arbejdsgruppens virksomhed har imidlertid medført, at arbejdsgruppens drøftelser har kunnet indgå i grundlaget for kriminalforsorgens løbende justering af administrative regler og praksis.

Med det sigte at give berørte myndigheder og organisationer samt indsatte og ansatte i kriminalforsorgen yderligere mulighed for at påvirke indholdet af en kommende lov om fuldbyrdelse af straf mv. er det aftalt med Straffelovrådet, at arbejdsgruppens betænkning med tilhørende lovforslag udsendes til høring, før Straffelovrådet behandler betænkningen. I forbindelse hermed er det forudsat, at der ved høring af kriminalforsorgens enkelte institutioner også skal gives de indsatte i fængslerne og beboerne på kriminalforsorgens pensioner mulighed for at gøre sig bekendt med arbejdsgruppens samlede overvejelser og forslag samt mulighed for samlet eller enkeltvis at afgive særskilte udtalelser herom. De modtagne høringssvar vil herefter af arbejdsgruppen blive sammenfattet i en særskilt redegørelse og fremsendt til Straffelovrådet sammen med en angivelse af de ændringer i arbejdsgruppens lovudkast, som høringssvarene måtte give anledning til.

For at undgå en yderligere forsinkelse med det videre arbejde med udarbejdelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf mv. har arbejdsgruppen alene haft en foreløbig drøftelse af nødvendigheden af et særligt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for særligt farlige indsatte, jf. herved Justitsministeriets cirkulære af 2. maj 1989 vedrørende dette spørgsmål.

Arbejdsgruppen har foreløbigt afsluttet sit arbejde i juni 1989.

47.3. Betænkningens afsnit II. International og fremmed ret.

47.3.1. I betænkningens *kapitel 4* omtales de *internationale bestemmelser, som* vedrører straffuldbyrdelsen, herunder navnlig de af Europarådet i 1987 vedtagne Europæiske Fængselsregler.

I betænkningens *kapitel 5* er omtalt gældende ret og aktuelle overvejelser vedrørende lovregler om straffuldbyrdelse i *Sverige og Norge*. Det fremgår heraf bl.a., at et norsk udvalg i december 1988 har afgivet en betænkning til det norske justitsdepartementet om en ny fængselslov.

47.4. Betænkningens afsnit III. Almindelige spørgsmål vedrørende en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

47.4.1.1 betænkningens kapitel 6 gennemgås formålet med udarbejdelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

På baggrund af arbejdsgruppens kommissorium fastslår arbejdsgruppen, at det er et hovedformål med udarbejdelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. i *lovregler* at opstille de overordnede retningslinier og principper for fuldbyrdelsen af straffe mv. og i forbindelse hermed at foretage en nøje vurdering af den måde, hvorpå fuldbyrdelsen i praksis bør foregå.

Arbejdsgruppen peger endvidere på, at et andet hovedformål for arbejdsgruppen har været, at en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. bør kunne tjene til vejledning for de dømte om straffuldbyrdelsens indhold. I forbindelse hermed fremhæves det, at arbejdsgruppen har tillagt det væsentlig betydning at søge antallet af fravigelige bestemmelser begrænset. Når arbejdsgruppen alligevel i lovforslaget har medtaget en række fravigelige bestemmelser, skyldes det den omstændighed, at en håndhævelse af et princip om at gøre reglerne ufravigelige antages gennemgående at ville medføre skærpede fuldbyrdelsesvilkår for hovedparten af de dømte af hensyn til kriminalforsorgens muligheder for at kunne gennemføre straffuldbyrdelsen også over for de relativt få sværest belastede af de dømte. Arbejdsgruppen bemærker dog samtidig, at man har lagt afgørende vægt på dels at understrege og fremhæve betingelserne for fravigelse af de enkelte regler, dels at skærpe kravet til angivelse af begrundelsen for sådanne fravigelser. Herved tilsigtes det at give den dømte bedst mulig klarhed over baggrunden for den enkelte afgørelse og dermed bedst muligt grundlag for at tage stilling til, om afgørelsen skal påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen eller yderligere indbringes for domstolene i henhold til arbejdsgruppens forslag om udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne, jf. herved betænkningens kapitel 45.

47.4.2.1 betænkningens kapitel 7 behandles spørgsmålet om området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppen gennemgår det strafferetlige sanktionssystem og foreslår på baggrund heraf, at en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. skal omfatte fuldbyrdelse af fængselsstraffe, bødestrafte, betingede domme og forvaring. Denne afgrænsning indebærer navnlig, at der i lovforslaget ikke medtages bestemmelser om fuldbyrdelsen af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69 (bortset fra forvaring idømt eller ikendt efter bestemmelsen i § 68, sidste punktum). Når disse foranstaltninger ikke foreslås medtaget i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv., skyldes det især, at frihedsberøvelse og anden behandling af psykisk afvigende personer bør ske med udgangspunkt i de regler, der gælder for behandlingen af andre patienter i det almindelige hospitalsvæsen. Af afgrænsningen af området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. følger yderligere, at loven ikke indeholder regler om varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvelse før endelig dom.

47.4.3.1 betænkningens *kapitel 8* redegør arbejdsgruppen for nogle *kompetencespørgsmål* i forbindelse med *fuldbyrdelse af straf mv.* Der redegøres særligt for kriminalforsorgens organisation og opgaver, herunder sådanne arbejdsopgaver, som varetages af kriminalforsorgen ved siden af de opgaver, der vedrører fuldbyrdelsen af straffe mv. Arbejdsgruppen peger på, at det til vejledning for de dømte mfl. bør fremgå af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv., at den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af straffe mv. varetages af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen understreger endvidere, at det af loven eller bestemmelser udfærdiget i medfør heraf klart bør fremgå, hvilken myndighed der har kompetence til at træffe den enkelte afgørelse. Denne præcisering må i nogen grad ske i de administrative forskrifter, idet arbejdsgruppen ikke har fundet grundlag for i hvert enkelt tilfælde at medtage bestemmelser i lovform om kriminalforsorgens interne kompetencefordeling mellem direktorat og institutioner.

47.5. Betænkningens afsnit IV. Fængselsstraffe.

I betænkningens *afsnit IV* gennemgår arbejdsgruppen en række spørgsmål i forbindelse med *fuldbyrdelsen af fængselsstraffe*. De enkelte spørgsmål behandles i særskilte kapitler, der generelt er opbygget således, at der indledes med en kort omtale af relevante afsnit i arbejdsgruppens kommissorium. Derefter gives gældende ret såvel med hensyn til eventuelle lovbestemmelser som til administrative bestemmelser og praksis. De enkelte kapitler afsluttes med arbejdsgruppens overvejelser vedrørende det pågældende spørgsmål.

47.5.1. I betænkningens *kapitel 9* behandler arbejdsgruppen spørgsmålet om *den nærmere afgrænsning af begrebet fængselsstraf, hovedprincipperne for selve fuldbyrdelsen af en fængselsstraf* og spørgsmålet om *de indsattes pligt til at betale for udgifterne ved straffuldbyrdelsen*.

Vedrørende *afgrænsningen af begrebet fængselsstraffremhæver* arbejdsgruppen, at dens lovforslag efter kommissoriet er udformet under den forudsætning, at hæftestrafen vil blive ophævet og fængselsstraffens minimum sænket til omkring 7 dage. Da arbejdsgruppen endvidere er enig med Straffelovrådet i, at der fra et fængselsmæssigt synspunkt ikke længere er nogen grund til at opretholde straffelovens sondring mellem fængsel og hæfte, omfatter udtrykket fængselsstraf i arbejdsgruppens lovudkast generelt tillige fuldbyrdelsen af de nuværende "hæftestrafte". I tilslutning til denne afgrænsning af begrebet fængselsstraf peger arbejdsgruppen på nogle enkelte bestemmelser, tora skal ændres eller medtages, såfremt hæftestrafen opretholdes.

Vedrørende *hovedprincipperne for selve fuldbyrdelsen af fængselsstraf* tiltræder arbejdsgruppen den gældende opfattelse, hvorefter fuldbyrdelsen af en frihedsstraf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til frihedsberøvelsens gennemførelse (kriminalforsorgens ordens- og sikkerhedsmæssige virksomhed) som til behovet for at hjælpe eller påvirke de indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse (kriminalforsorgens behandlingsmæssige virksomhed). Det under-

streges, at kriminalforsorgen har pligt til at søge begge de nævnte sæt hensyn vartaget samtidig, hvilket indebærer, at man i tilfælde af konflikt imellem hensynene må foretage en konkret og begrundet afvejning. Dette kan medføre, at det ikke vil være muligt at gennemføre behandlingsmæssigt velbegrundede foranstaltninger. Det kan også medføre, at behandlingsmæssige foranstaltninger af væsentlig betydning for den indsatte muligheder for at føre en kriminalitetsfri tilværelse begrunder en lempelse af sikkerhedsmæssigt betonedede foranstaltninger. Det understreges endvidere, at den overordnede målsætning for kriminalforsorgen som for retsvæsenet i øvrigt er at bekæmpe kriminalitet, og at fuldbyrdelsen af en frihedsberøvelse derfor om muligt bør søges tilrettelagt og gennemført på en måde, som ikke i sig selv indebærer en forøget risiko for ny kriminalitet under frihedsberøvelsen eller efter løsladelsen.

For så vidt angår spørgsmålet om *indsattes betaling af udgifterne ved straf-fuldbyrdelsen* foreslår arbejdsgruppen, at denne pligt til betaling af afsoningsomkostninger ophæves. Baggrunden for dette forslag er dels den mere principielle begrundelse, at det forekommer rigtigst, at staten som sådan afholder udgifterne ved fuldbyrdelsen af en strafferetlig retsfølge, dels at kun meget få straffasonere i praksis har mulighed for at betale, og at ordningen på den baggrund indebærer et u hensigtsmæssigt stort administrativt arbejde navnlig for politiet, men også for kriminalforsorgsmyndighederne. Hertil kommer, at en inddrivelse af afsoningsomkostninger kan modvirke de bestræbelser, der i øvrigt gøres for at bistå den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Arbejdsgruppen gør opmærksom på, at en ophævelse af den gældende ordning dels vil have budgetmæssige konsekvenser, dels vil kunne opfattes som en lempelse af den samlede strafferetlige reaktion over for de personer, der har mulighed for at betale for afsoningsomkostningerne. Disse personer er i vidt omfang hæftedømte og dermed især personer, der er idømt frihedsstraf for at have kørt efter indtagelse af spiritus. Arbejdsgruppen peger derfor på den mulighed at skabe adgang til at idømme sådanne personer, der efter deres økonomiske forhold ved afsigelsen af straffedommen skønnes at være i stand til at betale, tillægsbøder eller pligt til betaling af afsoningsomkostninger, således at den samlede reaktion over for de pågældende ikke ændres som følge af arbejdsgruppens forslag, der alene er begrundet i administrative hensyn og mere principielle synspunkter.

47.5.2. I betænkningens *kapitel 10* behandles spørgsmålet om *straffuldbyrdelsens iværksættelse*. Der redegøres for sammenhængen med bestemmelserne herom i retsplejeloven. Arbejdsgruppen finder, at retsplejelovens regler om dette spørgsmål bør præciseres, således at det klart fremgår, at en person, der er varetægtsfængslet efter dom, skal overgå fra varetægt til fuldbyrdelse, så snart det kan konstateres, at der foreligger en endelig dom. Dette forslag er begrundet i, at den dømte normalt har bedre muligheder for beskæftigelse, fællesskab mv. i en fuldbyrdelsesinstitution end som varetægtsfængslet i et arresthus. I forbindelse hermed peger arbejdsgruppen endvidere på mulighederne for en øget anvendelse af bestemmelsen i retsplejelovens § 777, hvorefter en varetægtsarrestant i visse tilfælde kan anbringes i en fuldbyrdelsesinstitution også i perioden før endelig dom.

47.5.3.1 betænkningens *kapitel 11* behandles spørgsmålene om *udsættelse og benådning*.

Arbejdsgruppen foreslår, at det i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. fastslås, at en frihedsstraf som udgangspunkt skal fuldbyrdes snarest muligt efter straffedommen. Arbejdsgruppen finder dette princip væsentligt for retshåndhævelsen. Der tilsigtes ikke nogen ændring af de eksisterende frister for tilsigelse af dømte på fri fod. Disse frister betyder normalt, at straffuldbyrdelsen tidligst påbegyndes 3-4 måneder efter straffedommen. Sådanne frister findes imidlertid generelt set velbegrundede og med fornøden hensyntagen såvel til den dømte som til administrative forhold. Arbejdsgruppen tilslutter sig, at der efter gældende praksis er særlige grupper af dømte, fx voldsdømte, der indkaldes til særlig hurtig afsoning.

Arbejdsgruppen foreslår, at dømte, der selv søger om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen, så vidt muligt skal have imødekommet deres ansøgning. For at dette også kan gennemføres i praksis, vil kriminalforsorgen i sådanne sager kunne se bort fra de almindelige principper for placeringen af indsatte i bestemte institutioner mv.

Arbejdsgruppen, der kan tilslutte sig de gældende administrative retningslinier vedrørende udsættelse af straffuldbyrdelsen, foreslår endvidere, at de i praksis vigtigste grunde til udsættelse af straffuldbyrdelsen anføres i loven. Arbejdsgruppen foreslår endelig, at det i loven præciseres, hvornår en ansøgning om udsættelse eller benådning har opsættende virkning.

47.5.4.1 betænkningens *kapitel 12* behandles spørgsmålet om *den nærmere beregning af straffetiden*, der er den periode, hvori en fængselsstraf skal fuldbyrdes ved ophold i en afsoningsinstitution. Arbejdsgruppen overvejer bl.a., hvorvidt straffelovens bestemmelser om straffetidsberegning (§ 46, § 86 og § 90, stk. 1) bør overføres til en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Arbejdsgruppen foreslår, at reglerne i straffelovens § 46 om unddragelse af straffuldbyrdelsen eller indlæggelse på sygehus under straffuldbyrdelsen overføres til straffuldbyrdelsesloven. Bestemmelsen i straffelovens § 86 om afkortning i fuldbyrdelsen for anholdelse, varetægtsfængsling mv. findes derimod at have en sådan sammenhæng med straffelovens regler om straffastsættelse, at bestemmelsen efter arbejdsgruppens opfattelse ikke bør overføres til en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppen foreslår, at kriminalforsorgen får pligt til at foretage en straffetidsberegning, så snart tidspunktet for påbegyndelsen af fuldbyrdelsen er fastlagt. Denne straffetidsberegning skal omfatte dels tidspunktet for løsladelse efter endt strafudståelse, dels tidspunktet for en eventuel ordinær prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen. Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at den dømte snarest og om muligt gerne i forbindelse med indkaldelsen til afsoning skal gøres bekendt med den del af straffetidsberegningen, der fastlægger tidspunktet for løsladelse efter endt strafudståelse. Orientering om den del af straffetidsberegningen, der vedrører tidspunktet for eventuel ordinær prøveløsladelse, bør gives senest i forbindelse med indsættelsen og gerne samtidig med en nærmere orientering om mulighederne for prøveløsladelse og betingelserne

herfor.

De nærmere regler for straffetidsberegningen bør fortsat kunne fastsættes administrativt. Enkelte regler er imidlertid så væsentlige, at de bør medtages i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Som noget nyt foreslår arbejdsgruppen, at der ved beregningen af straffetiden generelt kan foretages fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling, såfremt den indsatte ikke selv har givet anledning til de nævnte foranstaltninger og selv ønsker fradrag i stedet for erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a.

47.5.5. Betænkningens *kapitel 13* vedrører *valget af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner*.

47.5.5.1. På grundlag af en beskrivelse af forholdene i henholdsvis et åbent fængsel, et lukket fængsel og et arresthus konkluderer arbejdsgruppen, at der er betydelig forskel på afsoningsvilkårene i de forskellige typer af institutioner. Hertil kommer, at også valget af det konkrete afsoningssted har stor betydning for de vilkår, som en idømt frihedsstraf faktisk afsones under. Arbejdsgruppen understreger, at man i meget væsentlig grad er bundet af den eksisterende afsoningskapacitet, dens fordeling på institutionstyper og dens geografiske beliggenhed. Herudover tager arbejdsgruppen udgangspunkt i det grundlæggende princip, at en frihedsberøvelse ikke må gennemføres med strengere midler, end formålet nødvendiggør. For valget af afsoningssted indebærer dette, *at* en fængselsstraf bør afsones i fængsel og ikke i arresthus, *at* en fængselsstraf bør afsones i et åbent fængsel og ikke i et lukket fængsel, samt *at* straffen så vidt muligt skal fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved arbejdsgruppens forslag til regulering af valget af afsoningssted foreslås de tre hovedsynspunkter opstillet som egentlige hovedregler, der kun kan fraviges i nærmere beskrevne tilfælde.

Ved *valget mellem fængsel og arresthus* som afsoningsinstitution indebærer den eksisterende afsoningskapacitet, at det i et vist omfang vil være nødvendigt at lade fængselsstraffe fuldbyrde i arresthus. Efter arbejdsgruppens forslag vil fængselsstraffe mod den pågældendes eget ønske kun kunne fuldbyrdes i arresthus, såfremt der er tale om korterevarende straffe, såfremt anbringelse i arresthus på grund af den pågældendes farlighed eller kriminalitet skønnes at være af afgørende betydning for mulighederne for at forebygge undvigelse, vold eller trusler om vold eller for at beskytte den indsatte mod kraftige reaktioner fra medindsatte, eller såfremt anbringelse i Vestre Hospital må anses for nødvendig efter de foreliggende lægelige oplysninger. Arbejdsgruppen forudsætter, at indsatte under fuldbyrdelse af fængselsstraf i et arresthus tilbydes fællesskab og beskæftigelses-, uddannelses- og fritidsmuligheder i et omfang, der - alene begrænset af de praktiske hensyn og at den særlige begrundelse for anbringelsen i arresthus - søges tilnærmet forholdene i et fængsel.

Vedrørende *valget mellem åbent fængsel og lukket fængsel* opstiller arbejdsgruppen tre regler, der hver for sig kan føre til anbringelse i lukket fængsel mod den dømtes eget ønske. Den første af disse regler indebærer, at tilstedeværelsen af nogle objektivt konstaterbare forhold som udgangspunkt bevirker, at den dømte skal anbringes i lukket fængsel ved straffuldbyrdelsens påbegyndelse.

Dette gælder de tilfælde, hvor den idømte straf er på mindst 5 år, eller hvor den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Arbejdsgruppen har i forbindelse hermed særligt overvejet, om domme for bestemte strafbare forhold i sig selv skulle medføre anbringelse i lukket fængsel. Arbejdsgruppen har herved navnlig overvejet placeringen af dømte efter narkotikabestemmelsen i straffelovens § 191, idet sådanne dømte efter det for arbejdsgruppen oplyste i meget vidt omfang har givet anledning til problemer ved afsoning i åbent fængsel. Arbejdsgruppen har imidlertid ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at foreslå en fast regel om, at alle eller nærmere angivne dømte efter straffelovens § 191 skal anbringes i lukket fængsel.

Forslaget om, at visse objektive oplysninger om den dømtes forhold under en eventuel tidligere afsoning som udgangspunkt skal bevirke, at den dømte skal anbringes i lukket fængsel, vil for det første omfatte den situation, at den dømte under en tidligere afsoning i lukket fængsel er undvejet eller har forsøgt at undvige. Endvidere vil bestemmelsen omfatte de tilfælde, hvor den dømte ved en tidligere afsoning af en fængselsstraf ikke er fundet egnet til anbringelse i åbent fængsel. For det tredje vil forslaget omfatte de tilfælde, hvor den dømte under den tidligere afsoning mod sin vilje er blevet overført fra et åbent fængsel til et lukket fængsel eller arresthus som følge af et forhold, der var åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel. Det er et fællestræk for de nævnte forhold under den tidligere afsoning, at de kun fører til anbringelse i lukket fængsel, såfremt det ikke senere under afsoningen blev fundet forsvarligt at tilbageføre eller overføre den dømte til åbent fængsel.

Ved siden af den foreslåede regel om "obligatorisk" anbringelse i lukket fængsel foreslår arbejdsgruppen, at fuldbyrdelsen kan ske i lukket fængsel, hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil undvige eller begå strafbart eller andet groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel. Bl.a. på baggrund af overvejelserne om anbringelse af personer dømt efter straffelovens § 191 har arbejdsgruppen forståelse for, at oplysninger om en sådan kriminalitet må tillægges væsentlig betydning ved afgørelsen af afsoningssted. Endvidere foreslår arbejdsgruppen, at fuldbyrdelsen kan ske i Anstalten ved Herstedvester, hvis dette må anses for nødvendigt efter de foreliggende lægelige oplysninger.

Vedrørende *valget af den konkrete afsoningsinstitution* foreslår arbejdsgruppen en præcisering af de forhold, der kan begrunde en fravigelse af det nævnte udgangspunkt, hvorefter den dømte så vidt muligt skal afsone straffen i nærheden af sit hjemsted. At dette udgangspunkt må fraviges i et række tilfælde, følger allerede af den geografiske fordeling af den eksisterende afsoningskapacitet. Arbejdsgruppen finder, at nærhedskriteriet kan fraviges ved kortere straffe, af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner, af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte eller for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand, af hensyn til at forebygge overgreb på andre indsatte, eller hvis særlige forhold und-

tagelsesvis gør anden anbringelse påkrævet fx for at forhindre undvigelse eller forsøg på at befri den pågældende fra afsoning. Særligt vedrørende muligheden for at yde den dømte pædagogisk eller anden særlig bistand peger arbejdsgruppen på de overvejelser og forslag, som er fremsat af Beskæftigelsesudvalget i betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid.

47.5.5.2. Valget af det umiddelbare anbringelsessted er ikke udtryk for, at hele straffuldbyrdelsen bør foregå i den pågældende institution. Arbejdsgruppen opstiller derfor en række regler, der skal sikre, at indsatte, som er anbragt i arresthus eller i lukket fængsel senere kan overføres til åbent fængsel når anbringelse i åbent fængsel ikke længere må anses for betænkkelig. Modsat forudsætter den mere lempelige afsoningsform i åbne fængsler at dømte, der er anbragt i sådanne fængsler, må kunne overføres til fortsat afsoning i lukket fængsel, hvis deres adfærd under afsoningen i åbent fængsel viser sig at være åbenbart uforenelig med en sådan anbringelse. Adgangen til at overføre de dømte mellem kriminalforsorgens institutioner er af så væsentlig betydning for de pågældende, at betingelserne herfor foreslås reguleret i selve loven om fuldbyrdelse af straf mv. De foreslåede regler herom har nær sammenhæng med reglerne om anbringelse af fængselsdømte ved straffuldbyrdelsens påbegyndelse.

For at sikre, at spørgsmålet om overførsel fra lukket til åbent fængsel tages op til vurdering og afgørelse også uden den dømtes særskilte begæring herom, foreslår arbejdsgruppen en særlig sagsbehandlingsregel, der skal sikre, at nærmere angivne væsentlige spørgsmål fx om sådan overførsel, jævnlige skal behandles af institutionen også uden ansøgning fra den indsatte.

De foreslåede bestemmelser om overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel bygger på samme måde som anbringelsesreglerne på dels nogle objektivt konstaterbare forhold, dels en særlig bestyrket mistanke om en adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel, dels en særlig lægelig indikation for behandling mv.

I betænkningens kapitel 13 behandler arbejdsgruppen endvidere spørgsmålet om den dømtes *adgang til efter eget ønske at udstå straffen i fællesskab med andre indsatte eller uden sådant fællesskab*. Arbejdsgruppen kan tiltræde det gældende udgangspunkt, hvorefter en fængselsstraf skal udstås i fællesskab med andre indsatte. Arbejdsgruppen foreslår imidlertid nogle regler, der giver en indsat ret til at udstå straffen uden eller med begrænset fællesskab.

47.5.6. I betænkningens *kapitel 14* behandler arbejdsgruppen mere generelt spørgsmålet om *de indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen*. Arbejdsgruppen finder herved intet grundlag for at foreslå ændring af det gældende udgangspunkt, hvorefter indsatte har adgang til at udøve deres borgerlige rettigheder i det omfang, frihedsberøvelsen ikke i sig selv afskærer dem herfra. Dette udgangspunkt er i overensstemmelse med den gældende opfattelse, at gennemførelsen af en frihedsberøvelse skal ske på en måde, der også tilgodeser humane og medmenneskelige hensyn.

I tilknytning til det nævnte udgangspunkt finder arbejdsgruppen det imidler-

tid fundamentalt at slå fast, at gennemførelse af en frihedsstraf ikke er mulig uden begrænsninger i den enkelte indsatte almindelige rettigheder. Ved den nærmere affattelse af lovforslaget har det derfor for arbejdsgruppen været et hovedspørgsmål at klarlægge, hvornår og under hvilke betingelser de forskellige rettigheder kan fraviges. Blandt de hensyn, som særlig ofte vil kunne begrunde en fravigelse af det anførte udgangspunkt, nævner arbejdsgruppen hensynet til kriminalforsorgens sikkerheds- og ordensmæssige virksomhed, hvorved forstås kriminalforsorgens muligheder for at gennemføre og sikre frihedsberøvelsen på en måde, der er tålelig for alle indsatte. Arbejdsgruppen understreger imidlertid samtidig, at fravigelser af det nævnte udgangspunkt i det enkelte tilfælde skal kunne begrundes i konkrete ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, og at kriminalforsorgen har pligt til efter forvaltningsloven at give en begrundelse af en sådan karakter, at den i tilstrækkeligt omfang kan indgå i den indsatte overvejelse om, hvorvidt afgørelsen skal søges ændret.

47.5.7.1 betænkningens *kapitel 15* foreslår arbejdsgruppen, at alle afsoningsinstitutioner skal **have pligt til at give den dømte en udførlig orientering** om regler for opholdet i institutionen og om institutionens forhold i øvrigt. Denne samlede orientering skal gives hurtigst muligt efter indsættelsen i institutionen.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at alle afsoningsinstitutioner skal have pligt til i samarbejde med den dømte snarest efter indsættelsen at udarbejde en **plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen**. Formålet med denne planlægning skal være at fremhæve, at strafudståelsen så vidt muligt allerede fra dens påbegyndelse skal søges tilrettelagt også med henblik på at styrke og forbedre den dømtes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse efter løsladelsen. Den udarbejdede plan skal jævnligt sammenholdes med den indsatte forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

47.5.8.1 betænkningens *kapitel 16* behandles spørgsmålet om de **indsattes medindflydelse på tilværelsen i afsoningsinstitutionen**. Arbejdsgruppen tillægger det stor betydning, at de indsatte har mulighed for at øve indflydelse på generelle spørgsmål af betydning for deres tilværelse i institutionen, og foreslår, at de indsatte ret til at øve sådan indflydelse fastslås i loven. De indsatte medindflydelse foreslås som udgangspunkt udøvet gennem valgte repræsentanter (talsmænd), som skal have adgang til indbyrdes kontakt til forberedelse af drøftelserne med institutionens ledelse.

47.5.9.1 betænkningens *kapitel 17* behandles spørgsmålet om de **indsattes ret til deltagelse i politiske beslutninger mv.** Arbejdsgruppen finder det centralt for de indsatte muligheder for deltagelse i det almindelige samfundsliv, at de har adgang til at deltage i valg og andre politiske handlinger. Arbejdsgruppen finder imidlertid ikke anledning til at foreslå særskilte bestemmelser herom i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv., da regler, der tager sigte herpå, allerede findes i gældende lovgivning.

47.5.10. I betænkningens *kapitel 18* behandles spørgsmålet om de *indsattes forenings- og forsamlingsfrihed*. Det fastslås, at disse grundlovssikrede rettigheder også gælder under indsættelse i kriminalforsorgens institutioner. Det er imidlertid en følge af selve frihedsberøvelsen, at de indsatte ikke altid har adgang til at forsamles frit. I det omfang indskrænkninger i adgangen til fællesskab er begrundet i rent praktiske hensyn, henstiller arbejdsgruppen, at kriminalforsorgen fortsat søger at afhjælpe sådanne hindringer for udøvelsen af forsamlingsfriheden.

47.5.11.1 betænkningens *kapitel 19* behandles spørgsmålet om de indsatte *ret til deltagelse i gudstjenester mv.* Arbejdsgruppen foreslår, at en sådan ret fastslås i loven, og at det i forbindelse hermed også bør fastslås, at indsatte, hvis tilhørsforhold til et af Kirkeministeriet anerkendt trossamfund forbyder dem at være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

47.5.12.1 betænkningens *kapitel 20* behandles spørgsmålet om de *indsattes ytringsfrihed*, navnlig med hensyn til reglerne om *ukontrolleret brevveksling*, om indsatte *udgivelse af informationsblade* og om indsatte *adgang til at udtale sig til pressen*.

Reglerne om adgang til *ukontrolleret brevveksling* har på baggrund af de almindelige bestemmelser om indsatte adgang til brevveksling med omverdenen karakter af en "sikkerhedsventil". Reglerne skal skabe sikkerhed for, at en indsat til en person eller myndighed uden for institutionen og eventuelt uden for kriminalforsorgen altid vil kunne klage over forholdene i institutionen eller over behandlingen af sin sag i det hele taget. Arbejdsgruppen drøfter særligt spørgsmålet om afgrænsningen af de personer og myndigheder, som den indsatte skal kunne brevveksle ukontrolleret med. Arbejdsgruppen foreslår i forbindelse hermed, at denne gruppe udvides til at omfatte alle advokater, der er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere, jf. retsplejelovens § 733, stk. 1.

Arbejdsgruppen tiltræder, at der ydes indsatte praktisk og økonomisk støtte til *udgivelse af et informationsblad* i institutionen. For at undgå, at udgivelsen af sådanne informationsblade vanskeliggør institutionens sikkerhedsmæssige virksomhed eller varetagelsen af dens ordensmæssige opgaver fx ved at røbe sikkerhedssystemer eller ved groft at forulempe medindsatte eller ansatte, og for at undgå krænkende eller forulempende omtale af den forurettede ved en forbrydelse eller den forurettedes pårørende foreslår arbejdsgruppens flertal, at lederen af afsoningsinstitutionen fortsat skal have adgang til på forhånd at gennemlæse de indsatte blad og til at forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør dette påkrævet, eller såfremt indholdet groft forulemper enkeltpersoner. Det foreslås i tilknytning hertil, at institutionen kan inddrage støtten til udgivelsen af informationsbladet. Arbejdsgruppen er opmærksom på, at selv en opretholdelse af en eksisterende adgang til censur kan forekomme betænkelig på baggrund af de senere årtiers udvikling i opfattelsen af reglerne om beskyttelse af individets rettigheder. Arbejdsgruppens flertal

anser det imidlertid for åbenbart i strid med retsfølelsen, hvis institutionen ikke fortsat skulle have mulighed for at hindre indsatte i at udgive et internt blad finansieret af institutionen, såfremt offentliggørelse af bladet ville indebære fx en grov forulempelse af en forurettet ved en forbrydelse eller et anslag mod institutionens sikkerhedsmæssige virksomhed. To medlemmer af arbejdsgruppen har ikke kunnet tiltræde dette forslag.

Vedrørende de indsattes **adgang til at udtale sig til pressen** foreslår arbejdsgruppen, at en indsat skal have ret til at lade sig interviewe. Arbejdsgruppen finder denne mulighed for kontakt til omverdenen for væsentlig ikke mindst af hensyn til offentlighedens adgang til at få nærmere kendskab til de forhold, hvorunder en frihedsstraf fuldbyrdes. Også for indsatte, der ikke føler sig i stand til at udtrykke sig skriftligt, kan det have særlig betydning at have adgang til kontakt til pressen. Arbejdsgruppen finder imidlertid, at adgangen til at lade sig interviewe i selve afsoningsinstitutionen skal kunne begrænses ud fra samme hensyn, som ligger bag arbejdsgruppens forslag om, at udgivelsen af et informationsblad i institutionen i særlige tilfælde skal kunne hindres.

47.5.13.1 betænkningens **kapitel 21** behandles spørgsmålet om **de indsattes private retteligheder og pligter** under straffuldbyrdelsen. Arbejdsgruppen finder ikke grundlag for at foreslå begrænsninger i disse retteligheder, bortset fra adgangen til i institutionen at besøge og disponere over penge og genstande. Sådanne begrænsninger findes imidlertid nødvendige både for at sikre kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed og af ordensmæssige hensyn, herunder hensynet til at også svage indsatte kan have tålelige forhold under afsoningen. De fornødne begrænsninger i adgangen til at besøge og disponere over penge og genstande forudsættes fastsat administrativt, bl.a. fordi sådanne begrænsninger i nogen grad vil være knyttet til de faktiske forhold i den enkelte afsoningsinstitution.

47.5.14. I betænkningens **kapitel 22** behandles spørgsmålet om de **indsattes ret til brevveksling og telefoning**. Arbejdsgruppen tillægger den indsattes kontakt til omverdenen stor betydning for den indsattes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Arbejdsgruppen understreger derfor kriminalforsorgens forpligtelser til at søge at overvinde de praktiske hindringer, der kan opstå for indsattes adgang til brevveksling og telefoning.

Arbejdsgruppen finder, at adgangen til **brevveksling** bør fastslås i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv., og at det i tilknytning hertil bør præciseres, under hvilke betingelser der kan ske gennemlæsning og eventuel tilbageholdelse af breve til og fra den indsatte. I forbindelse hermed foreslår arbejdsgruppen en ophævelse af den eksisterende adgang til stikprøvevis gennemlæsning uden konkret mistanke om misbrug.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at de indsattes muligheder for at føre **telefonsamtaler** præciseres i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Udgangspunktet bør være, at den indsatte har ret hertil i det omfang, som det er praktisk muligt. Arbejdsgruppen er imidlertid indforstået med, at varetagelsen af de sikkerheds-

mæssige opgaver i de lukkede fængsler må medføre kontrol af samtalepartner og endvidere kan medføre, at indsattes telefonsamtaler fra sådanne fængsler normalt må påhøres eller eventuelt aflyttes af en funktionær.

47.5.15.1 betænkningens *kapitel 23* behandles spørgsmålet om de *indsattes ret til besøg*. Arbejdsgruppen understreger i forbindelse med dette spørgsmål den betydning, som opretholdelse og styrkelse af forbindelsen med omverdenen i almindelighed må antages at have for den indsattes muligheder for at føre en kriminalitetsfri tilværelse. Arbejdsgruppen foreslår, at de indsattes ret til at modtage besøg fastslås i loven om fuldbyrdelse af straf mv. Det forudsættes, at en indsat har ret til mindst et ugentligt besøg af mindst 1 times og så vidt muligt 2 timers varighed, og at der i den enkelte institution kan og bør gives tilladelse til besøg i videre omfang, såfremt dette er praktisk muligt og foreneligt med tilrettelæggelsen af de indsattes daglige beskæftigelse. Arbejdsgruppen foreslår i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. også medtaget bestemmelser om adgangen til at fastsætte begrænsninger i de indsattes ret til besøg. Sådanne begrænsninger vil fortsat kunne fastsættes ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge indsmugling af våben, narkotika eller alkohol. I forbindelse med reglerne om besøg foreslår arbejdsgruppen en bestemmelse, der giver en indsat ret til at være sammen med sine mindreårige børn i institutionen efter nærmere regler fastsat af justitsministeren med særlig hensyntagen til, hvad der må anses at være bedst for barnet.

47.5.16.1 betænkningens *kapitel 24* behandles spørgsmålet om de *indsattes beskæftigelse ved arbejde, undervisning og uddannelse*. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen navnlig på baggrund af Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid.

Arbejdsgruppen tilslutter sig de af Beskæftigelsesudvalget foreslåede principper for den fremtidige beskæftigelse. Disse principper indebærer bl.a. en lovfæstet pligt for den indsatte til at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, herunder arbejde, uddannelse eller undervisning. Den indsattes pligt til at være beskæftiget foreslås modsvaret af en ret til beskæftigelse, der indebærer en forpligtelse for kriminalforsorgen til at tilvejebringe de fornødne beskæftigelsestilbud. Det er i forbindelse hermed forudsat, at der over for dømte med en meget kort opholdstid i institutionen eller for særlige grupper af indsatte vil kunne fastsættes regler om undtagelse fra såvel retten som pligten til at være beskæftiget.

Det foreslås, at der alene reageres med økonomiske virkemidler over for indsatte, der ikke opfylder pligten til at være beskæftiget. I forhold til gældende ret betyder dette, at adgangen til i sådanne tilfælde at anvende disciplinærstraf i form af straffelse eller til at anbringe dømte i enrum i fritiden ophæves. Den økonomiske reaktion skal foruden tab af vederlag i vægringsperioden være et ekstraordinært løntræk i den efterfølgende arbejdsindtjening. Det understreges, at de foreslåede ændringer ikke berører de gældende regler for anvendelse af sanktioner i tilfælde af kollektiv vægring eller i tilfælde af aktioner, der i øvrigt indebæ-

rer en risiko for institutionens orden eller sikkerhed.

Der foreslås indført en ny ordning med hensyn til udbetaling af vederlag for beskæftigelse. Den nye ordning foreslås niveaumæssigt at svare til (forbigående) kontanthjælp til underhold og indebærer bl.a., at en række naturalieydelse, herunder kostforplejning, erstattes af en kontantydelse, der indregnes i vederlaget. Den ny vederlagsordning indrettes i øvrigt bl.a. med det formål at fremme stabiliteten på det enkelte arbejds- eller undervisningssted. Det er et væsentligt element i den foreslåede ordning, at deltagelse i egentlig undervisning ligestilles med deltagelse i produktionsskole, produktionsvirksomhed og økonomidrift. Det tilsigtes herved at gøre deltagelse i undervisning mere attraktiv end efter gældende vederlagsordning, hvilket findes af væsentlig betydning for de mange indsatte, hvis uddannelsesmæssige grundlag er særdeles ringe.

Arbejdsgruppen tiltræder endvidere Beskæftigelsesudvalgets forslag om en effektivisering af den tid, der pligtigt anvendes til beskæftigelse. Det er formålet med denne effektivisering at gøre beskæftigelsen mere egnet til at bidrage til en samlet forbedring af de indsattes forhold efter løsladelsen.

47.5.17. I betænkningens *kapitel 25* behandles spørgsmålet om *den forsorgsmæssige bistand til indsatte*. Arbejdsgruppen foreslår, at kriminalforsorgens forpligtelse til at begrænse de ulemper, der følger af frihedsberøvelsen bør fastslås i en lov om fuldbyrdelse af straf. Arbejdsgruppen finder endvidere, at der i en sådan lov bør optages en forpligtelse for kriminalforsorgen til at yde forsorgsmæssig bistand med et mere fremadrettet formål, dvs. med henblik på at begrænse risikoen for ny kriminalitet. Sigtet med den forsorgsmæssige bistand bør efter arbejdsgruppens opfattelse være at opnå den størst mulige grad af selvhjulpethed.

Det understreges, at forpligtelsen til at yde bistand efter den sociale lovgivning primært påhviler de almindelige sociale myndigheder. Afsoningsinstitutionerne har imidlertid pligt til at varetage den centrale position som formidler af indsat-tes kontakt til og bistand fra andre personer, institutioner og myndigheder.

47.5.18.1 betænkningens *kapitel 26* behandles spørgsmålet om *sundhedsmæssig bistand til indsatte*. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen bl.a. på grundlag af en indstilling, der er afgivet i 1988 af et særligt udvalg vedrørende den sundhedsmæssige betjening af de indsatte i kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen tiltræder dette udvalgs hovedsynspunkt, hvorefter indsatte i sundhedsmæssig henseende så vidt muligt skal sidestilles med andre borgere i samfundet. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at det i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. fastslås, at de indsatte har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand. De nærmere regler herom foreslås fastsat administrativt. Arbejdsgruppen foreslår endvidere en opretholdelse af gældende praksis, hvorefter Anstalten ved Herstedvester med Justitsministeriets og Sundhedsstyrelsens godkendelse kan tvangsbehandle psykisk syge indsatte, som opfylder sindssygelovgivningens betingelser for tvangstilbageholdelse, men som fx af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling.

47.5.19.1 betænkningens *kapitel 27* behandles spørgsmålet om tilrettelæggelsen af *de indsattes fritid*. Dette spørgsmål behandles bl.a. på grundlag af Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid. Arbejdsgruppen er enig med Beskæftigelsesudvalget i, at en række servicefunktioner, der for tiden varetages af institutionerne, skal overføres til de indsattes selvforvaltning. Arbejdsgruppen foreslår derfor i loven om fuldbyrdelse af straf mv. optaget en bestemmelse, hvorefter de dømte i videst muligt omfang selv skal varetage praktiske opgaver vedrørende deres personlige forhold, herunder madlavning, indkøb, vask og rengøring. Arbejdsgruppen er endvidere enig med Beskæftigelsesudvalget i dets forslag, hvorefter udgang bør kunne gives til aktiviteter under fritidsundervisningsloven. Arbejdsgruppen påpeger i øvrigt det ganske store behov for forbedring og udbygning af faciliteter til især sportudøvelse ikke mindst i de lukkede fængsler og i arresthusene. Arbejdsgruppen foreslår, at institutionen i videst muligt omfang skal tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at det i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. fastslås, at indsatte har ret til mindst 1 time dagligt i fri luft.

Arbejdsgruppen tiltræder gældende administrative bestemmelser, hvorefter indsatte i fritiden skal have passende muligheder for at holde sig orienterede ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv. Arbejdsgruppen understreger, at kriminalforsorgen har pligt til at formidle indsattes adgang til det almindelige biblioteksvæsen, og at biblioteksvæsenet skal have pligt til at give de indsatte mulighed for at låne bøger. Særligt for så vidt angår udenlandske indsatte, finder arbejdsgruppen, at de pågældende så vidt muligt bør have adgang til at læse aviser, tidsskrifter og bøger på deres eget sprog, således at de har mulighed for at holde sig orienteret om samfundsforhold i deres eget land og på deres eget sprog.

47.5.20. I betænkningens *kapitel 28* behandles spørgsmålet om *udgang til indsatte*. Arbejdsgruppen har i overensstemmelse med sit kommissorium i overvejelserne om dette spørgsmål inddraget forslag fremsat af 2 arbejdsgrupper under Direktoratet for Kriminalforsorgen og af Beskæftigelsesudvalget i betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Uddannelse og Fritid. I grundlaget for arbejdsgruppens overvejelser er endvidere indgået forsøg, som kriminalforsorgen har gennemført på Statsfængslet på Søbysøgård med hensyn til udgang (frigang) fra begyndelsen af straffuldbyrdelsen.

Arbejdsgruppen understreger, at reglerne om udgangstilladelse har væsentlig betydning for såvel kriminalforsorgens behandlingsmæssige som sikkerhedsmæssige virksomhed. Arbejdsgruppen finder det imidlertid nødvendigt også at inddrage spørgsmålet om misbrug under udgang og navnlig den kriminalitet, som begås af indsatte under udgang, ved den samlede vurdering af udgangsinstituttet. På grundlag af en gennemgang af de statistiske oplysninger om udgangsmisbrug og herunder ny kriminalitet begået under udgang set i forhold til det samlede antal udgangstilladelser finder arbejdsgruppen det af afgørende betydning, at det årlige antal af konstaterede udgangsmisbrug i form af ny kriminalitet er stort set det samme i perioden 1974-1987, uanset at antallet af udgangstilladel-

ser i denne periode er mere end fordoblet. Arbejdsgruppen finder på denne baggrund, at der er grundlag for en fortsættelse af udviklingen i brugen af udgangstilladelser som et regelmæssigt led i straffuldbyrdelsen. Det er en forudsætning for denne opfattelse, at kriminalforsorgen fortsat nøje vurderer misbrugsrisikoen i hvert enkelt tilfælde og nøje overvejer, om et konstateret misbrug giver anledning til ændring af praksis.

Arbejdsgruppen foreslår, at udgang fortsat bør kunne gives til formål, der er begrundet i humane hensyn og i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller andre behandlingsmæssige hensyn. Navnlig vedrørende udgang til arbejde eller uddannelse peger arbejdsgruppen på de henstillinger, som er fremsat bl.a. af Beskæftigelsesudvalget med hensyn til en øget anvendelse af udgang til sådanne formål. Efter de foreliggende erfaringer fra det såkaldte Søbysøgård-forsøg finder arbejdsgruppen, at udgang med de nævnte formål mere generelt bør kunne iværksættes på det tidspunkt under strafudståelsen, hvor en sådan udgang findes formålstjenlig, hvilket allerede kan være fra starten af straffuldbyrdelsen. Arbejdsgruppen finder heller ikke grundlag for at foreslå, at straf over en vis længde skal være en almindelig forudsætning for at få udgang til de nævnte formål.

For så vidt angår tilladelser til udgang med henblik på at besøge eller være sammen med bestemte personer foreslår arbejdsgruppen, at de gældende tidsmæssige forudsætninger om straf af en vis mindstelængde som forudsætning for sådanne udgangstilladelser ikke medtages i de kommende regler. Der er også for korttidsstraffede et åbenbart behov for at kunne få udgang til samvær med familie mv., og hensynet til retshåndhævelsen findes ikke at kunne begrunde, at kun indsatte med længere straffe skal kunne få tilladelse til udgang.

Arbejdsgruppen tiltræder, at der fortsat skal kunne fastsættes administrative regler, hvorefter mere regelmæssig udgangstilladelse forudsætter ophold af en vis længde i institutionen, således at denne kan få mulighed for at danne sig et tilstrækkeligt kendskab til den indsatte til at vurdere risikoen for misbrug af en udgangstilladelse. Arbejdsgruppen finder heller ikke grundlag for at foreslå ophævelse af gældende forudsætninger om, at en vis del af straffen skal være afsønet som forudsætning for, at indsatte i lukkede institutioner og indsatte med visse længere straffe i åbne institutioner kan få tilladelse til udgang fx med henblik på at besøge familie mv.

Arbejdsgruppen tiltræder, at det er en forudsætning for en udgangstilladelse, at der ikke skønnes at være risiko for misbrug af udgangstilladelsen, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt skal tale imod udgangstilladelsen. Arbejdsgruppen foreslår, at de forhold, der bør tillægges særlig vægt ved misbrugsvurderingen, præciseres i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Arbejdsgruppen forudsætter endvidere, at kriminalforsorgen til brug for misbrugsvurderingen i visse sager fortsat indhenter udtalelser fra andre sagkyndige, herunder politiet.

Arbejdsgruppen foreslår, at det i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. fastslås, hvilke vilkår, der er obligatoriske for en udgangstilladelse, og hvilke vilkår, der i øvrigt kan fastsættes for en udgangstilladelse. I forbindelse hermed forudsættes det præciseret, at udgangstilladelsen kan tilbagekaldes eller vilkårene skærpes,

hvis udgangstilladelse misbruges eller nye oplysninger om den indsatte forhold i øvrigt taler herfor.

Arbejdsgruppen foreslår i øvrigt, at institutionen skal have pligt til med mellemrum at overveje spørgsmålet om udgang, uanset om den indsatte fremsætter begæring herom.

47.5.21.1 betænkningens *kapitel 29* behandles spørgsmålet om *visitation af indsatte*. Dette spørgsmål behandles bl.a. på grundlag af Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskning, og betænkning nr. 1159/1989 om ransagning under efterforskning.

Arbejdsgruppen lægger til grund, at det i en række situationer vil være nødvendigt at foretage indgreb over for indsatte i form af visitation. Arbejdsgruppen foreslår, at en lov om fuldbyrdelse af straf mv. skal indeholde en angivelse af de betingelser, hvorunder dette indgreb kan anvendes. I sammenhæng hermed skal det fastslås, at det er en forudsætning for visitation, at andre og lempeligere midler har været forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige (proportionalitetsgrundsætningen), ligesom det bør præciseres, at indgrebet skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader (skånsomhedsgrundsætningen). Arbejdsgruppen har efter det oplyste om fordelingen af mandligt og kvindeligt opsynspersonale ikke fundet at kunne stille forslag om, at visitation kun må foretages af personer af samme køn som den undersøgte. Arbejdsgruppen foreslår imidlertid, at visitation, der indebærer afklædning, så vidt muligt kun må overværes af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale, og at der i øvrigt bør tages vidtgående hensyn til den indsatte egne ønsker. Visitation i form af en egentlig legemsundersøgelse skal besluttes af institutionens leder og altid foretages af en læge efter dennes vurdering af, hvorvidt indgrebet er lægeligt forsvarligt.

47.5.22.1 betænkningens *kapitel 30* behandles spørgsmålet om *magtanvendelse overfor indsatte*.

Arbejdsgruppen lægger til grund, at det i en række situationer vil være nødvendigt for institutionen at anvende magt overfor indsatte. Arbejdsgruppen finder ikke grundlag for at udvide eller indskrænke de gældende magtmidler, der omfatter brug af håndkraft (greb, puf), skub samt brug af stav og tåregas. Arbejdsgruppen foreslår, at det i en lov om fuldbyrdelse af straf angives, under hvilke betingelser magtanvendelse kan finde sted. Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at såvel proportionalitets- som skånsomhedsgrundsætningen også medtages i loven i forbindelse med bestemmelser om magtanvendelse.

47.5.23. Betænkningens *kapitel 31* vedrører spørgsmålet om *udelukkelse af indsatte fra fællesskab* med andre indsatte.

Arbejdsgruppen fremhæver, at fuldbyrdelse af fængselsstraf normalt bør ske i fællesskab med andre indsatte, medmindre den indsatte selv ønsker fuldbyrdelse uden eller med begrænset fællesskab. Arbejdsgruppen kan imidlertid tiltræde, at der for en afsoningsinstitution er behov for en forebyggende og fremadret-

tet foranstaltning bestående i udelukkelse af den indsatte fra fællesskab med andre indsatte. Arbejdsgruppen finder, at det i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. bør fastslås, under hvilke betingelser sådan udelukkelse fra fællesskab kan finde sted. Arbejdsgruppen kan i den forbindelse tiltræde, at udelukkelse kan finde sted i tilfælde svarende til gældende administrative bestemmelser bortset fra tilfælde af ordinær beskæftigelsesvægring, der alene bør kunne medføre en økonomisk reaktion.

Arbejdsgruppen foreslår, at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne også medtages i loven i forbindelse med bestemmelser om udelukkelse fra fællesskab.

47.5.24. Betænkningens *kapitel 32* vedrører *anvendelsen af sikringsmidler (håndjern og sikringscelle)*.

Arbejdsgruppen lægger til grund, at det i en række situationer vil kunne være nødvendigt at foretage indgreb over for den indsatte i form af anvendelse af sikringsmidler. Arbejdsgruppen kan tiltræde, at håndjern og særlig sikringscelle kan anvendes som sikringsmidler, og at en indsat under ophold i sikringscelle om nødvendigt skal kunne tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker. Arbejdsgruppen finder endvidere, at betingelserne for anvendelse af sikringsmidler skal anføres i en lov om fuldbyrdelse af straf mv., og at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne bør medtages i forbindelse hermed.

Arbejdsgruppen foreslår, at der administrativt fastsættes nærmere regler om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der er anbragt i sikringscelle. Arbejdsgruppen peger i forbindelse hermed på, at det må anses for rimeligt, at der er fast tilsyn med indsatte, der i sikringscelle er tvangsfikseret med bælte.

47.5.25. I betænkningens *kapitel 33* behandles spørgsmålet om *anvendelsen af disciplinærstraffe*. Arbejdsgruppen accepterer, at der er behov for et disciplinærstraffesystem, og foreslår, at advarsel, bøde og strafcelle skal kunne anvendes som disciplinærstraffe. Anvendelse af advarsel som disciplinærstraf er for så vidt en udvidelse af antallet af mulige disciplinærstraffe. Da en advarsel imidlertid efter gældende praksis tillægges betydning ved bedømmelsen af senere tilsvarende forseelser, finder arbejdsgruppen det rigtigst, at advarsel også formelt får karakter af en disciplinærstraf, således at de retssikkerhedsgarantier, der opstilles bl.a. med hensyn til fremgangsmåden ved ikendelse af disciplinærstraffe, også finder anvendelse i sager, der afgøres med en advarsel.

Arbejdsgruppen foreslår, at de forseelser, der skal kunne medføre disciplinærstraf, skal præciseres i generelle forskrifter i overensstemmelse med princippet i straffelovens § 1.1 tilslutning hertil foreslår arbejdsgruppen endvidere, at det ligeledes klart præciseres, hvilke forseelser, der kan medføre disciplinærstraf i form af strafcelle.

Arbejdsgruppen finder, at det efter gældende praksis ikke altid er ganske klart, hvornår en overtrædelse af straffelovgivningen behandles af institutionen efter disciplinærreglerne, og hvornår overtrædelsen behandles af politiet efter de

almindelige regler for behandlingen af anmeldelser om strafbart forhold. Arbejdsgruppen forudsætter derfor, at der i administrative forskrifter udarbejdet af Justitsministeriet foretages en afgrænsning, der i modsætning til gældende ret skaber sikkerhed for en ensartet afgrænsning mellem disciplinærstraffesystemet og det almindelige strafferetlige system.

Arbejdsgruppen drøfter på baggrund af nogle undersøgelser foretaget i 1987 og 1988 af Direktoratet for Kriminalforsorgen gældende praksis ved afgørelsen af disciplinærsager. Arbejdsgruppen konstaterer, at navnlig den første af disse undersøgelser viste nogle forskelle i behandlingen af tilsyneladende ensartede tilfælde, mens antallet af sådanne uens afgørelser var væsentligt begrænset ved den anden undersøgelse. Arbejdsgruppen erkender, at institutionernes forskellige geografiske beliggenhed, forskellige sammensætning af klientel mv. kan begrunde et forskelligt reaktionsmønster institutionerne imellem, og at en del forskelle i institutionernes anvendelse af disciplinærstraffe således er reelt begrundet. Arbejdsgruppen finder det imidlertid væsentligt, at Direktoratet for Kriminalforsorgen fortsætter og forøger sin styring af disciplinærstrafområdet, således at historisk og holdningsmæssigt betingede forskelle i institutionernes sanktionspraksis søges undgået.

47.5.26.1 betænkningens *kapitel 34* behandles spørgsmålet om *konfiskation*. Af hensyn til kriminalforsorgens muligheder for at varetage sine sikkerheds- og ordensmæssige opgaver er det arbejdsgruppens flertals opfattelse, at kriminalforsorgen fortsat bør have adgang til konfiskation i et omfang, der rækker videre end straffelovens almindelige konfiskationsbestemmelser. Arbejdsgruppens flertal foreslår endvidere, at der af præventive grunde skabes generel hjemmel for kriminalforsorgen til konfiskation af penge og genstande, der søges indsmuglet til indsatte, der udstår frihedsstraf. En sådan udvidelse af konfiskationsadgangen findes begrundet i hensynet til at modvirke indsmugling af våben, narkotika mv. til indsatte. Arbejdsgruppens flertal foreslår endelig, at kriminalforsorgen kan konfiskere penge og genstande, som findes på institutionernes terræn, uden at ejerforholdet kan klarlægges.

Arbejdsgruppen understreger, at en afgørelse om konfiskation kan kræves forelagt institutionens leder, såfremt der ikke samtykkes i konfiskationen.

Et mindretal på 2 medlemmer finder straffelovens almindelige konfiskationsbestemmelser tilstrækkelige i kombination med disciplinærstraffe og midlertidig inddragelse af de omhandlede penge og genstande.

47.5.27. Betænkningens *kapitel 35* vedrører spørgsmålet om *indsattes betaling af erstatning for skadeforvoldelse under straffuldbyrdelsen*. Arbejdsgruppen foreslår, at kriminalforsorgen i overensstemmelse med gældende ret fortsat bør have adgang til at modregne krav på erstatning for skader forvoldt under afsoningen i den indsatte vederlag for beskæftigelsen. Denne regel er begrundet i præventive hensyn og forudsættes administreret således, at der ved hver udbetaling af vederlag levnes den indsatte et passende beløb bl.a. til kostforplejning o.l. Det forudsættes af arbejdsgruppen, at modregning alene sker i tilfælde, hvor erstatningsansvaret er utvivlsomt.

47.5.28.1 betænkningens *kapitel 36* behandles spørgsmålet om *strafafbrydelse*. Det fastslås, at straffuldbyrdelsen kan afbrydes som følge af udeblivelse, undvigelse eller andre handlinger foretaget af den indsatte eller efter særlig tilladelse fra kriminalforsorgen. Straffafbrydelse indebærer i begge tilfælde, at der ved straffuldbyrdelsens genoptagelse skal foretages en ny straffetidsberegning, idet den periode, hvori strafudståelsen er afbrudt, ikke medregnes i straffetiden.

Arbejdsgruppen finder, at såvel hensynet til retshåndhævelsen som til den indsatte selv i almindelighed taler for, at en straffuldbyrdelse gennemføres uden afbrydelse. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at de ganske særlige omstændigheder, der skal kunne begrunde en tilladelse til strafafbrydelse, anføres i en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppen finder det mindre rimeligt, at fravær fra afsoningsinstitutionen efter gældende regler i reelt ensartede tilfælde ikke medregnes i straffetiden ved strafafbrydelse, men derimod ved udgangstilladelse. Dette skyldes, at der er overlapning mellem reglerne om strafafbrydelse og reglerne om udgang. Arbejdsgruppen foreslår, at der administrativt fastsættes regler, der sikrer, at ensartet begrundet fravær fra afsoningsinstitutionen også behandles ens i relation til spørgsmålet om, i hvilket omfang fraværet skal medregnes ved straffetidsberegningen.

47.5.29. Betænkningens *kapitel 37* vedrører spørgsmålet om *adgangen til fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.*

Arbejdsgruppen finder, at anvendelsesområdet for sådanne " 49, stk. 2-anbringelser" bør præciseres i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Arbejdsgruppen finder, at den kritik, der har været rejst af bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2, ikke er begrundet i bestemmelsens affattelse, men må tilskrives den faktiske anvendelse af bestemmelsen og forarbejdernes forudsætning herom. Arbejdsgruppen finder på denne baggrund, at en bestemmelse med et indhold svarende til straffelovens § 49, stk. 2 i det væsentlige opfylder behovet for at kunne anbringe dømte uden for fængsel eller arresthus. Arbejdsgruppen foreslår det dog præciseret, at sådanne anbringelser også kan ske af dømte, der endnu ikke har påbegyndt fuldbyrdelsen i en afsoningsinstitution, og at anbringelse efter omstændighederne kan ske i familiepleje.

Vedrørende den faktiske anvendelse af anbringelser af dømte uden for fængsel eller arresthus er det den overvejende opfattelse i arbejdsgruppen, at der er grundlag for en vis udvidelse af anvendelsen af sådanne regler. I forbindelse hermed peger arbejdsgruppen særligt på indsatte stofmisbrugere med udpræget behandlingsbehov og på gruppen af unge lovovertrædere. Et mindretal på 2 medlemmer finder, at der er grundlag for en betydelig udvidelse af reglernes anvendelse, mens et andet mindretal på 2 medlemmer ikke kan anbefale en udvidelse af reglernes anvendelse.

Arbejdsgruppen forudsætter, at proceduren i forbindelse med anvendelsen af de omhandlede regler forenkles yderligere, således at der hurtigere end efter gældende ret kan træffes afgørelse af, om en bestemt anbringelse kan gennemføres eller ej.

47.5.30. I betænkningens *kapitel 38* behandles *visse spørgsmål om løsladelse*. Efter arbejdsgruppens kommissorium vedrører arbejdsgruppens overvejelser navnlig spørgsmålet om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår i forbindelse med prøveløsladelse.

Arbejdsgruppen foreslår det præciseret, at tilsyn mv. gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet udtrykkeligt er bestemt i afgørelsen om prøveløsladelse.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at der lovfæstes en pligt for tilsynsmyndigheden til at vejlede den prøveløsladte om tilsynets nærmere indhold og til i samarbejde med den prøveløsladte at udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter.

Arbejdsgruppen foreslår en styrkelse af såvel tilsynsmyndighedens kontrolfunktion som hjælpefunktion. Styrkelsen af kontrolfunktionen foreslås navnlig gennemført ved fastsættelsen af regler om indberetningspligt med hensyn til visse nærmere angivne vilkårsovertrædelser. Arbejdsgruppens forslag herom tilsigter bl.a. at skabe grundlag for et samlet mere gunstigt tilsynsforløb og for en mere ensartet praksis i kriminalforsorgen med hensyn til reaktion ved vilkårsovertrædelser.

47.5.31. Betænkningens *kapitel 39* vedrører *nogle særlige spørgsmål om sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf*. Arbejdsgruppen finder det af stor betydning for indsattes retssikkerhed, at væsentlige fuldbyrdelsesspørgsmål tages op til behandling også uden egentlig anmodning herom fra den indsatte. Arbejdsgruppen foreslår derfor medtaget en bestemmelse herom i en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

47.6. Betænkningens afsnit V. Bødestraffe.

I betænkningens *afsnit F* behandler arbejdsgruppen spørgsmålet *om fuldbyrdelse af bødestraf*. Efter arbejdsgruppens kommissorium skal arbejdsgruppen alene tage stilling til, hvorledes en forvandlingsstraf skal fuldbyrdes. Arbejdsgruppen har imidlertid efterfølgende med Straffelovrådet aftalt at medtage en mere samlet fremstilling af fuldbyrdelsen af bødestraf i en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

47.6.1. I betænkningens *kapitel 40* behandler arbejdsgruppen spørgsmålet *om fuldbyrdelse af bødestraf*. Arbejdsgruppen foreslår, at en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. bør indeholde bestemmelser vedrørende spørgsmål om bødens betaling og om fuldbyrdelsen af en forvandlingsstraf. Da bestemmelser om de almindelige betingelser for anvendelsen af straf fortsat bør findes i straffeloven, har arbejdsgruppen ikke fundet grundlag for i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. at medtage bestemmelser om, hvornår en forvandlingsstraf bør træde i stedet for en bøde.

Arbejdsgruppen foreslår, at det i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. fastslås, at der er mulighed for henstand, afdragsvis betaling eller eftergivelse af bøden.

Betingelserne for henstand og afdragsvis betaling bør fremgå af loven, mens arbejdsgruppen ikke finder grundlag for at lovgive om betingelserne for eftergivelse, idet eftergivelse eller benådning efter grundloven er et kongeligt privilegium.

Vedrørende fremgangsmåden ved fuldbyrdelsen af en forvandlingsstraf finder arbejdsgruppen, at sådanne straffe kan fuldbyrdes efter samme regler som fuldbyrdelsen af fængselsstraffe i øvrigt. Arbejdsgruppen bemærker i forbindelse hermed, at arbejdsgruppens lovforslag er udarbejdet ud fra den forudsætning, at hæftestraffen afskaffes.

47.7. Betænkningens afsnit VI. Betingede domme.

I betænkningens *afsnit VI, kapitel 41* behandles spørgsmålet om *gennemførelsen af betingede domme*. Da bestemmelser om strafarterne og de almindelige betingelser for disses anvendelse efter arbejdsgruppens kommissorium fortsat bør findes i straffeloven sammen med bl.a. reglerne om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for betinget dom, har arbejdsgruppen særligt behandlet spørgsmålet om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår. Under hensyn til de igangværende overvejelser om samfundstjeneste har arbejdsgruppen heller ikke fundet grundlag for i sit lovforslag at medtage særlige bestemmelser herom.

Arbejdsgruppens forslag vedrørende gennemførelsen af tilsyn og særvilkår ved betingede domme svarer i det væsentlige til forslagene vedrørende gennemførelsen af tilsyn og særvilkår fastsat i forbindelse med prøveløsladelse, jf. ovenfor pkt. 47.5.30.

47.8. Betænkningens afsnit VII. Forvaring.

I betænkningens *afsnit VII, kapitel 42* behandles spørgsmålet om *fuldbyrdelse af forvaring*. Arbejdsgruppen finder ikke grundlag for at fravige det gældende udgangspunkt, hvorefter forvaring i almindelighed fuldbyrdes under samme betingelser som fængselsstraffe. Dette udgangspunkt indebærer, at arbejdsgruppen foreslår, at forvaring fuldbyrdes efter samme regler som fængselsstraffe med undtagelse af, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Denne undtagelse skyldes, at denne institution personalemæssigt er særligt indrettet på at modtage indsatte, der har behov for psykiatrisk behandling eller for at være på en institution med et mere specialiseret behandlingspersonale. Arbejdsgruppen er i forbindelse hermed opmærksom på, at forvaring ikke nødvendigvis forudsætter psykisk unormalitet.

Arbejdsgruppen kan tiltræde, at visse spørgsmål vedrørende den forvarede behandles på særlige fællesmøder mellem institutionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen finder dog ikke grundlag for at fastsætte regler herom i loven, men foreslår, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøvedokumentation.

47.9. Betænkningens afsnit VIII. Fælles bestemmelser for fuldbyrdelse af straf mv.

I betænkningens *afsnit VIII* behandler arbejdsgruppen *nogle spørgsmål, der er fælles for fuldbyrdelsen af de forskellige straffe mv.*, der omfattes af forslaget til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

47.9.1. I betænkningens *kapitel 43* behandles *de forvaltningsretlige regler for sagsbehandling* i forbindelse med fuldbyrdelse af straffe mv. Arbejdsgruppen peger på, at fuldbyrdelsen af straffe mv. indebærer en lang række afgørelser og en faktisk forvaltning af ofte særdeles indgribende betydning for den enkelte indsatte, tilsynsklient mv. Arbejdsgruppen tillægger derfor de forvaltningsretlige regler meget væsentlig betydning for de pågældendes samlede retsstilling under straffuldbyrdelsen. Forvaltningslovgivningens regler gælder også for kriminalforsorgen som forvaltningsmyndighed, og på grundlag af en gennemgang af disse regler finder arbejdsgruppen ikke, at der generelt er grundlag for at foreslå særlige regler om kriminalforsorgens forvaltningsudøvelse. Arbejdsgruppen har i stedet som nærmere omtalt foran fundet anledning til i mere specielle tilfælde at fastsætte særlige regler om de straffuldbyrdende myndigheders sagsbehandling, fx med hensyn til pligten til af egen drift at behandle visse væsentlige straffuldbyrdelsesspørgsmål.

47.9.2.1 betænkningens *kapitel 44* behandles spørgsmålet om *erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.* Arbejdsgruppen foreslår, at der indføres en ordning med erstatning på objektivt grundlag - dvs. uafhængigt af om der er begået fejl eller forsømmelser mv. - i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelsen af en straf mv. Herved understreges det, at det er det offentlige (kriminalforsorgen), der bør bære risikoen for uforskyldte foranstaltninger og indgreb under straffuldbyrdelsen, ligesom der skabes overensstemmelse med reglerne om de straffeprocessuelle indgreb før straffedommen.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at "frihedsberøvende" indgreb som fuldbyrdelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i strafcelle, forhørs-celle eller sikringscelle og udelukkelse fra fællesskab skal kunne medføre obligatorisk erstatning på samme måde som uforskyldt anholdelse eller varetægtsfængsling. For andre indgreb, som kan foretages efter loven om fuldbyrdelse af straf mv. foreslår arbejdsgruppen, at der skal være mulighed for erstatning på objektivt grundlag, således som det også gælder med hensyn til andre straffeprocessuelle indgreb end anholdelse og varetægtsfængsling.

Arbejdsgruppens flertal foreslår en frist på 2 måneder til fremsættelse af erstatningskravet, jf. herved retsplejelovens tilsvarende frist, mens et mindretal på 1 medlem foreslår fristens fastsat til 1 år.

47.9.3. I betænkningens *kapitel 45* behandles spørgsmålet om *klageregler mv.*

Arbejdsgruppen foreslår, at den gældende administrative klageadgang til Di-

rektoratet for Kriminalforsorgen fastslås i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Arbejdsgruppens flertal foreslår indført en klagefrist på 2 måneder, mens et mindretal på 2 medlemmer foreslår 14 dage og et andet mindretal på 1 medlem foreslår 1 år.

Arbejdsgruppen foreslår endvidere, at der herudover indføres en udvidet klageadgang til domstolene med hensyn til nærmere angivne særligt indgribende afgørelser.

Forslaget om at indføre en udvidet klageadgang er i alt væsentligt begrundet i den mere principielle opfattelse, at kriminalforsorgen træffer afgørelser af så indgribende karakter for enkeltpersoner, at disse bør have adgang til at indbringe sagen til prøvelse hos en myndighed uden for kriminalforsorgen. En sådan udvidet klageadgang vil endvidere kunne medføre en generel styrkelse af tilliden til kriminalforsorgens afgørelser og medvirke til, at indsatte lettere forstår eller i alt fald accepterer også afgørelser, som går dem imod.

Ved udpegningen af de afgørelser, som skal kunne indbringes for domstolene efter den foreslåede udvidede klageadgang, har arbejdsgruppen fundet det nødvendigt og forsvarligt at foretage en afgrænsning, således at der som udgangspunkt kun sker en udvidelse af klageadgangen ved afgørelser, der vedrører udstrækningen eller intensiteten af en frihedsberøvelse. Ved denne afgrænsning har arbejdsgruppen endvidere taget udgangspunkt i den forventning, som man ud fra lovens regler vil have til frihedsberøvelsen, således at en udvidelse af klageadgangen er særligt indiceret i de tilfælde, hvor en afgørelse af indgribende karakter tillige indebærer en fravigelse af en hovedregel eller et almindeligt udgangspunkt i loven. Arbejdsgruppen har endvidere fundet det nødvendigt og forsvarligt at tage hensyn til de økonomiske og administrative konsekvenser, således at den udvidede klageadgang ikke finder anvendelse på mere kortvarige eller sædvanlige indgreb mv. Et mindretal på to medlemmer foreslår en mere begrænset klageadgang, mens et andet mindretal på to medlemmer foreslår yderligere en afgørelse omfattet af klageadgangen.

Arbejdsgruppens flertal finder, at en udbygning af klageadgangen bør ske i form af en udvidet domstolskontrol, mens et mindretal på 1 medlem af arbejdsgruppen foretrækker indførelsen af et særligt klagenævn. Arbejdsgruppens flertal har herved tillagt det afgørende vægt, at den nødvendige kriminalforsorgsmæssige indsigt, der vil kunne sikres i et nævn gennem dettes særlige sammensætning, også vil kunne inddrages under en øget domstolskontrol gennem etableringen af en egentlig partsprocedure. Arbejdsgruppens flertal har endvidere tillagt det vægt, at en domstolsordning med henlæggelse af sagen til den lokale byret vil gøre det muligt at sikre en hurtig og fleksibel behandling af sagerne under skyldig hensyntagen til disses karakter.

Arbejdsgruppens flertal foreslår en frist på 14 dage til indbringelse af afgørelsen for domstolene, ligesom der fastsættes en frist på 6 måneder for på ny at indbringe det samme spørgsmål, jf. herved straffelovens § 72. Et mindretal på et medlem foreslår den første indbringelsesfrist fastsat til 2 måneder og et andet mindretal på 1 medlem foreslår fristen fastsat til 1 år. Afgørelsen foreslås som nævnt indbragt for byretten i den retskreds, hvor institutionen er beliggende, så-

ledes at eventuel afhøring af den indsatte kan ske uden afgørende praktiske vanskeligheder. Det foreslås, at sagerne indbringes for retten af Direktoratet for Kriminalforsorgen og at retten selv drager omsorg for tilrettelæggelsen af sagens oplysning, herunder selv træffer bestemmelse om afhøring af den indsatte og andre. Retten skal således selv bestemme, om afgørelsen kan træffes umiddelbart på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale, eller om afgørelsen forudsætter en mundtlig behandling af sagen. Retten tillægges adgang til at beskikke en advokat for den indsatte, når retten finder dette fornødent. Rettens afgørelse skal træffes ved kendelse og dermed begrundes. Kendelsen skal kunne påkæres til landsretten efter retsplejelovens almindelige regler om kære.

47.10. Betænkningens afsnit IX. Økonomiske og administrative konsekvenser.

I betænkningens *afsnit IX, Kapitel 46* behandles *de økonomiske og administrative konsekvenser af arbejdsgruppens forslag*. Det er arbejdsgruppens vurdering, at arbejdsgruppens forslag alene vil medføre økonomiske eller administrative konsekvenser af betydning i forbindelse med forslagene om ophævelse af indsattes pligt til at betale afsoningsomkostninger og om udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne.

Forslaget om ophævelse af pligten til at betale afsoningsomkostninger vil umiddelbart indebære årlige mindreindtægter på ca. 8-10 mill.kr. En ophævelse af ordningen vil imidlertid samtidig indebære en væsentlig administrativ lettelse, navnlig for politiet.

Forslaget om udvidet klageadgang skønnes efter oplysninger fra Justitsministeriet at indebære domstolsprøvelse i ca. 850 sager årligt. Denne vurdering er imidlertid forbundet med stor usikkerhed. Forslaget om udvidelse af klageadgangen vil for kriminalforsorgen navnlig indebære et betydeligt merarbejde for Direktoratet for Kriminalforsorgen. For domstolene vil forslaget især indebære merarbejde for byretterne i de retskredse, hvor kriminalforsorgens institutioner og navnlig lukkede institutioner er beliggende, samt for landsretterne. Arbejdsgruppen peger på, at forslaget i alt væsentligt er principielt begrundet i sagernes karakter. På denne baggrund og under hensyn til de besparelser og afskedigelser, der for tiden gennemføres og overvejes inden for kriminalforsorgen og domstolene, bør de nødvendige ressourcer, der skønsmæssigt og med betydelig usikkerhed opgøres til ca. 5 mio. kr. årligt alene for sagernes behandling for byretterne, ikke tilvejebringes gennem tilsvarende yderligere forringelser på disse områder. Arbejdsgruppen gør derfor opmærksom på, at forslaget lovteknisk er udarbejdet således, at en eventuel senere beslutning om at undlade, begrænse eller udskyde forslaget om den udvidede klageadgang kun vil nødvendiggøre mindre ændringer i arbejdsgruppens udkast til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

47.11. Betænkningens afsnit XI. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

I betænkningens *afsnit XI* gengives arbejdsgruppens *udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.* Dette udkast omfatter lovbestemmelser, almindelige bemærkninger og bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

47.12. Betænkningens afsnit XII. Arbejdsgruppens udkast til foreløbige forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelse af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. nødvendiggør en række ændringer i straffeloven, retsplejeloven og anden lovgivning. I betænkningens *afsnit XII* gengives arbejdsgruppens *udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.*

AFSNIT XI

ARBEJDSGRUPPENS FORELØBIGE UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM FULDBYRDELSE AF STRAF MV.

Afsnit I. Indledende bestemmelser.

Kapitel 1. Lovens område og den centrale myndighed.

Lovens område.

§ 1. Efter reglerne i denne lov fuldbyrdes

- 1) fængselsstraffe,
- 2) bødestrafte,
- 3) betingede domme, og
- 4) forvaring.

Den centrale myndighed.

§ 2. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe mv.

Afsnit II. Fængselsstraffe.

Kapitel 2. Almindelige bestemmelser.

§ 3. Fuldbyrdelse af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

§ 4. En indsat må under fuldbyrdelsen af fængselsstraf ikke pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen.

Stk. 2. En indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

§ 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde mv.

§ 6. En person, der er idømt fængselsstraf, har også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos kriminalforsorgen om sine beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af den i stk. 1 nævnte rådgivning.

Kapitel 3. Straffuldbyrdelsens iværksættelse.

§ 7. Fuldbyrnelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes snarest muligt.

§ 8. Er den dømte varetægtsfængslet efter endelig dom, anses fuldbyrnelsen af fængselsstraffen for påbegyndt den dag, dommen er afsagt.

§ 9. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, indkaldes den pågældende til fuldbyrkelse af fængselsstraffen. Indkaldelse sker efter nærmere regler fastsat af justitsministeren.

Stk. 2. Søger den dømte om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen, skal ansøgningen så vidt muligt imødekommes.

Stk. 3. Fuldbyrkelse af fængselsstraffen anses for påbegyndt, når den dømte giver møde eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Kapitel 4. Udsættelse og benådning.

§ 10. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at fuldbyrnelsen af en fængselsstraf eller en del af denne skal udsættes, når

- 1) hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, taler afgørende herfor, og
- 2) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

§ 11. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at kun ansøgninger, der indgives inden udløbet af bestemte frister, tillægges opsættende virkning efter § 12.

§ 12. Søger den dømte rettidigt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning, skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen.

Stk. 2. Såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrdelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning.

Stk. 3. Er den dømte varetægtsfængslet efter dom, har en ansøgning om udsæt-

telse eller benådning ikke opsættende virkning som nævnt i stk. 1.

§ 13. Udsættelse af straffuldbyrdelsen betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Udsættelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.

Stk. 2. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat i forbindelse med en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter skal påbegyndes snarest muligt.

Kapitel 5. Beregning af straffetiden.

§ 14. Når tidspunktet for påbegyndelsen af fuldbyrdelsen af en fængselsstraf er fastlagt, skal kriminalforsorgen ved en beregning af straffetiden fastlægge

- 1) tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen, og
- 2) tidspunktet for eventuel ordinær prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

§ 15. Den dømte skal i forbindelse med indsættelsen i afsoningsinstitutionen gøres bekendt med straffetidsberegningen.

§ 16. Såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres, foretager kriminalforsorgen en omberegning af straffetiden. Den indsatte skal snarest gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

§ 17. Skal den dømte afsone flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden, foretages straffetidsberegningen som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe.

§ 18. Ved beregningen af straffetiden foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1 for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse.

Stk. 2. Ved beregningen af straffetiden kan der endvidere foretages fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen, såfremt den indsatte ikke selv har givet anledning til de nævnte foranstaltninger. Fradrag kan dog kun foretages, såfremt den indsatte samtidig frafalder krav på erstatning efter retsplejelovens kapitel 93a.

§ 19. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om straffetidsberegningen.

Kapitel 6. Valget af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Institutioner.

§ 20. Fængselsstraf fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

Stk. 2. Fængselsstraf kan dog efter reglerne i § 73 om overførsel til særlig institution mv. i særlige tilfælde udstås i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

Anbringelse i fængsel eller arresthus.

§ 21. Fængselsstraf fuldbyrdes normalt i fængsel.

Stk. 2. Kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus i det omfang, som hensynet til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner gør det nødvendigt.

Stk. 3. Fængselsstraf kan endvidere fuldbyrdes i arresthus, hvis

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer, eller
- 2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte.
- 3) det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i Vestre Hospital.

Stk. 4. Fængselsstraf kan i øvrigt kun fuldbyrdes i arresthus, hvis den dømte selv ønsker det og

- 1) har udgang til beskæftigelse eller uddannelse, eller
- 2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel.

§ 22. Fuldbydelse af straf i fængsel sker normalt i åbent fængsel.

Stk. 2. Fuldbydelse af straffen skal dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere, eller den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Fuldbydelsen af straffen kan dog også i disse tilfælde ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

Stk. 3. Fuldbydelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel, hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil

- 1) undvige, eller
- 2) begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.

Stk. 4. Fuldbyrðelsen af straf i fængsel kan endvidere ske i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.

Stk. 5. Fuldbyrðelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Valget af afsoningsinstitution.

§ 23. Fængselsstraf skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af i hvilket åbent eller lukket fængsel eller i hvilket arresthus den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker navnlig vedrørende familie-, beskæftigelses- og uddannelsesmæssige forhold.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1, 1 pkt. kan fraviges

- 1) ved kortvarig fængselsstraf,
- 2) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
- 3) af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte eller for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
- 4) af hensyn til at forebygge overgreb på indsatte og andre, eller
- 5) når særlige forhold undtagelsesvis gør anden anbringelse påkrævet.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel.

§ 24. En indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når

- 1) de i § 22, stk. 3 og 4, og § 25, stk. 3 og 4, nævnte grunde for ophold i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge, eller
- 2) overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig.

Stk. 2. Overførsel til åbent fængsel kan dog undtagelsesvis undlades efter den indsattes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor. Overførsel til åbent fængsel kan endvidere undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel.

§ 25. En indsat i et åbent fængsel skal overføres til lukket fængsel, når den pågældende

- 1) er undvejet eller har forsøgt herpå, eller
- 2) er sigtet for grovere strafbart forhold eller har begået groft disciplinært forhold.

Stk. 2. Overførsel til lukket fængsel kan dog i de i stk. 1 nævnte tilfælde undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den indsatte.

Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere overføres til lukket fængsel, når der efter de nu foreliggende oplysninger er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil

- 1) undvige, eller
- 2) begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel.

Stk. 4. En indsat i åbent fængsel kan endvidere overføres til Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.

Stk. 5. Under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel kan den indsatte midlertidigt anbringes i arresthus, når der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne for overførsel er opfyldt. Såfremt den indsatte samtykker heri, kan anbringelsen i stedet ske i lukket fængsel. Vedrører spørgsmålet overførsel efter stk. 4 til Anstalten ved Herstedvester, kan den midlertidige anbringelse altid ske i denne institution.

Stk. 6. En indsat i åbent fængsel kan endvidere efter eget ønske overføres til lukket fængsel, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

§ 26. En indsat kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler og mellem arresthuse

- 1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
- 2) af hensyn til muligheden for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte eller for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
- 3) hvis den indsatte har udøvet vold mod medindsatte eller personale,
- 4) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes farlighed og kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer, eller

- 5) hvis den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel.

§ 27. En indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, eller § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig.

Stk. 2. En indsat i et arresthus kan endvidere overføres til fængsel

- 1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner, eller
- 2) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.

Stk. 3. Afgørelsen af, om en overførsel efter stk. 1 eller 2 skal ske til åbent eller lukket fængsel, træffes efter bestemmelserne i § 22, jf. §§ 24 og 25.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus.

§ 28. En indsat i et fængsel kan overføres til arresthus, hvis

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, udøve vold mod medindsatte eller personale eller indsmugle eller handle med euforiserende stoffer, og det må anses for nødvendigt for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter,
- 2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte, eller
- 3) det må anses for nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.

Stk. 2. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til Vestre Hospital, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte lægelig bistand.

Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan for et bestemt tidsrum af højst 8 uger overføres til et arresthus, såfremt denne overførsel træder i stedet for en overførsel til lukket fængsel efter § 25, stk. 1 eller 3.

Stk. 4. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til arresthus, hvis den indsatte selv ønsker det og

- 1) har udgang til beskæftigelse eller uddannelse, eller
- 2) familiemæssige eller andre personlige forhold i særlig grad taler derfor.

Valget af ny afsoningsinstitution.

§ 29. Ved afgørelse om overførsel efter §§24-28 finder bestemmelserne i § 23 tilsvarende anvendelse.

Administrative bestemmelser.

§ 30. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse og overførsel efter §§ 21 - 29.

Kapitel 7. Indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen.

Vejledning og planlægning.

§ 31. En indsat skal snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under strafudståelsen.

Stk. 2. Institutionen skal endvidere i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorved bestemmelsen i stk. 2 kan begrænses i forhold til indsatte, der alene skal udstå en kortvarig straf.

Fællesskab.

§ 32. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.

Stk. 3. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.

Stk. 4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 58-59.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1 i henholdvis åbent fængsel, lukket fængsel og arresthus, herunder om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten og om indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Medindflydelse.

§ 33. En indsat skal have mulighed for at øve indflydelse på sin tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

Stk. 2. På hver afdeling eller for bestemte grupper af indsatte vælges en talsmand. Alle de indsatte eller talsmændene vælger en fælles talsmand. Møder

mellem institutionens ledelse og alle indsatte eller grupper af indsatte kan kun træde i stedet for drøftelser mellem ledelse og talsmænd, såfremt de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd.

Stk. 3. De indsatte kan ikke deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner eller sager, der vedrører institutionens sikkerhed.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse.

Deltagelse i gudstjenester mv.

§ 34. En indsat har ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens leder dog nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester.

Stk. 2. En indsat har ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra anerkendte trossamfund.

Stk. 3. Indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund forbyder dem at være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Egne penge og genstande.

§ 35. En indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med institutionens varetagelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge.

Udgivelse af blad.

§ 36. Der skal gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte hertil.

Stk. 2. Institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller såfremt indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 1 og 2, herunder om fastsættelse af vilkår for støtte til bladudgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

Arbejde, undervisning og uddannelse mv.

§ 37. En indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet.

Stk. 2. Justitsministeren kan, hvor praktiske eller andre særlige hensyn gør det nødvendigt, fastsætte regler, hvorefter bestemmelsen i stk. 1 fraviges for bestemte institutioner eller bestemte grupper af indsatte. Indsatte, der fritages for aktivitetspligten, skal så vidt muligt tilbydes beskæftigelse.

§ 38. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsatte forhold.

Stk. 2. Ved afgørelser efter stk. 1 skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsatte eget ønske og til den indsatte muligheder for at opnå beskæftigelse uden for fængslet. Den indsatte skal vejledes om mulighederne for ved undervisning eller uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse. Institutionens særlige arbejdspladser skal være indrettet i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen.

§ 39. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for de indsatte beskæftigelse.

§ 40. En indsat skal for beskæftigelsen have udbetalt vederlag. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, til indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, samt til indsatte, der efter § 37, stk. 2, er uden beskæftigelse.

Stk. 2. En indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, skal alene have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder og kan ved senere udbetaling af vederlag efter stk. 1 pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om vederlag.

Fritiden

§ 41. En indsat skal i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning, rengøring mv.

Stk. 2. Institutionen skal i videst muligt omfang tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.

Stk. 3. En indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst 1 time i fri luft.

Forsorgsmæssig bistand.

§ 42. Institutionen skal vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på

1) at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilvæ-

reise og

2) at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen.

Stk. 2. Institutionen skal i forbindelse med sin virksomhed efter stk. 1 formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand.

Sundhedsmæssig bistand.

§ 43. En indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen og justitsministeren kan godkende, at indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt den indsatte ikke kan overføres til en almindelige psykiatrisk afdeling. Behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne fastsat efter den nævnte lovgivning for sådan behandling.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Kapitel 8. Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen.

Udgang.

§ 44. En indsat kan få tilladelse til udgang, når

- 1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i humane hensyn eller hensigtsmæssigt ud fra uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller andre behandlingsmæssige hensyn,
- 2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og
- 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Stk. 2. Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

- 1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,
- 2) under strafudståelsen er undvejet eller har forsøgt herpå,
- 3) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang, eller
- 4) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2 og 3, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt.

§ 45. Tilladelse til udgang gives for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

§ 46. Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen.

Stk. 2. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug, herunder, at den indsatte under udgangen

- 1) ledsages af personale fra institutionen,
- 2) overnatter i arresthus, fængsel eller en af kriminalforsorgens pensioner,
- 3) med mellemrum giver møde hos kriminalforsorgen eller hos politiet eller undergiver sig lignende kontrolforanstaltninger, eller
- 4) undergiver sig vilkår som nævnt i straffelovens § 57.

§ 47. En tilladelse til udgang kan tilbagekaldes eller vilkårene for tilladelsen ændres, hvis

- 1) den indsatte sigtes for strafbart forhold begået under udgang, udebliver fra udgang eller i øvrigt overtræder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 46, eller
- 2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

§ 48. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelse til udgang. Det kan i forbindelse med sådanne regler bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen.

Besøg

§ 49. En indsat har ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst en times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.

Stk. 2. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i stk. 1.

Stk. 3. Den besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i de indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen.

Stk. 5. En indsat har ret til at være sammen med sine børn i institutionen, med mindre dette strider mod, hvad der kan anses for bedst for barnet. De nærmere regler om gennemførelsen af denne ret fastsættes af justitsministeren.

Stk. 6. Institutionens leder fastsætter i øvrigt de nærmere regler om besøgenes afvikling.

§ 50. En udenlandsk indsat har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske el-

ler konsulære repræsentanter. Justitsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Brevveksling.

§ 51. En indsat har ret til brevveksling.

Stk. 2. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

Stk. 3.1 tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af institutionens leder tilbageholdes, såfremt det skønnes uegnet til afsendelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder for at forebygge eller opklare et strafbart forhold, eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Af tilsvarende grunde kan et tilsendt brev, som skønnes uegnet til udlevering, tilbagesendes. Den indsatte skal gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesenderen af brevet. Orientering til den indsatte kan dog undlades i det omfang, hvori formålet med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen ellers ville forspildes.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveksling.

§ 52. En indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den særlige Klageret, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den europæiske Menneskerettighedskommission og advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om ukontrolleret brevveksling og kan herunder fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder.

Telefonsamtaler.

§ 53. Institutionen kan det i det omfang, det er praktisk muligt, tillade en indsat at føre telefonsamtaler, herunder i tilfælde, hvor forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes.

Stk. 2. Tilladelse kan nægtes eller betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller aflyttes af personale i institutionen, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal den anden part gøres bekendt hermed.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Aviser, bøger mv.

§ 54. En indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv.

Stk. 2. En indsat har ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen.

Stk. 3. Der skal så vidt muligt gives udenlandske indsatte mulighed for at læse aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Kontakt til pressen.

§ 55. En indsat har ret til at lade sig interviewe af pressen. Justitsministeren kan dog ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen fastsætte regler om begrænsninger i indsatte adgang til i institutionen at lade sig interviewe af pressen.

Stk. 2. En indsat må ikke lade sig fotografere af pressen på institutionens område, medmindre institutionens leder har givet samtykke hertil.

Kapitel 9. Indgreb overfor den indsatte.

Visitation og fotografering.

§ 56. Institutionen kan undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i opholdsrummet eller på sin person, hvis en sådan visitation er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder

- 1) når den indsatte indsættes i institutionen,
- 2) hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter,
- 3) før og efter besøg, eller
- 4) før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

Stk. 2. Visitation må dog ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Visitation, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. En egentlig legemsundersøgelse må kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsatte tilstand er lægeligt forsvarligt.

Stk. 4. Institutionen har ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere

identifikation.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering.

Magtanvendelse

§ 57. Institutionen kan anvende magt overfor en indsat, hvis dette er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,
- 2) for at hindre undvigelse eller standse undvegne, eller
- 3) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller forsætligt undlader at følge personalets anvisninger herom.

Stk. 2. Magtanvendelse må dog ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Magtanvendelse kan omfatte brug af håndkraft (greb, puf), skub samt brug af stav og tåregas af godkendt type.

Stk. 4. Magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, medmindre det i den konkrete situation findes åbenbart unødvendigt.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelse af magt overfor indsatte.

Udelukkelse fra fællesskab.

§ 58. Institutionen kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis en sådan udelukkelse er nødvendig

- 1) for at forebygge undvigelse, fortsat strafbar virksomhed eller voldsom adfærd,
- 2) for at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller
- 3) fordi den indsatte udviser en grov eller gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne i stk. 1 er opfyldt, kan institutionen endvidere midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles.

Stk. 3. En indsat, der udelukkes fra fællesskab, isoleres i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum. Under udelukkelsen fra fællesskab har den indsatte ret til dagligt at tilbringe mindst 1 time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod.

Stk. 4. Udelukkelse af en indsat fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når

betingelserne for sådan udelukkelse ikke længere er opfyldt. Institutionen skal uanset begæring herom fra den indsatte løbende og mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør.

Stk. 5. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 6. Udelukkelsen fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.

§ 59. Bestemmelserne i § 58 om udelukkelse fra fællesskab omfatter ikke institutionens bestemmelser om

- 1) at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, eller
- 2) at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Sikringsmidler (håndjern og sikringscelle).

Håndjern.

§ 60. Institutionen kan belægge en indsat med håndjern, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand,
- 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, eller
- 3) for at hindre undvigelse.

Stk. 2. Håndjern må dog ikke anvendes, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Anvendelse af håndjern skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der belægges med håndjern.

Sikringscelle.

§ 61. Institutionen kan hensætte en indsat i en sikringscelle og herunder tvangsfiksere den indsatte ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand, eller
- 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk. 2. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, så-

fremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Under hensættelse i sikringscelle gælder § 41, stk. 3 ikke.

Stk. 4. Hensættelse af en indsat i sikringscelle i mere end 1 uge kræver godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle.

Kapitel 10. Disciplinærstraf, konfiskation og indeholdelse af erstatningsbeløb.

Disciplinærstraf

§ 62. Indsatte kan af institutionens leder eller den, som lederen bemyndiger hertil, ikendes disciplinærstraf

- 1) ved overtrædelse af § 4, stk. 2 i denne lov,
- 2) ved unddragelse eller forsøg på unddragelse af fortsat strafudståelse,
- 3) ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerheden i institutionen,
- 4) ved overtrædelse af administrative forskrifter fastsat af justitsministeren, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf, og
- 5) ved overtrædelse af forskrifter fastsat af institutionens leder, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

§ 63. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes som disciplinærstraf

- 1) ved undvigelse eller forsøg herpå,
- 2) ved udeblivelse efter udgang,
- 3) ved indsmugling, besiddelse eller indtagelse eller forsøg herpå af euforiserende stoffer eller alkohol,
- 4) ved indsmugling, besiddelse eller forsøg herpå af våben og andre personfarlige genstande,
- 5) ved vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale, og
- 6) ved andre grove eller gentagne forseelser.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde godkende, at strafcelle midlertidigt kan anvendes som disciplinærstraf i en bestemt institution i videre omfang end nævnt i stk. 2.

Stk. 4. Disciplinærstraffe i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening. Fuldbyrnelsen af sådanne disciplinærstraffe kan endvidere helt eller delvis undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforsøelse.

§ 64. Ved ikendelse af bøde som disciplinærstraf fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Bøden kan dog højst udgøre et beløb svarende til 1 uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. En ikendt bøde indeholdes i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

§ 65. Ved ikendelse af strafcelle som disciplinærstraf fastsættes varigheden af strafcelle under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 1 uge. Ved undvigelse eller forsøg herpå eller ved grovere disciplinærforsøelser i øvrigt kan strafcelle dog ikendes i indtil 4 uger.

Stk. 2. En indsat, der udstår strafcelle, anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen. Den indsatte har ret til dagligt at tilbringe mindst 1 time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om udståelse af strafcelle.

Forhørselle.

§ 66. Hvis der er begrundet mistanke om, at en indsat har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, kan den indsatte anbringes i forhørselle, hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen.

Stk. 2. Anbringelse i forhørselle må ikke udstrækkes i længere tid, end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst ske i 5 dage.

Stk. 3. Den tid, som en indsat har været anbragt i forhørselle fradrages i udståelsen af strafcelle.

Stk. 4. Anbringelse i forhørselle sker efter samme regler som udståelse af strafcelle.

§ 67. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af disciplinærsager.

Konfiskation.

§ 68. Institutionen kan træffe bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der

- 1) er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold,
 - 2) søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, eller
 - 3) findes på institutionens område, uden at det kan fastslås, hvem de tilhører.
- Stk. 2.* Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Indeholdelse af erstatningsbeløb.

§ 69. Såfremt den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på person eller ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan institutionen bestemme, at erstatningsbeløbet skal indeholdes i den indsatte's vederlag for beskæftigelse. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Kapitel 11. Straf afbrydelse.

Straf afbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling mv.

§ 70. Fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, hvis den indsatte

- 1) undviger, udebliver efter udgang eller i øvrigt selvforskyldt unddrager sig strafudståelsen, eller
- 2) anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om straf afbrydelse efter stk. 1., herunder om fra hvilket tidspunkt straf afbrydelsen regnes.

Tilladelse til straf afbrydelse.

§ 71. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade, at en straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, når

- 1) ganske særlige omstændigheder af fx familie-, arbejds- eller uddannelsesmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen,
- 2) fare for misbrug ikke antages at foreligge, og
- 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod straf afbrydelse.

Stk. 2. Tilladelse til straf afbrydelse gives for et bestemt tidsrum og på vilkår, at den pågældende i straf afbrydelsesperioden ikke begår strafbart forhold.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om straf afbrydelse efter stk.

1, herunder om adgangen til at fastsætte yderligere vilkår for strafafbrydelse samt om tilbagekaldelse af tilladelse til strafafbrydelse, såfremt fastsatte vilkår for tilladelsen ikke overholdes.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen.

§ 72. Straffuldbyrdelsen genoptages, når den indsatte på ny giver møde, pågribes med henblik på fortsat straffuldbyrdelse eller overgår til fortsat straffuldbyrdelse.

Kapitel 12. Fuldbrydelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner niv. uden for kriminalforsorgen.

§ 73. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når

- 1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution mv.,
- 2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og
- 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus.

Stk. 2. Anbringelse i institution mv. uden for fængsel eller arresthus betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelsen kan endvidere betinges af, at den dømte overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel og arresthus, herunder om tilbageførsel eller overførsel til fængsel og arresthus, såfremt fastsatte vilkår for anbringelsen ikke overholdes.

Kapitel 13. Løsladelse.

Tidspunkt for løsladelsen.

§ 74. Løsladelse sker efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om det nærmere tidspunkt for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt, herunder i tilfælde, hvor en fremrykning er begrundet i væsentlige beskæftigelsesmæssige eller andre særlige hensyn.

Beslutning om prøveløsladelse.

§ 75. Såfremt den straf, der fuldbyrdes, giver mulighed for ordinær prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, skal afgørelsen om sådan prøveløsladelse første gang træffes af kriminalforsorgen på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af to tredjedele af straffen og i øvrigt i overensstemmelse med regler fastsat i henhold til § 74, stk. 2.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 76. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 39, stk. 2, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 77. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under tilsynet.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn niv. af kriminalforsorgen.

§ 78. Vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den prøveløsladte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelsen af tilsynet.

Stk. 2. Den prøveløsladte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.

Stk. 3. Den prøveløsladte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den prøveløsladte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 4. Den prøveløsladte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 79. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede særvilkår iværksættes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den prøveløsladte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.

Stk. 3. Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 80. Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 81. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppeghed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 82. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte forskrifter, der er fastsat efter § 79, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt vil-

kårsovertrædelsen begrundet en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 4. Direktoratet for Kriminalforsorgen skal efter modtagelsen af de i stk. 2 og 3 nævnte indberetninger snarest træffe afgørelse om eventuel reaktion som følge af vilkårsovertrædelsen, jf. herved straffelovens § 40, stk. 2 eller 3.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 83. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning og ved strafafbrydelse mv.

§ 84. Bestemmelserne i §§ 76-83 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 40a, ved strafafbrydelse, eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Kapitel 14. Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf.

§ 85. Spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte skal af institutionen jævnlige tages op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om institutionernes pligt til sagsbehandling som nævnt i stk. 1.

Afsnit III. Bødestraffe.

Kapitel 15. Fuldbordelse af bødestraffe.

§ 86. En bøde skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 87. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade henstand med betalingen af en bøde eller afdragsvis betaling af denne, såfremt den, som bøden er pålagt, er ude af stand til at betale bøden rettidigt, men må formodes ikke at savne evne eller vilje til at betale, når der indrømmes en passende tid dertil.

§ 88. Betales en bøde ikke frivilligt, skal politiet søge at inddrive bøden ved tvangsfuldbordelse efter retsplejelovens bestemmelser om udlæg for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret.

§ 89. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om opkrævning af bøder.

§ 90. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder.

§ 91. Forvandlingsstraffen for en bøde, der ikke betales eller eftergives, fuldbyrdes efter reglerne i lovens afsnit II.

Afsnit IV. Betingede domme.

Kapitel 16. Om gennemførelsen af betingede domme.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 92. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 57, jfr. § 56 og § 58, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 93. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under

tilsynet.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den dømtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn mv. af kriminalforsorgen.

§ 94. Vilkår om tilsyn indebærer, at den betinget dømte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den betinget dømte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelse af tilsynet.

Stk. 2. Den betinget dømte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.

Stk. 3. Den betinget dømte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den betinget dømte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 4. Den betinget dømte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 95. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den betinget dømtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede særvilkår iværksættes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den betinget dømte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.

Stk. 3. Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 96. Kriminalforsorgen skal tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 97. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthypighed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 98. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetab-

lere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den betinget dømte undrager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den betinget dømte forskrifter, der er fastsat efter § 95, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til anklagemyndigheden, såfremt vilkårsovertrædelsen begrundes en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den betinget dømte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til anklagemyndigheden.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 99. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning.

§ 100. Bestemmelserne i §§ 92-99 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved betinget benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 61a.

Afsnit V. Forvaring.

Kapitel 17. Fuldbyrdelse af forvaring.

§ 101. Forvaring fuldbyrdes efter reglerne i denne lovs afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Afsnit VI. Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe mv.

Kapitel 18. Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

§ 102. En indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a, såfremt den indsatte uforskyldt har

- 1) udstået fængselsstraf i for lang tid,
- 2) været anbragt i strafcelle, forhørscele eller sikringscelle, eller
- 3) været udelukket fra fællesskab.

§ 103. Den, der under fuldbyrdelse af straf mv. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 102 nævnte, kan tillægges erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a.

§ 104. Krav om erstatning i medfør af § 102 eller § 103 skal fremsættes overfor kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

§ 105. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

Kapitel 19. Klageregler mv.

Administrativ klageadgang.

§ 106. Afgørelser, der i henhold til denne lov er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Klage til justitsministeren skal iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist.

Stk. 3. En klage til justitsministeren har ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren eller den, der har truffet afgørelsen, træffer bestemmelser herom.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager.

Domstolsprøvelse.

§ 107. Endelige administrative afgørelser kan inden 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om

- 1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,
- 2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1 eller 2, om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus,
- 3) en afgørelse efter § 22, stk. 3 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel,
- 4) en afgørelse efter § 24, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis
 - a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,
 - b) der er forløbet halvdelen af straffetiden,
 - c) der resterer mere end 60 dage af straffetiden, og
 - d) den indsatte har gennemført en uledsaget udgang uden misbrug af udgangstilladelse,
- 5) en afgørelse efter § 25, stk. 3 om overførsel fra åbent til lukket fængsel,
- 6) en afgørelse efter § 26, nr. 4 om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner,
- 7) en afgørelse efter § 27, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra arresthus til fængsel, hvis
 - a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og
 - b) der resterer mere end 60 dage af straffetiden,
- 8) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1 og 2 eller efter § 28, stk. 3, jf. § 25, stk. 3 om overførsel fra fængsel til arresthus,
- 9) en afgørelse efter § 44 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis
 - a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og
 - b) der er forløbet halvdelen af straffetiden,
- 10) en afgørelse efter § 49 om nægtelse af tilladelse til besøg af nære pårørende eller lignende nærstående, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger,
- 11) en afgørelse efter § 51, om tilbageholdelse af et brev,
- 12) en afgørelse efter § 58 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen fra fællesskab omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger,
- 13) en afgørelse efter § 61 om hensættelse i sikringscelle, såfremt hensættelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 1 døgn,
- 14) en afgørelse efter § 62 om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage,
- 15) en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr.,
- 16) en afgørelse efter § 69 om indeholdelse af erstatningsbeløb over 1.000 kr.,
- 17) en afgørelse efter § 75 om nægtelse af ordinær prøveløsladelse i henhold til

- straffelovens § 38, stk. 1,
- 18) en afgørelse efter § 82, stk. 4 om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller
 - 19) en afgørelse efter § 104 om nægtelse af erstatning efter § 102 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i strafcelle, forhørs-celle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

§ 108. Indbringelse af sagen sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Har den dømte ikke kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.

§ 109. Sagen indbringes for retten af Direktoratet for Kriminalforsorgen, der fremsender sagens akter med oplysning om den påklagede afgørelse, en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt sagens bevisligheder.
Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sagernes indbringelse for retten.

§ 110. Retten drager omsorg for sagens oplysning og træffer selv bestemmelse om afhøring af den dømte og andre, om tilvejebringelse af bevismidler i øvrigt og om, hvorvidt sagen skal behandles mundtligt. Er den dømte ikke frihedsberøvet og udebliver den pågældende uden at oplyse lovligt forfald, afgør retten, om afgørelsen kan prøves uden den dømtes tilstedeværelse, eller om sagen skal afvises eller udsættes.

Stk. 2. Såfremt retten finder det fornødent, beskikker den en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.

Stk. 3. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan, når der efter den dømtes forhold og sagens omstændigheder i øvrigt er særlig anledning dertil, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger.

Stk. 4. Sagens indbringelse for retten har ikke opsættende virkning, medmindre retten træffer bestemmelse herom.

§ 111. Retten afgør ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.

Stk. 2. Kendelsen kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Bestemmelsen i retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt. finder dog kun anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

§ 112. Såfremt afgørelsen opretholdes, kan spørgsmålet på ny tidligst indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse.

§ 113. Bestemmelserne i §§ 107-111 finder tilsvarende anvendelse ved klage fra

andre end indsatte over en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr. hos den pågældende.

Kapitel 20. Ikrafttræden niv.

§ 114. Loven træder i kraft den

§ 115. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

1. Indledning.

1.1. Lovforslaget indeholder et forslag til en særskilt lov om fuldbyrdelse af straffe og visse andre strafferetlige retsfølger. Lovforslaget indebærer dermed, at et retsområde, der hidtil i det væsentlige har været reguleret administrativt, fremtidig skal reguleres ved lov.

Lovforslaget og den administrative praksis, der tilsigtes gennemført på grundlag af lovforslagets bestemmelser, indebærer endvidere en række ændringer af de gældende administrative regler om, hvorledes en straf mv. fuldbyrdes.

Lovforslaget indeholder endelig forslag til en udvidelse af dømtes adgang til at klage over afgørelser, der træffes af kriminalforsorgsmyndighederne.

1.1.1. Lovforslaget er udarbejdet af en arbejdsgruppe, der er nedsat af Straffelovrådet i juni 1985 med henblik på forberedelsen af rådets overvejelser af spørgsmålet om en særlig lov om straf fuldbyrdelse. I arbejdsgruppen har deltaget repræsentanter for domstolene, politi og anklagemyndighed, kriminalforsorgen og Justitsministeriet samt advokater med dagligt arbejde som forsvarere i straffesager.

Det er aftalt med Straffelovrådet og Justitsministeriet, at arbejdsgruppens betænkning med tilhørende udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. udsendes til høring hos myndigheder og organisationer mv., forinden arbejdsgruppens betænkning og lovforslag endeligt afgives til Straffelovrådet. I forbindelse med høringen af kriminalforsorgens institutioner er det forudsat, at der gives de indsatte og beboerne på kriminalforsorgens pensioner lejlighed til at afgive særskilte udtalelser over betænkningen og det foreløbige lovudkast.

1.2.1 januar 1985 afholdt Justitsministeriet en kriminalpolitisk konference, hvor der fra flere sider blev givet udtryk for ønsket om en lovregulering på området for straffuldbyrdelse.

I de senere år har der endvidere flere gange bl.a. i Folketinget været rejst spørgsmål om udarbejdelse af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Således fremsatte partiet Venstre Socialisterne (VS) den 5. februar 1985 18 beslutnings- og lovforslag vedrørende kriminalpolitiske spørgsmål, ligesom partiet Socialistisk Folkeparti den 14. november 1985 fremsatte et forslag til folketingsbeslutning om en kriminalpolitisk reform (B 43). Behandlingen i Folketinget af disse forslag har vist et bredt ønske om udarbejdelse af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

1.3. Den gældende retstilstand er baseret på ganske få bestemmelser i straffeloven og en meget omfattende administrativ regulering. Arbejdsgruppen har i sin betænkning nærmere beskrevet gældende ret i betænkningens enkelte kapitler, ligesom disse indeholder en nærmere redegørelse for arbejdsgruppens overvejelser og forslag vedrørende de enkelte straffuldbyrdelsesspørgsmål. Ved udarbejdelsen af bemærkninger til udkastet til lovforslag har arbejdsgruppen på den baggrund fundet det forsvarligt i vidt omfang blot at henvide til de pågældende kapitler i betænkningen og så undlade en gentagelse af betænkningens beskrivelse af gældende ret og arbejdsgruppens synspunkter og forslag.

2. Generelle synspunkter.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 6 gennemgået formålet med udarbejdelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Et hovedformål er i lovreger at opstille de overordnede retningslinier og principper for fuldbyrdelsen af straffe mv. og i forbindelse hermed at foretage en nøje og samlet vurdering af den måde, hvorpå fuldbyrdelsen i praksis bør foregå. Et andet hovedformål er, at en sådan lov skal kunne tjene til vejledning for bl.a. dømte og deres pårørende om straffuldbyrdelsens indhold. Med henblik herpå opstilles i lovforslaget en række hovedregler vedrørende de enkelte straffuldbyrdelsesspørgsmål. I forbindelse hermed skal det understreges, at arbejdsgruppen ikke har fundet det hensigtsmæssigt at opstille ufravigelige regler, idet håndhævelsen af et princip herom efter arbejdsgruppens opfattelse generelt ville medføre skærpede fuldbyrdelsesvilkår for hovedparten af de dømte af hensyn til kriminalforsorgens muligheder for at kunne fastholde gennemførelsen af straffuldbyrdelsen også overfor nogle relativt få, men svært belastede dømte. Arbejdsgruppen har i stedet lagt vægt på at præcisere betingelserne for fravigelse af lovens regler og på at øge og understrege kravet til begrundelse ved sådanne fravigelser. I forbindelse hermed skal det endelig nævnes, at arbejdsgruppen stiller forslag om en udvidet klageadgang netop ved en række afgørelser, som i skærpende retning indebærer en fravigelse af lovens hovedregler på nogle meget væsentlige og indgribende områder.

3. Ændring af anden lovgivning.

Arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. indebærer bl.a. behov for ændring eller ophævelse af bestemmelser i navnlig straffeloven og retsplejeloven. Med henblik herpå har arbejdsgruppen yderligere udarbejdet et udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende fuldbyrdelse af straf mv. Dette lovforslag er indeholdt i betænkningens afsnit **XII**.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 46 redegjort nærmere for de administrative og økonomiske konsekvenser af arbejdsgruppens forslag. Det fremgår heraf, at arbejdsgruppens forslag alene antages at ville medføre økonomiske eller administrative konsekvenser af betydning i forbindelse med forslagene om ophævelse af indsattes pligt til at betale for afsoningsomkostningerne og om udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne.

Forslaget om ophævelse af pligten til at betale afsoningsomkostninger skønnes at ville indebære årlige mindreindtægter på ca. 8-10 mill.kr., mens forslaget om udvidet klageadgang vil indebære et merarbejde for kriminalforsorgen og for domstolene, herunder især byretterne i de retskredse, hvor kriminalforsorgens lukkede institutioner er beliggende, og landsretterne. Arbejdsgruppen finder det ikke velbegrunderet at tilvejebringe de til gennemførelsen af den udvidede klageadgang nødvendige ressourcer, der alene til sagernes behandling for byretterne skønnes at ville udgøre årlige merudgifter på ca. 5 mill.kr. og et årligt personaleforbrug svarende til ca. 12 årsværk, gennem tilsvarende forringelser på andre områder.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til afsnit I. Indledende bestemmelser.

Til lovforslagets titel og til § 1.

Lovforslagets § 1 vedrører spørgsmålet om området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 7.

Arbejdsgruppen foreslår, at loven skal omfatte fuldbyrdelse af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme og forvaring. Denne afgrænsning af lovens anvendelsesområde fremgår af lovforslagets § 1.

Vedrørende fængselsstraffe skal det bemærkes, at arbejdsgruppens lovudkast er udarbejdet under den forudsætning, at der stilles forslag om ophævelse af hæftestrafen og om sænkning af fængselsstraffens nuværende minimum på 30 dage.

Vedrørende bødestraffe skal det bemærkes, at fuldbyrdelsen af sådanne straffe er omfattet af lovforslaget, uanset om bøden er fastsat ved dom eller vedtaget inden- eller udenretligt. Tvangsbøder er derimod ikke omfattet af lovforslaget, idet sådanne bøder ikke er en strafferetlig retsfølge, selv om de kan omsættes til en frihedsstraf efter § 17 i lov om ikræfttræden af borgerlig straffelov m.m.

Vedrørende forvaring skal det bemærkes, at lovforslaget omfatter forvaring idømt efter straffelovens § 70 eller straffelovens § 68 sidste punktum, jf. § 70 samt forvaring ikendt i medfør af straffelovens § 72, jf. § 68, sidste punktum, jf. § 70.

Lovforslagets bestemmelser om fuldbyrdelse af de anførte straffe mv. skal ses i sammenhæng med straffelovens bestemmelser, idet arbejdsgruppens lovudkast yderligere er udarbejdet under den forudsætning, at bestemmelser om strafarterne og betingelserne for deres anvendelse, om betingelserne for prøveløsladelse og om reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom fortsat skal findes i den borgerlige straffelov.

Det følger af den anførte afgrænsning af lovforslagets område, at lovforslaget ikke omfatter fuldbyrdelsen af alle strafferetlige retsfølger. Lovforslaget omfatter således fx ikke retsfølger fastsat i henhold til straffelovens § 68, 1. og 2. pkt. og § 69 overfor psykisk afvigende personer. Dette skyldes navnlig, at foranstaltninger overfor sådanne personer i vidt omfang skal gennemføres inden for det almindelige hospitalsvæsen og efter de regler, der gælder for behandlingen af patienter i dette system.

Til § 2.

Lovforslagets § 2 vedrører spørgsmålet om, hvilken myndighed der varetager

den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af straf mv. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 8.

I den foreslåede bestemmelse præciseres det, at den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de straffe mv., der omfattes af lovforslaget, varetages af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen er et direktorat under justitsministeren og varetager ledelsen af den samlede kriminalforsorg, der foruden direktoratet omfatter kriminalforsorgens anstaltssystem og kriminalforsorgen i frihed.

Kriminalforsorgens anstaltssystem omfatter for tiden 16 større fængsler mv., 2 fængselsafdelinger og 47 arresthuse. Kriminalforsorgen i frihed omfatter for tiden 23 lokale afdelinger samt 8 pensioner.

Ud over de arbejdsopgaver, som kriminalforsorgen varetager ved fuldbyrdelsen af de retsfølger, der foreslås omfattet af loven, varetager kriminalforsorgen visse arbejdsopgaver i forbindelse med fuldbyrdelsen af andre strafferetlige retsfølger. Som eksempler herpå kan nævnes tilsyn med psykisk afvigende personer, der er idømt foranstaltninger i henhold til straffelovens §§ 68 og 69, og med personer, der er meddelt tiltalefrafald i medfør af retsplejelovens §§ 723-723a.

Kriminalforsorgen varetager endvidere en række arbejdsopgaver i forbindelse med straffesagernes behandling før endelig dom. Som de mest praktiske eksempler herpå kan nævnes gennemførelsen af varetægtsfængslinger, udarbejdelsen af personundersøgelser i henhold til retsplejelovens § 808 og vejledning af og (frivillige) tilsyn med personer, der er sigtet for strafbart forhold.

Kriminalforsorgen deltager herudover i kriminalpræventivt arbejde både vedrørende enkeltpersoner og på et mere generelt plan. Der henvises herom til kapitel 8, pkt. 8.2.4. i arbejdsgruppens betænkning.

Til afsnit II. Fængselsstraffe.

Lovforslagets afsnit II vedrører spørgsmålet om fuldbyrdelsen af fængselsstraffe. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens afsnit IV. Lovforslaget er i overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium udarbejdet under den forudsætning, at der stilles forslag om afskaffelse af hæftestraffen og nedsættelse af fængselsstraffens nuværende minimum på 30 dage.

Til kapitel 2. Almindelige bestemmelser.

Lovforslagets kapitel 2 indeholder nogle grundlæggende bestemmelser om fuldbyrdelsen af fængselsstraf. § 3 vedrører således spørgsmålet om hovedformålene med selve fuldbyrdelsen af en fængselsstraf, og § 4 omhandler det principielle udgangspunkt for de rettigheder og pligter, som en indsat har under fuldbyrdelsen af en fængselsstraf. I § 5 behandles spørgsmålet om institutioner til afsoning af en fængselsstraf, og i § 6 behandles spørgsmålet om rådgivning til personer, der idømmes en fængselsstraf.

Til § 3.

Lovforslagets § 3 vedrører spørgsmålet om hovedformålene med selve fuldbyrdelsen af en fængselsstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 9.

Arbejdsgruppen foreslår, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Denne målsætning er i overensstemmelse med gældende ret.

At sikre gennemførelsen af frihedsberøvelsen er en af de opgaver, der traditionelt samlet betegnes som kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed. Denne opgave indebærer nærmere, at kriminalforsorgen skal forebygge og forhindre, at en indsat undviger. Om de midler, som kriminalforsorgen har til løsning af denne opgave, henvises nærmere til kapitel 9 pkt. 9.3.2.1.

At hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse betegnes traditionelt som kriminalforsorgens behandlingsmæssige virksomhed. Om denne virksomhed henvises til kapitel 9, pkt. 9.3.2.2.

Det er ved forslaget til § 3 forudsat, at kriminalforsorgen skal udføre sine sikkerhedsmæssige og behandlingsmæssige opgaver samtidig. Dette kan i praksis betyde, at der må foretages en afvejning imellem to sæt af modstående hensyn, hvilket for de behandlingsmæssige opgavers vedkommende kan indebære, at behandlingsmæssigt set optimale løsninger i visse situationer ikke er mulige. For de sikkerhedsmæssige hensyn indebærer denne afvejning imidlertid også, at det ved vurderingen af disse hensyn må tages i betragtning, at kriminalforsorgens behandlingsmæssige virksomhed er et ligestillet middel til opnåelse af den overordnede målsætning, som for kriminalforsorgen som for det øvrige justitsvæsen er at begrænse kriminaliteten.

Til § 4.

Lovforslagets § 4 vedrører spørgsmålet om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 14.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås i *stk. 1*, at en indsat under fuldbyrdelsen af en fængselsstraf ikke må pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen. Dette udgangspunkt indebærer, at indsatte skal have adgang til at udøve deres almindelige borgerlige rettigheder i det omfang, som frihedsberøvelsen ikke i sig selv afskærer dem derfra. Dette udgangspunkt er i overensstemmelse med det forhold, at en frihedsberøvelse alene tilsigtes at indebære et indgreb i lokal-friheden for den enkelte dømte.

Det anførte udgangspunkt i *stk. 1* har selvstændig betydning i det omfang, der ikke ved lov eller i administrative forskrifter er taget særskilt stilling til den indsattes muligheder for under straffuldbyrdelsen at udøve nærmere angivne rettigheder. I sådanne tilfælde fører den foreslåede bestemmelse til, at den indsatte kan udøve disse rettigheder på linie med andre borgere, medmindre en gennemførelse af selve frihedsberøvelsen indebærer en begrænsning i mulighederne for

udøvelsen af de pågældende rettigheder.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* indebærer, at en indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af de opgaver, som institutionen skal udføre i henhold til lovforslagets bestemmelser og administrative forskrifter fastsat med hjemmel i lovforslaget.

Til § 5.

Lovforslagets § 5 vedrører spørgsmålet om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13. Den foreslåede bestemmelse vedrører endvidere spørgsmålet om erstatning til indsatte for følger af ulykkestilfælde mv. under straffuldbyrdelsen.

Den foreslåede bestemmelse indeholder i *stk. 1* en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om indretningen af institutioner til fuldbyrdelse af fængselsstraf. Det er ikke i lovforslaget fundet hensigtsmæssigt nærmere at præcisere de krav, som der bør stilles til sådanne institutioner, bl.a. fordi det i praksis har vist sig, at hensynet til en rimelig hurtig afvikling af idømte fængselsstraffe kan begrunde, at man midlertidigt indretter afsoningsinstitutioner uden de sædvanlige muligheder for beskæftigelse, undervisning mv.

Som det fremgår af lovforslagets kapitel 6 om valg af afsoningsinstitution mv., forudsættes afsoningsinstitutioner at være opdelt i åbne og lukkede institutioner.

Ved en lukket institution (lukkede fængsler og arresthuse) forstås efter praksis en institution, hvor de indsatte tilstedeværelse søges sikret ved ringmur, tv-overvågning mv. og en relativ høj grad af personaletæthed. Ved en åben institution (åbne fængsler) forstås en institution, hvor de indsatte tilstedeværelse alene søges sikret ved regler for de indsatte ophold og færden, herunder muligheden for overførsel til fortsat strafudståelse i lukket institution.

I lovforslagets kapitel 12 er det forudsat, at indsatte ligesom efter gældende ret kan anbringes i eller overføres til (fortsat) fuldbyrdelse af fængselsstraffen i en institution uden for det sædvanlige afsoningssystem (fængsler og arresthuse). Blandt sådanne institutioner er kriminalforsorgens pensioner, der samtidig anvendes til ophold for betinget dømte, prøveløsladte mfl.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* træder i stedet for bestemmelsen i straffelovens § 45, hvorefter "fanger.... skal holdes forsikrede mod følger af ulykkestilfælde". Nærmere regler herom er i henhold til straffelovens § 45 fastsat ved kongelig anordning nr. 514 af 11. oktober 1978 om erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde mv. Efter denne anordning yder staten erstatning med udgangspunkt i reglerne i lov om arbejdsskadeforsikring. Der er ved lovforslaget ikke tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af de regler, der er fastsat ved den nævnte kongelig anordning.

Til § 6.

Lovforslagets § 6 vedrører spørgsmålet om dømtes ret til også før straffuldbyrdelsen iværksættes at få nærmere rådgivning hos kriminalforsorgen om deres

beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med straffuldbyrdelsen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at kriminalforsorgen har pligt til at yde den nævnte rådgivning, der bl.a. vil kunne omfatte en nærmere vejledning om mulighederne for udsættelse af straffuldbyrdelsen, uddannelsesmæssige muligheder under straffuldbyrdelsen og formidling af kontakt til det almindelige sociale system med hensyn til forsorgsmæssig støtte til den dømtes familie under straffuldbyrdelsen.

Til kapitel 3. Straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Lovforslagets kapitel 3 behandler spørgsmålet om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for henholdsvis dømte, der er varetægtsfængslet efter endelig dom, og dømte på fri fod. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 10.

Til § 7.

Såvel hensynet til retshåndhævelsen som hensynet til den dømte tilsiger normalt, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf påbegyndes snarest muligt efter straffedommen. Dette væsentlige princip fastslås i lovforslagets § 7.

I praksis påbegyndes straffuldbyrdelsen særligt hurtigt, såfremt retten har bestemt, at den dømte skal varetægtsfængsles eller forblive varetægtsfængslet efter straffedommen, indtil fuldbyrdelsen kan iværksættes. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter dommen, hvilket er det almindelige, vil straffuldbyrdelsen efter kriminalforsorgens tilsigelsespraksis normalt tidligst blive påbegyndt 3-4 måneder efter straffedommen. Denne tilsigelsesfrist er begrundet i såvel administrative hensyn som hensynet til den domfældtes muligheder for at tilrettelægge sine forhold før og under afsoningen på en måde, der begrænser utilsigtede følger af en straf fuldbyrdelse. For særlige grupper af dømte, herunder voldsdømte, er fastsat indkaldelsesregler, der tilsigter en særlig hurtig påbegyndelse af afsoningen.

Kriminalforsorgens nuværende tilsigelsespraksis er efter arbejdsgruppens opfattelse velbegrundet og tager fornøden hensyn til såvel de dømte som til administrative forhold. Der tilsigtes således ikke med den foreslåede bestemmelse nogen ændring af denne praksis.

Til § 8.

Lovforslagets § 8 vedrører spørgsmålet om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for dømte, der er varetægtsfængslet efter endelig dom. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 10, pkt. 10.2.1.3.

Den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med de administrative regler, der er fastsat i henhold til retsplejelovens § 997, stk. 4. Spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt, har betydning for

straffetidsberegningen, jf. herom bemærkningerne til bestemmelserne i lovforslagets kapitel 5 om beregning af straffetiden.

Iværksættelse af straffuldbyrdelsen overfor dømte, der er varetægtsfængslet efter domsafsigelsen, forudsætter, at dommen er endelig, hvilket kræver ankefrafald eller udløb af ankefristen uden anke. jf. retsplejelovens § 999, stk. 1. Da bl.a. beskæftigelses- og uddannelsesmulighederne er bedre under straffuldbyrdelsen end under varetægtsfængsling, foreslår arbejdsgruppen i sit udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende fuldbyrdelse af straf mv. bestemmelsen i retsplejelovens § 999 ændret, således at iværksættelse af straffuldbyrdelsen skal ske, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Til § 9.

Lovforslagets § 9 vedrører spørgsmålet om straffuldbyrdelsens iværksættelse overfor dømte, der ikke er varetægtsfængslet efter endelig dom. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 10, pkt. 10.2.1.2.

Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, skal den pågældende indkaldes til fuldbyrdelse af fængselsstraffen. Om indkaldelsesfrister henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 7.

Det forekommer, at dømte ansøger kriminalforsorgen om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen. Hensynet til den dømte tilsiger i sådanne tilfælde, at ansøgningen så vidt muligt imødekommes, og dette princip fastslås i den foreslåede bestemmelse i *stk. 2*.

Tilladelse til særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen vil i visse tilfælde kunne give vanskeligheder, såfremt sædvanlig administrativ praksis skal følges med hensyn til placering af den dømte i en bestemt afsoningsinstitution eller i en særlig afdeling i en sådan. Det er derfor forudsat ved bestemmelsen, at en imødekommelse af den dømtes ønske om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen efter omstændighederne vil kunne medføre, at den dømte placeres uafhængigt af almindelige fordelingsprincipper, jf. lovforslagets § 23.

I *stk. 3* fastslås det, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt, når den dømte giver møde eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse. Tidspunktet for straffuldbyrdelsens påbegyndelse har særlig betydning for straf tidsberegningen, jf. bemærkningerne til lovforslagets kapitel 5 om beregning af straffetiden.

Til kapitel 4. Udsættelse og benådning.

I lovforslagets kapitel 4 behandles spørgsmålene om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om benådning for fængselsstraffen. Disse spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 11.

Til § 10.

Lovforslagets § 10 vedrører spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne kan udsættes. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i kapitel 11, pkt. 11.3.

Den foreslåede bestemmelse indeholder hjemmel for justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, til at bestemme, at straffuldbyrdelsen skal udsættes. I bestemmelsen er opregnet de hensyn, der i særlig grad vil kunne tale for en udsættelse af straffuldbyrdelse ved afgørelsen af en ansøgning herom. Tilladelse til udsættelse med straffuldbyrdelsen forudsætter, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod en sådan udsættelse. Ved vurderingen heraf skal der fortsat lægges vægt på straffens længde, kriminalitetens art og risikoen for ny kriminalitet.

Er den dømte varetægtsfængslet efter straffedommen, vil løsladelse før straffuldbyrdelsen påbegyndes kun kunne ske efter politiets eller rettens bestemmelse.

Har en dømt påbegyndt fuldbyrdelsen af en frihedsstraf, vil de hensyn, der kunne have talt for en udsættelse af straffuldbyrdelsen, i visse tilfælde kunne begrunde en afbrydelse af straffuldbyrdelsen. Der henvises herom til lovforslagets § 71.

En ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen skal afgøres ved en afvejning af på den ene side hensynet til den dømte og på den anden side hensynet til retshåndhævelsen. Uanset at hensynet til retshåndhævelsen som nævnt i bemærkningerne til lovforslagets § 7 normalt taler for, at straffuldbyrdelsen skal påbegyndes snarest muligt, har arbejdsgruppen ikke fundet grundlag for at foreslå ændring af de nuværende administrative regler vedrørende udsættelse med fuldbyrdelsen af en frihedsstraf.

Den foreslåede bestemmelse træder sammen med bestemmelsen i lovforslagets § 12 i stedet for nuværende regler i retsplejelovens § 1001, der derfor foreslås ændret i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende fuldbyrdelse af straf mv.

Til § 11.

Lovforslagets § 11 indeholder hjemmel for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning.

Den foreslåede bemyndigelse giver for så vidt angår sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen bl.a. hjemmel til at fastsætte nærmere administrative forskrifter om, hvornår udsættelse bør tillades. En tilsvarende adgang til at regulere, hvornår benådning bør gives, er derimod ikke indeholdt i den foreslåede bestemmelse. Dette skyldes, at benådningsretten efter grundlovens § 24 ikke nærmere kan reguleres ved lov. Den foreslåede bestemmelse vedrører således for så vidt angår sager om benådning alene spørgsmålet om den nærmere tilrettelæggelse af den administrative behandling af sådanne sager.

I lovforslagets § 12 er det foreslået, at en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning normalt skal bevirke, at straffuldbyrdelsen ud-

sættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen. Med henblik på at modvirke at ansøgning om udsættelse eller om benådning indgives umiddelbart før straffuldbyrrelsens påbegyndelse med det ene formål at få straffuldbyrrelsen udsat (tillagt ansøgningen opsættende virkning), foreslås det i lovforslagets § 11, 2. punktum, at justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at kun ansøgninger, der indgives inden udløbet af bestemte frister, tillægges opsættende virkning efter lovforslagets § 12. Det er ved den foreslåede bestemmelse forudsat, at de dømte orienteres herom i forbindelse med indkaldelsen til straffuldbyrrelse, samt at der skal være mulighed for at tillægge en sent indgiven ansøgning opsættende virkning, såfremt det findes undskyldeligt, at ansøgning ikke er indgivet tidligere, fx i tilfælde, hvor en ansøgning grundes på nye oplysninger.

Til § 12.

Lovforslagets § 12 vedrører spørgsmålet om udsættelse af straffuldbyrrelsen på behandlingen af en ansøgning om udsættelse eller om benådning.

I stk. 1 foreslås som hovedregel, at en rettidig, jf. lovforslagets § 11, ansøgning om udsættelse med straffuldbyrrelsen eller om benådning skal bevirke, at straffuldbyrrelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med gældende ret.

I stk. 2 foreslås som undtagelse fra reglen i stk. 1, at straffuldbyrrelsen ikke udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrrelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller om benådning. Denne regel er begrundet i hensynet til at modvirke, at en dømt ubegrundet skal kunne få straffuldbyrrelsen udsat blot ved løbende at indgive ansøgninger om udsættelse eller om benådning. Opsættende virkning vil imidlertid kunne være velbegrundet, såfremt en ny ansøgning indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning. Bestemmelsen indeholder derfor tillige en regel om, at der i sådanne tilfælde skal tillægges den nye ansøgning opsættende virkning, således at straffuldbyrrelsen udsættes på behandlingen af den nye ansøgning.

I stk. 3 fastslås det, at en ansøgning om udsættelse eller benådning ikke kan tillægges opsættende virkning, hvis ansøgningen vedrører en dømt, der er varetægtsfængslet efter dom. Denne regel er begrundet i, at en udsættelse af straffuldbyrrelsen vil forudsætte en løsladelse fra varetægtsfængslingen, og at bestemmelse om løsladelse af varetægtsarrestanter skal træffes af retten eller af politiet efter retsplejelovens regler og ikke af kriminalforsorgen efter reglerne i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Bestemmelsen udelukker således ikke, at en ansøgning om udsættelse eller benådning indgivet af en dømt, der er varetægtsfængslet efter dom, kan føre til, at den pågældende løslades af retten eller politiet. Det er derfor forudsat, at en sådan ansøgning indebærer, at spørgsmålet om løsladelse forelægges for retten.

Det er i øvrigt med den foreslåede bestemmelse forudsat, at justitsministeren i de administrative regler, der forudsættes fastsat med hjemmel i lovforslagets § 11, kan bestemme, at ansøgninger om udsættelse eller benådning skal tillægges

opsættende virkning i et omfang, der rækker videre end § 12. Det vil således fx kunne bestemmes, at ansøgning, der indgives fra visse andre end den dømte, skal kunne tillægges opsættende virkning på samme måde som en ansøgning fra den dømte selv.

Til § 13.

Lovforslagets § 13 vedrører spørgsmålet om, hvilke betingelser der kan fastsættes for en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdsen.

Det foreslås i *stk. 1*, at en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdsen altid betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Det foreslås endvidere, at en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdsen kan betinges af andre vilkår, herunder at den pågældende undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen. Det følger af tilladelsens karakter, at de pågældende vilkår alene har virkning for perioden, indtil straffuldbyrdsen påbegyndes.

I *stk. 2* foreslås det præciseret, at manglende overholdelse af de vilkår, der er fastsat i forbindelse med en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdsen, kan betyde, at tilladelsen tilbagekaldes. Sker dette, forudsættes fuldbyrdelsen af fængselsstraffen at blive iværksat snarest muligt. I den forbindelse vil der kunne bortses fra de sædvanlige indkaldelsesfrister, der anvendes af kriminalforsorgen, jf. herom bemærkningerne til lovforslagets § 7.

Til kapitel 5. Beregning af straffetiden.

I lovforslagets kapitel 5 behandles spørgsmålet om den nærmere beregning af den straf, som skal fuldbyrdes i henhold til en dom om ubetinget fængselsstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 12.

Til § 14.

Lovforslagets § 14 vedrører nogle beregninger, som kriminalforsorgen skal foretage af straffetiden, når tidspunktet for påbegyndelsen af straffuldbyrdsen er fastlagt. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 15, hvorefter kriminalforsorgen har pligt til snarest og senest i forbindelse med den dømtes indsættelse i afsoningsinstitutionen at gøre den dømte bekendt med straffetidsberegningen.

De beregninger, som kriminalforsorgen efter lovforslagets § 14 skal foretage, er dels en beregning af tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen, dels en beregning af tidspunktet for en eventuel ordinær prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. herved straffelovens § 38, stk. 1.

Til § 15.

Lovforslagets § 15 vedrører kriminalforsorgens forpligtelse til i forbindelse med indsættelsen i afsoningsinstitutionen at gøre den dømte bekendt med straffetidsberegningen, jf. lovforslagets § 14.

De nærmere regler om gennemførelsen af orienteringen om straffetidsberegningen forudsættes fastsat administrativt med hjemmel i lovforslagets § 19.

Til § 16.

Lovforslagets § 16 vedrører spørgsmålet om omberegning af straffetiden, såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres.

For så vidt angår spørgsmålet om afbrydelse af straffuldbyrdelsen henvises til lovforslagets kapitel 11 og betænkningens kapitel 36. Som det disse steder er anført, vil afbrydelse af straffen kunne ske dels ved den indsatte undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling mv., dels efter særlig tilladelse fra kriminalforsorgen.

Som et eksempel på tilfælde, hvor forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres, kan nævnes senere beslutning om samtidig fuldbyrdelse af flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden.

I bestemmelsens 2. *punktum* er det fastslået, at den indsatte snarest skal gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

Til § 17.

Den foreslåede bestemmelse vedrører spørgsmålet om straffetidsberegningen i de tilfælde, hvor flere fængselsstraffe skal afsones i umiddelbar forlængelse af hinanden. I overensstemmelse med gældende ret foreslås det, at straffetidsberegningen i disse tilfælde foretages som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe. De nærmere regler om sådan straffetidsberegning forudsættes fastlagt administrativt i medfør af bestemmelsen i lovforslagets § 19.

Til § 18.

Lovforslagets § 18 vedrører spørgsmålet om den nærmere beregning af straffetiden i tilfælde, hvor den dømte har været anholdt eller varetægtsfængslet mv. under behandlingen af den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen, eller under behandlingen af andre straffesager.

I *stk. 1* fastslås det, at der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1 for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til metalundersøgelse. De nærmere regler om, hvornår der skal foretages fradrag, skal således efter lovforslaget fortsat findes i straffelovens § 86. Der henvises herom nærmere til betænkningens kapitel 12, pkt. 12.3.

Mens *stk. 1* vedrører fradrag ved beregningen af straffetiden for anholdelse eller varetægtsfængsling mv. i den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen, vedrører *stk. 2* spørgsmålet om tilsvarende fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen. Den foreslåede bestemmelse indebærer, at anholdelse eller varetægtsfængsling i sager, der ikke føres igennem til domfældelse, vil kunne føre til fradrag i den aktuelle straffuldbyrdelse, såfremt den indsatte ikke selv har givet anledning til de nævnte foranstaltninger. Da sådan uforskyldt anholdelse eller varetægtsfængsling i øvrigt vil kunne føre til erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a, er det i *stk. 2* endvidere

en forudsætning for i stedet at foretage fradrag ved straffetidsberegningen, at den indsatte frafalder erstatning.

Bestemmelsen i stk. 2 forudsætter således, at den indsatte ville have krav på erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. Det forekommer imidlertid i praksis, at en løsladelse eller prøveløsladelse også fremrykkes i tilfælde, hvor den indsatte under straffuldbyrdelsen har været uberettiget anholdt eller varetægtsfængslet i en ny sag, men hvor disse foranstaltninger ikke har været uforskyldte, idet den indsatte selv har givet anledning hertil og derfor er afskåret fra erstatning efter retsplejelovens regler. Fremrykning af løsladelsestidspunktet i sådanne sager er sket efter konkret aftale mellem kriminalforsorgen og anklagemyndigheden, og lovforslaget tilsligter ingen ændring af denne praksis.

Til § 19.

Lovforslagets § 19 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om straffetidsberegningen. For så vidt angår spørgsmålet om klage over straffetidsberegningen henvises til lovforslagets § 107, nr. 1, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til kapitel 6. Valget af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Bestemmelserne i lovforslagets kapitel 6 regulerer afgørelsen af, i hvilken institution (fængsel eller arresthus) den dømte skal anbringes ved påbegyndelsen af straffuldbyrdelsen. Endvidere indeholder kapitlet bestemmelser om adgangen til senere at overføre indsatte mellem fængsler og arresthuse.

De nævnte spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13.

De foreslåede bestemmelser er i det væsentlige i overensstemmelse med gældende ret, der for så vidt angår anbringelse i og overførsel mellem institutionerne bygger på administrative regler og praksis. Lovudkastet indeholder dog på visse punkter præciseringer i forhold til gældende ret.

Til § 20.

Lovforslagets § 20 indeholder en angivelse af de institutioner mv., hvori fængselsstraf kan fuldbyrdes. Det følger af bestemmelsen, at fængselsstraf normalt skal fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

En nærmere beskrivelse af kriminalforsorgens institutioner til fuldbyrdelse af frihedsstraf findes i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.1.

Udtrykket fængselsstraf og reglerne om fuldbyrdelse heraf omfatter tillige fuldbyrdelse af frihedsstraffe, der som forvandlingsstraf træder i stedet for bødestraf, jf. herved lovforslagets § 91. Lovforslaget er endvidere udarbejdet under den forudsætning, at hæftestraffen afskaffes.

Om fuldbyrdelse af forvaring henvises der til lovforslagets kapitel 17.

Udtrykket fængsel omfatter de eksisterende åbne og lukkede anstalter, herunder Anstalten ved Herstedvester. Udtrykket arresthus foreslås bibeholdt som betegnelse for varetægtsinstitutionerne, herunder Københavns Fængsler.

Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen kan ske efter reglerne i lovforslagets § 73, der afløser den gældende regel i straffelovens § 49, stk. 2.

Det er ikke fundet hensigtsmæssigt i lovforslaget at medtage særlige bestemmelser om den nærmere indretning af institutioner til fuldbyrdelse af fængselsstraf. Der henvises i stedet til lovforslagets § 5, hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

Til § 21.

Lovforslagets § 21 vedrører spørgsmålet, om fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes i fængsel eller i arresthus. Arbejdsgruppen behandler dette spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.2.

Det fastslås i *stk. 1*, at fængselsstraf normalt skal fuldbyrdes i fængsel. Arresthuse er særligt indrettet med henblik på at fungere som varetægtsinstitutioner og har kun begrænsede beskæftigelses-, uddannelses- og fællesskabsmuligheder i modsætning til et fængsel, der er særligt indrettet med henblik på fuldbyrdelsen af frihedsstraffe.

Uanset at afsoning af fængselsstraf i arresthus således må antages at være mere belastende end afsoning af fængselsstraf i et fængsel, er det i en række tilfælde fundet nødvendigt at tillade afsoning af fængselsstraf i arresthus. Bestemmelserne i *stk. 2-4* tager sigte på disse tilfælde.

I *stk. 2* foreslås det, at kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus af hensyn til udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet. En sådan anvendelse af arresthusene er i overensstemmelse med gældende praksis og er begrundet i, at det kun ved en sådan udnyttelse af kriminalforsorgens samlede afsoningskapacitet er muligt at undgå såkaldte "venterpukler". Hensynet til at undgå uhenigtsmæssigt lange ventetider på afsoning er så væsentligt, at det fortsat bør kunne begrunde, at kortvarige fængselsstraffe fuldbyrdes i arresthus i det omfang, som hensynet til udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet gør det nødvendigt. Det er i den forbindelse ikke fundet hensigtsmæssigt nærmere at lovfæste, hvad der skal forstås ved kortvarig fængselsstraf. Det findes tilstrækkeligt, at arresthuse efter den foreslåede bestemmelse kun kan benyttes til fuldbyrdelse af fængselsstraffe i det omfang, som de kapacitetsmæssige hensyn gør det nødvendigt.

I *stk. 3* angives yderligere nogle tilfælde, hvor fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus uanset manglende samtykke fra den dømte. Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, nr. 1* indebærer i forhold til gældende ret en udvidelse af adgangen til at anbringe den dømte i arresthus, idet lovforslaget også omfatter dømte, om hvilke der på grundlag af de foreliggende oplysninger er bestemte grunde til at

antage, at deres farlighed og kriminalitet gør anbringelse i arresthus nødvendig for at forebygge undvigelse, vold og trusler om vold mod medindsatte og personale. Derimod er adgangen til i arresthus at anbringe sådanne dømte, der på grundlag af de foreliggende oplysninger må antages i større omfang at ville indsmugle eller handle med narkotika under afsoningen i overensstemmelse med de gældende administrative regler.

De oplysninger, der skal kunne begrunde en anbringelse i arresthus i medfør af den foreslåede bestemmelse i stk. 3, nr. 1, vil navnlig være oplysninger hidrørende fra straffesagen eller fra tidligere ophold i fængsel eller arresthus.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 3, nr. 2, tager sigte på dømte, der på grund af kriminalitetens art eller på grund af deres adfærd i øvrigt må antages at ville blive mødt med overgreb fra medindsatte, såfremt de anbringes i fællesskab i et åbent eller lukket fængsel. Bestemmelsen giver adgang til at anbringe de pågældende i arresthus mod deres vilje. I praksis vil de her omtalte dømte, der fx kan være dømte med gæld til andre indsatte, i almindelighed selv ønske en beskyttet anbringelse. Sker anbringelsen i arresthus med den pågældendes samtykke er forholdet omfattet af lovforslagets stk. 4, nr. 2. Kun hvis anbringelsen i arresthus sker mod den pågældendes eget ønske, er forholdet omfattet af lovforslagets stk. 3, nr. 2.

Om alle anbringelser i arresthus efter stk. 3, nr. 1 og 2 gælder, at afgørelsen om sådan anbringelse er omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 3, nr. 3 giver hjemmel til i overensstemmelse med gældende praksis at anbringe den dømte i Vestre Hospital (Vestre Fængsel), såfremt det efter de lægelige oplysninger er nødvendigt. Bestemmelsen er fundet nødvendig, fordi der ikke i åbne fængsler er egentlige hospitalsafdelinger.

Stk. 4 indeholder regler om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus i de tilfælde, hvor den dømte selv ønsker sådan anbringelse. Bestemmelsen er i overensstemmelse med gældende praksis. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.2.2. peget på det ønskelige i, at det behov for udnyttelse af arresthusene til straffuldbyrdelse, som er begrundet i kapacitetsmæssige hensyn, i højere grad end hidtil imødekommes ved at bruge arresthusene som frigangsinstitution ("natfængsel") og i øvrigt til forberedelse af løsladelsen.

Arbejdsgruppen har i øvrigt i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.2.2. generelt om straffuldbyrdelse i arresthusene udtalt, at den dømte under fuldbyrdelsen bør tilbydes fællesskab og beskæftigelses- uddannelses- og fritidsmuligheder i videre omfang end efter gældende praksis og i øvrigt i et omfang, der alene begrænset af de praktiske hensyn og af en eventuel særlig begrundelse for anbringelse i arresthus, jf. stk. 3, søges tilnærmet forholdene under afsoning i et fængsel.

Til § 22.

Lovforslagets § 22 vedrører spørgsmålet, om fuldbyrdelse af en fængselsstraf i et fængsel skal påbegyndes ske i et åbent eller et lukket fængsel. Arbejdsgruppen behandler dette spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.3.

I *stk. 1* fastslås som hovedregel, at fuldbyrdelse af straf i fængsel skal ske i åbent fængsel. Denne hovedregel er i overensstemmelse med gældende ret og bygger på det grundlæggende princip, at frihedsberøvelsen ikke må være mere indgribende, end formålet tilsiger. Kan frihedsberøvelsen gennemføres i åbent fængsel uden begrundet antagelse af risiko for undvigelse eller for, at de friere forhold i et åbent fængsel udnyttes til kriminel eller dermed ligestillet adfærd, skal den dømte anbringes i åbent fængsel. Som det er tilfældet efter gældende praksis, bør tvivl fortsat kunne komme den dømte til gode fx på den måde, at den dømte forsøgsvis anbringes i åbent fængsel.

Bestemmelserne i *stk. 2-4* regulerer adgangen til mod den dømtes vilje at lade straffen fuldbyrde (fuldbyrdelsen påbegynde) i lukket fængsel, mens *stk. 5* vedrører anbringelse i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske.

Afgørelsen af, om en straf skal fuldbyrdes i åbent eller lukket fængsel, har væsentlig indflydelse på de vilkår, hvorunder frihedsberøvelsen faktisk afsones. Ved affattelsen af lovforslagets regler om tvungen fuldbyrdelse i lukket fængsel er det derfor tillagt væsentlig betydning, at reglerne affattes således, at det i almindelighed direkte af lovbestemmelserne kan udledes, om en given straf må forventes at skulle afsones i lukket fængsel.

I *stk. 2* er opregnet nogle objektive forhold, der hver for sig medfører, at en straf som udgangspunkt skal fuldbyrdes i lukket fængsel. Foreligger et af de nævnte forhold, må den dømte således på forhånd indstille sig på, at straffuldbyrdelsen skal påbegyndes i lukket fængsel.

De nævnte forhold er dels straffens længde, dels visse oplysninger om den dømtes forhold under en eventuel tidligere afsoning af frihedsstraf (eller forvaring).

For så vidt angår straffens længde, følger det af den foreslåede bestemmelse, at en straf af fængsel i mindst 5 år normalt skal fuldbyrdes i lukket fængsel. Er det efter den dømtes forhold i øvrigt ikke betænkeligt at lade straffen fuldbyrde i åbent fængsel, kan dette ske efter *stk. 2, 2. punktum*. Den foreslåede regel svarer i det væsentlige til gældende praksis. Ved vurderingen af, om det uanset straffens længde ikke er betænkeligt at lade straffen fuldbyrde (fuldbyrdelsen påbegynde) i åbent fængsel, kan der som i gældende praksis bl.a. tages hensyn til fx længden af en eventuel varetægtsperiode og dermed den resterende afsoningstid samt til muligheden for prøveløsladelse.

For så vidt angår betydningen for den aktuelle anbringelse af den dømtes forhold under en tidligere afsoning, foreslås det, at fuldbyrdelse af straffen skal ske i lukket fængsel, såfremt den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Også i disse tilfælde gælder, at fuldbyrdelsen af straffen efter forslaget kan ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

Som eksempler på tilfælde, der typisk vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, kan for det første nævnes, at den dømte under tidligere afsoning i lukket fængsel er undveget eller har forsøgt at undvige. For det andet det tilfælde, at den dømte ved tidligere afsoning af en fængselsstraf ikke blev fundet egnet

til anbringelse i åbent fængsel, men blev anbragt i lukket fængsel. For det tredje det tilfælde, at den dømte under tidligere afsoning mod sin vilje er blevet overført fra et åbent fængsel til et lukket fængsel eller arresthus som følge af et forhold, der var uforeneligt med fortsat ophold i åbent fængsel. Såfremt de nævnte forhold har bevirket, at den dømte efter den tidligere afsoning også blev løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi man ikke efter de nævnte episoder fandt betingelserne for overførsel til fortsat afsoning i åbent fængsel for opfyldt, vil den dømte efter stk. 2 normalt skulle anbringes i lukket fængsel.

Som eksempler på, at afsoning i åbent fængsel uanset de her nævnte forhold ikke kan anses for betænkelig, kan nævnes tilfælde, hvor den tidligere afsoning ligger nogen tid tilbage, eller hvor den dømtes adfærd under denne tidligere afsoning var begrundet i personlige eller familiemæssige forhold, der ikke længere gør sig gældende.

Efter *stk. 3* er der adgang til i visse tilfælde at lade straffen fuldbyrde i lukket fængsel, selvom de objektive betingelser i *stk. 2* ikke er opfyldt. Hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil undvige eller begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel, kan der træffes bestemmelse om, at den dømte skal anbringes i lukket fængsel. Under hensyn til at sådanne afgørelser nødvendigvis må træffes på et mere skønmæssigt grundlag, er det fundet rigtigst at lade afgørelser efter *stk. 3* omfatte af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 3.

Bedømmelsen af, om fuldbyrdelse af straf skal ske i lukket fængsel i medfør af *stk. 3*, må for det første træffes på grundlag af en vurdering af den dømtes farlighed såvel under fængselsopholdet som under en eventuel undvigelse. Også oplysninger, der begrunder en konkret undvigelsesrisiko, må tillægges betydning. Det samme gælder oplysninger, der begrunder risiko for vold eller trusler herom mod medindsatte eller mod personalet, indsmugling af og handel med narkotika eller andre strafbare forhold. Også oplysninger om den pågældendes adfærd under tidligere ophold i kriminalforsorgens institutioner kan tillægges betydning, navnlig når den pågældende under sådanne ophold har givet anledning til betydelig ulempe eller gene for medindsatte, uden at denne adfærd blev afdækket, mens vedkommende fortsat var i institutionen, således at der kunne tages stilling til en eventuel overførsel til lukket fængsel.

Ved vurderingen må der tillige lægges vægt på kriminalitetens art. Særligt vedrørende den betydning, som må tillægges domme for overtrædelse af straffelovens § 191, henvises til arbejdsgruppens bemærkninger i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.3.1. 1-2.

Efter *stk. 4* vil en dømt i overensstemmelse med gældende praksis kunne anbringes på Anstalten ved Herstedvester, såfremt det af lægelige grunde er nødvendigt at anbringe den dømte på denne institution, der er særligt indrettet på at modtage indsatte, der har behov for psykiatrisk behandling eller bistand.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* er i overensstemmelse med gældende praksis, der tillader frivillig afsoning i lukket fængsel, hvis ganske særlige familie-

mæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Til § 23.

Lovforslagets § 23 vedrører spørgsmålet om valget af den konkrete afsoningsinstitution. Dette valg forudsætter, at der i medfør af lovforslagets §§21 og 22 er truffet afgørelse om, i hvilken institutionstype (arresthus, åbent fængsel eller lukket fængsel) straffen skal fuldbyrdes. Arbejdsgruppen behandler spørgsmålet om valg af afsoningssted i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.4.

I *stk. 1*, 1. punktum fastholdes nærhedskriteriet som udgangspunktet for valget af det konkrete afsoningssted. Dette kriterium bygger på, at der er åbenbare fordele ved at lade den dømte afsone straffen i nærheden af sit hjemsted. Som noget selvfølgelig er det i øvrigt i *stk. 1*, 2. punktum fastslået, at der ved valget af den konkrete afsoningsinstitution skal tages hensyn til den dømtes egne ønsker. Denne regel indebærer dog ikke nogen forpligtelse til at følge disse ønsker.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.2.1.3. redegjort nærmere for nærhedskriteriet og for de fordele, der er forbundet med en afsoning i nærheden af den dømtes hjemsted. Som det der er anført, er det i praksis ikke i alle tilfælde muligt at lade straffen fuldbyrde i nærheden af den dømtes hjemsted, og *stk. 2* regulerer på denne baggrund adgangen til at fravige nærhedskriteriet.

I *stk. 2*, nr. 1, er anført, at nærhedskriteriet kan fraviges ved kortvarige fængselsstraffe. Baggrunden herfor er den indlysende, at hensynet til opretholdelsen af kontakten til familie mv. har størst betydning ved længerevarende straffe.

I *stk. 2*, nr. 2 er anført, at nærhedskriteriet kan fraviges af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner. Om dette hensyn til kriminalforsorgens cellekapacitet henvises til bemærkningerne til § 21.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2*, nr. 3, hvorefter nærhedsprincippet kan fraviges af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte eller for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden bistand, skal bl.a. ses i sammenhæng med de forslag, som er stillet af Beskæftigelsesudvalget i betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid. I overensstemmelse med dette udvalgs forslag bør mulighederne for på de enkelte afsoningsinstitutioner at yde den dømte en passende uddannelsesmæssig bistand eller arbejdsmæssig (genoptræning tillægges øget vægt ved valget af det konkrete afsoningssted. Som fremhævet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.4. gælder dette især, når det af kapacitetsmæssige grunde ikke er muligt at lade den dømte afsone straffen i nærheden af sit hjemsted. Den foreslåede bestemmelse giver endvidere mulighed for i overensstemmelse med gældende ret at anbringe dømte med psykiske problemer i Anstalten ved Herstedvester og unge dømte i Statsfængslet i Ringe i stedet for i et andet (almindeligt) lukket fængsel.

For så vidt angår muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte og - jf. *stk. 2*, nr. 4 - for at forebygge overgreb på andre indsatte eller andre personer, findes disse hensyn så tungtvejende, at det er ubetænkeligt at fravige nærhedskriteriet i sådanne tilfælde. Det vil fx således stadig være muligt at anbringe unge dømte, der ikke findes at kunne anbringes i åbent fængsel, i det luk-

kede Statsfængsel i Ringe med det sigte at beskytte de pågældende mod påvirkning af ældre og alvorligt kriminelt belastede indsatte.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2, nr. 5, er bl.a. en nødvendig forudsætning for at sikre gennemførelse af en frihedsberøvelse i de sjældne tilfælde, hvor dømte må flyttes fra den ene institution til den anden med korte mellemrum for at forhindre, at den pågældende undviger eller forsøges befriet.

Til § 24.

Lovforslagets § 24 vedrører sammen med bestemmelserne i lovforslagets §§ 25-30 betingelserne og fremgangsmåden ved overførsel af indsatte mellem fængsler og arresthuse. Arbejdsgruppen behandler disse spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.

Bestemmelser om overførsel af indsatte supplerer reglerne om anbringelse af dømte, idet reglerne om anbringelse af dømte alene regulerer spørgsmålet om, i hvilken institution fuldbyrdelsen af en idømt fængselsstraf skal påbegyndes. Valget af det umiddelbare anbringelsessted er imidlertid ikke udtryk for, at hele straffuldbyrdelsen bør foregå i den pågældende institution.

Bestemmelsen i lovforslagets § 24 vedrører overførsel af dømte fra lukket fængsel til åbent fængsel. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.2.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås det i bestemmelsens *stk. /*, at en indsat i lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når betingelserne for ophold i lukket fængsel ikke længere kan antages at foreligge, eller fortsat fuldbyrdelse af straffen i åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig.

Ved vurderingen af muligheden for overførsel til åbent fængsel vil der efter nogen tids afsoning kunne lægges mindre vægt på erfaringer fra tidligere strafudstæelser og tilsvarende mere vægt på den dømtes adfærd under den forløbne del af den aktuelle strafudstæelse. Også den nu relativt kortere reststraffetid kan medvirke til afkræftelse af en tidligere antagelse af fx risiko for undvigelse.

I lovforslagets § 85 er foreslået en særlig sagsbehandlingsregel, der sikrer, at bl.a. spørgsmålet om overførsel fra lukket til åbent fængsel jævnligt vurderes også uden en egentlig ansøgning herom fra den indsatte.

Nægtelse af at overføre en indsat til åbent fængsel forudsætter, at kriminalforsorgen kan godtgøre, at betingelserne for ophold i lukket fængsel fortsat er tilstede. Dette indebærer bl.a., at indsatte, der i medfør af lovforslagets § 22, stk. 5, efter eget ønske er anbragt i lukket fængsel, vil kunne overføres til åbent fængsel efter anmodning, såfremt der ikke i øvrigt har været grundlag for at anbringe dem i lukket fængsel eller for nu at anse fuldbyrdelse i åbent fængsel for betænkelig.

I *stk. 2, 1. punktum* gives der mulighed for, at kriminalforsorgen undtagelsesvis kan tillade fortsat straffuldbyrdelse i lukket fængsel, uanset at betingelserne for overførsel til åbent fængsel er opfyldt. Bestemmelsen svarer for så vidt til den foreslåede regel i § 22, stk. 5. Det skal understreges, at bestemmelsen i *stk. 2, 1. punktum*, kun forudsættes anvendt i sjældne tilfælde, således at der ikke i almindelighed er adgang til at imødekomme de ønsker, som ikke sjældent fremsættes

af dømte i lukket fængsel om at forblive i dette fængsel fx på grund af dets stedlige placering eller på grund af en manglende lyst til at tilpasse sig og imødekomme de større krav i åbent fængsel.

I stk. 2, 2. punktum gives der endvidere kriminalforsorgen mulighed for at undlade overførsel til åbent fængsel, såfremt den resterende straffetid er ganske kort. Bestemmelsen indebærer ikke, at kriminalforsorgen kan undlade at tage stilling til, om den indsatte i øvrigt opfylder betingelserne for overførsel til åbent fængsel, idet en afgørelse herom vil kunne få betydning ved en eventuel senere afsoning, jf. lovforslagets § 22, stk. 2.

Bestemmelserne i lovforslagets § 24, omfatter både de tilfælde, hvor dømte oprindeligt er anbragt i lukket fængsel, og de tilfælde, hvor indsatte senere er blevet overført til lukket fængsel.

Ved valget af det åbne fængsel, hvortil den indsatte skal overføres, finder den foreslåede bestemmelse i § 23, tilsvarende anvendelse, jf. lovforslagets § 29.

En afgørelse efter lovforslagets § 24, stk. 1 om nægtelse af overførsel af en indsat fra lukket til åbent fængsel er under visse betingelser omfattet af den foreslåede udvidelse af klageadgangen, jf. lovforslagets § 107, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

Til § 25.

Lovforslagets § 25 vedrører spørgsmålet om overførsel af indsatte fra åbent fængsel til lukket fængsel. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.3.

Overførsel af en indsat uden dennes samtykke fra åbent fængsel til lukket fængsel vil efter lovforslaget altid forudsætte, at den dømtes forhold findes åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel. Efter lovforslaget kan denne bedømmelse bero på visse faktiske kendsgerninger eller på en særlig bestyrket mistanke.

I *stk. 1* er opregnet nogle faktiske kendsgerninger, som sædvanligvis vil føre til en overførsel af den dømte til lukket fængsel. Efter *stk. 2* kan overførsel til lukket fængsel dog undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den indsatte. I vurderingen af, om overførsel til lukket fængsel skal ske, bør således indgå den indsattes forhold i øvrigt under den aktuelle strafudståelse og den indsattes egne forklaringer om baggrunden for de forhold, der efter *stk. 1* kan danne grundlag for overførsel til lukket fængsel. Ved vurderingen bør det endvidere navnlig tillægges væsentlig betydning, om de omstændigheder, der kan have begrundet det pågældende forhold, kan påregnes at ville gøre sig gældende under fortsat ophold i åbent fængsel.

Stk. 3 indeholder en adgang til overførsel af en indsat fra åbent til lukket fængsel på grundlag af en særlig bestyrket mistanke om visse forhold, der er åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med *stk. 1*, der som nævnt bygger på en faktisk konstatering af forhold af tilsvarende karakter. Det følger af kravet i *stk. 3* om særlig bestyrket mistanke, at der skal vægtigere grunde til at overføre en indsat fra åbent til lukket fængsel end til at anbringe en dømt i lukket fængsel fra straffuldbyrdelsens på-

begyndelse, jf. lovforslagets § 22, stk. 3.

En afgørelse om overførsel af den indsatte fra åbent til lukket fængsel alene på grundlag af en særlig bestyrket mistanke er efter lovforslagets § 107, nr. 5 omfattet af forslaget om den udvidede klageadgang.

Efter gældende ret vil en dømt i åbent fængsel mod sin vilje kunne overføres til et lukket fængsel (Anstalten ved Herstedvester) af rent lægelige grunde. En tilsvarende bestemmelse er medtaget i lovforslaget som *stk. 4*.

Efter gældende ret kan dømte i åbent fængsel anbringes i arresthus under behandlingen af en sag om overførsel af den pågældende til lukket fængsel. En tilsvarende regel er foreslået i *stk. 5*. Det er i bestemmelsen præciseret, at midlertidig anbringelse i arresthus kun kan ske, når der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne for overførsel er opfyldt. I forbindelse med sådan midlertidig anbringelse skal bemærkes, at efter gældende praksis vil en indsat ofte blive tilbageført til det åbne fængsel efter kortere tids ophold i arresthus, og uden at der derefter sker overførsel til lukket fængsel. Der er ved udarbejdelsen af lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring af denne praksis, der forekommer hensigtsmæssig i de tilfælde, hvor den midlertidige anbringelse i arresthuset findes at have været tilstrækkelig til overfor den dømte at understrege betingelserne for ophold i åbent fængsel, således at fortsat ophold i åbent fængsel ikke kan anses for betænkeligt.

For yderligere at begrænse anvendelsen af overførsel til lukket fængsel, foreslås det i lovforslagets § 28, stk. 3, at en indsat, der opfylder betingelserne for overførsel til lukket fængsel, i stedet kan overføres midlertidigt til arresthus for et bestemt tidsrum af højst 8 uger. En sådan beslutning indebærer, at den indsatte efter det fastsatte ophold i arresthus skal tilbage til åbent fængsel, medmindre nye oplysninger eller den indsatte forhold under opholdet i arresthuset giver grundlag for en anden anbringelse. Beslutningen forudsætter således, at den indsatte findes egnet til at komme tilbage til åbent fængsel og vil derfor ikke i sig selv kunne danne grundlag for en afgørelse efter § 22, stk. 2 om anbringelse i lukket fængsel ved en eventuel senere straffuldbyrdelse.

Som noget nyt foreslås det endvidere, at den dømte også skal kunne anbringes midlertidigt i lukket fængsel, mens spørgsmålet om overførsel behandles. Dette forudsættes dog efter lovforslaget den dømtes samtykke, medmindre den midlertidige anbringelse af lægelige grunde sker i Anstalten ved Herstedvester.

Bestemmelsen i *stk. 6* om frivillig overførsel fra åbent til lukket fængsel svarer til gældende praksis og til bestemmelserne i lovforslagets §§ 22, stk. 5, og 24, stk. 2, 1. pkt.

Ved valget af det lukkede fængsel, hvortil den dømte skal overføres, gælder bestemmelserne i lovforslagets § 23 tilsvarende, jf. lovforslagets § 29.

Til § 26.

Lovforslagets § 26 vedrører spørgsmålet om overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.4.

Den foreslåede bestemmelse giver i overensstemmelse med gældende praksis

mulighed for, at den dømte efter eget ønske eller under særlige omstændigheder tvangsmæssigt kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler og mellem arresthuse.

Efter *nr. 1* kan sådan tvungen overførsel ske af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner. Om dette hensyn og det bagved liggende hensyn til undgåelse af ”venterpukler“ henvises til bemærkningerne til § 21, stk. 2, og § 23, stk. 2, nr. 2.1 betænkningen erkender arbejdsgruppen nødvendigheden af overførsler, der alene er begrundet i kapacitetsmæssige hensyn, men det understreges, at allerede rimelighedsbetragtninger må føre til, at kravet til begrundelsen for fravigelse af nærhedsprincippet må skærpes, når der er tale om at flytte en allerede anbragt dømt længere væk fra den pågældendes hjemsted.

Den foreslåede bestemmelse i *nr. 2* svarer til bestemmelsen i lovforslagets § 23, stk. 2, nr. 3.

Bestemmelsen i *nr. 3* giver mulighed for at overføre dømte, der har udøvet vold mod medindsatte eller personale, til en anden lignende institution. Bestemmelsen er i overensstemmelse med gældende praksis og giver adgang til overførsel af den indsatte, uanset om der er grundlag for at frygte ny voldsudøvelse.

Bestemmelsen i *nr. 4* svarer for så vidt til bestemmelserne i § 23, stk. 2, nr. 4 og 5. Betingelserne for tvangsmæssig overførsel i medfør af nr. 4, er dog skærpede i forhold til adgangen til at fravige nærhedskriteriet efter § 23, stk. 2, nr. 4 og 5. Det er således i nr. 4, understreget, at overførsel skal anses for nødvendig for at forebygge undvigelse mv. En afgørelse efter nr. 4 er omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 6.

Bestemmelsen i *nr. 5* tilsigter at opretholde den gældende adgang til at kunne overføre indsatte mellem ensartede institutioner, når de indsatte selv ønsker sådan overførsel og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor. Blandt sådanne forhold kan særligt nævnes hensynet til den indsattes uddannelse eller beskæftigelse, eventuelt i forbindelse med frigang.

Ved valget af den nye institution gælder bestemmelsen i lovforslagets § 23 tilsvarende, jf. lovforslagets § 25.

Til § 27.

Lovforslagets § 27 vedrører spørgsmålet om overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel. Arbejdsgruppen behandler dette spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.5.

Som fremhævet i lovforslagets § 22, skal fængselsstraf normalt fuldbyrdes i fængsel. Kun hvor særlige hensyn gør sig gældende, kan fængselsstraf fuldbyrdes i arresthus.

I overensstemmelse med dette princip foreslås i *stk. 1*, at en indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når de særlige forhold, der begrundede anbringelsen i arresthus, ikke længere foreligger, medmindre den resterende straffetid er kortvarig. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at fastsætte en bestemt tidsperiode for den resterende straffetid. Ved vurderingen af, om overførsel skal ske, kan der derfor tages hensyn til de ulemper, der konkret vil være forbundet med en forbliven

i arresthuset.

I *stk. 2* gives der i øvrigt adgang til at overføre indsatte fra arresthus til fængsel af hensyn til udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet eller af hensyn til mulighed for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand. Den foreslåede bestemmelse svarer til bestemmelsen i lovforslagets § 26, nr. 1, og - delvis - nr. 2, der begge vedrører betingelserne for at overføre indsatte mellem bl.a. arresthuse. Der er ikke fundet grundlag for i § 27 at medtage bestemmelser svarende til lovforslagets § 26, nr. 3 og 4, idet disse bestemmelser vedrører forhold, der indgår i vurderingen af, om de særlige betingelser for afsoning i arresthus i det hele taget er opfyldt.

I *stk. 3* fastslås det, at bestemmelserne i § 22, jf. § 24 og § 25 finder tilsvarende anvendelse ved afgørelsen af, om overførslen fra arresthus skal ske til åbent eller lukket fængsel. Dette indebærer bl.a., at overførsel fra arresthus til åbent fængsel kun kan ske, såfremt betingelserne for at straffen kan fuldbyrdes i åbent fængsel i øvrigt er opfyldt. Er betingelserne for at overføre en indsat fra arresthus til fængsel opfyldt, men er betingelserne for at overføre den pågældende til åbent fængsel ikke opfyldt, skal den pågældende overføres til lukket fængsel.

Ved valget af det fængsel, hvortil den indsatte skal overføres fra arresthuset, gælder bestemmelsen i lovforslagets § 23 tilsvarende, jf. lovforslagets § 29.

En afgørelse efter § 27, stk. 1 om nægtelse af overførsel af en indsat fra arresthus til fængsel er under visse yderligere betingelser omfattet af forslaget om udvidelse af klageadgangen, jf. lovforslagets § 107, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

Til § 28.

Lovforslagets § 28 vedrører spørgsmålet om overførsel af en indsat fra fængsel til arresthus. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.6.

Efter *stk. 1* er der i overensstemmelse med gældende ret adgang til i særlige tilfælde at overføre indsatte fra fængsel til arresthus.

I *stk. 1, nr. 1* og 2 foreslås bestemmelser svarende til lovforslagets § 21, stk. 3. Om disse bestemmelser henvises derfor til bemærkningerne til § 21.

I *stk. 1, nr. 3*, foreslås, at overførsel fra fængsel til arresthus endvidere kan ske, når det må anses for nødvendigt af hensyn til kriminalforsorgens cellekapacitet. I modsætning til lovforslagets § 21, stk. 2, er bestemmelsen ikke begrænset til kortvarige fængselsstraffe. Dette skyldes, at det ved pludselige kapacitetsnedgange fx efter brand bør være muligt at kunne genplacere alle afsonere i en anden institution.

Bestemmelsen i *stk. 2* tager sigte på de tilfælde, hvor en indsat i et fængsel af lægelige grunde ønskes overført til Københavns Fængsler (Vestre Hospital).

Bestemmelsen i *stk. 3* er ny i forhold til gældende ret og tilsigter en begrænsning i anvendelsen af overførsel til lukket fængsel. Der henvises herom nærmere til bemærkningerne til lovforslagets § 25. Den indsatte skal under det midlertidige ophold i arresthuset behandles som andre strafafsonere.

Stk. 4 indeholder bestemmelser om overførsel fra fængsel til arresthus i de si-

tuationer, hvor den dømte selv ønsker sådan overførsel. Bestemmelsen svarer til lovforslagets § 21, stk. 4, om anbringelse i arresthus fra straffuldbyrdelsens påbegyndelse under tilsvarende omstændigheder. I forbindelse med stk. 4, henvises til bemærkningerne til § 21, stk. 4 og det der nævnte forslag fra Beskæftigelsesudvalget og arbejdsgruppen om, at udnyttelse af arresthusene til straf fuldbyrdelse i videre omfang, end det hidtil har været tilfældet, bør ske ved at bruge arresthusene bl.a. som frigangsinstitution og med udslusningsformål.

Ved valget af det arresthus, hvortil den indsatte skal overføres, finder bestemmelsen i lovforslagets § 23, tilsvarende anvendelse, jf. lovforslagets § 29.

En afgørelse efter lovforslagets § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, om overførsel fra fængsel til arresthus er omfattet af forslaget om udvidelse af klageadgangen, jf. her ved lovforslagets § 107, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

Til § 29.

Efter lovforslagets § 29 skal bestemmelserne i lovforslagets § 23 vedrørende valget af afsoningsinstitution ved straffuldbyrdelsens påbegyndelse finde tilsvarende anvendelse ved valget af afsoningsinstitution i forbindelse med overførsler efter lovforslagets §§ 24-28. Dette indebærer, at valget af den institution, hvortil den indsatte skal overføres, skal træffes med hensyntagen til den indsattes egne ønsker og således, at straffen, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den indsattes hjemsted. De begrænsninger, der efter lovforslagets § 23, stk. 2, gælder i anvendelsen af nærhedsprincippet ved valget af det umiddelbare afsoningssted, gælder tilsvarende ved valget af den institution, hvortil den indsatte senere skal overføres.

Til § 30.

Lovforslagets § 30 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anbringelse og overførsel efter lovforslagets §§ 21-29. Sådanne regler kan bl.a. indeholde en geografisk fordeling på de enkelte afsoningsinstitutioner efter de dømtes hjemsted. Endvidere kan justitsministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse administrativt fastsætte grænsen for, hvilke straffe, der afhængig af udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet, skal anses for omfattet af lovforslagets bestemmelser om kortvarige fængselsstraffe.

Til kapitel 7. Indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen.

Lovforslagets kapitel 7 indeholder en række bestemmelser vedrørende indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen. Disse bestemmelser, der skal ses i forlængelse af de almindelige bestemmelser i lovforslagets § 3 og § 4, vedrører spørgsmål om vejledning og planlægning, anbringelse

i fællesskab eller - efter den indsatte eget ønske - uden fællesskab, medindflydelse, deltagelse i gudstjenester, dispositioner over egne penge og genstande samt udgivelse af et informationsblad. Endvidere indeholder lovforslagets kapitel 7 regler om de indsatte beskæftigelse ved arbejde, undervisning og uddannelse mv. samt i fritiden og regler om forsorgsmæssig og sundhedsmæssig bistand.

Arbejdsgruppen behandler de pågældende spørgsmål i betænkningens kapitler 13, 15-21 og 24-27.

Til § 31.

Lovforslagets § 31 vedrører spørgsmålet om institutionens pligt til at vejlede den indsatte om dennes rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Endvidere indeholder bestemmelsen en pligt for institutionen til sammen med den indsatte at udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen.

Arbejdsgruppen behandler disse spørgsmål i betænkningens kapitel 15.

Stk. 1 indeholder bestemmelsen om institutionens pligt til at vejlede den indsatte om dennes rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. I forhold til gældende praksis indebærer forslaget, at der i alle institutioner skal gives den dømte en udførlig orientering om regler for opholdet i institutionen og om dennes forhold i øvrigt. Det fremgår af bestemmelsen, at denne vejledning skal gives snarest efter, at den indsatte er anbragt i institutionen. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 15, pkt. 15.3. henstillet, at der ved modtagelsen af den indsatte til denne udleveres en kort og overskuelig skriftlig orientering om institutionen. Arbejdsgruppen har endvidere anbefalet, at den dømte sammen med indkaldelsen til afsoning får tilsendt et mere generelt informationsmateriale vedrørende institutionen, således at såvel den dømte som dennes pårørende har mulighed for på forhånd at være orienteret bl.a. om besøgsregler.

I *stk. 2* foreslås, at institutionen sammen med den indsatte snarest efter indsættelsen skal udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. En sådan planlægning udføres ikke i alle institutioner efter gældende praksis. Om formålet med den foreslåede planlægning har arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 15, pkt. 15.3. anført, at planlægningen skal fremhæve, at straffuldbyrdelsen så vidt muligt allerede fra dennes påbegyndelse skal søges tilrettelagt også med henblik på at styrke og forbedre den dømtes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse efter løsladelsen, jf. herved lovforslagets § 3. Et andet formål med planlægningen er at understrege den indsatte medansvar både for forløbet af strafudståelsen og for perioden efter denne. Særligt med henblik på at fastholde den indsatte i ansvaret for en realistisk planlægning foreslås det i *stk. 2, 2. punktum*, at den udarbejdede plan jævnligt skal sammenholdes med den indsatte forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Der er ved forslaget om planlægning i *stk. 2* ikke fundet grundlag for generelt at undtage indsatte med kortvarige fængselsstraffe fra forslaget, men det er selv sagt forudsat, at planlægningen og arbejdet hermed navnlig er af betydning for indsatte med ikke helt korte straffe. For at sikre, at de til enhver tid værende res-

sourcer også giver mulighed for den fornødne planlægning for disse indsatte foreslås i *stk. 3* en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om begrænsning i pligten til planlægning for så vidt angår indsatte med korte straffe.

Til § 32.

Lovforslagets § 32 vedrører spørgsmålet om anbringelse i fællesskab med andre indsatte eller - efter den indsattes eget ønske - uden sådan fællesskab. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.4. Lovforslagets § 32 vedrører derimod ikke spørgsmålet om institutionens adgang til at udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte. Sådanne regler findes i lovforslagets §§ 58 og 59, og spørgsmålet om udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse) er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 31.

I *stk. 1* fastslås i overensstemmelse med gældende ret, at den indsatte så vidt muligt skal have adgang til fællesskab med andre indsatte. Bestemmelsen vedrører fællesskab i arbejdstid og fritid, idet den dømte som hidtil forudsættes så vidt muligt at have adgang til at opholde sig i eget opholdsrum om natten. Ved anvendelsen af udtrykket "så vidt muligt" sigtes til, at der ved fuldbyrdelse af straf i arresthus er begrænsede muligheder for at tilbyde fællesskab.

Efter *stk. 2* har den indsatte som noget nyt ret til at afsone sin straf uden eller med begrænset fællesskab med andre indsatte. Er dette af praktiske grunde ikke muligt i den institution, hvor den indsatte umiddelbart er anbragt, kan den indsatte anmode om at blive overført til afsoning i arresthus, jf. bestemmelsen i lovforslagets § 28, stk. 4, nr. 2. Såfremt den dømte fremsætter sit ønske om afsoning uden fællesskab før straffuldbyrdelsen påbegyndes, kan anbringelse eventuelt ske i arresthus, jf. lovforslagets § 21, stk. 4, nr. 2.

Efter *stk. 3* gives der også som noget nyt den indsatte ret til afsoning uden fællesskab uden for arbejdstiden med indsatte af modsat køn. Når bestemmelsen undtager arbejdstiden, skyldes dette, at stadig flere fængsler modtager indsatte af begge køn, og at det kan være vanskeligt at opdele fængslets arbejds- og uddannelsespladser efter de indsattes køn.

Bestemmelsen i *stk. 4* indeholder en henvisning til lovforslagets §§ 58 og 59, hvorefter fængselsstraf efter institutionens bestemmelse og mod den indsattes ønske i særlige tilfælde kan fuldbyrdes uden fællesskab med andre indsatte.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af fællesskab. Bestemmelsen vedrører bl.a. regler om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten. Baggrunden herfor er bl.a. en henstilling fra Folketingets Ombudsmand om udarbejdelsen af sådanne regler, jf. betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.4. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør de pågældende regler fastsættes i overensstemmelse med gældende praksis, hvorefter der i arresthuse er lukkede celledøre hele døgnet, i lukket fængsel lukkede celledøre, bortset fra i fritiden, og i åbent fængsel åbne celledøre hele døgnet. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør der i reglerne gives adgang til indførelse af mere lempeligere regler fx i særlige afdelinger i et fængsel eller arresthus, ligesom der bør være adgang til eventuelt midlertidigt at indføre stram-

mere regler af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde.

Den foreslåede bemyndigelse i stk. 5, forudsætter endvidere, at der fastsættes regler om de indsattes adgang til i forhold til medindsatte at kunne aflåse eget opholdsrum. Adgangen hertil er af betydning, dels fordi tilladte effekter udleveres til den indsatte på dennes eget ansvar, dels fordi det må anses for særdeles rimeligt, at en indsat kan være alene uden at skulle anmode personalet om at blive låst inde.

Til § 33.

Lovforslagets § 33 vedrører spørgsmålet om de indsattes medindflydelse på tilværelsen i institutionen. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 16.

Det fastslås i *stk. 1* at en indsat skal have mulighed for at øve indflydelse på sin tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd. Denne ret til medindflydelse tillægges af arbejdsgruppen stor betydning og er medvirkende til at understrege den indsattes medansvar for sin tilværelse under afsoningen og sit ansvar for tilværelsen efter denne. Den foreslåede bestemmelse indebærer på denne baggrund en pligt for institutionen til at tilvejebringe de fornødne muligheder for de indsattes medindflydelse.

Det foreslås i *stk. 2* at de indsattes medindflydelse udøves gennem talsmænd valgt af indsatte på en afdeling eller af bestemte grupper af indsatte, fx indsatte på et værksted eller undervisningshold eller udenlandske indsatte. Bestemmelsen åbner samtidig mulighed for, at institutionens ledelse i stedet kan afholde møder med alle indsatte eller med grupper af indsatte. Sådanne møder kan ikke træde i stedet for møder med talsmænd, medmindre de indsatte ikke ønsker at vælge sådanne.

I *stk. 3* fastslås i overensstemmelse med gældende ret, at de indsattes talsmænd - som andre tillidsmænd - ikke har krav på at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner. Særligt under hensyn til institutionens muligheder for at gennemføre frihedsberøvelsen, jf. herved lovforslagets § 3, er det i *stk. 3* endvidere bestemt, at de indsatte ikke kan deltage i drøftelser om sager, der vedrører institutionens sikkerhed.

Stk. 4 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om de indsattes medindflydelse. Det forudsættes i forbindelse hermed, at der udarbejdes regler om adgang for de valgte talsmænd til indbyrdes kontakt til forberedelse af drøftelser med institutionens ledelse. Denne indbyrdes kontakt forudsættes at omfatte såvel talsmændenes indbyrdes kontakt som den enkelte talsmands kontakt med de andre indsatte, som vedkommende særligt repræsenterer. Begrænsninger i de valgte talsmænds adgang til indbyrdes kontakt og kontakt med andre indsatte, som de særligt repræsenterer, vil kunne fastsættes i de helt specielle situationer, hvor en talsmand er udelukket fra fællesskab efter reglerne i lovforslagets § 58, eller hvor to eller flere talsmænd netop er anbragt i hver sin afdeling i den pågældende institution for at forhindre undvigelse. Arbejdsgruppen har i betænkningen peget på muligheden for i sådanne sjældne tilfælde at lade en suppleant varetage hvervet som talsmand, så længe den egentlige talsmand er forhindret i at varetage sit hverv.

Til § 34.

Lovforslagets § 34 vedrører indsattes ret til deltagelse i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Den foreslåede bestemmelse indeholder endvidere visse andre rettigheder, der er nærmere begrundet i den indsattes trosforhold. De pågældende spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 19.

Efter *stk. 1* har en indsat i overensstemmelse med gældende regler ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen, medmindre ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet at nægte den pågældende adgang til sådan deltagelse. Det er også i overensstemmelse med forvaltningslovens regler forudsat, at en afgørelse om at nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester er udførligt og konkret begrundet med angivelse af de bestemte ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, der gør det påkrævet, at den pågældende ikke får adgang til at deltage.

Efter *stk. 2* har en indsat en ubetinget ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander e.l. fra anerkendte trossamfund. Som anerkendte trossamfund anses de trosretninger, der anerkendes af Kirkeministeriet. De besøg, som en indsat efter *stk. 2* har af en præst mfl., er ikke omfattet af bestemmelsen i lovforslagets § 49, hvorefter en indsat har ret til mindst et ugentligt besøg.

Efter *stk. 3* skal indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund forbyder dem at være beskæftiget på visse dage, fritages herfor. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med gældende ret. Det er ved bestemmelsen forudsat, at de pågældende indsattes samlede forpligtelse til at være beskæftiget med godkendte aktiviteter i institutionen fastholdes, således at der blot ved den nærmere tilrettelæggelse heraf skal tages hensyn til forbuddet mod beskæftigelse på bestemte dage.

Til § 35.

Lovforslagets § 35 vedrører spørgsmålet om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge og genstande. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 21.

Efter *stk. 1* har de indsatte som udgangspunkt ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen. Efter bestemmelsen gælder dette dog kun, såfremt det er foreneligt med institutionens varetagelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Denne begrænsning er i overensstemmelse med gældende ret og er fundet nødvendig både for at sikre kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed og af ordensmæssige hensyn, herunder navnlig hensynet til at også svage indsatte under afsoningen kan have tålelige forhold og ikke af stærkere indsatte tvinges eller udnyttes til uønskede dispositioner.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande. Sådanne regler findes mest hensigtsmæssigt at kunne fastsættes administrativt, bl.a. fordi de i nogen grad er knyttet til de faktiske forhold i den enkelte afsoningsinstitution. Det forudsættes, at institutionen i rimeligt omfang gør det muligt for den indsatte at besidde tilsvarende møbler mv., såfremt den indsatte af sikkerhedsmæssige grunde nægtes ret til at være i besiddelse af egne genstande.

Bestemmelsen i *stk. 3* er udarbejdet under den forudsætning, at de indsatte som udgangspunkt ikke har ret til at modtage egne penge, men alene kan besidde og råde over penge, som er modtaget som vederlag for beskæftigelse i institutionen, jf. lovforslagets § 40.

Arbejdsgruppens flertal har i øvrigt i betænkningens kapitel 21, pkt. 21.3. anført, at man ikke har bemærkninger til de i betænkningens kapitel 21, pkt. 21.2. beskrevne gældende administrative forskrifter vedrørende de nævnte spørgsmål.

Til § 36.

Lovforslagets § 36 vedrører spørgsmålet om de indsattes ret til i institutionen at udgive et informationsblad. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.3. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Det foreslås i *stk. 1*, at der skal gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte hertil. Denne støtte forudsættes at omfatte økonomisk støtte, herunder til anskaffelse af kontormaskiner mv. samt til fremstilling af informationsbladet. Endvidere forudsættes institutionens støtte at omfatte tilladelse til, at redaktøren af informationsbladet kan opfylde sin pligt til at være beskæftiget med godkendte aktiviteter ved at arbejde med udgivelsen af bladet. Dette vil bl.a. indebære, at den pågældende vil få vederlag af institutionen for varetagelsen af hvervet som redaktør.

I overensstemmelse med gældende praksis foreslås det i *stk. 2*, at institutionens leder skal have adgang til at gennemlæse de indsattes blad, før dette udgives, og at institutionens leder i forbindelse hermed i visse tilfælde skal kunne forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler. Dette skal bl.a. kunne ske, hvis den pågældende artikel indeholder oplysninger, der klart strider mod institutionens varetagelse af dens sikkerhedsmæssige opgaver. Det skal endvidere kunne ske, såfremt indholdet af den pågældende artikel groft forulemper enkeltpersoner, fx ofre for forbrydelser eller medindsatte eller - i særligt grove tilfælde - ansatte ved institutionen. Arbejdsgruppen understreger i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.3., at man er opmærksom på, at selv en opretholdelse af den eksisterende adgang til censur naturligvis kan forekomme betænkelig på baggrund af udviklingen i reglerne om beskyttelse af individets rettigheder. Arbejdsgruppen anser det imidlertid for åbenbart i strid med retsfølelsen, hvis institutionen ikke fortsat skulle have mulighed for at hindre de indsatte i at udgive et blad finansieret af institutionen, såfremt offentliggørelse af bladet ville indebære fx en grov forulempelse af en forurettet ved forbrydelsen. Arbejdsgruppen redegør i øvrigt i betænkningen det anførte sted for en udtalelse, der efter arbejdsgruppens anmodning er afgivet af Justitsministeriets lovafdeling om den foreslåede regels forenelighed med bestemmelsen i grundlovens § 77.

I *stk. 3* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes ret til udgivelse af et informationsblad. Det er anført i bestemmelsen, at sådanne administrative regler også kan indeholde bestemmelser om inddragelse af støtten til udgivelsen af bladet, såfremt fastsatte vilkår for

udgivelsen ikke overholdes. Det forudsættes herved, at inddragelse af støtten både kan ske indtil videre og for en bestemt periode.

Til § 37.

Lovforslagets §§ 37-40 vedrører spørgsmålet om de indsattes ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under straffuldbyrdelsen. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 24. Arbejdsgruppens behandling af dette spørgsmål bygger bl.a. på Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid.

I lovforslagets § 37 fastslås, at de indsatte har såvel ret som pligt til under straffuldbyrdelsen at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet.

I forhold til den gældende bestemmelse i straffelovens § 35 om arbejdspligt for de indsatte og i forhold til gældende praksis giver lovforslaget mulighed for en udvidelse af de aktiviteter, som den indsatte kan være beskæftiget med til opfyldelse af sin pligt til at være beskæftiget under straffuldbyrdelsen. Samtidig indebærer den foreslåede bestemmelse, at pligten til at være beskæftiget modsvarer af en ret til at være beskæftiget, således at det påhviler kriminalforsorgen at tilvejebringe de fornødne beskæftigelsesmuligheder.

Ved den foreslåede affattelse af *stk. 1* tilsigtes endvidere en understregning af undervisning og uddannelse som ligestillet beskæftigelsestilbud til arbejde i institutionens værksteder eller med institutionens drift. Denne ligestilling har bl.a. betydning for spørgsmålet om vederlæggelse, jf. herved lovforslagets § 40 og bemærkningerne hertil, og tilsigter en forbedring af indsattes motivation til at udnytte institutionsopholdet til undervisning og uddannelse.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fravige bestemmelsen om ret og pligt til at være beskæftiget under fuldbyrdelsen af fængselsstraffen. Denne bemyndigelse påtænkes at få betydning dels for særlige institutioner som fx Statsfængslet i Gribskov, der ikke har mulighed for at tilbyde alle beskæftigelse, dels for bestemte grupper af indsatte. Bestemmelsen giver fx mulighed for at fritage efterlønsmodtagere og andre pensionister for pligten til at være beskæftiget. Arbejdsgruppen understreger imidlertid i betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.3.2., at efterlønsmodtagere og andre pensionister udgør en stadig større gruppe i institutionerne, og at det derfor vil kunne blive nødvendigt at pålægge også disse persongrupper en pligt til i arbejdstiden at være beskæftiget med godkendte aktiviteter, selvom de som følge af fysisk eller psykisk invaliditet vil kunne fritages for egentligt arbejde.

Til § 38.

Lovforslagets § 38 vedrører spørgsmålet om valget af beskæftigelse til den enkelte indsatte under straffuldbyrdelsen. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen i kapitel 24, pkt. 24.3.2.2.

I *stk. 1* fastslås princippet om individuelt beskæftigelsesvalg.

Stk. 2 indeholder en angivelse af de hensyn, der skal tages i betragtning ved det individuelle beskæftigelsesvalg. Det er ved denne bestemmelse forudsat, at kriminalforsorgens igangværende bestræbelser for i højere grad at tilpasse aktivitetstilbuddene til de indsattes arbejdsmæssige- og uddannelsesmæssige forudsætninger fortsættes, således at institutionernes beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder i højere grad end hidtil kan medvirke til at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse, jf. herved lovforslagets § 3. Bl.a. med sigte herpå og på grundlag af resultatet af de undersøgelser, som Beskæftigelsesudvalget har gennemført vedrørende de indsattes arbejds- og uddannelsesmæssige forudsætninger, indeholder *stk. 2, 2. punktum* en forpligtelse for kriminalforsorgen til at vejlede den indsatte om mulighederne for ved undervisning eller uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervmæssig eller anden uddannelse.

For så vidt angår mulighederne for undervisning, uddannelse eller arbejde uden for institutionen henvises til lovforslagets § 44 og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen i *stk. 2, sidste punktum* træder for så vidt i stedet for bestemmelsen i straffelovens § 45, 1. pkt., hvorefter fanger ikke må "sysselsættes med sundhedsfarligt arbejde". Det foreslås, at institutionernes særlige arbejdspladser - og dermed ikke opholdsrum, der tillige anvendes som arbejdsplads navnlig i arresthusene - skal være indrettet i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. En sådan bestemmelse, der svarer til gældende praksis, findes nødvendig, idet arbejdsmiljølovgivningen ikke direkte gælder for kriminalforsorgens beskæftigelse af de indsatte.

For så vidt angår bestemmelsen i straffelovens § 45, 2. pkt., hvorefter de indsatte skal holdes forsikrede mod følger af ulykkestilfælde henvises til lovforslagets § 5, *stk. 2*.

Til § 39.

Lovforslagets § 39 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler for de indsattes beskæftigelse. Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er det forhold, at en lang række spørgsmål vedrørende den praktiske tilrettelæggelse af beskæftigelsen af indsatte ikke af Beskæftigelsesudvalget eller arbejdsgruppen er fundet egnet til lovregulering, men bør fastsættes administrativt i henhold til en bemyndigelse i loven. Der henvises herom nærmere til arbejdsgruppens bemærkninger i kapitel 24, pkt. 24.3.2.2.

Til § 40.

Lovforslagets § 40 vedrører spørgsmålet om vederlag til de indsatte for beskæftigelsen ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.5.

Det fastslås i *stk. 1*, at en indsat skal have udbetalt vederlag for beskæftigelsen. Dette vederlag forudsættes - i overensstemmelse med Beskæftigelsesudvalgets forslag - at svare til (forbigående) kontanthjælp til underhold mv.. Vederlaget

forudsættes at omfatte dels et pengebeløb for selve beskæftigelsen, dels en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, herunder kostforplejning og forskellige naturalieydelse. Vederlaget forudsættes fortsat at være fritaget for beskatning.

Det fremgår endvidere af stk. 1, 2. punktum, at vederlag også skal udbetales til indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, til indsatte der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, samt til indsatte der i medfør af lovforslagets § 37, stk. 2 er undtaget fra pligten til beskæftigelse og ikke ønsker beskæftigelse. Når vederlag skal udbetales til indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, skyldes dette, at den indsatte ikke alene har pligt, men også ret til beskæftigelse.

Stk. 2 vedrører spørgsmålet om udbetaling af delvis vederlag til de indsatte, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse. Disse indsatte har efter bestemmelsen krav på delvis vederlag svarende til den del af vederlaget, der udgør den forannævnte ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

Det foreslås endvidere i stk. 2, at indsatte, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, ved senere udbetalinger af vederlag for beskæftigelse kan pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse. Dette forslag skal ses i sammenhæng med, at ikke-opfyldelse af pligten til beskæftigelse forudsættes for fremtiden i ordinære tilfælde alene at kunne sanktioneres med økonomiske virkemidler. Dette er en ændring i forhold til gældende ret, hvorefter også ordinære tilfælde af individuel arbejdsvægring er sanktioneret med udelukkelse fra fællesskab med andre dømte også i fritiden. Vedrørende denne ændring af praksis, der ikke berører tilfælde af kollektiv beskæftigelsesvægring eller aktioner, der i øvrigt indebærer en risiko for institutionens orden eller sikkerhed, henvises til betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.4.

Stk. 3 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om vederlag. Fastsættelsen af sådanne regler forudsættes at ske i overensstemmelse med forslagene i Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid. Om Beskæftigelsesudvalgets forslag, som således er tiltrådt af arbejdsgruppen, henvises til betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.5.

Til § 41.

Lovforslagets § 41 vedrører spørgsmålet om tilrettelæggelsen af de indsattes fritid i institutionen. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 27. Arbejdsgruppens behandling af dette spørgsmål er bl.a. sket på baggrund af Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid.

I *stk. 1* fastslås princippet om selvforvaltning. Med dette forslag tilsigtes det at tilnærme de indsattes former for fritidsudnyttelse til forholdene i det øvrige samfund. Det forudsættes, at de indsatte skal forestå egen kostforplejning, ligesom man i øvrigt skal overføre en række servicefunktioner, der i dag ydes af den enkelte institution, til de indsattes selvforvaltning. Det er i øvrigt forudsat, at forslaget om selvforvaltning må gennemføres løbende og i takt med tilvejebringelsen af de praktiske muligheder og forudsætninger i de enkelte institutioner.

I *stk. 2* foreslås indført en pligt for institutionen til i videst muligt omfang at tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden. Denne bestemmelse skal især ses på baggrund af forslagene i betænkningen om Arbejde, Undervisning og Fritid vedrørende en øget indsats med hensyn til iværksættelse af organiserede fritidsaktiviteter.

I *stk. 3* fastslås i overensstemmelse med gældende ret, at en indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst 1 time i fri luft. Den foreslåede bestemmelse er en minimumsbestemmelse, og det bør derfor tilstræbes at give de indsatte mulighed for at tilbringe yderligere tid i fri luft. Bestemmelsen skal sammenholdes med lovforslagets § 58, stk. 3 og § 65, stk. 2, der i særlige tilfælde giver mulighed for at fravige retten til 1 time i fri luft, såfremt den indsatte er udelukket fra fællesskab eller hensat i straffecelle. Bestemmelsen finder endvidere ikke anvendelse på indsatte hensat i sikringscelle.

I tilslutning til lovforslagets § 41 skal i øvrigt henvises til bestemmelserne i lovforslagets kapitel 8 om indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen. Også de bestemmelser, der er omfattet af kapitel 8, er af væsentlig betydning for tilrettelæggelsen af de indsattes fritid under straffuldbyrdelsen.

Til § 42.

Lovforslagets § 42 vedrører spørgsmålet om den forsorgsmæssige bistand til indsatte. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 25.

Som anført i lovforslagets § 3 er det en hovedopgave for kriminalforsorgen ved fuldbyrdelsen af en fængselsstraf at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Et væsentligt middel til løsning af denne hovedopgave er ydelsen af forsorgsmæssig bistand til den indsatte.

Den forsorgsmæssige bistand er nærmere beskrevet i *stk. 1*, der indebærer en pligt for institutionen til at vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold. I *stk. 1*, nr. 1 fastslås det, at institutionen har pligt til at yde forsorgsmæssig bistand med et mere fremadrettet formål, det vil sige med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Efter *stk. 1*, nr. 2 skal den forsorgsmæssige bistand endvidere ydes med henblik på at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen. En tilsvarende forpligtelse til at yde bistand for at begrænse ulemper af en varetægtsfængsling er fastsat i retsplejelovens § 776.

Et sigte med den forsorgsmæssige bistand forudsættes at være opnåelse af den størst mulige grad af selvhjulpethed og dermed understregning af den indsattes medansvar for tilværelsen såvel under som efter straffuldbyrdelsen.

Stk. 2 fastslår institutionens pligt til at formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand. I den forbindelse må det understreges, at forpligtelsen til at yde indsatte bistand efter den sociale lovgivning mv. primært påhviler de almindelige sociale myndigheder.

Til § 43.

Lovforslagets § 43 vedrører spørgsmålet om sundhedsmæssig bistand til ind-

satte. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 26. Arbejdsgruppens overvejelser har bl.a. fundet sted på baggrund af en indstilling, som i 1988 er afgivet af et udvalg vedrørende den sundhedsmæssige betjening af de indsatte i kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 26, pkt. 26.3.2. redegjort nærmere for Sundhedsudvalgets forslag, der bygger på det hovedsynspunkt, at kriminalforsorgens klientel i sundhedsmæssig henseende så vidt muligt skal sidestilles med befolkningen i almindelighed. Dette grundprincip er i øvrigt i overensstemmelse med lovforslagets § 4, stk. 1.

I *stk. 1* fastslås de indsattes ret til sundhedsmæssig bistand. De nærmere regler om den sundhedsmæssige bistand forudsættes fastsat administrativt af justitsministeren i henhold til den foreslåede bemyndigelse i *stk. 3*.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* vil det være muligt at fastholde gældende praksis, hvorefter Anstalten ved Herstedvester med Sundhedsstyrelsens godkendelse kan tvangsbehandle psykisk syge indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Sådanne indsatte kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt de pågældende ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling, fx fordi en sådan ikke ønsker at modtage den indsatte. Da Anstalten ved Herstedvester ikke er en psykiatrisk afdeling i sindssygelovgivningens betydning, er den foreslåede bestemmelse en forudsætning for en fortsættelse af den nævnte praksis. Det er i øvrigt præciseret, at behandlingen skal ske i overensstemmelse med sindssygelovgivningens regler for tilsvarende behandling. Det er forudsat, at Sundhedsstyrelsen som forudsætning for sin godkendelse kan fastsætte yderligere bestemmelser om behandlingen. Sundhedsstyrelsens godkendelse forudsættes meddelt mere generelt og ikke i hvert enkelt tilfælde.

Til kapitel 8. Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen.

Lovforslagets kapitel 8 indeholder en række bestemmelser vedrørende de indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen. I §§ 44-48 behandles spørgsmålet om tilladelse til udgang. I §§ 49 og 50 behandles spørgsmålet om tilladelse til besøg. I §§ 51-53 behandles spørgsmålene om ret til brevveksling og til at føre telefonsamtaler. Endelig indeholder dette kapitel i §§ 54 og 55 nærmere regler om indsattes mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning mv. og om indsattes kontakt til pressen.

Arbejdsgruppen har behandlet de pågældende spørgsmål i betænkningens kapitler 20, 22-23 og 27-28.

Til § 44.

Lovforslagets § 44 vedrører spørgsmålet om, hvornår en indsat kan få tilladelse til udgang. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 28.

Det fastslås i *stk. 1, nr. 1*, at tilladelse til udgang kan gives til formål, der er rimeligt begrundet i humane hensyn eller er hensigtsmæssigt ud fra uddannelses-, arbejds- eller andre behandlingsmæssige hensyn. Det er ved denne bestemmelse forudsat, at tilladelse til udgang fortsat anvendes som et almindeligt led i straffuldbyrdelsen. Om arbejdsgruppens generelle bemærkninger vedrørende anvendelsen af tilladelse til udgang under straffuldbyrdelse henvises til betænkningens kapitel 28, pkt. 28.4.2. Arbejdsgruppen anfører på baggrund af sin gennemgang af udgangstilladelsers betydning for kriminalforsorgens behandlingsmæssige og sikkerhedsmæssige virksomhed, af anvendelsen af udgangstilladelser i praksis og af foreliggende oplysninger om udgangsmisbrug og herunder ny kriminalitet under udgang, at de talmæssige oplysninger og de i øvrigt foreliggende oplysninger giver tilstrækkeligt grundlag for en fortsættelse af udviklingen i brugen af udgangstilladelser som et regelmæssigt led i straffuldbyrdelsen. Arbejdsgruppen understøtter, at man er opmærksom på, at der er eksempler på endog meget alvorlig kriminalitet begået under udgang, og at det efter arbejdsgruppens opfattelse er forståeligt, at sådan kriminalitet kan opfattes som dobbelt meningsløs. En forudsætning for arbejdsgruppens opfattelse er derfor, at kriminalforsorgen fortsat nøje vurderer misbrugsrisikoen i hvert enkelt tilfælde, og at man i de forholdsvis få tilfælde, hvor udgangen misbruges til ny kriminalitet, nøje overvejer, om det konstaterede misbrug giver anledning til ændring af praksis med hensyn til meddelelse af udgangstilladelser og vilkårene for sådanne tilladelser.

Vedrørende de formål, hvortil der efter den foreslåede bestemmelse kan gives udgang, henvises til arbejdsgruppens gennemgang i betænkningens kapitel 28, pkt. 28.4.3.2. Det fremgår heraf bl.a., at arbejdsgruppen kan tiltræde en henstilling fra Beskæftigelsesudvalget om øget anvendelse af udgang til arbejde, uddannelse og visse former for fritidsbeskæftigelse.

Lovforslaget er i overensstemmelse med det anførte affattet således, at det giver grundlag for den anbefalede adgang til udvidelse af brugen af udgange som et regelmæssigt led i straffuldbyrdelsen.

I *stk. 1, nr. 2 og 3* opstilles visse generelle forudsætninger, for at en indsat kan få tilladelse til udgang.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås det således i *stk. 1, nr. 2*, at tilladelse til udgang forudsætter, at der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen.

Vurderingen af risikoen for misbrug af en udgangstilladelse forudsættes fortsat at bygge på det kendskab, som institutionen har til den indsatte fra den aktuelle og eventuelt tidligere strafudståelser, fra de sagsakter, som institutionen er i besiddelse af, og - i visse særlige sager - fra indhentede udtalelser fra særligt sagkyndige, herunder udtalelser fra den politimyndighed, der har behandlet straffesagen.

Vurderingen af risiko må i praksis ske på grundlag af en samlet bedømmelse af de foreliggende oplysninger. I *stk. 2* er imidlertid opregnet en række forhold, der skal tillægges særlig vægt ved denne vurdering. Det er herved forudsat, at

forholdenes særlige betydning mindskes i takt med straffens udståelse, såfremt de i øvrigt foreliggende oplysninger om den indsatte taler herfor. Dette gælder ikke mindst i de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, nr. 4 vedrørende den indsattes forhold under en tidligere strafudståelse.

I *stk. 1, nr. 3* opstilles som den tredje betingelse, for at en indsat kan få tilladelse til udgang, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt - dvs. bortset fra misbrugsrisikoen - taler imod udgangstilladelsen. Dette kan fx være tilfældet, hvis den indsatte ønsker udgangstilladelse til en optræden, hvorved den pågældende i særlig grad kommer i offentlighedens søgelys, eller til bestemte steder, hvor hensynet til at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen klart tilsiger, at den indsatte ikke bør kunne komme på det pågældende tidspunkt. Hensynet til retshåndhævelsen kan endvidere isoleret set tale imod, at indsatte med længere straf for alvorlig kriminalitet får tilladelse til udgang før efter udståelse af en vis del af straffen, jf. lovforslagets § 48 og bemærkningerne hertil.

Under hensyn til at udgang forudsættes at være et almindeligt led i straffuldbyrddelsen, er nægtelse af tilladelse til udgang i visse tilfælde omfattet af forslaget til udvidet klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 9.

Til § 45.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås det i lovforslagets § 45, at det tidsrum, hvori den indsatte har været på udgang, medregnes til straffetiden. Såfremt den indsatte måtte udeblive efter udgang, afbrydes fuldbyrdelsen af fængselsstraffen efter bestemmelsen i lovforslagets § 70. Det tidsrum, hvori straffuldbyrddelsen er afbr

Til § 46.

Lovforslagets § 46 vedrører fastsættelsen af vilkår for tilladelse til udgang. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 28, pkt. 28.4.3.4.

Det fastslås i *stk. 1*, at en tilladelse til udgang altid skal gives på vilkår af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Såfremt dette vilkår ikke overholdes, vil allerede meddelte tilladelser til nye udgange kunne tilbagekaldes eller gives på ændrede vilkår, jf. lovforslagets § 47 og bemærkningerne hertil. Er der ikke allerede givet tilladelse til nye udgange, skal misbruget tillægges særlig vægt ved vurderingen af risikoen for misbrug af en senere udgangstilladelse, jf. lovforslagets § 44, stk. 2, nr. 3.

Efter *stk. 2* kan tilladelsen til udgang betinges af andre vilkår, hvis sådanne vilkår findes formålstjenlige for at undgå misbrug. Bestemmelsen indeholder i nr. 1-4 en ikke udtømmende opregning af sådanne vilkår.

Til § 47.

Lovforslagets § 47 vedrører spørgsmålet om tilbagekaldelse eller ændring af meddelte udgangstilladelser. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i kapitel 28, pkt. 28.4.3.5.

Efter *nr. 1* vil en tilladelse til udgang kunne tilbagekaldes eller vilkårene for til-

ladeisen ændres (skærpes), hvis den indsatte sigtes for strafbart forhold begået under udgang eller i øvrigt har overtrådt vilkårene for en udgangstilladelse. Denne bestemmelse er af særlig betydning i de tilfælde, hvor en indsat har fået tilladelse til regelmæssig udgang.

Efter *nr. 2* vil en tilladelse til udgang kunne tilbagekaldes eller vilkårene for tilladelsen ændres, hvis nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage en misbrugsrisiko. Denne bestemmelse har også betydning ved enkeltstående tilladelser til udgang, når nye oplysninger begrundet misbrugsrisikoen, før den indsatte har benyttet udgangstilladelsen. Som eksempel på nye oplysninger af den anførte karakter kan nævnes oplysninger fra politiet om begrundet mistanke om påtænkt ny kriminalitet.

Til § 48.

Lovforslagets § 48 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om tilladelse til udgang. Det forudsættes, at der i medfør af denne bestemmelse fastsættes administrative regler med angivelse af de tidsmæssige betingelser, der normalt skal være opfyldt for udgang til bestemte formål, herunder udgang for at besøge eller være sammen med bestemte personer. Arbejdsgruppen har ikke fundet grundlag for i lovbestemmelser at medtage sådanne tidsmæssige betingelser, men det forudsættes, at det administrativt vil kunne bestemmes, at tilladelse til udgang fx for at besøge eller være sammen med bestemte personer først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen. Baggrunden for kravet om et vist ophold i institutionen er hensynet til at institutionen skal kunne få det fornødne kendskab til den indsatte. At tilladelse til udgang i visse tilfælde først skal kunne gives efter udståelse af en vis del af straffen er begrundet dels i en mere generel antagelse af misbrugsrisiko ved tidlig udgang under fuldbyrdelsen af længere straffe, dels i hensynet til retshåndhævelsen, jf. lovforslagets § 44, stk. 1 nr. 3.

I forbindelse med spørgsmålet om tidsmæssige betingelser for udgang skal det fremhæves, at arbejdsgruppen ikke i loven har fundet grundlag for at fastsætte eller forudsætte straffe over en vis længde som afgørende forudsætning for en udgangstilladelse.

Til § 49.

Lovforslagets § 49 vedrører spørgsmålet om de indsattes ret til at modtage besøg. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 23.

Det fastslås i *stk. 1*, at en indsat har ret til mindst et ugentligt besøg, og at dette besøg skal være af mindst 1 times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Det skal i forbindelse hermed understreges, at denne bestemmelse for så vidt angår antallet og varigheden af besøg alene angiver et minimum for de besøg, som en indsat har ret til at få. Det må i almindelighed tillægges stor vægt for den indsattes muligheder for at føre en kriminalitetsfri tilværelse, at den indsatte under straffuldbyrdelsen opretholder og styrker sin forbindelse med familie mfl. For at understrege bestemmelsens karakter af en minimumsbestemmelse er det

derfor i *stk. 2* præciseret, at der i den enkelte institution kan gives tilladelse til besøg i videre omfang.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* om forudgående tilladelse fra institutionen til besøg og om vilkår for besøgstilladelse har sammenhæng med bestemmelsen i *stk. 4*, hvorefter den indsatte ret til besøg kan begrænses ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Nægtelse af besøg eller gennemførelse af besøg under overværelse af personale kan bl.a. være påkrævet for at forebygge indsmugling af narkotika eller andre strafbare forhold. Nægtelse af besøg af nære pårørende eller lignende nærstående er under visse betingelser omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 10.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* tager navnlig sigte på at fastholde gældende mulighed for, at indsatte kan have deres små børn hos sig under afsoningen. Endvidere tilsigtes bestemmelsen at give muligheder for, at indsatte kan få besøg af andre mindreårige børn i videre omfang end efter de almindelige besøgsregler i *stk. 1* og *stk. 2*. Ved fastsættelse af de nærmere regler om indsatte ret til at være sammen med deres mindreårige børn i institutionen er det forudsat, at der i den enkelte situation skal tages hensyn til, hvad der må antages at være bedst for barnet.

I medfør af den foreslåede bestemmelse i *stk. 6* vil det i institutioner, hvor de bygningsmæssige og sikkerhedsmæssige forhold gør dette muligt, kunne tillades indsatte at modtage besøg i opholdsrummet.

De foreslåede regler om besøg til indsatte tilsigter ikke nogen ændring af institutionens ret til at lade studiegrupper o.l. besøge institutionen. Gennemførelsen af sådanne besøg er af væsentlig værdi for institutionens kontakt med samfundet udenfor og besøgene forudsættes fortsat gennemført med hensyntagen til de indsatte eventuelle ønsker om anonymitet og medvirken ved besøget.

Til § 50.

Det fastslås i lovforslagets § 50, at udenlandske indsatte har ret til samtale med repræsentanter for hjemlandet. Det forudsættes, at sådanne besøg ikke er omfattet af bestemmelsen i lovforslagets § 49, *stk. 1* om ret til mindst ét ugentligt besøg.

Til § 51.

Lovforslagets § 51 vedrører spørgsmålet om indsatte almindelige ret til brevveksling. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 22. Spørgsmålet om ret til ukontrolleret brevveksling med nærmere angivne personer og myndigheder er reguleret i lovforslagets § 52 og behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.2.

Det fastslås i *stk. 1*, at en indsat har ret til brevveksling. Ved den foreslåede bestemmelse tilsigtes det at understrege den betydning, som opretholdelse og styrkelse af forbindelsen med omverdenen i almindelighed må antages at have for den indsatte muligheder for at føre en kriminalitetsfri tilværelse, jf. herved lovforslagets § 3.

Efter *stk. 2* kan institutionen i særlige tilfælde gennemlæse breve til og fra den

indsatte. Bestemmelsen indebærer en ophævelse af den gældende adgang til stikprøvevis gennemlæsning uden konkret mistanke om misbrug af adgangen til brevveksling.

Bestemmelsen i *stk. 3* regulerer de tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted. Bestemmelsen giver mulighed for at tilbageholde eller tilbagesende breve, som af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen findes uegnede til afsendelse eller udlevering. Tilbageholdelse af et brev er omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 11.

I *stk. 4* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om brevveksling. Sådanne regler forudsættes bl.a. at indeholde bestemmelser om, at breve til den indsatte kan åbnes af institutionens personale under overværelse af den indsatte. På samme måde skal breve fra den indsatte kunne lukkes af personale ligeledes under overværelse af den indsatte. Formålet med disse regler er at modvirke indsmugling af narkotika og uds mugling af fx penge.

Til § 52.

Lovforslagets § 52 vedrører spørgsmålet om indsattes ret til ukontrolleret brevveksling med visse myndigheder og enkeltpersoner. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.2.

At en brevveksling er ukontrolleret indebærer, at institutionen ikke kan åbne, gennemlæse eller tilbageholde breve afsendt mellem den indsatte og de pågældende myndigheder eller enkeltpersoner. Bestemmelser om ret til ukontrolleret brevveksling har på baggrund heraf og på baggrund af den almindelige ret til brevveksling efter lovforslagets § 51 karakter af en "sikkerhedsventil", som skal sikre, at den indsatte til enhver tid vil kunne klage til en person eller myndighed uden for institutionen og eventuelt tillige uden for kriminalforsorgen over forholdene i institutionen eller over behandlingen af sin sag i det hele taget.

I *stk. 1* opregnes en række personer og myndigheder, med hvilke indsatte foreslås tillagt ret til ukontrolleret brevveksling. I forhold til gældende bestemmelser indebærer forslaget en væsentlig udvidelse af kredsen af advokater, med hvilke indsatte kan brevveksle ukontrolleret. Efter gældende bestemmelser omfatter denne ret alene forsvareren i en verserende straffesag, i en verserende sag om prøveudskrivning fra forvaring eller i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen. Efter lovforslaget har en indsat ret til ukontrolleret brevveksling med alle de advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om ukontrolleret brevveksling og herunder om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder end de i *stk. 1* nævnte. Det forudsættes, at justitsministeren i henhold til denne bemyndigelse kan fastsætte regler til sikring af, at breve til og fra den indsatte reelt er sendt fra eller sendes til personer og myndigheder, der er omfattet af reglerne om ukontrolleret brevveksling.

Til § 53.

Lovforslagets § 53 vedrører spørgsmålet om de indsattes muligheder for at føre telefonsamtaler. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 22.

Det foreslås i *stk. 1* præciseret, at institutionerne kan tillade indsatte at føre telefonsamtaler. Bestemmelsen omfatter såvel åbne fængsler, hvor der i almindelighed er opstillet mønttelefoner, som de indsatte frit kan benytte, som lukkede fængsler, hvor telefon af ordens- og navnlig sikkerhedsmæssige grunde ikke er frit tilgængelig for de indsatte. Når det derfor i *stk. 1* særligt er anført, at en indsat kan få tilladelse til at føre telefonsamtaler i tilfælde, hvor forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes, har dette især betydning for indsatte i lukkede institutioner.

Efter *stk. 2* kan tilladelse til at føre telefonsamtale i visse tilfælde nægtes eller betinges af, at samtalen påhøres eller aflyttes af personale. Efter den foreslåede bestemmelse kan sådanne begrænsninger i adgangen til at føre telefonsamtaler være begrundet i ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Den foreslåede bestemmelse er reelt alene af betydning for indsatte i lukkede fængsler. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 22, pkt. 22.3.3. i forbindelse hermed erklæret sig indforstået med, at varetagelsen af de sikkerhedsmæssige opgaver i de lukkede fængsler må medføre kontrol af samtalepartner og endvidere kan medføre, at indsatte telefonsamtaler fra sådanne fængsler normalt må påhøres eller eventuelt aflyttes af en funktionær.

Det er ved den foreslåede bestemmelse forudsat, at udgifterne til telefonsamtaler i almindelighed afholdes af den indsatte.

Til § 54.

Lovforslagets § 54 vedrører spørgsmålet om de indsattes muligheder for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 27, pkt. 27.4.3. Spørgsmålet må bl.a. ses i sammenhæng med bestemmelsen i lovforslagets § 41 om tilrettelæggelsen af de indsatte fritid.

I *stk. 1* fastslås retten til at holde sig orienteret på den anførte måde. I *stk. 2* fastslås endvidere indsatte ret til at låne bøger mv. gennem det offentlige biblioteksvæsen. Bestemmelsen indebærer således en pligt for det offentlige biblioteksvæsen til at medvirke til tilvejebringelsen af en hensigtsmæssig låneordning. Den nærmere fremgangsmåde forudsættes tilrettelagt ved aftale mellem den enkelte institution og det lokale bibliotek.

I *stk. 3* er det præciseret, at udenlandske indsatte så vidt muligt skal gives mulighed for at læse aviser m.m. på deres eget sprog. Ved anvendelsen af udtrykket "så vidt muligt" er det forudsat, at der er økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret. Det må imidlertid understreges, at det for udenlandske indsatte er af meget væsentlig betydning at kunne holde sig orienteret om samfundsforhold i deres eget land og på deres eget sprog.

Til § 55.

Lovforslagets § 55 vedrører spørgsmålet om de indsattes adgang til at lade sig interviewe af pressen. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.4.

De foreslåede bestemmelser skal ses i sammenhæng med, at indsatte efter lovforslagets § 51 har adgang til at rette skriftlig henvendelse til bl.a. dagspressen og de elektroniske medier, ligesom indsatte under udgang sædvanligvis vil kunne opnå kontakt med repræsentanter for pressen, der ligeledes med den indsattes samtykke vil kunne kontakte denne under straffuldbyrdelsen efter reglerne om besøg.

I *stk. 1*, 1. pkt. fastslås den indsattes ret til at lade sig interviewe af pressen. Denne ret findes væsentlig ikke mindst af hensyn til offentlighedens adgang til at få nærmere kendskab til de forhold, hvorunder en frihedsstraf fuldbyrdes. I *stk. 1,2*. pkt. bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om begrænsninger i indsattes ret til at lade sig interviewe i selve institutionen. Den foreslåede regel er begrundet såvel med hensynet til institutionens sikkerheds- og ordensmæssige virksomhed som med hensynet til den forurettede ved lovovertrædelsen eller den forurettedes pårørende. Også hensynet til den indsatte selv vil i særlige tilfælde kunne begrunde begrænsning i retten til at lade sig interviewe i institutionen.

Det er ved bestemmelsen forudsat, at begrænsninger i indsattes adgang til at lade sig interviewe alene gennemføres i særlige tilfælde, hvor de anførte hensyn med afgørende vægt taler for en sådan begrænsning.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* tilsigter i overensstemmelse med gældende praksis navnlig at beskytte indsatte mod utilsigtede virkninger af gengivelsen i dagspressen af optagne fotografier.

Til kapitel 9. Indgreb over for den indsatte.

Lovforslagets kapitel 9 indeholder bestemmelser om institutionens ret til under visse betingelser at foretage indgreb over for den indsatte i form af visitation, magtanvendelse, udelukkelse fra fællesskab og anvendelse af sikringsmidler (håndjern og sikringscelle). De pågældende spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitler 29-32.

Til § 56.

Lovforslagets § 56 vedrører navnlig spørgsmålet om institutionens ret til at visitere den indsatte. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 29. Arbejdsgruppens overvejelser har bl.a. fundet sted på baggrund af Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskning og betænkning nr. 1159/1989 om ransagning under efterforskning.

I *stk. 1* angives under hvilke betingelser, institutionen har ret til at undersøge,

hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i opholdsrummet eller på sin person. Den grundlæggende betingelse for sådan visitation er, at den er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages. Stk. 1 indeholder på denne baggrund en ikke udtømmende opregning af nogle praktisk forekommende tilfælde.

Stk. 2 indeholder den såkaldte proportionalitetsgrundsætning, hvorefter det er en forudsætning for visitation, at andre og lempeligere midler har været forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige.

Stk. 3 indeholder den såkaldte skånsomhedsgrundsætning, hvorefter visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne er af Strafferetsplejeudvalget fremhævet som 2 vigtige grundsætninger i nyere straffeprocessuel bedømmelse af tvangsindgreb.

I forbindelse med skånsomhedsgrundsætningen i stk. 3 har arbejdsgruppen ikke fundet praktisk mulighed for at foreslå en regel, hvorefter visitation kun må foretages af personer af samme køn som den undersøgte, medmindre der er tale om en rent overfladisk visitation af den indsatte tøj. I stedet foreslås det i stk. 3,2. punktum præciseret, at visitation, der indebærer afklædning af den indsatte, så vidt muligt kun må overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. Om arbejdsgruppens overvejelser og henstillinger vedrørende dette spørgsmål henvises til betænkningens kapitel 29, pkt. 29.4.

Stk. 3, 3. og 4. punktum omhandler foretagelse af egentlig legemsundersøgelse, hvorved forstås en nærmere undersøgelse af legemet, herunder dets hulrum, udtagelse af blodprøver eller andre tilsvarende prøver, røntgenundersøgelser o.l. En egentlig legemsundersøgelse er et mere vidtgående indgreb end en legemsbesigtigelse, hvorved forstås besigtigelse af legemets ydre, optagelse af fotografier, fingeraftryk o.l. samt visitation af det tøj, som den pågældende er iført. Foretagelse af egentlige legemsundersøgelser er nødvendig bl.a. for at modvirke indsmugling af narkotika. Det foreslås, at legemsundersøgelser kun må foretages under medvirken af en læge, der tillige skal træffe afgørelse om indgrebets lægelige forsvarlighed.

I *stk. 4* præciseres det, at institutionen fortsat har ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation. Institutionens fotografier af den indsatte er af særlig betydning i forbindelse med undvigelse.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering. Sådanne administrative bestemmelser forudsættes bl.a. at indeholde bestemmelser om kompetencen til gennemførelse af visitation og om deltagelse af normalt mindst 2 ansatte ved en visitation. Det er herved forudsat, at beslutning om, at en egentlig legemsundersøgelse skal søges foretaget, skal træffes af institutionens leder.

Til § 57.

Lovforslagets § 57 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at anvende magt overfor en indsat. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 30.

Stk. 1 indeholder de nærmere betingelser for, at institutionen kan anvende magt overfor en indsat. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den foreslåede regel i *stk. 2*, der også for så vidt angår magtanvendelse fastslår proportionalitetsgrundsætningen, jf. herved bemærkningerne til lovforslagets § 56.

Stk. 3 indeholder en angivelse af, hvilke magtmidler der kan komme på tale overfor de indsatte. Ved det konkrete valg af magtmiddel må såvel proportionalitetsgrundsætningen som skånsomhedsgrundsætningen, der fastslås i *stk. 4*, tages i betragtning.

Efter *stk. 4, 2. pkt.* skal der som udgangspunkt gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse. Sådant undersøgelse bør altid finde sted, såfremt den indsatte fremsætter begæring herom.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om magtanvendelse. Disse administrative regler forudsættes bl.a. at indeholde bestemmelser om godkendelse af magtmidlerne stav og tåregas samt nærmere bestemmelser om rapportudfærdigelse i tilknytning til magtanvendelse.

Til § 58.

Lovforslagets § 58 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at udelukke en indsat fra fællesskab. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 31.

Den foreslåede bestemmelse skal bl.a. ses på baggrund af bestemmelsen i lovforslagets § 32, hvorefter en indsat skal anbringes i fællesskab, medmindre den pågældende selv ønsker, at straffen fuldbyrdes uden eller med begrænset fællesskab med andre indsatte. Bestemmelsen i lovforslagets § 32 regulerer således normalsituationen, mens bestemmelserne i lovforslagets § 58 og § 59 regulerer de situationer, hvor der fra institutionens side er anledning til at gribe ind over for den indsattes anbringelse sammen med andre indsatte.

Stk. 1 indeholder betingelserne for, at institutionen kan udelukke en indsat fra fællesskab. Det er et fællestræk for disse betingelser, at indgrebet skal være nødvendigt for at undgå en fortsat uberettiget adfærd. Udelukkelse fra fællesskab kan således ikke ske udelukkende som reaktion på en allerede begået handling. En sådan reaktion skal i givet fald gennemføres efter reglerne i lovforslagets kapitel 10 om disciplinærstraffe.

Stk. 2 indeholder i overensstemmelse med gældende ret mulighed for midlertidigt at udelukke en indsat fra fællesskab, mens spørgsmålet behandles.

Stk. 3 indeholder nærmere regler om gennemførelsen af udelukkelse fra fællesskab. Den nærmere gennemførelse er bl.a. afhængig af de bygningsmæssige forhold i de enkelte institutioner. At den indsatte isoleres indebærer bl.a., at den indsatte kan nægtes adgang til besøg af medindsatte eller brevveksling med disse.

I *stk. 4* opstilles nogle betingelser for institutionens behandling af sager vedrørende indsatte, som er udelukket fra fællesskab. Bestemmelsen tilsigter at skabe sikkerhed for, at den indsatte snarest på ny får mulighed for anbringelse i fællesskab. Ved bestemmelsens 2. punktum sikres, at spørgsmålet skal overvejes, også uanset om den indsatte fremsætter begæring herom. Bestemmelsen i *stk. 4* skal

i øvrigt ses i sammenhæng med, at en afgørelse om udelukkelse fra fællesskab foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, såfremt udelukkelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger, jf. herved lovforslagets § 107, nr. 12 og bemærkningerne hertil.

I *stk. 5 og 6* fastslås, at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne også finder anvendelse ved sager om udelukkelse fra fællesskab.

Til § 59.

Lovforslagets § 59 undtager visse tvungne ophold uden fællesskab med andre indsatte fra bestemmelserne i lovforslagets § 58.

I *nr. 1* er det således præciseret, at visse almindeligt forekommende kortvarige tvungne ophold i eget opholdsrum ikke er omfattet af begrebet udelukkelse fra fællesskab.

Den foreslåede bestemmelse i *nr. 2* skal ses i sammenhæng med bemærkningerne til lovforslagets § 40, hvorefter den normale reaktion over for indsatte, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, alene skal være af økonomisk karakter og ikke indebære udelukkelse fra fællesskab i fritiden. Ved denne ændring af den gældende praksis er det forudsat, at institutionen fortsat skal kunne træffe bestemmelse om, hvor den indsatte skal opholde sig i institutionen i arbejdstiden. Institutionens bestemmelser herom er ikke omfattet af begrebet udelukkelse fra fællesskab.

Til § 60.

Lovforslagets § 60 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at belægge en indsat med håndjern. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 32.

Stk. 1 indeholder en angivelse af, hvornår institutionen har ret til at belægge en indsat med håndjern. For så vidt angår *stk. 1, nr. 1 og 2* svarer disse betingelser til betingelserne i lovforslagets § 61 for hensættelse af en indsat i sikringscelle. Er umiddelbar hensættelse i sikringscelle ikke mulig eller nødvendig, kan den indsatte i stedet belægges med håndjern.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 3* tilsigtes navnlig anvendt under transport af den indsatte uden for institutionen.

I *stk. 2 og 3* præciseres, at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne også finder anvendelse ved anvendelse af håndjern. Disse grundsætninger sammenholdt med nødvendighedsbetingelsen i *stk. 1* indebærer, at en institution ikke vil være berettiget til at træffe bestemmelse om, at håndjern skal anvendes i alle tilfælde af transport.

Stk. 4 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af håndjern. Sådanne administrative bestemmelser forudsættes bl.a. at indeholde regler om godkendelse af håndjern og om rapportudfærdigelse efter anvendelsen af håndjern.

Til § 61.

Lovforslagets § 61 vedrører spørgsmålet om institutionens adgang til at hen-

sætte en indsat i sikringscelle og herunder til at tvangsfiksere den indsatte. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 32.

Stk. 1 indeholder de nærmere betingelser for anvendelse af sikringscelle og tvangsfiksering. Betingelserne skal ses i sammenhæng med proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne, der efter *stk. 2 og 3* også finder anvendelse ved de her omhandlede indgreb. Hensættelse og eventuelt tvangsfiksering af en indsat i en sikringscelle er et så alvorligt indgreb, at en sådan afgørelse foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, såfremt hensættelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end et døgn, jf. herved lovforslagets § 107, nr. 13 og bemærkningerne hertil. Indgrebets alvor understreges endvidere ved bestemmelsen i *stk. 4*, hvorefter hensættelse af en indsat i sikringscelle i mere end 1 uge kun må ske med godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af sikringsceller. Sådanne administrative regler forudsættes bl.a. at omfatte bestemmelser om godkendelse af sikringsceller og om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle. Bestemmelser om lægetilsyn og andet tilsyn foreslås fastsat administrativt som følge af, at behovet for tilsyn findes afhængigt af det enkelte indgrebs karakter og den tidsmæssige udstrækning af dets anvendelse. I forbindelse hermed har arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 32, pkt. 32.3.2. peget på, at det må anses for rimeligt at have fast tilsyn med indsatte, der i sikringscelle er tvangsfikseret med bælte.

Til kapitel 10. Disciplinærstraf, konfiskation og indeholdelse af erstatningsbeløb.

Lovforslagets kapitel 10 indeholder en regulering af institutionens adgang til at ikende indsatte disciplinærstraf samt til at træffe bestemmelse om konfiskation og om indeholdelse af erstatningsbeløb, som indsatte skal betale for skader forvoldt under opholdet i institutionen. De nævnte spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitler 33-35.

Til § 62.

Lovforslagets § 62 vedrører spørgsmålet om, hvornår der kan ikendes en indsat disciplinærstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i kapitel 33, pkt. 33.3.1.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at disciplinærstraf alene kan ikendes for forseelser, når det af en lovbestemmelse eller en administrativ forskrift udtrykkeligt fremgår, at den pågældende forseelse kan medføre disciplinærstraf. Dette krav om præcisering af, hvornår der kan anvendes disciplinærstraf, er nyt i forhold til gældende ret.

Særlig for så vidt angår forskrifter fastsat af institutionens leder, er det ved den foreslåede bestemmelse forudsat, at sådanne bestemmelser fortsat fremsendes til Direktoratet for Kriminalforsorgen, således at der herved er mulighed for at sikre ensartethed i grundlaget for anvendelsen af disciplinærstraffe. Det er i den foreslåede bestemmelse endvidere præciseret, at disciplinærmyndigheden er hos institutionens leder eller hos den, som lederen bemyndiger til at ikende disciplinærstraffe. Disciplinærmyndigheden vedrører "indsatte". Dette indebærer, at reglerne om disciplinærstraf finder anvendelse indtil det tidspunkt, hvor den indsatte løslades efter udståelse af hele straffen eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning, jf. herved lovforslagets § 74. Forseelser begået under udgang fra institutionen vil som følge af det anførte også kunne danne grundlag for ikendelse af disciplinærstraf.

Til § 63.

Lovforslagets § 63 vedrører spørgsmålet om de foranstaltninger, der kan ikendes som disciplinærstraffe. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 33, pkt. 33.3.2.

Det foreslås i *stk. 1*, at der alene kan anvendes 3 former for disciplinærstraffe, nemlig advarsel, bøde og strafcelle. I forhold til bestemmelsen i straffelovens § 47 indebærer dette forslag en indskrænkning i anvendelsen af mulige disciplinærstraffe. Efter gældende praksis anvendes dog alene bøde og strafcelle som mulige disciplinærstraffe. Når det foreslås at medtage en (skriftlig) advarsel som en egentlig disciplinærstraf, skyldes dette, at man i praksis ofte giver en advarsel i stedet for en egentlig disciplinærstraf, men at denne advarsel tillægges betydning ved senere disciplinærforseelser. Ved at medtage advarslen som en egentlig disciplinærstraf sikres det, at de retssikkerhedsgarantier, der opstilles bl.a. med hensyn til fremgangsmåden ved ikendelse af disciplinærstraffe, også finder anvendelse i sager, der afgøres med en advarsel.

Stk. 2 indeholder en præcisering af, hvornår strafcelle kan anvendes som disciplinærstraf. Det foreslåede krav om præcisering indebærer i forhold til gældende regler og praksis en stramning af betingelserne for at anvende strafcelle som disciplinærstraf. Bestemmelsen skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 107, nr. 14, hvorefter en afgørelse om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end 7 dage omfattes af den udvidede klageadgang.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* tager sigte på de situationer, hvor forholdene i en enkelt institution gør det påkrævet i denne som en midlertidig foranstaltning at kunne anvende strafcelle som disciplinærstraf i sager, der ellers normalt alene vil kunne medføre advarsel eller bøde. For at understrege sådanne situationers midlertidige og særlige karakter foreslås det, at strafcelle i det videre omfang kun kan anvendes efter særlig godkendelse fra Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen). Ved at understrege at strafcelle i sådanne sager har karakter af en ekstraordinær og midlertid foranstaltning tilsigtes det at skabe sikkerhed for, at strafcelle i sådanne sager kun anvendes, så længe de særlige forhold i institutionen gør sig gældende.

I *stk. 4* foreslås det i overensstemmelse med gældende praksis, at disciplinær-

straffe i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening, samt at sådanne disciplinærstraffe kan gøres helt eller delvis betinget.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 33, pkt. 33.3.7. opstillet nogle nærmere forudsætninger for anvendelsen i praksis af disciplinærstraffe. Det fremgår heraf bl.a., at arbejdsgruppen tillægges det væsentlig betydning, at Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen fortsætter og forøger sin styring af disciplinærstraffeområdet, således at historisk og holdningsmæssigt betingede forskelle i institutionernes sanktionspraksis søges undgået med den følge, at ensartede tilfælde i højere grad behandles ens fra institution til institution.

Til § 64.

Lovforslagets § 64 vedrører spørgsmålet om fastsættelsen af bøde som disciplinærstraf og om fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe. Det foreslås i overensstemmelse med gældende praksis, at en bøde højst kan udgøre et beløb svarende til 1 uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, som ikke er vederlag for decideret beskæftigelse, men er beregnet til dækning af personlige fornødenheder, der ikke længere stilles vederlagsfrit til rådighed af institutionen.

Da institutionen som nævnt ikke længere skal stille forplejning mv. vederlagsfrit til rådighed for de indsatte, forudsættes det i *stk. 2*, at en indsat ved indeholdelse af en ikendt bøde i den indsattes vederlag for beskæftigelsen altid mindst skal have udbetalt en ydelse svarende til dækning af de personlige fornødenheder.

Til § 65.

Lovforslagets § 65 vedrører spørgsmålet om den nærmere fastsættelse af strafcelle som disciplinærstraf og om fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe.

Det foreslås i *stk. 1*, at strafcelle i overensstemmelse med gældende praksis normalt højst kan idømmes for et tidsrum af 1 uge. I særlige tilfælde skal strafcelle ligeledes i overensstemmelse med gældende praksis dog kunne ikendes i indtil 4 uger. Strafcelle i mere end 1 uge foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 14 og bemærkningerne hertil.

Stk. 2 indeholder de nærmere regler om fuldbyrdelsen af strafcelle som disciplinærstraf. Den indsatte er under fuldbyrdelsen af en disciplinærstraf af strafcelle udelukket fra fællesskab i institutionen og skal anbringes i en særlig afdeling i institutionen eller i eget opholdsrum. Det er ved bestemmelsen forudsat, at institutioner, der som fx visse åbne fængsler ikke har en særlig afdeling til fuldbyrdelse af strafcelle, kan lade den indsatte udstå disciplinærstraffen i et arresthus.

Bestemmelsen i *stk. 2,2. punktum*, hvorefter en indsatte i særlige tilfælde kan nægtes adgang til at tilbringe mindst 1 time dagligt i fri luft, tager navnlig sigte på de tilfælde, hvor der ville kunne opstå betydelig risiko for undvigelse eller forsøg herpå.

Stk. 3 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærme-

re regler om udståelse af strafcelle. Det er ved sådanne regler ikke udelukket at give mulighed for lempelse i den udelukkelse fra fællesskab, der er udgangspunktet efter stk. 2, 1. punktum.

Til § 66.

Lovforslagets § 66 vedrører institutionens muligheder for midlertidigt at anbringe en indsat i forhørscele.

Det foreslås i *stk. 1*, at en indsat midlertidigt kan anbringes i forhørscele, hvis dette er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med gældende praksis og er begrundet i, at det i modsat fald ville kunne være nødvendigt at overføre den indsatte til en anden institution, mens disciplinærsagen blev gennemført. Det er en forudsætning for anbringelse i forhørscele, at der er begrundet mistanke om et forhold, der må antages at ville medføre strafcelle som disciplinærstraf.

Efter *stk. 2* er anbringelse i forhørscele udtrykkeligt begrænset til den tid, der er nødvendig til undersøgelsen af disciplinærsager. Endvidere foreslås en absolut tidsbegrænsning på 5 dage. Dette er nyt i forhold til gældende ret.

I *stk. 4* er det præciseret, at hensættelse i forhørscele sker efter samme regler som udståelse af strafcelle, jf. herved lovforslagets § 65, stk. 2 og 3.

Såfremt en anbringelse i forhørscele har været uforskyldt, vil der efter lovforslagets § 102 kunne rejses spørgsmål om erstatning for uberettiget ophold i forhørscele.

Til § 67.

Lovforslagets § 67 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af disciplinærsager. Sådanne regler forudsættes bl.a. at omfatte fremgangsmåden ved sagernes behandling og de forvaltningsretlige regler, der i den forbindelse skal iagttages.

Til § 68.

Lovforslagets § 68 vedrører spørgsmålet om institutionens adgang til at træffe bestemmelse om konfiskation. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 34. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

De foreslåede regler om adgang for institutionen til at træffe bestemmelse om konfiskation skal ses i sammenhæng med de almindelige bestemmelser om konfiskation i straffelovens §§ 75-77a. Efter gældende ret og efter lovforslaget er de almindelige konfiskationsregler ikke anset for tilstrækkelige til at modvirke, at indsatte kommer i besiddelse af genstande eller penge, som de af hensyn til institutionens varetagelse af ordens- og navnlig sikkerhedsmæssige opgaver ikke findes at burde være i besiddelse af.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1, nr. 1* svarer til den gældende regel i straffelovens § 47, stk. 3.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 2* indebærer i forhold til gældende regler en udvidelse af institutionens adgang til konfiskation, idet der af præventive grunde fore-

slås skabt generel hjemmel til konfiskation af penge og genstande, der søges indsmuglet til indsatte. Den foreslåede udvidelse af konfiskationsadgangen er begrundet i præventive hensyn og har til formål at modvirke indsmugling under enhver form af penge og genstande til indsatte. Det er ved bestemmelsen forudsat, at institutionen på forhånd har orienteret besøgende om, hvad der må medtages til den indsatte, ligesom det forudsættes oplyst, at andet vil kunne konfiskeres. Der tåntænkes endvidere ingen ændring af den gældende praksis, hvorefter den indsatte ved afslutningen af et besøg får mulighed for til opbevaring at aflevere penge eller genstande, som uden den indsattes medvirken og under formildende omstændigheder er indbragt af den besøgende.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 3* tager sigte på at formalisere gældende praksis, hvorefter der kan ske konfiskation af penge og genstande, som findes på institutionernes terræn, uden at ejerforholdet kan klarlægges, således at effekterne reelt har karakter af hittegoods.

Arbejdsgruppen har ikke fundet grundlag for i lovbestemmelsen at regulere, hvem i institutionen, der skal træffe afgørelse om konfiskation. Samtykkes der ikke i konfiskation, vil afgørelsen imidlertid altid kunne kræves forelagt institutionens leder. En afgørelse om konfiskation af værdier over 1.000 kr. foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 15 og bemærkningerne hertil. Ved at inddrage disse afgørelser under den foreslåede klageordning sikres indsatte og deres besøgende - for så vidt angår værdier over 1.000 kr. - samme ret til en domstolsprøvelse af en konfiskation, som generelt er gældende ved konfiskation efter straffelovens almindelige bestemmelser herom. Særligt vedrørende adgangen for andre end indsatte til at klage over konfiskation henvises til lovforslagets § 113 og bemærkningerne hertil.

Til § 69.

Lovforslagets § 69 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at sikre indsattes betaling af erstatning ved indeholdelse af erstatningsbeløbet i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 35.

I stk. 1 foreslås det i overensstemmelse med gældende praksis, at institutionen af præventive grunde har ret til at sikre sig betaling af erstatningsbeløb gennem indeholdelse i den indsattes vederlag for beskæftigelsen. En sådan modregningsret vil kunne følge af de almindelige modregningsregler, men det findes rigtigst at præcisere denne generelle modregningsadgang i selve loven.

Det er ved den foreslåede bestemmelse en forudsætning, at der alene sker modregning i tilfælde, hvor erstatningsansvaret er utvivlsomt. Er dette ikke tilfældet, må institutionen anlægge erstatningssag mod den indsatte. Indeholdelse af erstatningsbeløb på over 1.000 kr. foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 16.

Stk. 2 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb. Bestemmelsen vil bl.a. kunne anvendes til at fastslå, at erstatningskrav over en vis størrelse skal forelægges for Direktoratet for Kriminalforsorgen. Endvidere for-

udsættes det i administrative regler præciseret, at erstatningssag skal anlægges på sædvanlig måde ved domstolene, såfremt erstatningsansvaret ikke er utvivlsomt.

Til kapitel 11. Strafabrydelse.

Lovforslagets kapitel 11 indeholder bestemmelser om afbrydelse af fuldbyrdelsen af fængselsstraffen. Sådan strafafbrydelse kan ske i anledning af handlinger foretaget af den indsatte. Strafabrydelse kan imidlertid også tillades af kriminalforsorgen i særlige tilfælde.

Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålene om strafafbrydelse i betænkningens kapitel 36.

Til § 70.

Lovforslagets § 70 vedrører spørgsmålet om strafafbrydelse i de tilfælde, hvor dette følger umiddelbart af handlinger foretaget af den indsatte. Strafabrydelsen indebærer bl.a., at der skal foretages en omberegning af straffetiden, jf. herved lovforslagets § 16.

I *stk. 1* opregnes de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes. For så vidt angår anholdelse eller varetægtsfængsling, er tidsbegrænsningen på mindst 24 timer fastsat på baggrund af, at sådan frihedsberøvelse i 24 timer eller derover vil kunne medføre fradrag efter straffelovens § 86 ved fuldbyrdelsen af en eventuel ny straf eller begrunde enten et erstatningskrav efter retsplejelovens kapitel 93a eller en mulighed for fradrag i den straffuldbyrdelse, der blev afbrudt ved anholdelsen eller varetægtsfængslingen, jf. herved lovforslagets § 18, stk. 2.

For så vidt angår strafafbrydelse som følge af udeblivelse efter udgang, vil det i medfør af bemyndigelsen i *stk. 2* kunne bestemmes, at mere kortvarige udeblivelser (forsinkelser) ikke skal føre til strafafbrydelse.

Bestemmelsen om strafafbrydelse ved i øvrigt selvforskyldt unddragelse af strafudståelsen er for så vidt i overensstemmelse med bestemmelsen i straffelovens § 46, stk. 1 om indlæggelse på hospital som følge af den indsattes egne forhold under strafudståelsen. Det er forudsat ved lovforslaget, at denne bestemmelse kun sjældent vil finde anvendelse og da i sådanne situationer, hvor en indsat ved selvbeskadigelse har tilsigtet og opnået indlæggelse på et almindeligt sygehus. Også i sådanne tilfælde giver bemyndigelsen i *stk. 2* mulighed for at holde mere kortvarige hospitalsophold uden for reglerne om strafafbrydelse.

Til § 71.

Lovforslagets § 71 vedrører spørgsmålet om strafafbrydelse efter særlig tilladelse fra kriminalforsorgen.

Stk. 1 indeholder en regulering af, hvornår strafafbrydelse kan tillades. Det er forudsat, at strafafbrydelse kun tillades under ganske særlige omstændigheder, idet såvel hensynet til retshåndhævelsen som til den indsatte selv i almindelighed

findes at tale for gennemførelse af straffuldbyrdelsen uden afbrydelser. I bestemmelsen er som praktiske eksempler på sådanne ganske særlige omstændigheder fremhævet omstændigheder af familie- arbejds- eller uddannelsesmæssig karakter.

I *stk. 2* er det præciseret, at strafafbrydelse skal gives for et bestemt tidsrum. Strafabrydelse er principielt midertidig og kan ikke gives indtil videre. Det er i begrebet strafafbrydelse indeholdt, at den periode, hvori der er givet tilladelse til strafafbrydelse, ikke medregnes ved straffetiden, der derfor skal omberegnes, jf. herved lovforslagets § 16.

Det er endvidere i *stk. 2* præciseret, at tilladelse til strafafbrydelse altid skal gives på vilkår af straffri vandel.

Stk. 3 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om tilladt strafafbrydelse. Det er i bestemmelsen præciseret, at der er forudsat mulighed for fastsættelse af yderligere vilkår for strafafbrydelse end vilkåret om straffri vandel. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at tilladelsen til strafafbrydelse kan tilbagekaldes på grund af manglende overholdelse af fastsatte vilkår.

Som arbejdsgruppen nærmere har redegjort for i betænkningens kapitel 36, pkt. 36.3. eksisterer der en vis overlappning mellem reglerne om strafafbrydelse og reglerne om udgang. Da udgang, men som anført ikke strafafbrydelse, medregnes til straffetiden, har arbejdsgruppen derfor forudsat, at tidspunktet for påbegyndelsen af strafafbrydelse fastsættes under hensyn til, om der af de samme grunde kunne være meddelt den indsatte tilladelse til udgang. Arbejdsgruppens forudsætning tilsigter at understrege, at ensartet begrundet fravær fra en afsoningsinstitution bør behandles ens i relation til spørgsmålet om, i hvilket omfang fraværet skal medregnes ved beregningen af straffetiden.

Til § 72.

Lovforslagets § 72 indeholder en regulering af, hvornår straffuldbyrdelsen skal anses for genoptaget efter en strafafbrydelse. For så vidt angår overgang til fortsat straffuldbyrdelse sigtes til den situation, hvor straffuldbyrdelsen er afbrudt som følge af anholdelse eller varetægtsfængsling, som afsluttes med overførsel eller tilbageførsel af den pågældende til fortsat straffuldbyrdelse.

Til kapitel 12. Fuldbrydelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

Til § 73.

Lovforslagets § 73 (kapitel 12) vedrører spørgsmålet om fuldbrydelse af en fængselsstraf i institution mv. uden for fængsel eller arresthus. Dette spørgsmål

er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 37. Lovforslagets bemærkninger om den faktiske anvendelse af den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Den foreslåede bestemmelse træder i stedet for bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2. Der tilsigtes med den foreslåede bestemmelse en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af anbringelse af domfældte i behandlingsinstitutioner mv.

I *stk. 1* reguleres anvendelsesområdet for bestemmelsen om fuldbyrdelse af en fængselsstraf ved anbringelse uden for fængsel eller arresthus. Dette anvendelsesområde svarer i det væsentlige til den gældende bestemmelse i straffelovens § 49, stk. 2.1 forhold til denne bestemmelse er det dog i lovforslaget præciseret, at anbringelse uden for fængsel eller arresthus kan ske straks fra straffuldbyrdelsens begyndelse, ligesom bestemmelsen åbner mulighed for, at anbringelse kan ske i familiepleje.

Det er et fællestræk for anbringelser efter den foreslåede bestemmelse, at den dømte i stedet for at være anbragt i en afsoningsinstitution anbringes under andre institutions- eller institutionslignende forhold med en heri liggende kontrol af den dømtes tilstedeværelse og adfærd. Bestemmelsen forudsættes derfor ikke at være anvendelig i tilfælde, hvor den dømte ønskes anbragt under forhold, der indebærer, at den dømte er uden tilsyn eller kontrol i et ikke uvæsentligt omfang.

Som ovenfor nævnt tilsigtes med lovforslaget en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af muligheden for at anbringe dømte i behandlingsinstitutioner mv. uden for fængsel eller arresthus. Lovforslaget tilsigter således at imødekomme den kritik, der har været rejst af den faktiske anvendelse af bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2.1 forbindelse med denne forudsætning om en vis udvidelse af reglernes faktiske anvendelse er i betænkningen særligt peget på gruppen af indsatte stofmisbrugere med udpræget behandlingsbehov og på gruppen af unge lovovertrædere. For at fremme den faktiske anvendelse forudsættes endvidere, at proceduren i forbindelse med anvendelsen af reglerne forenkles, således at der hurtigere kan træffes afgørelse af, om en bestemt anbringelse kan gennemføres eller ej.

I *stk. 2* fastslås det, at en anbringelse efter *stk. 1* skal betinges af straffri vandel og kan betinges af andre vilkår. Disse vilkår har virkning for den periode, hvori fængselsstraffen fuldbyrdes uden for fængsel eller arresthus. Manglende overholdelse af de fastsatte vilkår vil kunne bevirke tilbageførsel eller overførsel til fængsel eller arresthus, jf. herved *stk. 3*.

Stk. 3 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel og arresthus. Som ovenfor nævnt forudsættes sådanne regler bl.a. at omfatte spørgsmålet om tilbage- eller overførsel til fængsel eller arresthus i tilfælde af manglende overholdelse af fastsatte vilkår for anbringelsen. Som ligeledes nævnt forudsættes nye administrative regler at indebære en forenkling af proceduren i forbindelse med reglernes anvendelse.

Til kapitel 13. Løsladelse.

Lovforslagets kapitel 13 indeholder forskellige bestemmelser vedrørende løsladelsen fra afsoningsinstitutionen. I lovforslagets § 74 findes en regulering af selve tidspunktet for løsladelsen. I lovforslagets § 75 findes en regel om sagsbehandlingen i forbindelse med afgørelsen om ordinær prøveløsladelse, og i lovforslagets §§ 76-84 findes en række bestemmelser om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår ved en prøveløsladelse.

Arbejdsgruppen har behandlet de pågældende spørgsmål i betænkningens kapitel 38.

Til § 74.

Lovforslagets § 74 vedrører tidspunktet for løsladelsen fra afsoningsinstitutionen. Det fastslås i *stk. 1*, at løsladelse sker enten efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om det faktiske tidspunkt for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt.

Vedrørende det nærmere tidspunkt for løsladelsen forudsættes dette fastlagt således, at løsladelse efter endt strafudståelse skal ske på et sådant tidspunkt, at den løsladte ved benyttelse af offentlige trafikmidler kan nå til en bopæl her i landet inden straffetidens udløb.

For så vidt angår mulighederne for at fremrykke tidspunktet for løsladelsen forudsættes de administrative regler herom bl.a. at give mulighed for at fastholde gældende praksis vedrørende fremrykning af løsladelsestidspunktet fx i tilfælde, hvor en sådan fremrykning findes rimelig af hensyn til den indsatte muligheder for at tiltræde et arbejde. De administrative regler forudsættes endvidere at fastholde muligheden for kortere fremrykning af tidspunktet for løsladelsen, hvis løsladelsesdatoen er en lørdag-søndag eller anden helligdag eller fx falder i forbindelse med jul eller andre højtider. Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.2.

Til § 75.

Lovforslagets § 75 indeholder en regel om sagsbehandlingen i de tilfælde, hvor der er mulighed for ordinær prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1. Den foreslåede bestemmelse tilsigter at skabe sikkerhed for, at den indsatte kan løslades, så snart betingelserne for en prøveløsladelse måtte anses for opfyldt. Det forudsættes, jf. udtrykket "første gang", at institutionen også jævnlige overvejer spørgsmålet om prøveløsladelse af indsatte, der har fået afslag på prøveløsladelse efter 2/3 straffetid, jf. herved tillige lovforslagets § 85.

Det skal i forbindelse med lovforslagets § 75 understreges, at reglerne om betingelserne for prøveløsladelse og om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse fortsat skal findes i straffeloven. Nægtelse af ordinær prøveløsladelse er omfattet af forslaget om udvidet klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 17.

Til § 76.

Lovforslagets § 76 vedrører spørgsmålet om, hvilken myndighed der skal gennemføre tilsyn og andre vilkår fastsat i forbindelse med en løsladelse på prøve. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.1.

Lovforslagets § 76 fastslår, at kriminalforsorgen er den myndighed, som i almindelighed gennemfører tilsyn og andre vilkår. Såfremt tilsyn og andre vilkår mere undtagelsesvis skal gennemføres af andre myndigheder, skal dette efter forslaget være udtrykkeligt bestemt i afgørelsen om prøveløsladelse.

Til § 77.

Lovforslagets § 77 pålægger tilsynsmyndigheden en vejledningspligt samt en pligt til i samarbejde med den prøveløsladte at planlægge tilsynsperioden og tiden derefter. Disse spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.2.

I *stk. 1* fastslås det, at tilsynsmyndigheden har pligt til at vejlede den prøveløsladte om tilsynets nærmere indhold. Den foreslåede vejledningspligt er uafhængig af, om tilsynsmyndigheden er kriminalforsorgen eller en anden myndighed jf. herved lovforslagets § 76.

Den foreslåede vejledningspligt skal ses i sammenhæng med den vejledning, der forudsættes givet af afsoningsinstitutionen i forbindelse med selve prøveløsladelsen.

I *stk. 2* foreslås det, at tilsynsmyndigheden sammen med den prøveløsladte skal udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Formålet med denne bestemmelse er at fastholde den prøveløsladte i ansvaret for den pågældendes forhold også i tilsynsperioden og tiden derefter. Det findes af væsentlig betydning, at et tilsynsforløb hurtigst muligt bringes i mere faste rammer, og det er derfor anført i bestemmelsen, at den nødvendige planlægning skal søges udarbejdet senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse. Bl.a. for at fastholde den prøveløsladte i dennes ansvar skal den udarbejdede plan jævnligt sammenholdes med den prøveløsladtes forhold under tilsynet og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Nærmere regler om tilsynsmyndighedens vejledningspligt og pligt til sammen med den prøveløsladte at planlægge tilsynsperioden og tiden derefter forudsættes fastsat administrativt med hjemmel i bemyndigelsesbestemmelsen i lovforslagets § 81.

Til § 78.

Lovforslagets § 78 regulerer den prøveløsladtes pligter i forbindelse med kriminalforsorgens gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår). Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.

Et vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte undergives et kontrolmæssigt tilsyn med en deraf følgende forpligtelse til at holde sig i kontakt med tilsynsmyndigheden efter dennes nærmere bestemmelse. Denne forpligtelse for den

prøveløsladte fastslås i *stk. 1*.

Stk. 2 vedrører de tilfælde, hvor der efter reglerne i straffelovens § 57, jf. § 39, stk. 2 er fastsat yderligere vilkår end vilkår om tilsyn i forbindelse med prøveløsladelsen. Det fastslås, at den prøveløsladte skal overholde sådanne særvilkår, ligesom den prøveløsladte skal overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret. Sådanne forskrifter kan fx omfatte den nærmere gennemførelse af et vilkår om afvænningsbehandling for misbrug af alkohol eller narkotika.

Bestemmelsen i *stk. 3* tilsigter at sikre kriminalforsorgen de fornødne oplysninger til gennemførelse af vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår. Er de pågældende oplysninger af en sådan karakter, at de kan dokumenteres af den prøveløsladte, har denne efter *stk. 4* pligt til sådan dokumentation, såfremt det forlanges af kriminalforsorgen.

Til § 79.

Lovforslagets § 79 vedrører sammen med lovforslagets § 80 kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed dels i forbindelse med det kontrolmæssige tilsyn med den prøveløsladte (§ 79), dels i forbindelse med støtte til den prøveløsladte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer (§ 80). Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålet om kontrollfunktion i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.5.

I *stk. 1* fastslås det, at kriminalforsorgen har pligt til at holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden. Bestemmelsen indebærer en forpligtelse for kriminalforsorgen til at søge kontakt til den prøveløsladte, såfremt denne søger at unddrage sig tilsynet eller unddrage kriminalforsorgen nødvendige oplysninger om sine forhold.

Stk. 2 vedrører de tilfælde, hvor der endvidere er fastsat særvilkår i forbindelse med prøveløsladelsen.

Stk. 3 vedrører kriminalforsorgens pligt til at fastsætte nærmere forskrifter til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 78, stk. 1, 2. punktum og stk. 2, om den prøveløsladtes pligt til at overholde sådanne forskrifter.

Til § 80.

Lovforslagets § 80 vedrører kriminalforsorgens hjælpefunktion i forbindelse med gennemførelsen af et tilsyn. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.5.

Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte støtte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Denne støtte skal ses i forlængelse af den behandlingsmæssige virksomhed, der udøves af afsoningsinstitutionen under strafudståelsen, jf. herved lovforslagets § 3 og bemærkningerne til denne bestemmelse. Hjælpefunktionen er endvidere et fast element i et tilsyn med en prøveløsladte på samme måde, som et sådant tilsyn altid indebærer en kontrol med den prøveløsladte.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at vejledning og bistand enten kan

ydes af kriminalforsorgen selv eller af andre myndigheder mv. I forbindelse hermed skal det understreges, at bistandsforpligtelsen overfor personer, der ikke er frihedsberøvede, påhviler de almindelige sociale og sundhedsmæssige myndigheder. Kriminalforsorgens bistand vil derfor i en række tilfælde ofte bestå i en formidling af kontakt til og bistand fra sådanne andre myndigheder.

Til § 81.

Lovforslagets § 81 bemyndiger justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår. Det er ved bestemmelsen udtrykkeligt forudsat, at sådanne administrative regler skal vedrøre tilsynets iværksættelse, kriminalforsorgens kontakthypighed med den prøveløsladte og kriminalforsorgens samarbejde med andre myndigheder mv. Det er ved bestemmelsen endelig forudsat, at der på grundlag af de administrative regler sker en vis koordinering af kriminalforsorgens virksomhed i forhold til prøveløsladte.

Til § 82.

Lovforslagets § 82 vedrører spørgsmålet om de foranstaltninger og indberetninger, som kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår fastsat i forbindelse med prøveløsladelsen. Arbejdsgruppen har behandlet dette spørgsmål i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.6.

Den foreslåede lovbestemmelse vedrører alene de foranstaltninger mv., som kriminalforsorgen skal foretage som tilsynsmyndighed. Lovforslaget indebærer således ingen ændring af straffelovens regler om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse, jf. herved straffelovens § 40. Om denne afgrænsning mellem straffeloven og en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. henvises til gengivelsen af arbejdsgruppens kommissorium i betænkningens kapitel 1, pkt. 1.2.

Stk. 1 indeholder en forpligtelse for kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed til at søge et tilsyn genetableret og særvilkår overholdt, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af særvilkåret. Blandt de mulige foranstaltninger, som kriminalforsorgen selv kan træffe med det nævnte formål, er forsøg på kontakt med den prøveløsladte ved fremsendelse af anbefalet brev eller ved husbesøg. Endvidere kan nævnes fremsættelse af begæring til politiet om anholdelse af den prøveløsladte, jf. retsplejelovens § 756, og fremstilling i retten med begæring om varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 763. Det er ved bestemmelsen forudsat, at der foretages en nærmere regulering af valget af foranstaltninger, jf. herved bemyndigelsesbestemmelsen i stk. 5.

Stk. 2 indeholder en pligt for kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed til at afgive indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i en vilkårsovertrædelse, som begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet. Indberetning sker i disse tilfælde med henblik på overvejelse af iværksættelse af reaktioner efter straffelovens § 40, stk. 2 eller 3. Det er forudsat, at der administrativt fastsættes nærmere regler om afgivelse af de på-

gældende indberetninger. Det vil i sådanne regler kunne bestemmes, at indberetning skal undlades i visse nærmere angivne tilfælde, fx hvor den pågældende allerede er sigtet for strafbart forhold, og hvor denne overtrædelse af det faste vilkår om straffri vandel automatisk vil blive inddraget ved den nye straffedom, jf. herved straffelovens § 40, stk. 1, jf. § 61, stk. 2.

Stk. 3 vedrører de vilkårsovertrædelser, som ikke giver grundlag for at antage en nærliggende risiko for kriminalitet. I sådanne tilfælde skal forskrifter og vilkår for tilsyn mv. indskræpes den pågældende. Er dette tidligere sket i anledning af tilsvarende overtrædelser, skal indberetning afgives til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det er herved forudsat, at der administrativt kan fastsættes nærmere regler om disse indberetninger herunder om undladelse af indberetning i visse nærmere angivne tilfælde, fx mere bagatelagtige eller formelle vilkårsovertrædelser.

I *Stk. 4* er det præciseret, at Direktoratet for Kriminalforsorgen Snarest skal træffe afgørelse om eventuel reaktion efter straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, som følge af vilkårsovertrædelsen. Træffes der afgørelse om genindsættelse til udståelse af reststraffen, er denne afgørelse omfattet af forslaget om udvidet klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 18.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte de nærmere administrative regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse. Denne bemyndigelse omfatter efter sin placering alene sagsbehandlingen i kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed og i Direktoratet for Kriminalforsorgen som klageinstans også i sådanne sager.

Til § 83.

Lovforslagets § 83 åbner mulighed for fastsættelse af nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. i de tilfælde, hvor tilsyn mv. udøves af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Til § 84.

Lovforslagets § 84 vedrører gennemførelsen af tilsyn og særvilkår, som er fastsat i forbindelse med betinget benådning (straffelovens § 40a), strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov, jf. herved navnlig § 13, stk. 1 (udsættelse) og § 73, stk. 2 (fuldbyrdelse uden for fængsel eller arresthus). Det følger af bestemmelsen, at lovforslagets regler vedrørende tilsyn og særvilkår fastsat ved prøveløsladelse finder tilsvarende anvendelse. Ved meget kortvarige tilsyn mv. fastsat i forbindelse med udgang, jf. lovforslagets § 46, stk. 2 forudsættes dette dog kun at være tilfældet i det omfang, som det er praktisk muligt. Særligt vedrørende betinget benådning skal bestemmelsen ses i sammenhæng med lovforslagets § 100 om de tilfælde af betinget benådning, der er omfattet af straffelovens § 61a, og hvor sager om vilkårsovertrædelser skal indbringes for domstolene af anklagemyndigheden. Når tilsyn mv. ved betinget benådning efter § 40a skal behandles efter reglerne for tilsyn mv. ved prøveløsladelse, skyldes dette den omstændighed, at straffelovens § 40a netop henviser til reglerne om prøveløsladelse.

Til kapitel 14. Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Til § 85.

Lovforslagets § 85 (kapitel 14) opstiller en særlig sagsbehandlingsregel, der forpligter afsoningsinstitutionen til med visse mellemrum og af egen drift at overveje og tage stilling til nogle væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte. De nærmere regler herom, herunder hvornår og med hvilke mellemrum de enkelte spørgsmål skal tages op til afgørelse, forudsættes fastsat administrativt.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 39, pkt. 39.3. samt til arbejdsgruppens gennemgang i betænkningens kapitel 43 om forvaltningsreglige regler for sagsbehandling i forbindelse med fuldbyrdelse af straffe mv.

Til afsnit III. Bødestraffe.

Lovforslagets afsnit III indeholder visse bestemmelser om fuldbyrdelsen af bødestrafte, der er idømt af eller vedtaget for en ret eller er vedtaget til politiet eller en anden administrativ myndighed. Lovforslaget fastsætter nærmere regler om betalingen af bøden og om mulighederne for at opnå henstand eller afdragsvis betaling. Lovforslaget indeholder endvidere en bestemmelse om, efter hvilke regler en forvandlingsstraf for en bøde skal fuldbyrdes. Derimod indeholder lovforslaget ingen bestemmelser om, hvornår en forvandlingsstraf skal fuldbyrdes. Afgørelsen af dette spørgsmål skal fortsat træffes efter bestemmelser i straffeloven og administrative forskrifter udstedt i tilknytning hertil. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1 omfatter lovforslaget heller ikke tvangsbøder.

Spørgsmålet om fuldbyrdelse af bødestraf er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens afsnit V, kapitel 40.

Til kapitel 15. Fuldbyrdelse af bødestraf.

Til § 86.

Det fastslås i lovforslagets § 86, at en bøde skal betales til politiet, medmindre andet - undtagelsesvis - måtte være bestemt i selve afgørelsen om bødebetalingen. Det er ved bestemmelsen forudsat, at den, som bøden er pålagt, normalt kan vente med at betale, til vedkommende afkræves bøden af politiet. De nærmere regler om politiets opkrævning af bøder forudsættes fastsat administrativt, jf. herved lovforslagets § 89.

Til § 87.

Lovforslagets § 87 vedrører spørgsmålet om henstand med betalingen af en bøde eller tilladelse til afdragsvis betaling af denne. Det fastslås i den foreslåede bestemmelse, at der under visse nærmere angivne betingelser er mulighed for henstand eller afdragsvis betaling. Det er ved bestemmelsen forudsat, at der ikke sker væsentlige ændringer i den nuværende praksis med hensyn til at tillade henstand eller afdragsvis betaling.

Til § 88.

Det fastslås i lovforslagets § 88, at politiet har pligt til at søge en bødestraf ind-drevet ved tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens bestemmelser, når bøden ikke betales frivilligt. At politiet efter bestemmelsen skal "søge at inddrive" bøden forudsættes at give mulighed for, at politiet kan undlade at iværksætte tvangs-fuldbyrdelsesskridt ved fogedretten, såfremt dette efter politiets kendskab til den pågældendes økonomiske forhold må skønnes udsigtsløst.

Til § 89.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 86.

Til § 90.

Lovforslagets § 90 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fast-sætte nærmere regler om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder. Når bestemmelsen alene omtaler den administrative behandling af de pågældende sager og ikke angiver, hvornår der bør ske eftergivelse, skyldes dette, at eftergivelse af en bødestraf principielt er benådning jf. grundlovens § 24 og be-mærkningerne til lovforslagets § 11.

Til § 91.

I lovforslagets § 91 foreslås det, at en forvandlingsstraf for en bøde skal fuld-byrdes efter samme regler, som er foreslået for fængselsstraffe. Det skal i forbin-delse hermed understreges, at lovforslaget er udarbejdet under den forudsæt-ning, at hæftestraffen afskaffes, og at fængselsstraffens minimum nedsættes. Under denne forudsætning er der ikke fundet grundlag for i øvrigt at opstille særlige regler for fuldbyrdelsen af forvandlingsstraffe. Sådanne straffe er i prak-sis normalt forholdsvis kortvarige og derfor egnede til fuldbyrdelse i arresthus.

Til afsnit IV. Betingede domme.

Lovforslagets afsnit IV indeholder nogle bestemmelser om gennemførelsen af betingede domme. Disse bestemmelser vedrører navnlig gennemførelsen af vilkår om tilsyn og af andre vilkår (særvilkår). I overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium indeholder lovforslaget derimod ikke nærmere bestemmelser om anvendelsen af betingede domme eller om retsvirkningerne af overtrædelse af vilkår fastsat i betingede domme. Bestemmelser om disse spørgsmål vil fortsat skulle findes i straffeloven.

Spørgsmålet om gennemførelsen af betingede domme er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens afsnit VI, kapitel 41.

Til kapitel 16. Om gennemførelsen af betingede domme.

Lovforslagets kapitel 16 indeholder forskellige bestemmelser vedrørende gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår fastsat i forbindelse med en betinget dom. Lovforslagets bestemmelser herom svarer i det væsentlige til bestemmelserne i lovforslagets §§ 76-84 om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår fastsat i forbindelse med en prøveløsladelse. De væsentligste forskelle mellem de to sæt af bestemmelser er begrundet i den omstændighed, at følgen af den dømtes overtrædelse af vilkår om tilsyn eller af særvilkår fastsat i forbindelse med betinget dom besluttet af retten, jf. straffelovens § 60, mens følgen af overtrædelse af tilsvarende vilkår fastsat i forbindelse med prøveløsladelse fastsættes af justitsministeren, jf. straffelovens § 40, stk. 2. Uanset det betydelige sammenfald mellem de to sæt af bestemmelser er det af hensyn til lovens muligheder for også at kunne tjene som vejledning for de dømte fundet forsvarligt og rimeligt at fastsætte særlige bestemmelser for de to situationer.

Til § 92.

Lovforslagets § 92 vedrører spørgsmålet om, hvilken myndighed der skal gennemføre tilsyn og andre vilkår fastsat i forbindelse med en betinget dom. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 41, pkt. 41.3.2.1.

Lovforslagets § 92 fastslår, at kriminalforsorgen er den myndighed, som i almindelighed gennemfører de omhandlede tilsyn og andre vilkår. Såfremt tilsyn og andre vilkår mere undtagelsesvis skal gennemføres af andre myndigheder, skal dette efter lovforslaget være udtrykkeligt bestemt i den betingede dom.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 76 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 93.

Lovforslagets § 93 pålægger tilsynsmyndigheden en vejledningspligt samt en pligt til i samarbejde med den betinget dømte at planlægge tilsynsperioden og tiden derefter.

Den i *stk. 1* foreslåede vejledningspligt skal ses i sammenhæng med den vejledning, der forudsættes givet af retten i forbindelse med domsafsigelsen.

Den foreslåede bestemmelse svarer i øvrigt til lovforslagets § 77. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 94.

Lovforslagets § 94 regulerer den dømtes pligter i forbindelse med kriminalforsorgens gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår).

Bestemmelsen svarer til lovforslagets § 78. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 95.

Lovforslagets § 95 vedrører sammen med lovforslagets § 96 kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed dels i forbindelse med det kontrolmæssige tilsyn med den dømte (§ 95), dels i forbindelse med støtte til den dømte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer (§ 96).

Bestemmelsen svarer til lovforslagets § 79. Der henvises derfor i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 96.

Lovforslagets § 96 vedrører kriminalforsorgens hjælpefunktion i forbindelse med gennemførelsen af et tilsyn.

Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 80. Der henvises derfor i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 97.

Lovforslagets § 97 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår. Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 81. Der henvises derfor i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 98.

Lovforslagets § 98 vedrører spørgsmålet om de foranstaltninger og indberetninger, som kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den betinget dømte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår fastsat i forbindelse med den betingede dom.

Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 82 med den ændring, at indberetning skal afgives til anklagemyndigheden. Denne ændring skyldes, at kompetencen til at træffe afgørelse i anledning af vilkårsovertrædelser ved betinget dom som ovenfor nævnt er henlagt til retten, jf. straffelovens §§ 60 og 61.

Sagerne indbringes for retten af anklagemyndigheden.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 82.

Til § 99.

Lovforslagets § 99 åbner mulighed for fastsættelse af nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. i de tilfælde, hvor tilsyn mv. udøves af andre myndigheder end kriminalforsorgen. Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 83.

Til § 100.

Lovforslagets § 100 vedrører gennemførelsen af tilsyn mv., der er fastsat i forbindelse med de tilfælde af betinget benådning, der er omfattet af straffelovens § 61a. Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 84.

Til afsnit V. Forvaring.

Lovforslagets afsnit V indeholder visse bestemmelser om fuldbyrdelse af forvaring.

De foreslåede bestemmelser finder anvendelse ved dom til forvaring efter straffelovens § 70, ved dom til forvaring efter straffelovens § 68, sidste punktum, jf. § 70 samt ved ikendelse af forvaring efter straffelovens § 72 i forbindelse med ændring af en anden retsfølge idømt efter straffelovens § 68.

Lovforslaget indeholder i overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium ikke bestemmelser om betingelserne for anvendelse af forvaring. Bestemmelser herom og om ændring eller endelig ophævelse af en anbringelse i forvaring vil fortsat skulle findes i straffeloven.

Spørgsmålet om fuldbyrdelse af dom mv. til forvaring er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens afsnit VII, kapitel 42.

Til kapitel 17. Fuldbyrdelse af forvaring.

Til § 101.

Det fastslås i lovforslagets § 101, at forvaring fuldbyrdes efter samme regler som fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Denne særregel for fuldbyrdelse af forvaring er begrundet i, at denne institution personalemæssigt er særligt indrettet på at modtage indsatte, der har behov for psykiatrisk behandling eller bistand eller for at være på en institution med et mere specialiseret behandlingspersonale. Arbejdsgruppen er herved opmærksom på, at anbringelse i forvaring ikke nødvendigvis forudsætter psykisk unormalitet.

Arbejdsgruppen har ikke i øvrigt fundet grundlag for i lovforslaget at medtage bestemmelser, der stiller den forvarede anderledes end fængselsdømte. Den særlige forsigtighed, som under hensyn til disse indsatte farlighed bør udvises i forbindelse med fuldbyrdelsen af forvaring, bør efter arbejdsgruppens opfattelse

og i overensstemmelse med gældende ret komme til udtryk ved fastsættelsen af sagsbehandlingsregler, der sikrer, at afgørelse om visse særligt væsentlige spørgsmål under fuldbyrdelsen af forvaring træffes efter en særlig omfattende og grundig sagsbehandling. Sådanne sagsbehandlingsregler kan fastsættes efter *stk.* 2, der indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring. Som fremhævet i bestemmelsen forudsættes sådanne regler navnlig at vedrøre behandlingen af visse mere væsentlige spørgsmål, herunder tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Til afsnit VI. Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe mv.

Lovforslagets afsnit VI indeholder nogle bestemmelser, der principielt er fælles for fuldbyrdelse af straffe, betingede domme og forvaring. Lovforslagets afsnit VI indeholder bestemmelser om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv., klageregler mv. og lovforslagets ikrafttrædelsesbestemmelse.

Til kapitel 18. Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

Lovforslagets kapitel 18 indeholder bestemmelser om erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelse af straf mv. Lovforslagets bestemmelser herom skal ses i sammenhæng med bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 93a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Lovforslaget er da også udarbejdet med henvisninger til de tilsvarende bestemmelser i retsplejeloven. Herved tilsigtes en understregning af sammenhængen mellem de foreslåede regler og retsplejelovens regler om erstatning i anledning af straffeprocessuelle indgreb.

Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålet om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv. i betænkningens kapitel 44.

Til § 102.

Lovforslagets § 102 fastslår, at en indsat, der uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid, uforskyldt har været anbragt i strafcelle, forhørs-celle eller sikringscelle, eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a. Bestemmelsen indebærer, at der indføres en ordning med obligatorisk erstatning på objektivt grundlag i anledning

af de nævnte indgreb.

For så vidt angår erstatning for uforskyldt udståelse af frihedsstraf i for lang tid bemærkes, at der ikke med bestemmelsen tilsigtes nogen ændring af reglerne i retsplejelovens § 1018d. Disse regler vedrører bl.a. erstatning for udståelse af fængselsstraf, der senere bortfalder eller formildes - til noget mindre indgribende - ved anke eller genoptagelse.

Vedrørende erstatningens størrelse er det forudsat, at denne tilpasses de gældende regler om erstatning i anledning af straffeprocessuelle indgreb.

Til § 103.

Lovforslagets § 103 giver mulighed for fakultativt at tillægge erstatning på objektivi grundlag i anledning af andre uforskyldte indgreb under fuldbyrdelsen af straf mv. end de i § 102 nævnte.

De indgreb, der omfattes af den foreslåede bestemmelse i § 103, er indgreb, som kriminalforsorgen eller andre myndigheder kan foretage over for den dømte mv. i medfør af bestemmelser i dette lovforslag eller bestemmelser fastsat med hjemmel i dette lovforslag. Såfremt den dømte i øvrigt udsættes for indgreb under straf fuldbyrdelsen, kan der ikke gives erstatning på grundlag af lovforslagets bestemmelser i § 102 og § 103 om erstatning på objektivi grundlag. Erstatningskravet må i så fald rejses på normal måde på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler.

For så vidt angår de indgreb, der herefter principielt er omfattet af bestemmelsen i lovforslagets § 103 er det ved udarbejdelsen af denne bestemmelse forudsat, at der skal være tale om et indgreb eller en foranstaltning af en vis konkret, indgribende karakter. Selvom en række af de indgreb, som har hjemmel i lovforslaget eller kan fastsættes med hjemmel i lovforslagets bemyndigelsesbestemmelser, ikke vil være af særlig indgribende karakter, er det dog ikke fundet rimeligt på forhånd at udelukke erstatning i anledning af sådanne indgreb. Selv de mindre indgreb vil kunne foretages under omstændigheder, der opleves som så krænkende, at det kan stille sig naturligt at yde en vis kompensation, dersom indgrebet viser sig at være uforskyldt. At erstatning ikke ved noget indgreb er udelukket på forhånd, er endvidere i overensstemmelse med den tilsvarende bestemmelse i retsplejelovens § 1018b.

Til § 104.

Lovforslagets § 104 vedrører fremgangsmåden ved behandlingen af krav om erstatning i medfør af lovforslagets § 102 eller § 103. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Det foreslås, at krav om erstatning skal fremsættes over for kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Kriminalforsorgen kan tillade overskridelse af denne frist, såfremt overskridelsen findes undskyldelig. Dette vil fx kunne være tilfældet i den situation, hvor den indsatte efter fristens udløb er kommet i besiddelse af oplysninger, der er helt afgørende for vurderingen af erstatningskravet. Angivelse af nye oplysninger vil derimod ikke i almindelighed kunne begrunde overskridelse af klagefristen. En sådan praksis ville gøre klage-

fristen illusorisk og vil ikke være nødvendig af hensyn til den dømte, der i alle tilfælde har mulighed for at fremsætte erstatningskravet inden fristens udløb, også selvom mulighederne for at godtgøre kravet forekommer spinkle på dette tidspunkt. Er kravet rejst rettidigt, og fremkommer der senere nye oplysninger, forudsættes kriminalforsorgen at kunne genoptage behandlingen af erstatnings-sagen.

Såfremt kriminalforsorgen nægter at betale erstatning efter § 102, vil denne afgørelse være omfattet af den udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 19.

Til § 105.

Lovforslagets § 105 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om den administrative behandling af erstatningskrav i henhold til §§ 102-103.

Til kapitel 19. Klageregler mv.

Lovforslagets kapitel 19 indeholder bestemmelser om administrativ klageadgang og om domstolsprøvelse af visse afgørelser. Mens bestemmelserne om administrativ klageadgang i det væsentlige svarer til gældende ret, er bestemmelserne i lovforslaget om domstolsprøvelse af visse afgørelser nye i forhold til gældende ret. Denne udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne er principielt begrundet i retssikkerhedsmæssige hensyn som følge af afgørelsernes særlige og indgribende karakter.

Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålet om klageregler mv. i betænkningens kapitel 45.

Til § 106.

Lovforslagets § 106 indeholder regler om den administrative klageadgang. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

De foreslåede regler, der er i overensstemmelse med den nuværende adgang til at påklage afgørelser truffet i forbindelse med straffuldbyrdelse, bygger på en traditionel forvaltningsretlig rekurs, dvs. en adgang til at indbringe sagen for en overordnet myndighed inden for samme forvaltningsgren. Spørgsmålet om administrativ klageadgang er særligt behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.1.

Det fastslås i *stk. 1*, at afgørelser, der i henhold til lovforslaget er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder (afdelinger, pensioner, arresthuse og fængsler) kan påklages til justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen). En sådan klage skal efter *stk. 2* være iværksat inden to måneder efter, at afgørelsen af meddelt den dømte. Fastsættelsen af en særlig klagefrist er ny i forhold til gældende ret. Klagefristen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 107 om udvidelse af klageadgangen i visse tilfælde og tilsigter at bidrage til en

samlet hurtig gennemførelse af en klagesag. Som et særligt tilfælde, der vil kunne begrunde, at der bortses fra overskridelsen af klagefristen, kan nævnes den situation, at den pågældende først efter klagefristen kommer i besiddelse af oplysninger, der er helt afgørende for fremsættelsen af klagen.

I *stk. 3* fastslås som hovedregel, at klager til justitsministeren ikke har opsættende virkning. Denne hovedregel, der efter lovforslaget kan fraviges såvel af justitsministeren som af den, der har truffet den påklagede afgørelse, er begrundet i muligheden for at kunne fastholde en afgørelse til gennemførelse af straffuldbyrdelsen.

Bemyndigelsesbestemmelsen i *stk. 4* giver bl.a. mulighed for fastsættelse af nærmere regler om klagevejledning. Sådanne regler vil kunne indebære en fravigelse af bestemmelserne i forvaltningsloven, hvilket synes velbegrundet ved fuldbyrdelsen af fængselstraf og forvaring, hvor en mere generel klagevejledning i et vist omfang bør kunne træde i stedet for en konkret klagevejledning ved de mange enkeltafgørelser.

Til § 107.

Lovforslagets § 107 indeholder en opregning af de endelige administrative afgørelser, som kan indbringes for domstolene som led i den foreslåede udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Om baggrunden for den foreslåede udbygning af det gældende klagesystem i kriminalforsorgen henvises til arbejdsgruppens overvejelser i betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.2. Det fremgår heraf navnlig, at baggrunden for overvejelserne om udbygning af det gældende klagesystem især må ses som en følge af den mere principielle opfattelse, at kriminalforsorgen træffer afgørelser af så indgribende karakter for enkeltpersoner, at disse bør have adgang til at indbringe sagen til prøvelse hos en myndighed uden for kriminalforsorgen. Foruden, at den foreslåede udvidede klageadgang således får karakter af en retssikkerhedsgaranti, vil klageadgangen til domstolene tillige kunne bevirke en generel styrkelse af tilliden til de afgørelser, som træffes af kriminalforsorgen, ligesom dette, at der er mulighed for at klage til en myndighed uden for det sædvanlige kriminalforsorgsmæssige system, kan medvirke til, at indsatte lettere forstår eller i alt fald accepterer også de afgørelser, som går dem imod.

I betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.3.1. har arbejdsgruppen nærmere overvejet afgrænsningen af de afgørelser, som skal omfattes af den udvidede klageadgang. Det fremgår heraf, at der i det væsentlige alene findes tilstrækkeligt grundlag for indførelse af en udvidet klageadgang ved særligt indgribende afgørelser vedrørende udstrækningen eller intensiteten af en frihedsberøvelse. Med dette udgangspunkt, med hensyntagen til de økonomiske konsekvenser af forslagene og med udgangspunkt i den forventning, som man ud fra lovforslagets regler kan have til forløbet af fuldbyrdelsen af en frihedsberøvelse, har arbejdsgruppen herefter opstillet en liste over afgørelser, som foreslås omfattet af den udvidede adgang til klage over afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne. Disse afgørelser er i lovforslaget opregnet i nr. 1-19.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.3.2. nærmere redegjort for valget af domstolene som den myndighed, der skal behandle de omhandlede afgørelser som klageinstans.

Bestemmelsen i *nr. 1*, skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 108, hvorefter indbringelse af de omhandlede klagesager normalt skal ske for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Henvisningen til retsplejelovens § 998 for så vidt angår de afgørelser om straffetidsberegning, hvor klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, indebærer, at sådanne klagesager fortsat skal behandles af den ret, som har afsagt dom i sagen i første instans.

Bestemmelsen i *nr. 2* er begrundet i, at fuldbyrdelse af en fængselsstraf i arresthus normalt indebærer væsentligt dårligere afsoningsvilkår end fuldbyrdelse i fængsel. Den foreslåede klageadgang omfatter ikke de tilfælde, hvor fuldbyrdelse i Vestre Hospital er nødvendigt af lægelige grunde, eller hvor der er tale om fuldbyrdelse af en kortvarig fængselsstraf i arresthus i det omfang, som hensynet til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner gør det nødvendigt.

Bestemmelsen i *nr. 3* skal ses i sammenhæng med, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf i fængsel normalt skal ske i åbent fængsel, jf. lovforslagets § 22, stk. 1. Den foreslåede klageadgang omfatter de afgørelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, som træffes på et mere skønsmæssigt grundlag. Den foreslåede klageadgang omfatter derimod ikke de afgørelser om fuldbyrdelse i lukket fængsel, der efter lovforslagets § 22, stk. 2 sker på grundlag af de i denne bestemmelse opregnede objektive kriterier.

Bestemmelsen i *nr. 4* skal ligeledes ses på baggrund af, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf i fængsel normalt skal ske i åbent fængsel. Er en indsat anbragt i lukket fængsel, skal den pågældende derfor som udgangspunkt overføres til åbent fængsel, når de oprindelige grunde for anbringelse i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge eller overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke må anses for ubetænkeligt, jf. lovforslagets § 24, stk. 1.1 nr. 4 er adgangen til at klage over nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel begrænset dels af nogle tidsmæssige betingelser, dels af et krav om, at den indsatte har tilladelse til og uden misbrug gennemført uledsaget udgang. Disse begrænsninger er fundet nødvendige af praktiske og navnlig ressourcemæssige grunde. Særligt for så vidt angår mulighederne for at opnå tilladelse til uledsaget udgang henvises til den selvstændige klageadgang i nr. 9.

Bestemmelsen i *nr. 5* omfatter de afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel, der træffes på et mere skønsmæssigt grundlag. Bestemmelsen omfatter derimod ikke de afgørelser, der efter lovforslagets § 25, stk. 1 træffes på grundlag af de i denne bestemmelse opregnede objektive kriterier.

Bestemmelsen i *nr. 6* omfatter de afgørelser om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner, der træffes på grundlag af en mere skønsmæssig vurdering af den indsattes farlighed og kriminalitet.

Bestemmelsen i *nr. 7* skal ses i sammenhæng med, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf normalt skal ske i fængsel og ikke i arresthus. En indsat, der er anbragt

i arresthus, skal derfor efter lovforslagets § 27, stk. 1 overføres til fængsel, når betingelserne for anbringelsen i arresthus ikke længere er opfyldt. De i nr. 7 opstillede tidsmæssige betingelser for adgangen til at påklage de omhandlede afgørelser skal ses i sammenhæng med, at selve anbringelsen i arresthus til fuldbyrdelse af en ikke kortvarig fængselsstraf uden den dømtes samtykke selvstændigt kan påklages efter bestemmelsen i nr. 2, samt at overførsel fra arresthus til fængsel efter lovforslagets § 27, stk. 1,2. pkt., kan undlades, hvis reststraffen er kortvarig.

Bestemmelsen i *nr. 8* skal ses i sammenhæng med, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf normalt skal ske i fængsel og ikke i arresthus. Den foreslåede klageadgang omfatter på denne baggrund de afgørelser, hvor en indsat uden samtykke overføres fra fængsel til arresthus, uden at denne overførsel er nødvendig af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner eller er begrundet i de lægelige oplysninger.

Bestemmelsen i *nr. 9* skal ses i sammenhæng med, at tilladelse til uledsaget udgang efter nogen tids straf fuldbyrdelse er et almindeligt led i straffuldbyrdelsen. En afgørelse om nægtelse af sådan udgangstilladelse er på denne baggrund af væsentlig betydning for intensiteten af frihedsberøvelsen. De i nr. 9 opstillede tidsmæssige betingelser for at kunne påklage sådanne afgørelser til domstolene er dels begrundet i det anførte om nogen tids straffuldbyrdelse som normal forudsætning for en uledsaget udgang, dels begrundet i ressourcemæssige hensyn.

Bestemmelsen i *nr. 10* skal ses i sammenhæng med, at tilladelse til at modtage besøg af nære pårørende eller lignende nærstående er et almindeligt led i straffuldbyrdelsen og af væsentlig betydning for den indsattes muligheder for efter løsladelsen at leve en tilværelse uden kriminalitet. En afgørelse om nægtelse af sådanne besøg er på denne baggrund af så indgribende karakter, at afgørelsen bør kunne påklages til domstolene. Den opstillede tidsmæssige betingelse er fastsat af ressourcemæssige grunde.

Bestemmelsen i *nr. 11* skal ses på baggrund af, at en indsat efter lovforslagets § 51 har ret til brevveksling, og at denne ret til brevveksling er af betydning for intensiteten af frihedsberøvelsen. Klageadgangen forudsætter, at den indsatte i det pågældende tilfælde er gjort bekendt med tilbageholdelsen af brevet, jf. lovforslagets § 51, stk. 3, 3. og 4. pkt.

Bestemmelsen i *nr. 12* skal ses på baggrund af, at en fængselsstraf normalt skal fuldbyrdes i fællesskab med andre indsatte. Udelukkelse af en indsat fra sådant fællesskab indebærer en isolation af den pågældende og dermed en væsentlig intensivning af frihedsberøvelsen. Den tidsmæssige begrænsning for indbringelsen af afgørelser om udelukkelse fra fællesskab er begrundet i ressourcemæssige hensyn.

Bestemmelsen i *nr. 13* skal ses på baggrund af den intensivning af frihedsberøvelsen, som en ikke helt kortvarig hensættelse i sikringscelle med mulighed for tvangsfiksering er udtryk for.

Bestemmelsen i *nr. 14* giver mulighed for domstolsprøvelse af de mest indgribende disciplinærafgørelser. Den foreslåede tidsmæssige betingelse er begrundet i ressourcemæssige hensyn.

Bestemmelsen i *nr. 15* er begrundet i, at den foreslåede tvungne overførelse af ejendomsretten over genstande til staten rækker videre end straffelovens almindelige konfiskationsbestemmelser og derfor - for så vidt angår værdier over 1.000 kr. - findes at burde omfattes af den udvidede klageadgang.

Bestemmelsen i *nr. 16* har sammenhæng med den foreslåede særlige umiddelbare modregningsadgang efter lovforslagets § 69. For så vidt angår erstatningsbeløb over 1.000 kr. findes afgørelse om indeholdelse af sådant erstatningsbeløb at burde omfattes af den udvidede klageadgang.

Bestemmelsen i *nr. 77* skal ses på baggrund af, at ordinær prøveløsladelse efter 2/3 strafudståelse er et almindeligt led i straffuldbyrdelsen omfattende mere end 90 % af de indsatte. På denne baggrund vil en nægtelse af tilladelse til ordinær prøveløsladelse i praksis få karakter af - eller i alt fald af de indsatte opleves som - en afgørelse om forlængelse af strafudståelsen med indtil 50 %. Afgørelsen vedrører derved reelt frihedsberøvelsens udstrækning og foreslås omfattet af den udvidede klageadgang.

Bestemmelsen i *nr. 18* er begrundet i, at en afgørelse om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraffen er en afgørelse af en så indgribende karakter, at den bør kunne påklages til domstolene på samme måde som andre afgørelser om udstrækningen af frihedsberøvelsen.

Bestemmelsen i *nr. 19* indebærer en adgang til domstolsprøvelse af afslag på krav om erstatning for nærmere opregnede uforskyldte indgreb under straffuldbyrdelsen. En tilsvarende domstolsprøvelse er fastsat i retsplejelovens kapitel 93a for afslag på krav om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

På grundlag af oplysninger fra Direktoratet for Kriminalforsorgen skønnes det, at i alt ca. 850 endelige administrative afgørelser årligt vil blive indbragt til domstolsprøvelse efter bestemmelserne i nr. 1-19. Dette skøn er dog forbundet med betydelig usikkerhed.

Til § 108.

Lovforslagets § 108 regulerer valget af den domstol, der i det enkelte tilfælde skal behandle klagesagen. Det foreslås, at sagerne som udgangspunkt skal indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Dette forslag har sammenhæng med muligheden for efter rettens bestemmelse at foranstalte afhøring af bl.a. den dømte.

Bestemmelsen indeholder i 2. og 3. punktum en regulering af valget af den byret, som skal behandle sagen i de tilfælde, hvor den dømte ikke er frihedsberøvet.

Til § 109.

Det foreslås i lovforslagets § 109, at en klagesag skal indbringes for retten af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Bestemmelsen indebærer, at Direktoratet for Kriminalforsorgen skal give møde i retten i de tilfælde, hvor retten træffer afgørelse om mundtlig behandling af sagen. Forslaget giver mulighed for at inddrage den nødvendige kriminalforsorgsmæssige indsigt i grundlaget for afgørelsen, ligesom den omstændighed, at en medarbejder fra direktoratet sammen med den dømte og dennes advokat vil kunne give møde i retten indebærer, at ret-

tens afgørelse kan træffes efter en egentlig partsprocedure.

Nærmere administrative regler om direktoratets behandling af klagesagen vil kunne fastsættes med hjemmel i *stk. 2*.

Til § 110.

Lovforslagets § 110 vedrører den nærmere tilrettelæggelse af sagens behandling ved retten.

Det foreslås i *stk. 1*, at retten selv skal drage omsorg for sagens oplysning og træffe bestemmelse om afhøring af den dømte og andre, om tilvejebringelse af bevismidler i øvrigt og om, hvorvidt sagen skal behandles mundtligt. Finder retten ikke mundtlig behandling nødvendig, er det således forudsat, at retten skal træffe afgørelse umiddelbart på grundlag af foreliggende skriftligt materiale. Ved forslaget om at overlade til retten selv at drage omsorg for sagens oplysning og tilrettelæggelse tilsigtes bl.a. en fleksibilitet, der giver mulighed for hurtig sagsbehandling under hentagen til karakteren af den påklagede afgørelse.

I *stk. 2* foreslås, at retten har adgang til at beskikke en advokat for den indsatte, når retten finder dette fornødent.

Bestemmelsen i *stk. 3* forudsætter, at ingen af sagens parter som hovedregel skal betale sagsomkostninger til den anden part. Efter *stk. 3* er der imidlertid adgang til ekstraordinært at pålægge den indsatte helt eller delvis at betale sagsomkostninger, fx når indbringelsen for retten findes åbenbart urimelig.

I *stk. 4* fastslås det, at indbringelse af en afgørelse for retten i almindelighed ikke tillægges opsættende virkning. Dette forslag er begrundet i, at hensynet til kriminalforsorgens sikkerheds- og ordensmæssige virksomhed i almindelighed vil tale imod, at indbringelsen tillægges sådan virkning.

Til § 111.

I lovforslagets § 111 fastslås det, at rettens afgørelse af klagesagen skal træffes ved kendelse. Dette indebærer, at afgørelsen, der kan være en afvisning af sagen eller en stadfæstelse, ændring eller ophævelse af den påklagede afgørelse, skal begrundes, jf. retsplejelovens § 218. Afvisning af sagen kan fx ske, hvis klagen er indbragt for sent. Ændring af afgørelsen vil navnlig kunne være relevant i forbindelse med de i § 107, nr. 14-16 og 19 nævnte afgørelser. I øvrigt vil afgørelser normalt enten skulle stadfæstes eller ophæves.

Rettens afgørelse kan efter *stk. 2* påkæres. Henvisningen til retsplejelovens § 398, *stk. 2, 3*, punktum indebærer, at den dømtes udeblivelse ved mundtlig behandling af kæremålet kun kan medføre kæremålets afvisning, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

Til § 112.

I lovforslagets § 112 foreslås det, at en afgørelse, der er stadfæstet ved rettens afgørelse, på ny tidligst skal kunne indbringes for domstolene, når der er forløbet 6 måneder fra opretholdelsen af afgørelsen. Den foreslåede frist på 6 måneder svarer til den frist, der i straffelovens § 72 er fastsat for på ny at indbringe en begæring om ændring af visse strafferetlige retsfølger for domstolene.

Til § 113.

Lovforslagets § 113 skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i lovforslagets § 68, hvorefter der i visse tilfælde kan ske konfiskation af genstande, der indføres eller søges indført til indsatte. Såfremt den omhandlede genstand tilhører den indsatte, vil denne kunne indbringe afgørelsen om konfiskation for domstolene efter bestemmelsen i lovforslagets § 107, nr. 15. Det foreslås, at konfiskation af genstande hos andre end indsatte kan indbringes for retten efter bestemmelserne i dette lovforslags kapitel 18. Den foreslåede adgang til domstolsprøvelse vedrører alene konfiskation efter de særlige regler i dette lovforslag og ikke konfiskation efter straffelovens almindelige konfiskationsbestemmelser.

Til kapitel 20. Ikrafttræden mv.**Til § 114.**

Det foreslås, at loven træder i kraft den

Til § 115.

Borgerlig straffelov gælder med visse undtagelser for Færøerne, og fuldbyrdelse af straf idømt på Færøerne sker som udgangspunkt efter samme regler som straffe idømt i Danmark. I Grønland gælder straffeloven ikke, men derimod en særlig kriminallov med særlige retsfølger (foranstaltninger). Det foreslås derfor, at en lov om fuldbyrdelse af straf mv. ikke skal gælde i Grønland, men skal kunne sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

A F S N I T X I I

Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

UDKAST
til
forslag til
lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

81.

I borgerlig straffelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 607 af 6. september 1986 som ændret senest ved . . . ophæves §§ 34-36, § 39, stk. 2, sidste pkt., §§ 45-49, § 52, stk. 2 og 3, § 57, stk. 2, § 59, stk. 1, og § 83, stk. 3, 2. pkt. og 3. pkt.

§2.

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 567 af 1. september 1986 som ændret senest ved . . . foretages følgende ændringer:

1. § 997, stk. 4, og § 1001 ophæves.

2.1 § 998, stk. 1, udgår: ", beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender".

3.1 § 999 indsættes efter stk. 1, som nyt stykke:

"Stk. 2. Er domfældte varetægtsfængslet efter straffedommen, skal dommen fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig".

Stk. 2-4, bliver herefter stk. 3-5.

§3.

I lov om udgifterne i strafferetsplejen, jf. lovbekendtgørelse nr. 744 af 11. juni 1986 affattes § 7 således:

"§ 7. Til sagsomkostninger henregnes udgifterne til befordring for de i strafferechtsplejens tjeneste virkende embedsmænd, for så vidt deres ret til fri befordring er afløst ved overenskomster om et fast vederlag, jf. derhos lov om rettens pleje § 1008".

§4.

I lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 609 af 6. september 1986 foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 3, ophæves.

2.1 § 18, stk. 3, ændres "de den pågældende i medfør af straf felovens § 35 tillagte dagpenge" til: "det vederlag, som den pågældende får udbetalt i henhold til § 40 i lov om fuldbyrdelse af straf mv.".

§5.

Loven træder i kraft den

Stk. 2. Loven gælder ikke på Færøerne eller i Grønland, men § 1 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lovforslaget er udarbejdet af en arbejdsgruppe, der er nedsat af Straffelovrådet i juni 1985 med henblik på forberedelsen af rådets overvejelser af spørgsmålet om en særlig lov om straffuldbyrdelse. Lovforslaget er en konsekvens af arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. indebærer en samlet regulering af et retsområde, der hidtil i det væsentlige har været administrativt reguleret på grundlag af nogle få bestemmelser om straffuldbyrdelse i navnlig straffeloven og retsplejeloven. I forbindelse med gennemførelsen af den særlige lov er der derfor behov for at ophæve eller ændre en række bestemmelser vedrørende straffuldbyrdelse i anden lovgivning. Lovforslaget indeholder et forslag til ophævelse eller ændring af sådanne bestemmelser. Det skal herved understreges, at lovforslaget ikke omfatter alle bestemmelser vedrørende straffuldbyrdelse i gældende lovgivning. Dette skyldes, at en række bestemmelser vedrørende straf fuldbyrdelse efter Straffelovrådets eller arbejdsgruppens opfattelse fortsat bør findes i anden lovgivning og ikke i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Der henvises herom navnlig til arbejdsgruppens kommissorium, der er givet i sin helhed i betænkningens kapitel 2.

Arbejdsgruppen skal understrege lovforslagets karakter af et konsekvensforslag. Lovforslaget er ikke og tilsigter ikke at være udtryk for nogen egentlig revision af de pågældende love, jf. herved navnlig lovforslagets § 3 og § 4.

Til § 1.

Lovforslagets § 1 indeholder forslag til konsekvensændringer i straffeloven. De bestemmelser, der foreslås ophævet, vedrører alle straffuldbyrdelsesspørgsmål, der foreslås lovreguleret i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. forudsætter yderligere en ændring af straffelovens § 33, stk. 1, og en ophævelse af straffelovens § 44 og § 90, idet arbejdsgruppens forslag efter arbejdsgruppens kommissorium er udarbejdet under den forudsætning, at Straffelovrådet vil stille forslag om afskaffelse af hæftestrafpen og nedsættelse af fængselsstraffens minimum. Der henvises herom nærmere til arbejdsgruppens kommissorium, til Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse og til § 1, nr. 7 og 8, i det i rådets betænkning indeholdte udkast til lov om ændring af straffeloven (strafferammer, prøveløsladelse mv.).

Til § 2.

Lovforslagets § 2 indeholder forslag til konsekvensændringer i retsplejeloven.

Til nr. 1.

I forbindelse med forslaget om ophævelse af retsplejelovens § 1001 er det ved forslaget til § 12 i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. forudsat, at ansøgning om udsættelse eller benådning skal kunne tillægges opsættende virkning også i tilfælde, hvor ansøgningen ikke indgives af den dømte selv.

Til nr. 2.

Forslaget om ændring af retsplejelovens § 998, stk. 1, skal ses i sammenhæng med § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. Forslagene indebærer, at retsplejelovens regel alene skal finde anvendelse på uenighed om straffedommens fortolkning, mens uenighed om kriminalforsorgens beregning af straffetiden skal afgøres efter den særlige straffuldbyrdslovslov.

Til nr. 3.

Forslaget tilsigter, at en person, der er varetægtsfængslet efter dom, hurtigst muligt efter endelig dom skal overgå fra behandling efter retsplejelovens regler om varetægtsarrestanter til fuldbyrdelse af straffen i overensstemmelse med reglerne i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Der henvises nærmere til kapitel 10, pkt. 10.2.1.3. i arbejdsgruppens betænkning og til § 8 i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Til § 3.

Lovforslagets § 3 indeholder forslag til en konsekvensændring i lov om udgifterne i strafferetsplejen. Den foreslåede ændring er en følge af arbejdsgruppens forslag om ophævelse af de indsatte pligt til betaling af afsoningsomkostninger. Der henvises herom nærmere til kapitel 9, pkt. 9.4. i arbejdsgruppens betænkning.

Til § 4.

Lovforslagets § 4 indeholder forslag til konsekvensændringer i lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov mv.

Til § 5.

Lovforslagets § 5 indeholder bestemmelser vedrørende lovforslagets ikrafttræden og gyldighed på Færøerne og i Grønland. Der henvises herom til § 114 og 115 i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. Det bemærkes, at ingen af de i §§ 2-4 nævnte love gælder for Færøerne.

AFSNIT XIII

BILAG

XIII. BILAG

- Bilag 1 Uddrag af borgerlig straffelov og retsplejeloven.
- Bilag 2 Bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf.
- Bilag 3 De Europæiske Fængselsregler (vedtaget af Ministerkomiteen den 12. februar 1987).
- Bilag 4 Lag om Kriminalvård i Anstalt, Sverige, 1974.
- Bilag 5 Brottsbalken, kap. 37., Sverige.
- Bilag 6 Lov nr. 7 af 12. desember 1958 om fængselsvesenet, Norge.
- Bilag 7 Utkast til ny fængselslov i Norge (afgivet af et udvalg i december 1988).
- Bilag 8 Justitsministeriets notat af 7. juni 1989 om adgangen for indsatte til at udgive et fængselsblad.
- Bilag 9 Justitsministeriets notat af 8. maj 1989 med overslag over det tal-mæssige antal af klager, som efter lovforslaget vil kunne indbringes for retten.

(Bilagene 1-3 er optrykt som gengivet i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens regelsamlinger.

(til justitsministeriets
bekendtgørelse af 21.
juni 1973 om fuldbyr-
delse af frihedsstraf)

J.nr. d.f.k. 4.k. 02-0
(revideret pr. 1.7.1982)

UDDRAG AF BORGERLIG STRAFFELOV.

6. kapitel.

S t r a f f e n e .

•••••

§ 34. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilket omfang fængsel skal fuldbyrdes i enrum eller i fællesskab. De dømte skal dog så vidt muligt have ophold i enrum om natten.

§ 35. De dømte har pligt til at udføre arbejde, der pålægges dem, efter regler, der fastsættes af justitsministeren. I disse fastsættes tillige regler om arbejdspenge til de dømte. **Arbejdspengene** kan anvendes som erstatning for skade eller udgifter, som den dømte under fængselsopholdet bliver ansvarlig for.

Stk. 2. Arbejde uden for anstaltens område kan finde sted under anstaltens ledelse og tilsyn. Når det anses for formålstjenligt, og fare for misbrug ikke antages at foreligge, kan der meddeles tilladelse til ophold uden for anstalten til deltagelse i undervisning eller til beskæftigelse hos arbejdsgiver.

§ 36. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan der meddeles den dømte udgangstilladelse for et kortere tidsrum. Til personer, der udstår længerevarende fængselsstraf, kan sådan tilladelse endvidere meddeles, når det må anses for formålstjenligt med henblik på den pågældendes behandling, herunder forberedelse af hans løsladelse. Udgangstilladelse kan kun meddeles, når fare for misbrug ikke antages at foreligge.

•••••

§ 38. Når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået, afgør justitsministeren eller den, han bemyndiger dertil, om den dømte skal løslades på prøve.

Stk. 2. Løsladelse på prøve kan ske tidligere, når særlige omstændigheder taler derfor og den dømte har udstået halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder. Bestemmelse herom træffes af justitsministeren eller den, som han med hensyn til bestemte grupper af sager bemyndiger dertil.

Stk. 3. Prøveløsladelse kan i almindelighed ikke ske, når den resterende straffetid er mindre end 30 dage.

Stk. 4. Prøveløsladelse kan ikke ske med hensyn til den ubetingede del af en dom efter § 58, stk. 1.

Stk. 5. Løsladelse på prøve forudsætter, at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig, at der er sikret ham passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at han erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes efter § 39, stk. 2.

§ 39. Løsladelse betinges af, at den pågældende ikke i prøvetiden begår strafbart forhold. Prøvetiden kan ikke overstige 3 år. Hvis den resterende straffetid overstiger 3 år, kan der dog fastsættes en prøvetid på indtil 5 år.

Stk. 2. Det kan fastsættes som vilkår, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn og fører et ordentligt liv. Yderligere vilkår kan fastsættes efter reglerne i § 57. Vilkår om ophold i hjem, hospital eller anden institution har ikke gyldighed for længere tidsrum end den resterende straffetid. § 57, stk. 2, og § 59, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse.

§ 40. Begår den prøveløsladte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergang s s kridt, hvorved han sigtes for forholdet, træffer retten afgørelse i overensstemmelse med § 61, stk. 2, således at reststraffen ligestilles med en betinget dom.

Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt de fastsatte vilkår, kan justitsministeren

- 1) tildele advarsel,
- 2) ændre vilkårene og forlænge prøvetiden inden for den i § 39 fastsatte længstetid eller
- 3) under særlige omstændigheder bestemme, at han skal indsættes til udståelse af reststraffen.

Stk. 3. Begår den prøveløsladte strafbart forhold i prøvetiden, uden at der rejses tiltale herfor, finder reglerne i stk. 2 tilsvarende anvendelse. Det samme gælder, såfremt den prøveløsladte i udlandet dømmes for strafbart forhold begået i prøvetiden, uden at der i forbindelse med dommen er taget stilling til spørgsmålet om fuldbyrdelse af reststraffen.

Stk. 4. Afgørelse efter stk. 2, jfr. stk. 3, kan kun træffes inden prøvetidens udløb.

Stk. 5. Træffes der ikke bestemmelse om fuldbyrdelse af reststraffen efter stk. 1 eller stk. 2, jfr. stk. 3, anses straffen for udstået på det tidspunkt, da prøveløsladelse fandt sted.

Stk. 6. Såfremt genindsættelse er bestemt i medfør af stk. 2, jfr. stk. 3, kan fornyet prøveløsladelse ske, selv om de tidsmæssige betingelser i § 38, stk. 1 og 2, ikke er opfyldt med hensyn til reststraffen. Med hensyn til prøvetid efter sådan prøveløsladelse gælder de i § 39 fastsatte tider med fradrag af den tid, i hvilken den pågældende tidligere har været prøveløsladt.

§ 40 a. Ved eftergivelse af resten af en tidsbestemt straf ved betinget benådning af en person, der har udstået mere end 3 måneder af straffetiden, kan det fastsættes som vilkår for benådningen, at bestemmelserne i § 40, stk. 1-5, finder tilsvarende anvendelse.

•••••

§ 44. Hæfte idømmes fra 7 dage til 6 måneder. Bestemmelserne i § 34 og § 36, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Fangerne må ikke hensættes sammen med andre fanger end sådanne, som udstår straf af hæfte. Forplejningen'er ikke indskrænket til den anordnede fangekost. Inden for de grænser, som god orden i fængslet kræver, har fangerne ret til selv at forskafe sig, hvad de ønsker til personlig brug og udstyr af cellen.

Stk. 3. Fangerne er berettiget til selv at skaffe sig arbejde, der er foreneligt med sikkerheden og god orden i fængslet. Arbejdsudbyttet tilfalder fangen. Skaffer fangen sig ikke sådant arbejde, pålægges det ham mod vederlag at udføre et under hensyn til hans dannelsestrin og livsstilling passende arbejde i et sådant omfang, som er nødvendigt til en rimelig sysselsættelse.

§ 45. Fanger må ikke sysselsættes med sundhedsfarligt arbejde. De skal holdes forsikrede mod følger af ulykkestilfælde

§ 46. Den tid, i hvilken en fange indlægges på sygehus, medregnes til straffetiden, medmindre indlæggelsen skyldes hans eget forhold under strafudståelsen.

Stk. 2. Den tid, i hvilken en indsat unddrager sig strafudståelsen, medregnes ikke i straffetiden.

§ 47. Over for dømte, der udstår frihedsstraf, kan følgende disciplinærstraffe anvendes:

- 1) udelukkelse fra begunstigelser, der er hjemlet for dømte, hvis opførsel er tilfredsstillende,
- 2) udelukkelse fra arbejde indtil 14 dage,
- 3) hensættelse i strafcelle indtil 3 måneder, for dømte, der udstår hæfte, dog kun indtil 14 dage,
- 4) over for dømte, der udstår fængsel: udelukkelse fra arbejdsgodtgørelse eller inddragelse af allerede erhvervet arbejdsgodtgørelse,
- 5) over for dømte, der udstår hæfte: udelukkelse i indtil 30 dage fra adgangen til selv at sørge for deres forplejning.

Stk. 2. Flere disciplinærstraffe kan anvendes i forening.

Stk. 3. Såfremt en person, der udstår frihedsstraf, findes i besiddelse af genstande, som ulovligt er indført, erhvervet eller tilvirket i anstalten, kan genstandene konfiskeres, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold.

§ 48. Spændetrøje, håndjern, hensættelse i sikringscelle eller andre sikringsmidler kan i det for øjemedet nødvendige omfang anvendes for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller forebygge rømning. Hensættelse i sikringscelle i længere tid end 6 måneder kræver justitsministerens godkendelse.

§ 49: Justitsministeren fastsætter nærmere regler om fuldbyrdelse af fængsel og hæfte.

Stk. 2. Findes det hensigtsmæssigt på grund af domfældtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder, kan justitsministeren bestemme, at den pågældende midlertidigt eller for resten af straffetiden skal overføres til hospital eller til egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg.

•••••

7. kapitel.

Betingede domme.

§ 57. Retten kan som vilkår for udsættelsen bestemme, at den dømte i hele prøvetiden eller en del af denne skal undergives tilsyn. Endvidere kan retten fastsætte andre vilkår, som findes formålstjenlige, herunder at den dømte

1) overholder særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, uddannelse, anvendelse af fritid eller samkvem med andre personer,

2) tager ophold i egnet hjem eller institution; for sådant ophold fastsættes ved dommen en længstetid, der i almindelighed ikke kan overstige 1 år,

3) afholder sig fra misbrug af alkohol, narkotika eller lignende medikamenter,

4) underkaster sig afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika eller lignende medikamenter, om fornødent på hospital eller i særlig institution,

5) underkaster sig psykiatrisk behandling, om fornødent på hospital,

6) retter sig efter tilsynsmyndighedens bestemmelser om indskrænkninger i rådigheden over indtægter og formue og om opfyldelse af økonomiske forpligtelser,

7) betaler erstatning for tab, der er forvoldt ved lovovertrædelsen,

8)

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af tilsyn og de i stk. 1, nr. 1-7, nævnte vilkår.

§ 59. Er der i medfør af § 57 truffet bestemmelse om tilsyn, meddeler tilsynsmyndigheden de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og de yderligere vilkår, som måtte være fastsat.

§ 61.

Stk. 2. Begår den dømte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergang s s kridt, hvorved han sigtes for forholdet, fastsætter retten en ubetinget straf eller anden retsfølge for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse. Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet

1) idømme ubetinget straf alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene i den betingede dom, eller

2) afsige ny betinget dom vedrørende begge lovovertrædelser i overensstemmelse med reglerne i dette kapitel.

10. kapitel

Straffens fastsættelse.

§ 83. Begås nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 119, 121, 141, 142, 180, 181, 237, 244-247, 252, 260, 261, 266 og 291, stk. 2, af en person, der udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, kan straffen forhøjes til det dobbelte.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, dersom de dér nævnte forbrydelser begås af en tidligere fange over for en ved den pågældende anstalt ansat person eller med hensyn til anstalten eller dens ejendele, samt når en tidligere fange gør sig skyldig i en af de i § 124 omhandlede forbrydelser i forhold til en i den pågældende anstalt hensiddende fange.

Stk. 3. Dersom den, der er dømt til fængsel på livstid og ikke benådet, i eller uden for fængslet begår en ny forbrydelse, fastsættes det ved dommen, hvilken frihedsstraf han ville have forskyldt, hvis den straf, han tidligere er idømt, ikke var livsvarig. Desuden kan der efter nærmere ved kgl. anordning fastsætte regler idømmes ham straf, svarende til en eller flere af de i § 47 nævnte disciplinærstraffe. Det kan ved anordningen fastsættes, at den i § 47, stk. 1, under nr. 1 foreskrevne straf skal kunne idømmes på ubestemt tid, ligesom de under nr. 2-3 foreskrevne største tidsrum kan fordobles.

§ 86. Har den dømte været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse, afkortes et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, frihedsberøvelsen eller indlæggelsen har været, i den idømte frihedsstraf. Frihedsberøvelser, der ikke har været i mindst 24 timer, medfører ikke afkortning. Dommen skal indeholde oplysning om varigheden af frihedsberøvelser og indlæggelser, der medfører afkortning. Retten kan undtagelsesvis bestemme, at hele straffen skal anses for udstået, selv om den idømte straf er længere end den tid, hvori den dømte har været frihedsberøvet eller indlagt. Hvis en anke afvises eller frafalder, træffes en sådan afgørelse ved beslutning af den overordnede ret. Er bødestraf idømt, skal det i dommen bestemmes, at bøden eller en del af denne skal anses for udstået.

Stk. 2. Ved dom efter § 58, stk. 1, skal afkortning ske i den ubetingede del af straffen. Det kan dog i dommen bestemmes, at afkortning ikke eller kun delvis skal ske i den ubetingede del af straffen.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder også anvendelse ved retsafgørelser efter § 60, stk. 1, nr. 3, i tilfælde, hvor den betinget dømte før afgørelsen har været anholdt eller varetægtsfængslet.

Stk. 4. Har den dømte været anholdt, varetægtsfængslet eller indlagt til mentalundersøgelse i udlandet, bestemmer retten, i hvilket omfang der skal ske afkortning i den idømte straf.

Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 1, 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for personer, der indsættes til afsoning af frihedsstraf efter at have været anholdt eller varetægtsfængslet på grund af overtrædelse af vilkår for benådning eller prøveløsladelse.

UDDRAG AF RETSPLEJELOVEN.

Andet afsnit.

Sagens forberedelse, inden tiltale rejses.

Kapitel 69.

Anholdelse.

§ 756. Den, der med rimelig grund mistænkes for overtrædelse af bestemmelser, som er fastsat i en betinget dom, i dom eller kendelse efter straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 72, ved betinget benådning, ved prøveløsladelse eller en foranstaltning, der er fastsat i medfør af § 765, kan anholdes af politiet, såfremt det er nødvendigt på denne måde at sikre hans foreløbige tilstedeværelse.

Kapitel 70.

Varetægtsfængsling.

§ 763. Er der begrundet mistanke om, at en person har overtrådt vilkår, som er fastsat i en betinget dom, ved betinget benådning eller ved prøveløsladelse, kan han varetægtsfængsles, hvis retten finder, at overtrædelsen er af en sådan beskaffenhed, at der foreligger spørgsmål om fuldbyrdelse af fængselsstraf eller indsættelse i anstalt, og

- 1) der efter det om den pågældendes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig følgerne af vilkårsovertrædelsen, eller
- 2) der efter det om hans forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at han på fri fod fortsat vil overtræde vilkårene, og det under hensyn til overtrædelsernes beskaffenhed skønnes påkrævet, at disse forhindres ved, at han varetægtsfængsles.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis der er begrundet mistanke om, at en person har overtrådt bestemmelser, der er fastsat i dom eller kendelse efter straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 72.

§ 771.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan institutionens ledelse med politiets samtykke give en varetægtsarrestant udgangstilladelse med ledsager for et kortere tidsrum.

§ 777. En varetægtsarrestant kan med rettens godkendelse anbringes i en anstalt for personer, der udstår frihedsstraf eller forvaring, eller i hospital m.v., jfr. straffelovens §§ 68 og 69, hvis han selv, anklagemyndigheden og institutionens ledelse samtykker heri. Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan sådan anbringelse undtagelsesvis ske uden arrestantens samtykke. I institutionen behandles den pågældende efter de regler, der gælder for personer, der er anbragt dér i henhold til dom. Arrestanten må dog ikke uden rettens godkendelse forlade institutionen, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i § 771, stk. 2.

Syvende afsnit.

Fuldbyrdelsen af domme i straffesager.

Kapitel 90.

§ 997.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om, fra hvilket tidspunkt efter dommens afsigelse udståelsen af frihedsstraf regnes for påbegyndt i tilfælde, hvor domfældte efter domsafsigelsen har været undergivet varetægtsfængsel.

§ 998. Opstår der med hensyn til dommens fortolkning, beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender tvist mellem politimesteren eller den denne overordnede myndighed og den, over for hvem der er spørgsmål om at fuldbyrde en straffedom, bliver spørgsmålet på dennes begæring at forelægge den ret, som har afsagt dom i sagen i første instans, men uden at den af statsadvokaten eller politimesteren anordnede fuldbyrdelse af den grund behøver at udsættes, medmindre retten beslutter det.

STITSMINISTERIET

Kriminalforsorgens cirkulæresamling

J.nr. d.f.k. 4.k. 02-0
21. juni 1973

afsnit: E
gruppe: 2
lb. nr. 1

BEKENDTGØRELSE OM FULDBYRDELSE AF FRIHEDSSTRAF.⁺⁾

I henhold til § 49, stk. 1, i borgerlig straffelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 347 af 15. august 1967, som ændret senest ved lov nr. 320 af 13. juni 1973, og § 997, stk. 4, i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 669 af 19. december 1969, som ændret senest ved lov nr. 320 af 13. juni 1973, fastsættes følgende regler om fuldbyrdelse af frihedsstraf, der udstås i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene:

Indledende bestemmelser.

§ 1. Fængselsstraf udstås i åben anstalt, medmindre det af særlige grunde findes utilrådeligt.

Stk. 2. Fængselsstraf kan i almindelighed ikke udstås i arresthus (Københavns fængsler), medmindre strafudståelsen bliver kortvarig.

Stk. 3. Hæftestraf udstås i arresthus eller i kriminalforsorgens anstalter.

§ 2. Udståelse af frihedsstraf kan først iværksættes, når fuldbyrdesordere foreligger. Har den domfældte efter domsafsigelsen været varetaget i fængslet (eller anholdt), medregnes dette tidsrum i straffetiden.

§ 3. Justitsministeriet, direktoratet for kriminalforsorgen, fastsætter nærmere regler om fordeling af de domfældte, om påbegyndelse og afbrydelse af straffuldbyrdelsen, om iværksættelse af strafudståelsen og om strafberegningen.

Stk. 2. Bortset fra tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af straffen i henhold til retsplejeloven afbrydes efter rettens beslutning, kan bestemmelse om midlertidig afbrydelse af straffuldbyrdelsen kun træffes af justitsministeriet (direktoratet for kriminalforsorgen).

Stk. 3. Hvis den indsatte rejser indsigelse mod strafberegningen, skal han gøres bekendt med adgangen til i henhold til retsplejelovens § 998 at indbringe spørgsmålet for domstolene.

§ 3a. Efter bestemmelsen i § 49, stk. 2, i borgerlig straffelov kan justitsministeren, når det på grund af domfældtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder findes hensigtsmæssigt, bestemme, at den pågældende midlertidigt eller for resten af straffetiden skal overføres til hospital eller til egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forplejning.

Stk. 2. Under samme betingelser kan justitsministeren træffe bestemmelse om tilsvarende overførsel til institutioner under kriminalforsorgen, som kan sidestilles med de i stk. 1 nævnte.

Almindelige regler for institutionsopholdet.

§ 4. Straffen udstås i almindelighed i fællesskab. Personer, der

+) Ændret ved bkg. af 12.12.1980 (§ 22) og bkg. af 11.9.1981 (§ 3a)

udstår hæfte, må ikke uden deres samtykke anbringes i fællesskab med andre kategorier af indsatte.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan institutionens leder bestemme, at den indsatte midlertidigt skal have ophold i enrum. Direktoratet for kriminalforsorgen fastsætter nærmere regler om adgangen til anbringelse i enrum.

Stk. 3. Indsatte, der ønsker at tilbringe fritiden i enrum, skal - hvor forholdene gør det muligt - have adgang hertil. De indsatte skal så vidt muligt være i enrum om natten.

§ 5. Kvindelige indsatte kan have deres børn hos sig under strafudståelsen, indtil børnene er fyldt 1 år. Hvis det må anses for stemmen-de med barnets tarv, kan institutionens leder give tilladelse **til**, at barnet forbliver hos den indsatte ud over dette tidspunkt.

§ 6. Ved indsættelsen skal den indsatte orienteres om forholdene i institutionen og vejledes om reglerne for opholdet.

§ 7. Den indsatte gøres bekendt med, hvilket inventar og andet udstyr der hører til hans opholdsrum.

Stk. 2. Direktoratet fastsætter nærmere regler om udstyr m.v. af de indsattes opholdsrum og om, hvilken beklædning, linned, toiletartikler m.v. der skal udleveres.

§ 8. Direktoratet fastsætter regler om kostforplejningen.

Stk. 2. Personer, der udstår frihedsstraf i arresthus (Københavns fængsler) har adgang til selv at skaffe sig levnedsmidler i det omfang, det er foreneligt med ordens- og sikkerhedshensyn. Tilsvarende gælder personer, der udstår hæfte i kriminalforsorgens anstalter.

Stk. 3. Direktoratet fastsætter regler om, i hvilket omfang de indsatte i øvrigt har adgang til selv at skaffe sig levnedsmidler.

§ 9. Institutionen sørger for, at de indsatte undergives lægeundersøgelse, vaccination og andre forebyggende foranstaltninger, som af sundhedsmæssige hensyn findes påkrævet.

Stk. 2. Under sygdom behandles de indsatte af institutionens læge. De skal i nødvendigt omfang undergives speciallægebehandling. Såfremt det af lægelige grunde findes tilrådeligt, indlægges de på hospital eller overføres til anden institution under kriminalforsorgen med sygeafdeling eller specialafdeling. Nærmere regler herom fastsættes af direktoratet.

Stk. 3. De indsatte skal følge lægens anvisninger, herunder lade udtage blodprøve og lignende i den udstrækning, det findes påkrævet for at gennemføre en behandling eller en almindelig sundhedskontrol.

Stk. 4. I tilfælde af alvorlig sygdom skal den indsattes pårørende så vidt muligt underrettes.

Stk. 5. Direktoratet udfærdiger regler om de indsattes adgang til tandeftersyn og tandbehandling.

§ 10. Institutionens leder fastsætter almindelige regler om hygiejniske forhold, således at der opretholdes en forsvarlig hygiejnisk standard.

§ 11. De indsatte skal have adgang til at deltage i gudstjenester, når sådanne afholdes i institutionen, og til at modtage besøg af en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende.

De indsattes beskæftigelse.

§ 12. De indsatte skal være beskæftiget med arbejde eller uddannelse eller - såfremt det i det enkelte tilfælde findes formålstjenligt - med aktivitet af anden karakter, herunder eventuelt selvforskaftet beskæftigelse, som kan udøves under institutionens tilsyn.

Stk. 2. Personer, der udstår frihedsstraf i arresthus (Københavns fængsler), har dog adgang til selv at skaffe sig beskæftigelse, som på rimelig måde kan foregå i institutionen. Tilsvarende gælder personer, der udstår hæfte i kriminalforsorgens anstalter.

§ 13. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsatte forhold. Der tages hensyn til, at den indsatte evner udnyttes rimeligt, og til hans egne ønsker.

Stk. 2. De indsatte bør søges motiveret for beskæftigelse, der er egnet til at afbøde manglende skolemæssige kundskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse.

§ 14. Den tid, som den indsatte skal anvende til beskæftigelse, skal holdes inden for de til enhver tid gældende arbejdstidsnormer på arbejdsmarkedet, herunder eventuelle normer for overarbejde.

Stk. 2. Arbejdstiden for indsatte, der er beskæftiget med arbejde, som er nødvendigt for institutionens drift, kan dog henlægges til andre tidsrum, end hvad der i øvrigt gælder for beskæftigelse i institutionen.

Stk. 3. Indsatte, hvis trossamfund forbyder dem at være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor. Institutionens leder kan bestemme, at de på anden måde skal opfylde arbejdstidsnormen.

§ 15. Direktoratet fastsætter nærmere regler for de indsatte beskæftigelse, herunder regler om størrelsen og anvendelsen af arbejdspenge.

Stk. 2. Til indsatte, der på grund af helbredstilstanden ikke kan beskæftiges efter de almindelige regler, ydes der dagpenge. Nærmere regler herom fastsættes af direktoratet.

Fritiden .

§ 16. De indsatte skal i fritiden have passende muligheder for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser m.v. Der skal være adgang til lån af bøger og tidsskrifter og så vidt muligt være tilbud om fritidsundervisning og forskellige former for sportsudøvelse.

Stk. 2. Institutionens leder fastsætter regler om, hvilke tidsrum de indsatte dagligt kan anvende til fælles fritidsaktiviteter.

§ 17. De indsatte skal i almindelighed have adgang til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft. På arbejdsfri dage skal der så vidt muligt være adgang til yderligere ophold i fri luft.

De indsattes almindelige rettigheder m.v.

§ 18. De indsatte har gennem valgte repræsentanter eller på anden måde mulighed for at udtale sig om og øve indflydelse på generelle spørgsmål, der angår deres tilværelse i institutionen. Nærmere regler herom fastsættes af direktoratet.

§ 19. De indsatte har adgang til at udøve deres almindelige borgerlige rettigheder i det omfang, frihedsberøvelsen ikke i sig selv afskærer dem herfra.

Stk. 2. De er i institutionen undergivet straffelovgivningens regler og skal overholde alle bestemmelser, som omfattes heraf.

Stk. 3. De skal overholde de bestemmelser, som institutionens leder har fastsat af ordens- og sikkerhedshensyn.

Stk. 4. De skal i forholdet til personalet og medindsatte anvende en almindelig god omgangstone og følge personalets anvisninger.

§ 20. Direktoratet kan - i det omfang ordens- og sikkerhedshensyn taler herfor - fastsætte begrænsninger med hensyn til de indsatte brug af egne effekter og deres adgang til at disponere over penge og ejendele i institutionen.

§ 21. Der kan ikke uden den indsatte samtykke

- rettes henvendelse til pårørende eller andre personer uden for kriminalforsorgen,

- indhentes oplysninger fra andre offentlige myndigheder end politi og retsvæsenet

med det formål at opnå kendskab til den indsatte private forhold.

Stk. 2. Direktoratet kan fastsætte regler om, at de indsatte skal lade sig fotografere ved institutionens foranstaltning.

§ 22. De indsatte har gennem brevveksling og besøg mulighed for at opretholde og styrke forbindelsen med omverdenen.

Stk. 2. Det kan gøres til et vilkår for besøg, at den besøgende lader sin yderbeklædning undersøge.

Stk. 3. Nærmere regler om brevveksling og besøg fastsættes af direktoratet.

§ 23. De indsatte kan nægte at modtage besøg af personer, der ikke kommer som led i udøvelsen af offentligt hverv. De må ikke mod deres ønske medvirke ved gennemførelse af besøg i institutionen, ved radio- og fjernsynsudsendelser eller lignende. De kan forlange sig fritaget for at være til stede i lokaliteter, der beses eller inddrages under sådanne arrangementer. Besøgende kan ikke uden den indsatte tilladelse få adgang til hans opholdsrum.

Stk. 2. Direktoratet fastsætter nærmere regler om offentlighedens adgang til kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

§ 24. Direktoratet fastsætter regler om udgang. Det skal indgå i institutionens almindelige overvejelser, om der bør gives indsatte, der efter disse regler har mulighed herfor, tilladelse til udgang af hensyn til deres oplæring, uddannelse eller beskæftigelse.

Løsladelse.

§ 25. Løsladelse, som sker efter endt straf udståelse, skal finde sted på et sådant tidspunkt, at den løsladte ved benyttelse af offentlige trafikmidler kan nå til en bopæl her i landet inden straffetidens udløb.

Stk. 2. Når særlige omstændigheder taler derfor, er institutionens leder bemyndiget til at iværksætte løsladelsen, herunder prøveløsladelse, indtil 3 dage før løsladelsesdatoen.

Stk. 3. Personer, der udstår straf af fængsel i 3 måneder eller derover kan efter bestemmelse, der træffes af institutionens leder, løslades indtil 5 dage før jul, såfremt løsladelsesdatoen (prøveløsladelsesdatoen) falder i tidsrummet fra den 23. december til den 10. januar. Det er dog en forudsætning for løsladelsen, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at der i øvrigt ikke foreligger omstændigheder, som gør fremrykning af løsladelsestidspunktet utilrådelig.

Institutionens sagsbehandling.

§ 26. Spørgsmålet om den indsatte beskæftigelse, om overførsel til fortsat straf udståelse i anden institution, om benådning eller løsladelse på prøve og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte skal i almindelighed behandles af et råd, bestående af funktionærer ved institutionen.

Stk. 2. Rådet består fortrinsvis af funktionærer, som har særligt kendskab til den indsatte, hvis forhold skal drøftes. I drøftelserne kan endvidere deltage lederne af de enkelte personalegrupper og læger, psykologer, præster m.fl. enten som faste mødedeltagere, eller således at de kan tilkaldes i det omfang, det skønnes af betydning.

Stk. 3. Institutionens leder bestemmer, om der ved institutionen skal være et eller flere sådanne råd, og hvilke funktionærer der skal være faste deltagere. Lederen fastsætter tillige de nærmere regler om arbejds- og sagsfordeling og om rådernes virksomhed.

Stk. 4. Rådet afgiver indstilling til institutionens leder. Indstillingen skal være udførligt begrundet og gengive eventuelle divergerende synspunkter.

Stk. 5. Institutionens leder træffer afgørelse eller afgiver indstilling til direktoratet på grundlag af indstillingerne fra rådet.

§ 27. Indsatte, hvis forhold behandles i rådet, har adgang til at komme til stede og redegøre for deres synspunkter.

Begrundelsespligt, klagevejledning m.v.

§ 28. De indsatte skal snarest muligt gøres bekendt med de afgørelser, der træffes vedrørende deres forhold, og efter anmodning underrettes om begrundelsen for afgørelsen. På tilsvarende måde skal de orienteres om indstillinger i spørgsmål, som ikke afgøres af institutionen og om begrundelsen for indstillingen.

Stk. 2. I forbindelse med afslag skal de indsatte gøres bekendt med adgangen til at forelægge spørgsmålet for direktoratet.

§ 29. De indsatte har adgang til at få institutionens leder og andre ledende funktionærer i tale. Anmodning om **samtaler** skal imødekommes snarest muligt.

Stk. 2. De skal have adgang til samtale med direktøren for kriminalforsorgen, når denne er til stede i institutionen.

Visitation, anvendelse af sikringsmidler m.v.

§ 30. De indsatte kan undergives visitation, foretaget af institutionens funktionærer. Ved visitation forstås en nøje undersøgelse af, hvilke effekter den pågældende har i sin besiddelse i opholdsrummet eller på sin person. Visitation kan foretages i det omfang, det er nødvendigt af sikkerhedshensyn og til kontrol med, at ordensbestemmelser og andre regler overholdes.

Stk. 2. Visitation sker efter regler, der fastsættes af direktoratet.

§ 31. Såfremt det er nødvendigt for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, kan den indsatte hensættes i særlig **sikringscelle**, der er godkendt hertil af direktoratet. Hensættelse i sikringscelle må kun anvendes, når forholdene gør det absolut påkrævet, og når andre lempeligere midler, herunder udelukkelse fra fællesskab, har været forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige.

Stk. 2. Direktoratet fastsætter nærmere regler om anvendelse af sikringsmidler.

§ 32. Magtanvendelse over for indsatte må kun finde sted, når det er absolut nødvendigt

- for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,
- for at hindre undvigelse eller standse undvegne i tilfælde, hvor der er grund til at tro, at dette ikke kan gennemføres på anden måde,
- for at gennemtvinge en påbudt **foranstaltning**, hvis øjeblikkelige gennemførelse er nødvendig, i tilfælde, hvor indsatte afviser eller forsætligt undlader at følge personalets anvisninger.

Stk. 2. De nærmere regler om magtanvendelse fastsættes af direktoratet.

Disciplinærstraf m.v.

§ 33. Der kan ikendes den indsatte disciplinærstraf

- for overtrædelse af § 12, stk. 1, § 19, stk. 2 og 4, og de regler, som direktoratet har fastsat i henhold til § 8, stk. 3, § 20, § 21, stk. 2, § 22 og § 24,
- for overtrædelse af ordensbestemmelser m.v., som institutionens leder har fastsat, jfr. § 19, stk. 3, og andre regler, som institutionens leder har udfærdiget i henhold til bestemmelser, fastsat af direktoratet, og
- i tilfælde, hvor den indsatte søger at unddrage sig den fortsatte strafudståelse.

§ 34. Den disciplinære myndighed er hos institutionens leder eller den, han bemyndiger til på sit ansvar at udøve den. Den omfatter ikke adgang til at påkende forhold, der vedrører tiden, hvor den indsatte endnu var undergivet reglerne for varetægtsfængslede, eller tidsrum under strafudståelsen, hvor den indsatte er udleveret til politiet.

Stk. 2. Den disciplinære myndighed er ophævet under den indsattes fravær fra institutionen, såfremt straffuldbyrnelsen anses for afbrudt.

Stk. 3. Institutionslederens disciplinære myndighed ophører, når den indsatte løslades.

Stk. 4. Overføres den indsatte til fortsat strafudståelse i anden anstalt eller i et arresthus, overgår disciplinærmyndigheden hertil.

§ 35. Til brug for disciplinærsagens afgørelse skal der foreligge fyldestgørende indberetninger om de formodede overtrædelser og foretages de nødvendige undersøgelser i sagen, herunder eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have lejlighed til at udtale sig.

Stk. 2. Om disciplinærsagens gennemførelse og afgørelse gøres notat i en særlig protokol.

Stk. 3. Direktoratet fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af disciplinær forfølgning, herunder om den indsattes rettigheder.

§ 36. Hvis det efter sagens omstændigheder ikke er påkrævet, at en ikendt disciplinærstraf umiddelbart fuldbyrdes, kan det bestemmes, at fuldbyrdelsen af straffen eller en del af denne udsættes, således at et nærmere bestemt tidsrum, eventuelt den resterende del af opholdstiden i institutionen, fastsættes som prøvetid.

Stk. 2. Når omstændighederne taler derfor, kan der i stedet for ikendelse af disciplinærstraf tildeles en advarsel.

Stk. 3. Direktoratet fastsætter regler om anvendelse og fuldbyrdelse af disciplinærstraffe.

§ 37. I sager om konfiskation finder reglerne i § 34 og § 35 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ved konfiskation inddrages det konfiskerede til fordel for statskassen, til nyttiggørelse i institutionen eller destrueres.

§ 38. Det kan pålægges den indsatte at betale erstatning for skadevoldelse, som han efter almindelige erstatningsregler er ansvarlig for, herunder såvel skade på person som beskadigelser af institutionens bygninger, maskiner, inventar, bøger, arbejds- og undervisningsmaterialer og andre genstande, der tilhører institutionen.

Stk. 2. Erstatningsbeløbet indeholdes i den indsattes arbejdspenge, herunder løsladelsesbeløbet.

Stk. 3. § 35 finder tilsvarende anvendelse.

§ 39. Direktoratet er bemyndiget til, hvor særlige forhold taler derfor, eventuelt for enkelte institutioner, at fravige foranstående regler i det omfang, det må anses for ønskeligt at indføre lempeligere ordninger.

§ 40. De indsatte skal have adgang til at få udleveret et eksemplar af denne bekendtgørelse og de regler, der er udfærdiget i tilslutning her- til.

Stk. 2. Tilsvarende gælder de af Europarådet fastsatte **standard-** minimumregler om behandlingen af indsatte.

§ 41. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 1973.

Stk. 2. Samtidig ophæves

Anordning nr. 328 af 1. november 1933 angående behandling af **kvinder**, der indsættes i arbejds- hus.

Anordning nr. 403 af 17. november 1939 om statens helbredelsesanstalt for drankere i Nordby på Fanø.

Bekendtgørelse nr. 415 af 23. november 1939: Reglement for statens hel- bredelsesanstalt for drankere i Nordby på Fanø.

Anordning nr. 680 af 18. december 1940 angående forvaringsanstalten for psykopater i Herstedvester, som ændret ved anordning nr. 9 af 9. januar 1942.

Bekendtgørelse nr. 681 af 18. december 1940: Reglement for forvarings- anstalten for psykopater i Herstedvester.

Anordning nr. 389 af 3. september 1948 angående fuldbyrdelse af fæng- selsstraf i arresthus, som ændret senest ved anordning nr. 25 af 2. febru- ar 1970.

Anordning nr. 388 af 3. september 1948 angående fuldbyrdelse af **hæfte-** straf, som ændret senest ved anordning nr. 25 af 2. februar 1970.

Anordning nr. 464 af 27. november 1951 om fuldbyrdelse af ungdomsfæng- sel over for mandspersoner, som ændret senest ved anordning nr. 25 af 2. februar 1970.

Anordning nr. 245 af 21. juli 1958 angående behandling af mandspersoner, der indsættes i arbejds- hus, som ændret senest ved anordning nr. 25 af 2. februar 1970.

Anordning nr. 249 af 3. juli 1962 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i statsfængsel, som ændret senest ved anordning nr. 25 af 2. februar 1970.

Anordning nr. 349 af 30. september 1966 om fuldbyrdelse af fængsels- straf i særfængsel, som ændret ved anordning nr. 433 af 27. november 1967.

Anordning nr. 542 af 9. december 1969 om fuldbyrdelse af sikkerhedsfor- **varing**.

Bekendtgørelse nr. 114 af 18. april 1955 om anvendelse af løsladte fan- gers opsparede arbejdspenge m.v.

Bekendtgørelse nr. 11 af 14. januar 1964 om beregning af straffetid for personer, som har været undergivet varetægtsfængsel efter straffesagens afslutning, som ændret ved bekendtgørelse nr. 408 af 13. december 1968.

K. Axel Nielsen

/

J. Waagensen

EUROPARÅDET

DE EUROPÆISKE FÆNGSELSREGLER

Revideret europæisk udgave
af Standard minimumsregler for behandlingen af indsatte

(Vedtaget af Ministerkomiteen den 12. februar 1987)

INDLEDNING

Nedenstående regler har til formål:

a. at etablere en række minimumsnormer for alle de aspekter af fængselsadministration, som er væsentlige for menneskets betingelser og for en positiv behandling inden for moderne og fremskridtsvenlige systemer,

b. at stimulere fængselsadministrationen til udvikling af en praksis for administration og ledelse på grundlag af gode, nutidige formåls- og lighedsprincipper,

c. at opmuntre fængselspersonalet til at indtage professionelle holdninger, som afspejler deres arbejdes vigtige sociale og moralske karakter og at skabe betingelser, hvorunder de kan optimere deres egen indsats til gavn for samfundet i almindelighed, de indsatte i deres varetægt og deres egen faglige tilfredsstillelse,

d. at skabe realistiske grundlæggende principper, hvorefter fængselsadministrationerne samt de ansvarlige for inspektion af fængslernes forhold og ledelse kan foretage en gyldig bedømmelse af aktiviteterne og måle en udvikling mod højere standarder.

Det understreges, at reglerne ikke udgør et idealsystem, og at mange europæiske fængselsvæsenere i praksis allerede fungerer på et niveau, der ligger en del over de i nærværende regler beskrevne standarder, og at andre stræber efter og fortsat vil stræbe efter at nå dette niveau. I tilfælde af vanskeligheder eller praktiske problemer i forbindelse med reglernes anvendelse vil Europarådets institutioner og ekspertise hjælpe med råd og indhøstede erfaringer fra de forskellige fængselsvæsenere inden for Rådets medlemsområde.

Der er i nærværende regler lagt fornyet vægt på forskrifter vedrørende menneskelig værdighed, fængselsvæsenets forpligtelse til human og positiv behandling, vigtigheden af de ansattes roller samt effektive, moderne ledelsesformer. Reglerne er opstillet med henblik på at lette opslag og give opmuntring og vejledning til ansatte på alle niveauer i fængselsvæsenet. Formålet med det

*) forklarende memorandum, som følger med reglerne, er at sikre den forståelse, accept og fleksibilitet, der er nødvendig for at nå det højeste mulige anvendelsesniveau ud over de grundlæggende standarder.

Kapitel I*Grundlæggende principper*

1. Frihedsberøvelse skal foregå under fysiske og moralske betingelser, der sikrer respekten for menneskets værdighed, og som er i overensstemmelse med nærværende regler.

*) Det forklarende memorandum er ikke optaget i cirkulæresamlingen. Det kan lånes ved henvendelse til personalet.

2. Reglerne skal anvendes uvildigt. Der må ikke ske diskrimination på grund af race, farve, køn, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, fødsel, økonomisk eller anden status. Religiøse anskuelser hos og moralske forskrifter for den gruppe, som den indsatte tilhører, skal respekteres.
3. Formålet med behandlingen af indsatte, der er frihedsberøvet skal være at bevare disses helbred og selvrespekt og, i den udstrækning straffens længde tillader det, at udvikle den indsattes ansvarsbevidsthed og opmuntre de holdninger og færdigheder, der ved hans tilbagevenden til samfundet bedst vil fremme hans muligheder for at leve et lovlydigt liv og forsørge sig selv.
4. Kvalificerede og erfarne personer udnævnt af en ansvarlig myndighed skal foretage regelmæssige inspektioner af fængselsinstitutionerne og fængselsvæsenet. Deres opgave skal især være at overvåge, om og i hvilken grad disse institutioner administreres i overensstemmelse med gældende love og regler, fængselsvæsenets formål samt forskrifterne i nærværende regler.
5. Beskyttelsen af de indsattes individuelle rettigheder, især i forbindelse med frihedsberøvelse, skal sikres ved hjælp af kontrol, der i overensstemmelse med de nationale regler udføres af en retslig myndighed eller et andet behørigt udnævnt organ, der er bemyndiget til at besøge de indsatte, og som ikke hører til fængselsadministrationen.
6.
 1. Nærværende regler skal være let tilgængelige for personalet på landets sprog.
 2. Reglerne skal også være tilgængelige for de indsatte på samme sprog og på andre sprog i den udstrækning, det er rimeligt og praktisk muligt.

Kapitel II

Fængselsvæsenets ledelse

Modtagelse og registrering

7.
 1. Ingen må modtages på en institution uden gyldig fængslingskendelse eller dom.
 2. Alle væsentlige forhold vedrørende indsættelsesgrundlaget og modtagelsen skal straks registreres.
8. Ethvert sted, hvor mennesker er frihedsberøvet, skal der føres et fuldstændigt og sikkert register med følgende oplysninger om hver modtaget indsat:
 - a. oplysninger om den indsattes identitet,
 - b. årsagerne til indsættelsen og den indsættende myndighed,
 - c. dato og klokkesiet for modtagelse og løsladelse.
9. Modtagelsesprocedurerne skal være i overensstemmelse med nærværende forskrifters grundlæggende principper og skal bidrage til løsning af de indsattes presserende personlige problemer.
10.
 1. Hurtigst muligt efter modtagelsen udfærdiges fuldstændige rapporter og relevante oplysninger om den personlige situation og om træningsprogrammet for hver indsat med passende afsoningstid til forberedelse af den endelige løsladelse. Disse forelægges institutionens leder til orientering eller eventuel godkendelse.

2. Sådanne rapporter skal altid omfatte rapporter fra lægen og det personale, der er direkte ansvarlig for den pågældende indsatte.

3. Rapporter og oplysninger vedrørende indsatte skal opbevares med behørigt hensyn til fortrolighed for den enkelte, regelmæssigt opdateres og kun være tilgængelige for autoriserede personer.

Fordeling og inddeling af indsatte

11. 1. Ved de indsattes fordeling til forskellige institutioner eller systemer tages behørigt hensyn til deres juridiske og retslige situation (varetægtsfængslet eller domfældt, førstegangsløvertræder eller vaneforbryder, kort eller lang straf), særlige krav til deres behandling, deres lægelige behov, deres køn og alder.

2. Mænd og kvinder anbringes i princippet adskilt, selv om de sammen kan deltage i organiserede aktiviteter som del i et etableret behandlingsprogram.

3. Varetægtsfængslede anbringes i princippet adskilt fra domfældte, medmindre de indvilliger i at blive anbragt sammen med disse eller inddraget i organiserede aktiviteter, der er til gavn for dem.

4. Unge fanger anbringes under forhold, der i videst muligt omfang beskytter dem mod skadelig indflydelse, og som tager hensyn til de behov, der er specielle for deres alder.

12. Formålet med inddeling eller geninddeling af indsatte skal være:

a. at holde indsatte, som på grund af deres strafferegister eller personlighed kan forventes at have gavn heraf eller som kan udøve en dårlig indflydelse, adskilt fra andre og

b. at hjælpe ved fordelingen af de indsatte med henblik på at lette deres behandling og sociale gentilpasning, idet der tages hensyn til forvaltning og sikkerhedskrav.

13. Separate institutioner eller separate afdelinger i en institution skal så vidt muligt anvendes for at lette forvaltningen af forskellige behandlingssystemer eller fordelingen af specifikke kategorier af indsatte.

Indkvartering

14. 1. De indsatte skal normalt overnatte i individuelle celler undtagen i tilfælde, hvor det anses for en fordel, at en indsat indkvarteres sammen med andre indsatte.

2. Hvis flere indsatte indkvarteres sammen, skal disse være egnede til at omgås andre under sådanne forhold. Der skal være tilsyn om natten afhængigt af institutionens art.

15. Den indkvartering, der er til rådighed for de indsatte og i særdeleshed alle soverum, skal opfylde alle sundheds- og hygiejnekrav, idet der tages behørigt hensyn til klimatiske forhold, herunder i særdeleshed rumindholdet af luft, rimelig plads, lys, opvarmning og ventilation.

16. Overalt, hvor indsatte skal bo eller arbejde:

a. skal vinduerne være store nok til, at de indsatte under normale forhold bl.a. kan læse eller arbejde ved dagslys. De skal være udformet således, at der

kan lukkes frisk luft ind, undtagen hvor der er et tilstrækkeligt aircondition anlæg. Vinduene skal desuden, under hensynstagen til sikkerhedskrav, i størrelse, placering og udformning have et så normalt udseende som muligt, b. skal kunstigt lys opfylde anerkendte tekniske standarder.

17. De sanitære installationer og dertil hørende adgangsbestemmelser skal være tilstrækkelige til, at de indsatte kan forrette deres nødtørft, når der er behov for det og under rene og ordentlige forhold.

18. Tilstrækkelige bade- og bruseinstallationer skal forefindes, således at alle indsatte har adgang til og kan pålægges at tage bad eller brusebad ved en for klimaet passende temperatur, så ofte det er nødvendigt for den almindelige hygiejne efter årstiden og det geografiske område, dog mindst en gang om ugen. Såfremt det er muligt, bør der være fri adgang på alle rimelige tidspunkter.

19. Alle en institutions områder skal til enhver tid holdes ordentligt vedlige og rene.

Personlig hygiejne

20. De indsatte skal holde deres person ren, og med henblik herpå skal de til deres rådighed have vand og de toiletartikler, der er nødvendige for sundhed og renlighed.

21. Af hensyn til sundheden og for at de indsatte kan opretholde et soigneret udseende og bevare selvrespekten, skal der forefindes faciliteter til hensigtsmæssig pleje af hår og skæg, og mænd skal have mulighed for at barbere sig regelmæssigt.

Tøj og senge

22. 1. Indsatte, som ikke har tilladelse til at gå i eget tøj, skal forsynes med tøj, der er passende for klimaet og tilstrækkeligt til, at de kan bevare et godt helbred. Tøjet må på ingen måde være nedværdigende eller ydmygende.

2. Alt tøj skal være rent og holdes i ordentlig stand. Undertøj skal skiftes og vaskes så ofte, det er nødvendigt for opretholdelse af hygiejnen.

3. Når indsatte får tilladelse til at gå uden for institutionen, skal de have ret til at være iført deres eget tøj eller andet tøj, der ikke virker påfaldende.

23. Når indsatte modtages på en institution, skal der træffes foranstaltninger til sikring af, at deres personlige tøj holdes i god, brugbar stand.

24. Alle indsatte skal have egen seng og eget hensigtsmæssigt sengetøj, som skal holdes i god stand, og som skal skiftes tit nok til at sikre, at det er rent.

Forplejning

25. 1. Administrationen skal i overensstemmelse med de af sundhedsmyndighederne fastlagte forskrifter på de normale tidspunkter forsyne de indsatte med mad, der er tilfredsstillende tilberedt og serveret, og som i kvalitet og mængde opfylder diætiske og moderne hygiejniske normer og tager hensyn til de indsattes alder, helbred, arten af deres arbejde og, så vidt muligt, religiøse og kulturelle krav.

2. Alle indsatte skal have adgang til drikkevand.

Lægehjælp

26. 1. I alle institutioner skal der være mulighed for at konsultere mindst én alment praktiserende læge. Lægehjælpen bør organiseres i nært samarbejde med områdets eller landets almindelige sundhedsmyndighed. Den skal omfatte psykiatrisk bistand til diagnosticering og om nødvendigt behandling af tilfælde af mental forstyrrelse.

2. Syge indsatte, som kræver specialistbehandling, skal overflyttes til specialinstitutioner eller almindelige hospitaler. Hvis en institution råder over hospitalsfaciliteter, skal udstyr, møblering og medicinforråd være passende for lægelig behandling af og omsorg for syge indsatte, og der skal være en stab af passende uddannet personale.

3. Alle indsatte skal have adgang til kvalificeret tandlægehjælp.

27. Indsatte må ikke udsættes for eksperimenter, som kan medføre psykiske eller moralske skader.

28. 1. Hvor det er praktisk muligt, skal der træffes foranstaltninger til, at fodsier kan ske på et hospital uden for institutionen. Medmindre der træffes særlige foranstaltninger, skal fængselsinstitutionerne imidlertid have det nødvendige personale og de nødvendige lokaler til, at gravide kvinder kan føde dér og blive behandlet efter fødslen. Hvis et barn fødes i fængsel, må dette ikke fremgå af fødsels- og dødsattesten.

2. Gives der tilladelse til, at børn kan forblive i institutionen sammen med deres mødre, skal der sørges for vuggestue med kvalificeret personale, hvor børnene kan passes, når de ikke passes af deres mødre.

29. Lægen skal tilse og undersøge alle indsatte snarest muligt efter modtagelsen og derefter efter behov med særligt henblik på opdagelse af fysiske eller psykiske sygdomme og iværksættelse af alle nødvendige foranstaltninger til lægelig behandling, isolation af indsatte, der mistænkes for at lide af smitsomme sygdomme, konstatering af fysiske eller psykiske defekter, som kan vanskeliggøre gentilpasning efter løsladelsen, og afgørelse af den indsattes egnethed til arbejde.

30. 1. Lægen skal sørge for de indsattes fysiske og psykiske sundhed og skal under de betingelser og med den hyppighed, der stemmer overens med hospitalsstandard, tilse alle syge indsatte, alle, der rapporterer sygdom eller skader, og alle indsatte, på hvem opmærksomheden særligt henledes.

2. Lægen skal aflægge rapport til institutionens leder, når en indsat fysiske eller psykiske sundhed skønnes at have været eller skønnes at ville blive skadeligt påvirket ved fortsat frihedsberøvelse eller af eventuelle forhold i forbindelse med frihedsberøvelsen.

31. 1. Lægen eller en ansvarlig myndighed skal foretage regelmæssig inspektion og rådgive institutionens leder om følgende:

- a. mængde, kvalitet, tilberedning og servering af mad og vand,
- b. institutionens og de indsattes hygiejne og renlighed,
- c. institutionens sanitære installationer, opvarmning, lys og ventilation,
- d. de indsattes tøj og sengetøjs anvendelighed og renlighed.

2. Institutionens leder skal behandle de rapporter og råd, der forelægges ham af lægen, i overensstemmelse med § 30, stk. 2 og § 31, stk. 1, og skal, når han er enig i de fremsatte anbefalinger, straks træffe foranstaltninger til

iværksættelse af disse anbefalinger. Falder det ikke inden for ledelsens kompetence, eller er han ikke enig heri, skal han straks forelægge sin personlige indstilling samt lægens råd for en højere myndighed.

32. Institutionens lægelige tilsyn skal forsøge at opdage og skal behandle eventuelle fysiske eller psykiske sygdomme eller defekter, som kan vanskeliggøre den indsatte gentilpasning efter løsladelsen. Til dette formål skal alle nødvendige medicinske, kirurgiske og psykiatriske behandlingsformer, herunder de behandlingsformer, der er til rådighed i samfundet, være til rådighed for de indsatte.

Disciplin og straf

33. Disciplin og orden skal opretholdes af hensyn til sikkerheden, et velordnet liv i fællesskab og institutionens behandlingsformål.

34. 1. Ingen indsat må tildeles nogen disciplinær funktion i institutionens tjeneste.

2. Ovenstående regel må imidlertid ikke være til hinder for en rimelig gennemførelse af foranstaltninger, hvorunder særlige sociale, uddannelsesmæssige eller sportslige aktiviteter eller ansvarsområder under tilsyn er betroet indsatte, som er inddelt i grupper med henblik på deres deltagelse i programmer arrangeret af institutionen.

35. Følgende skal fastlægges ved lov eller administrative regler udstedt af den kompetente myndighed:

- a. de handlinger der udgør en disciplinær forseelse,
- b. arten og varigheden af den straf, der kan tildeles,
- c. den myndighed, der har kompetence til at tildele en sådan straf,
- d. adgang til appelinstans samt dennes kompetence.

36. 1. Ingen indsat må straffes, medmindre det sker i overensstemmelse med bestemmelserne i en sådan lov eller en sådan administrativ regel og aldrig to gange for samme forseelse.

2. Rapporter om dårlig opførsel skal straks forelægges for den kompetente myndighed, som tager stilling til dem uden unødigt forsinkelse.

3. Ingen indsat må straffes uden at være underrettet om den påståede forseelse og uden at have fået passende mulighed for at forsvare sig.

4. Når det er nødvendigt og praktisk muligt, skal indsatte have lov til at føre deres forsvar gennem en tolk.

37. Kollektiv afstraffelse, korporlig afstraffelse, afstraffelse ved anbringelse i en mørk celle og alle grusomme, umenneskelige eller nedværdigende afstraffelsesformer skal være fuldstændig forbudt som afstraffelse for disciplinære forseelser.

38. 1. Afstraffelse ved hjælp af disciplinær indespærring og enhver anden afstraffelse, som kan have en skadelig virkning på den indsatte fysiske eller psykiske sundhed, må kun anvendes, hvis lægen efter undersøgelse skriftligt bekræfter, at den indsatte vil være i stand til at udholde en sådan straf.

2. En sådan straf må aldrig stride imod eller afvige fra de i § 37 fastlagte principper.

- *) 3. Lægen skal dagligt tilse indsatte, der udstår en sådan straf og rådgive institutionens leder, såfremt det på grundlag af den fysiske eller psykiske sundhed skønnes nødvendigt at afslutte eller ændre afstraffelsen.

Tvangsmidler

39. Brugen af kæder og jern skal være forbudt. Håndjern, spændetrøjer og andre midler til fastspændelse af kroppen må aldrig anvendes som afstraffelse. De må kun anvendes under følgende omstændigheder:

- a. om nødvendigt som sikring mod flugt under transport under forudsætning af, at de fjernes, når den indsatte fremstilles for en domstol eller administrativ myndighed, medmindre denne myndighed træffer anden beslutning,
- b. af lægelige grunde efter lægens anvisning og under dennes opsyn,
- c. efter ordre fra institutionens leder, såfremt andre magtmidler er utilstrækkelige til at forhindre en indsat i at forvolde sig selv eller andre skade eller til at forhindre alvorlig materiel skade. Lederen skal i sådanne tilfælde straks rådføre sig med lægen og indberette til højere administrativ myndighed.

40. Bestemmelser om godkendelse og anvendelse af de i ovenstående regel nævnte tvangsmidler skal fastlægges ved lov eller administrative regler. Sådanne midler må ikke anvendes i længere perioder end strengt nødvendigt.

Meddelelser til og klager fra indsatte

41. 1. Alle indsatte skal ved modtagelsen have udleveret skriftlig information om gældende regler for behandlingen af den kategori af indsatte, han tilhører, institutionens disciplinære krav, de godkendte fremgangsmåder ved fremskaffelse af oplysninger og fremsættelse af klager samt alle andre forhold, der er nødvendige for at forstå de indsattes rettigheder og pligter og for at tilpasse sig institutionens liv.

2. Kan en indsat ikke forstå den udleverede skriftlige information, skal denne forklares mundtligt.

42. 1. Alle indsatte skal dagligt have mulighed for at fremføre anmodninger eller klager over for institutionens leder eller den embedsmand, der er bemyndiget til at handle på dennes vegne.

2. En indsat skal have mulighed for at tale med eller fremføre anmodninger eller klager til den myndighed, der har tilsyn med fængslerne eller anden kompetent myndighed, der er bemyndiget til at besøge fængslet, uden at institutionens leder eller andet personale er tilstede. Appel af formelle afgørelser er imidlertid begrænset til den gældende procedure.

3. Alle ansatte skal have lov til i fortrolighed at fremføre anmodninger og klager over for den centrale fængselsadministration, retslige instanser eller anden kompetent myndighed.

4. Alle anmodninger eller klager, der rettes til eller henvises til en fængselsmyndighed, skal straks behandles og besvares af denne myndighed uden unødigt forsinkelse.

- *) Danmark har taget forbehold over for denne bestemmelse.

Kontakt med verden uden for institutionen

43. 1. Indsatte skal have tilladelse til at kommunikere med deres familier og, under forbehold af behandlingshensyn, sikkerhed og god orden, personer eller

repræsentanter for organisationer uden for institutionen samt til at modtage besøg fra disse personer, så ofte det er muligt.

2. For at lette kontakten med verden uden for institutionen skal der forefindes et udgangssystem, der er foreneligt med de i nærværende reglers kapitel IV beskrevne behandlingsformål.

44. 1. Udenlandske indsatte bør uden ophold informeres om deres ret til at anmode om forbindelse med og have rimelige muligheder for at kontakte deres lands diplomatiske eller konsulære repræsentant. Fængselsadministrationen bør fuldt ud samarbejde med sådanne repræsentanter til gavn for udenlandske indsatte, som kan have særlige behov.

2. Indsatte, som tilhører nationaliteter uden diplomatisk eller konsulær repræsentation i landet, samt flygtninge eller statsløse skal have samme mulighed for at kontakte den diplomatiske repræsentant for det land, der varetager deres interesser, eller den nationale eller internationale myndighed, som har til opgave at varetage sådanne personers interesser.

45. Indsatte skal have tilladelse til regelmæssigt at holde sig orienteret om nyheder ved læsning af aviser, magasiner og andre publikationer, ved radio- og fjernsynsudsendelser, ved foredrag eller på andre lignende måder i overensstemmelse med administrationens godkendelse og under dennes kontrol. Der bør træffes særlige foranstaltninger for at imødekomme behovet hos udenlandske indsatte med sproglige vanskeligheder.

Religiøs og moralsk bistand

46. Enhver indsat skal så vidt muligt have lov til at få tilfredsstillet sine religiøse, åndelige og moralske livsbehov ved at deltage i gudstjenester eller møder arrangeret i institutionen og ved at være i besiddelse af de nødvendige bøger eller den nødvendige litteratur.

47. 1. Har institutionen et tilstrækkeligt antal indsatte med samme religion, skal en autoriseret repræsentant for denne religion udnævnes og godkendes. Såfremt de indsattes antal berettiger dertil, og såfremt forholdene tillader det, bør ordningen gennemføres i form af en fuldtidsstilling.

2. En ifølge stk. 1 udnævnt eller godkendt autoriseret person skal have mulighed for at afholde regelmæssige gudstjenester og aktiviteter samt for på passende tidspunkter at fungere som sjælesørger under fire øjne for indsatte, der tilhører hans religion.

3. Ingen indsat må nægtes adgang til en autoriseret repræsentant for nogen religion. Skulle en indsat protestere mod besøg af en religiøs repræsentant, er den indsatte berettiget til at nægte sådant besøg.

Opbevaring af indsatte ejendele

48. 1. Alle penge, værdigenstande og andre effekter, der tilhører de indsatte, og som disse ifølge institutionens regler ikke har lov til selv at opbevare, skal ved modtagelsen i institutionen anbringes i sikker forvaring. En fortegnelse over effekterne skal underskrives af den indsatte. Institutionen skal sørge for, at de holdes i god stand. Såfremt det findes nødvendigt at destruere effekter, skal dette noteres og den indsatte informeres herom.

2. Ved den indsattes løsladelse skal alle genstande og penge tilbageleveres, medmindre der er sket autoriseret tilbageholdelse af penge, foretaget autoriseret afsendelse af sådanne ejendele fra institutionen eller det er fundet nødvendigt af hygiejniske grunde at destruere en genstand. Den indsatte skal underskrive en kvittering for de tilbageleverede genstande og penge.

3. Penge eller effekter, der modtages udefra til en indsat, skal så vidt muligt behandles på samme måde, medmindre disse er beregnet for og godkendt til brug under fængselsopholdet.

4. Medbringer en indsat medicin, skal lægen afgøre, hvorledes denne skal anvendes.

Meddelelse om død, sygdom, overførsel m.v.

49. 1. I tilfælde af at en indsat dør, bliver alvorligt syg, kommer alvorligt til skade eller overføres til en institution til behandling af psykisk sygdom eller afvigelse, skal institutionens leder straks informere ægtefællen, hvis den indsatte er gift, eller den nærmeste pårørende, og han skal under alle omstændigheder informere enhver anden, hvis navn forud er opgivet af den indsatte.

2. En indsat skal straks informeres om indtruffet dødsfald eller alvorlig sygdom hos nære slægtninge. I sådanne tilfælde og når som helst omstændighederne tillader det, bør den indsatte have lov til, enten under ledsagelse eller alene, at besøge den syge slægtning eller se den afdøde.

3. Alle indsatte skal have ret til straks at informere deres familier om frihedsberøvelse eller overførsel til en anden institution.

Overførsel af indsatte

50. i. Når indsatte transporteres til eller fra en institution, skal de i mindst muligt omfang udsættes for offentlig beskuelse, og der skal træffes passende forholdsregler til at beskytte dem mod fornærmelser, nysgerrighed og offentlighed under enhver form.

2. Transport af indsatte i transportmidler med utilstrækkelig ventilation eller lys eller under enhver form, der kan udsætte dem for unødigt fysisk overlast eller nedværdigelse, skal være forbudt.

3. Transport af indsatte skal foregå på administrationens bekostning og i overensstemmelse med behørigt godkendte regler.

Kapitel III

Personale

51. I betragtning af den grundlæggende betydning fængselspersonalet har for institutionens korrekte ledelse og dens stræben efter at nå organisations- og behandlingsmål, skal administrationen prioritere regierne vedrørende personalet højt.

52. Fængselspersonalet skal gennem uddannelse, rådgivning og en positiv ledelsesform bestandigt opmuntres til at stræbe efter opnåelse af menneskelige forhold, højere effektivitet og en engageret holdning til deres pligter.

53. Fængselsadministrationen skal betragte det som en vigtig opgave bestandigt at informere offentligheden om fængselssystemets rolle og personalets arbejde med henblik på at fremme den offentlige forståelse af vigtigheden af disses bidrag til samfundet.

54. 1. Fængselsadministrationen skal sørge for omhyggelig udvælgelse ved rekruttering eller senere ansættelse af alt personale. Der skal lægges særlig vægt på retsskaffenhed, menneskelighed, faglig dygtighed og personlig egnethed til arbejdet.

2. Personalet skal normalt ansættes i faste stillinger som professionelt fængselspersonale og have status som tjenestemænd med sikkerhed i ansættelsen under forudsætning af god opførsel, effektivitet, godt fysisk og psykisk helbred og et tilstrækkeligt uddannelsesniveau. Aflønningen skal være tilstrækkelig til at tiltrække og fastholde egnede mænd og kvinder. Personalegoder og arbejdsforhold skal af hensyn til arbejdets krævende art være favorable.

3. Når det er nødvendigt at beskæftige deltidsansatte, bør ovenstående kriterier gælde i den udstrækning, dette er hensigtsmæssigt.

55. 1. De ansatte skal ved rekruttering eller efter et passende tidsrum med praktisk erfaring have et kursus i deres generelle og specifikke pligter, og der skal stilles krav om beståelse af teoretiske og praktiske prøver, med mindre deres faglige kvalifikationer gør dette unødvendigt.

2. Alle ansatte skal i løbet af deres karriere vedligeholde og forbedre deres viden og faglige dygtighed ved deltagelse i interne uddannelseskurser arrangeret af administrationen med passende mellemrum.

3. Der bør træffes foranstaltninger til opnåelse af udvidet erfaring og uddannelse for personale, hvis faglige dygtighed vil forbedres derved.

4. Alle ansattes uddannelse bør omfatte undervisning i De europæiske Fængselsregler og Den europæiske Menneskerettighedskonventions forskrifter og anvendelse.

56. Alle ansatte forventes til enhver tid at udvise en opførsel og udføre deres arbejde med henblik på gennem deres eksempel at have en gunstig indflydelse på de indsatte og opnå deres respekt.

57. 1. Personalet skal så vidt muligt omfatte et tilstrækkeligt antal specialister så som psykiatere, psykologer, socialrådgivere, lærere og faglige, fysiske og sportslige instruktører.

2. Disse og andre ansatte specialister skal normalt være ansat i faste stillinger. Ovennævnte skal dog ikke udelukke deltidsansatte eller frivillige medarbejdere, når dette er hensigtsmæssigt og til gavn for det støtte- og uddannelsesniveau, der kan tilbydes.

58. 1. Administrationen skal sikre, at enhver institution til enhver tid er under ledelse af institutionens leder, hans stedfortræder eller en anden bemyndiget.

2. Lederen af en institution bør være tilstrækkeligt kvalificeret til en sådan stilling, have administrative evner samt passende faglig uddannelse og erfaring.

3. Lederen skal ansættes i en fuldtidsstilling og være til rådighed i henhold til administrationens ledelsesreglement.

4. Når to eller flere institutioner ledes af samme person, skal hver institution besøges med hyppige mellemrum. En ansvarlig medarbejder skal forestå hver af disse institutioner.

59. Administrationen skal indføre organisations- og ledelsessystemer, der kan lette kommunikationen mellem en institutions forskellige medarbejdergrupper med henblik på at sikre samarbejde mellem forskellige tjenestegrene især med hensyn til behandling og resocialisering af de indsatte.

60. 1. Institutionslederen, hans stedfortræder og flertallet af institutionens øvrige medarbejdere skal kunne tale det sprog, som tales af flertallet af de indsatte, eller et sprog, der forstås af flertallet.

2. Der skal anvendes tolk, når dette er nødvendigt og praktisk muligt.

61. 1. Der skal træffes foranstaltninger til at sikre, at en kvalificeret og godkendt læge til enhver tid uden ophold er til rådighed i hastetiifælde.

2. Institutioner, som ikke har en eller flere fuldtidslæger ansat, skal have regelmæssigt besøg af en deltidsansat læge eller en autoriseret person fra sundhedsvæsenet.

62. Ved ansættelse af personale bør det tilstræbes, at der i et vist omfang ansættes personer, der ikke er af samme køn som de indsatte i institutionen eller i den pågældende del af institutionen.

63. 1. Institutionernes personale må ikke bruge magt over for de indsatte undtagen i selvforsvar eller i tilfælde af flugtforsøg eller aktiv eller passiv fysisk modstand mod en ordre på grundlag af lov eller reglement. Personale, som griber til magtanvendelse, må ikke anvende mere magt end strengt nødvendigt og skal straks indberette det skete til institutionens leder.

2. Personalet skal i passende omfang have specialtræning i fastholdelse af voldsomme indsatte.

3. Personale, der udfører arbejde, som bringer dem i direkte kontakt med indsatte, bør, undtagen under særlige omstændigheder, ikke være bevæbnet. Endvidere bør personalet ikke under nogen omstændigheder forsynes med våben, medmindre det er fuldt uddannet i disses anvendelse.

Kapitel IV

Behandlingens formål og form

64. Frihedsberøvelse er en straf i sig selv. Forholdene, hvorunder frihedsberøvelsen foregår, og fængselssystemet skal derfor ikke, undtagen som følge af retfærdiggjort adskillelse eller opretholdelse af disciplin, forværre den med frihedsberøvelsen forbundne lidelse.

65. Der skal gøres alt for at sikre, at institutionssystemerne er udformet og ledet med henblik på:

a. at sikre, at livsbetingelserne er forenelige med menneskelig værdighed og acceptable normer i samfundet,

b. at mindske frihedsberøvelsens skadelige virkninger og de forskelle på livet i fængslet og et liv i frihed, der har tendens til at nedsætte de indsattes selvrespekt eller følelse af personligt ansvar,

c. at støtte og styrke de bånd til slægtninge og samfundet udenfor, som er til gavn for de indsatte og deres familier,

d. at skabe mulighed for, at de indsatte kan udvikle færdigheder og evner, som kan forbedre deres muligheder for en vellykket gentilpasning efter løsladelsen.

66. Til disse formål bør alle hensigtsmæssige hjælpemidler og uddannelsesmæssige, moralske, åndelige og andre ressourcer være til rådighed og anvendes i overensstemmelse med de indsattes individuelle behandlingsbehov. Systemerne bør således omfatte:

a. åndelig støtte og vejledning samt mulighed for relevant arbejde, faglig vejledning og træning, uddannelse, fysisk undervisning, udvikling af sociale færdigheder, gruppe- og fritidsaktiviteter,

b. foranstaltninger, der sikrer, at disse aktiviteter så vidt muligt organiseres med henblik på at øge kontakten med og mulighederne inden for det omgivende samfund til gavn for den sociale gentilpasning efter løsladelsen,

c. procedurer for etablering og vurdering af individuelle behandlingsprogrammer for indsatte efter indsamling af oplysninger hos det relevante personale og med den enkelte indsatte, som i så vid udstrækning som muligt bør være involveret i disse procedurer,

d. kommunikationssystemer og en ledelsesform, som kan fremme et hensigtsmæssigt og positivt forhold mellem personalet og de indsatte, og som kan fremme muligheden for effektive og støttende systemer og behandlingsprogrammer.

67. 1. Da opfyldelsen af disse mål kræver individualisering af behandlingen og til dette formål et fleksibelt fordelingsystem, bør de indsatte anbringes i separate institutioner eller enheder, hvor hver enkelt kan modtage passende behandling og træning.

2. Disse institutioners eller enheders art, størrelse, opbygning og kapacitet bør i væsentlig grad afgøres på grundlag af arten af den behandling, der skal ydes.

3. Det er nødvendigt at sikre, at de indsatte anbringes med behørigt hensyn til sikkerhed og kontrol, men sådanne foranstaltninger bør holdes på det minimum, der er foreneligt med sikkerhed, og bør tage hensyn til den indsatte særlige behov. Indsatte bør i videst muligt omfang anbringes i institutioner, der er åbne eller giver tilstrækkelige muligheder for kontakt med samfundet udenfor. For udlændinge skal forbindelser med folk af deres egen nationalitet udenfor i samfundet betragtes som særligt vigtigt.

68. Snarest muligt efter modtagelsen og efter iagttagelse af personligheden hos hver indsat med en straf af passende længde skal et behandlingsprogram i en egnet institution udarbejdes under hensyntagen til den opnåede viden om individuelle behov, evner og anlæg samt især nærhed til slægtninge.

69. 1. Indsatte skal inden for systemerne have mulighed for at deltage i de af institutionens aktiviteter, der kan forventes at udvikle deres ansvarlighed, selvtillid og at stimulere interessen for deres egen behandling.

2. Udvikling af metoder til opmuntring af de indsatte samarbejde og deltagelse i egen behandling bør tilstræbes. Til dette formål skal de indsatte opmuntres til, inden for de i § 34 beskrevne grænser, at påtage sig ansvar inden for visse områder af institutionens aktiviteter.

70. 1. Forberedelsen af de indsatte løsladelse bør starte snarest muligt efter modtagelsen i fængselsinstitutionen. Behandlingen af de indsatte bør således ikke lægge vægt på deres afsondring fra samfundet, men på deres fortsatte deltagelse

deri. Samfundsorganer og socialrådgivere bør derfor så vidt muligt inddrages for at hjælpe institutionens personale med de indsattes sociale rehabilitering, især med henblik på at opretholde og forbedre forholdet til deres familier, andre personer og de sociale institutioner. I det omfang, det er foreneligt med lovgivningen og straffen, bør der tages skridt til at sikre de indsattes krav på borgelige rettigheder, social sikkerhed og andre sociale goder.

2. Behandlingsprogrammer bør omfatte bestemmelser om orlov, som desuden bør bevilges i videst muligt omfang af helbredsmæssige, uddannelsesmæssige, familiære og andre sociale årsager.

3. Udlændinge bør ikke udelukkes fra adgang til orlov udelukkende på grund af deres nationalitet. Det bør endvidere tilstræbes, at de sættes i stand til sammen at deltage i aktiviteter arrangeret af institutionen for at mindske følelsen af at være isoleret.

Arbejde

71. 1. Fængselsarbejde bør betragtes som et positivt element i behandling, træning og styring af institutionen.

2. Domfældte indsatte kan pålægges at arbejde under forudsætning af, at de af lægen betegnes som fysisk og psykisk egnede.

3. Der skal være tilstrækkeligt nyttigt arbejde eller eventuelt andre meningsfulde aktiviteter til rådighed til, at de indsatte kan være aktivt beskæftigede i en udstrækning svarende til en normal arbejdsdag.

4. Arbejdet skal så vidt muligt være af en art, der kan opretholde eller øge de indsattes mulighed for at tjene en normal løn efter løsladelsen.

5. Faglig uddannelse inden for nyttige områder skal være til rådighed for de indsatte, der er i stand til at drage fordel deraf og især for unge indsatte.

6. De indsatte skal inden for de grænser, der er forenelige med reel faglig udvælgelse og med forskrifterne for institutionens styring og disciplin have mulighed for at vælge hvilken type arbejde, de ønsker at deltage i.

72. 1. Tilrettelæggelse og arbejdsgang i forbindelse med institutionens arbejde skal så vidt muligt ligne forholdene i samfundet af hensyn til de indsattes forberedelse til forholdene på det normale arbejdsmarked. Arbejdet bør således være realistisk i forhold til aktuelle arbejdsforhold og -teknik og bør være tilrettelagt, så det kan fungere inden for moderne ledelsessystemer og produktionsprocesser.

2. Selv om bestræbelsen på at opnå overskud af en produktion i institutionerne kan være en værdifuld faktor til højnelse af standarden og forbedring af uddannelsens kvalitet og relevans, må hensynet til de indsatte og deres behandling ikke underordnes dette formål.

73. 1. De indsattes arbejde skal sikres af fængselsadministrationen:
a. enten inden for institutionens eget område, egne værksteder og gårde eller
b. i samarbejde med private aftalepartnere inden for eller uden for institutionen. I disse tilfælde skal den, for hvem arbejdet udføres, udbetale normale lønninger, idet der dog tages hensyn til de indsattes produktion.

74. 1. Sikkerheds- og sundhedsforanstaltninger for de indsatte skal svare til forholdene for ansatte uden for institutionen.

2. Der skal træffes foranstaltninger til at beskytte de indsatte mod arbejdsskader, herunder arbejdsbetingede sygdomme, i mindst samme udstrækning, som er lovbefalet for ansatte uden for institutionen.

75. 1. De indsattes maksimale daglige og ugentlige arbejdstid skal fastsættes i overensstemmelse med lokale regler eller sædvane ved ansættelse i normale ansættelsesforhold.

2. Indsatte bør have mindst én hviledag om ugen og tilstrækkelig tid til uddannelse og andre aktiviteter, der er nødvendige for deres behandling og optræning til social gentilpasning.

76. 1. Der skal findes et system til rimelig aflønning af de indsattes arbejde.

2. Ifølge dette lønsystem skal de indsatte have lov til at bruge i det mindste en del af deres løn på godkendte genstande til eget brug og til at give en del af deres løn til deres familie eller anvende den til andre godkendte formål.

3. Lønsystemet kan også omfatte mulighed for, at en del af lønnen sættes til side af administrationen til opsparing, som kan udbetales til den indsatte ved løsladelsen.

Uddannelse

77. I hver institution skal der arrangeres alsidig undervisning, som giver alle indsatte mulighed for at få opfyldt i det mindste nogle af deres individuelle behov og ønsker. Sådanne programmer bør have til formål at forbedre udsigten til vellykket social gentilpasning, de indsattes moral og holdninger og deres selvrespekt.

78. Uddannelse bør betragtes som en institutionsarrangeret aktivitet, der har samme status og grundlæggende aflønning inden for institutionen som arbejde, forudsat at den finder sted inden for normal arbejdstid og er en del af et godkendt individuelt behandlingsprogram.

79. Fængselsadministrationen bør især have opmærksomheden henledt på uddannelsen af unge indsatte, udenlandske indsatte eller indsatte med særlige kulturelle eller etniske behov.

80. Der bør arrangeres undervisningsprogrammer i særlige færdighedsfag for indsatte med særlige problemer som fx analfabetisme eller manglende regnekundskaber.

81. De indsattes uddannelse skal så vidt muligt:

- a. integreres med landets uddannelsessystemer, således at de indsatte efter deres løsladelse uden problemer kan fortsætte uddannelsen,
- b. finde sted på uddannelsesinstitutioner uden for fængslet.

82. Alle institutioner skal have et bibliotek, som kan bruges af alle kategorier af indsatte, og som er i besiddelse af et omfattende udvalg inden for både underholdnings- og faglitteratur, og de indsatte skal opmuntres til at udnytte dette i fuld udstrækning. Fængselsbiblioteket skal så vidt muligt opbygges i samarbejde med biblioteksvæsenet.

Fysisk uddannelse, motion, sport og rekreative aktiviteter

83. Fængselsadministrationen skal anerkende den betydning, som passende organiserede aktiviteter, der sikrer en god kondition, tilstrækkelig motion og rekreative muligheder, har for den fysiske og psykiske sundhed.

84. Et passende organiseret program for fysisk uddannelse, sport og anden rekreativ aktivitet bør således arrangeres inden for rammerne af institutionens behandlings- og træningsformål. Til dette formål bør der forefindes lokaler, installationer og udstyr.

85. Fængselsadministrationen bør sikre, at de indsatte, som deltager i disse programmer, er fysisk egnede dertil. Der bør træffes særlige foranstaltninger under lægelig instruktion til særlig fysisk undervisning og terapi for de indsatte, der har behov derfor.

86. Alle indsatte, som ikke er beskæftiget med udendørsarbejde eller som er anbragt i åben institution, skal, såfremt vejret tillader det, dagligt have tilladelse til mindst én times spadseretur eller passende motion i fri luft, så vidt muligt beskyttet mod dårligt vejr.

Forberedelse til løsladelse

87. Alle indsatte bør have adgang til arrangementer udformet til at hjælpe dem ved deres tilbagevenden til samfund, familieliv og beskæftigelse efter løsladelsen. Til dette formål bør der udformes procedurer og særlige kurser.

88. For indsatte med længere straffe bør der tages skridt til at sikre en gradvis tilbagevenden til samfundet. Dette mål kan især opnås ved en af institutionen organiseret overgangsfase i den samme eller en anden passende institution eller ved en betinget løsladelse under en eller anden form for opsyn kombineret med effektiv social støtte.

89. 1. Fængselsadministrationen bør arbejde tæt sammen med organisationer og myndigheder, der hjælper løsladte indsatte med at genetablere sig i samfundet, især med hensyn til familieliv og beskæftigelse.

2. Der bør tages skridt til at sikre, at de indsatte ved løsladelsen i fornødent omfang er i besiddelse af de nødvendige dokumenter og identifikationspapirer, og at de får assistance til at finde passende bolig og arbejde. De bør også forsynes med midler til deres umiddelbare underhold, passende og tilstrækkeligt tøj under hensyn til klima og årstid samt tilstrækkelige midler til at nå deres bestemmelsessted.

3. De kompetente repræsentanter for de sociale myndigheder bør have den nødvendige adgang til institutionen og til de indsatte, således at de fuldt ud kan bidrage til forberedelsen af den indsattes løsladelse og efterbehandlingsprogram.

Kapitel V

Yderligere regler for særlige kategorier

90. Fængselsadministrationen bør lade sig vejlede af bestemmelserne som helhed i det omfang, disse er egnede og i praksis kan anvendes til gavn for de særlige kategorier af indsatte, som nedenstående regler er udformet med henblik på.

Varetægtsfængslede

91. Under skyldigt hensyn til lovregler til beskyttelse af den individuelle frihed eller forskrifter for den procedure, der skal følges i forbindelse med varetægtsfængslede, skal disse varetægtsfængslede, som anses for uskyldige, til de er dømt skyldige, have gavn af de goder, der kan udledes af § 90 og skal behandles uden restriktioner ud over de, der er nødvendige for straffesagens behandling og institutionens sikkerhed.

92. 1. Varetægtsfængslede skal have lov til at informere deres familier om deres tilbageholdelse og have alle rimelige muligheder for kommunikation med familie og venner samt personer, som det er i deres legitime interesse at have kontakt med.

2. De skal også have lov til at modtage besøg af disse under menneskelige forhold og kun med de begrænsninger og det opsyn, der er nødvendigt af hensyn til retsplejen og institutionens sikkerhed og orden.

3. Hvis en varetægtsfængslet ikke ønsker at informere nogen af disse personer, bør fængselsadministrationen ikke gøre dette på eget initiativ, medmindre der er særlige grunde, der taler for en tilsidesættelse af dette ønske som fx alder, sindstilstand eller anden svaghed hos den varetægtsfængslede.

93. Varetægtsfængslede skal være berettiget til straks efter indsættelsen at vælge en advokat eller skal have lov til at søge om gratis retshjælp, hvor en sådan mulighed findes, og til at modtage besøg af den pågældende advokat med henblik på sit forsvar og for at forberede og give advokaten fortrolige instrukser samt modtage sådanne instrukser fra advokaten. Varetægtsfængslede skal efter anmodning have alle nødvendige faciliteter til dette formål stillet til rådighed og skal især have gratis assistance af en tolk ved alle væsentlige kontakter med administrationen og til sit forsvar. Samtaler mellem varetægtsfængslede og advokater kan foregå under opsyn, men hverken direkte eller indirekte med hørekontrol af politiet eller institutionspersonalet. Fordelingen af varetægtsfængslede skal foregå i overensstemmelse med de i § 11, stk. 3, angivne bestemmelser.

94. Varetægtsfængslede skal, medmindre særlige forhold gør det uønskværdigt, have mulighed for egne værelser.

95. 1. Varetægtsfængslede skal have mulighed for at være iført deres eget tøj, såfremt dette er rent og hensigtsmæssigt.

2. Varetægtsfængslede, som ikke benytter sig af denne mulighed, skal forsynes med passende tøj.

3. Hvis varetægtsfængslede ikke selv er i besiddelse af passende beklædning, skal de have udleveret civilt tøj i god stand til brug ved fremstilling i retten eller på autoriserede udflugter.

96. Varetægtsfængslede skal så vidt muligt have tilbudt mulighed for at arbejde, men kan ikke pålægges at arbejde. De, som vælger at arbejde, skal aflønnes som andre indsatte. Såfremt der er mulighed for boglig eller faglig uddannelse, skal varetægtsfængslede opmuntres til at benytte sig af en sådan mulighed.

97. Varetægtsfængslede skal have lov til for egen eller tredjemands regning at anskaffe sådanne bøger, aviser, skrivedskaber og andre midler til beskæftigelse, som er forenelige med hensynet til retsplejens og institutionens sikkerhed og orden.

98. Varetægtsfængslede skal have mulighed for at modtage besøg og blive behandlet af sin egen læge eller tandlæge, såfremt der er en rimelig grund til anmodningen. Afslag på en sådan anmodning bør begrundes. De med ovenstående forbundne udgifter skal ikke påhvile fængselsadministrationen.

Civile indsatte

99. I lande, hvor loven tillader fængsling i henhold til retskendelse i en civil retssag, skal således fængslede personer ikke pålægges flere eller strengere restriktioner end nødvendigt for at garantere sikker forvaring og god orden. Deres behandling skal ikke være mindre gunstig end behandlingen af varetægtsfængslede, dog med det forbehold, at de kan pålægges at arbejde.

Sindssyge og psykisk afvigende indsatte

100. 1. Personer, som konstateres at være sindssyge, bør ikke anbringes i fængsler, og der skal træffes foranstaltning til hurtigst muligt at flytte dem til passende psykiatriske institutioner.

2. Specialinstitutioner eller afdelinger under lægelig ledelse bør være til rådighed til observation og behandling af indsatte med andre alvorlige psykiske sygdomme eller afvigelser.

3. Fængelsinstitutionernes lægelige eller psykiatriske myndighed skal sørge for psykiatrisk behandling af alle indsatte med behov for en sådan behandling.

4. Gennem samarbejde med de relevante myndigheder bør der tages skridt til i nødvendige tilfælde at sikre en fortsættelse af den psykiatriske behandling

- efter løsladelsen samt etablering af socialpsykiatrisk efterbehandling.

Lag om kriminalvård i anstalt

(SFS 1974:203)

Ändrad senast den 1 juli 1988 - 6, 7 11, 14, 31, 32, 34, 5 och 59 §§

KvaL

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag avser kriminalvård i anstalt efter dom på fängelse.

Vad som föreskrives i lagen om den som dömts till fängelse gäller även den som ålagts fängelse som förvandlingsstraff för böter. Lag (1981:213).

2 § Kriminalvårdsstyrelsen leder och har inseeende **över** kriminalvården i anstalt

3 § Kriminalvårdsanstalt är riksanstalt eller lokalanstalt.

Riksanstalt, lokalanstalt eller avdelning av anstalt är **öppen** eller slutna. För placering av sådana intagna som avses i 20 a § kan slutna avdelning inrättas som specialavdelning med särskild **övervakning** och begränsad gemensamhet mellan de **intagna**.

Regeringen eller **myndighet**, som regeringen bestämmer, förordnar vilka anstalter som är riksanstalter eller lokalanstalter, vilka anstalter eller anstaltsavdelningar som är **öppna** eller slutna och vilka slutna avdelningar som är specialavdelningar.

Vad i denna lag sägs om **öppen** eller slutna anstalt gäller även **öppen** eller slutna avdelning av **anstalt**. Lag (1980:930).

4 § Kriminalvården i anstalt skall utformas så att den intagnes anpassning i samhället främjas och skadliga följder av frihetsberövandet motverkas. I den utsträckning det kan ske utan att kravet på samhällsskydd **eftersättes** bör verksamheten från början inriktas på åtgärder som förbereder den intagne för tillvaron utanför anstalten. **Frigivning** skall förberedas i god tid. Lag (1981:213).

5 § Kriminalvården i anstalt skall planläggas och genomföras i nära samverkan mellan kriminalvårdens olika organ. I den mån ett förverkligande av vårdens syfte kräver insatser av andra samhälleliga organ, skall erforderlig samverkan ske med företrädare för sådant organ.

Vid planläggningen av den intagnes behandling skall samråd äga rum med denne. I den utsträckning det lämpligen kan ske bör samråd ske även med hans närstående. Den intagne skall beredas tillfälle yttra sig om **tillämnade** åtgärder som rör honom **särskilt**, om ej synnerliga skäl talar däremot

6 § Vid fördelning av de intagna mellan lokalanstalter och riksanstalter skall följande allmänna riktlinjer vara vägledande.

Den som undergår fängelse i högst ett år skall företrädesvis vara placerad i lokalanstalt, om inte annan placering är påkallad med hänsyn till föreliggande fara för att den dömda allvarligt stör ordningen genom att nyttja eller förfara olagligt med narkotika eller annars av säkerhetsskäl.

Den som undergår fängelse i mer än ett år placeras företrädesvis i riksanstalt. När så behövs för en ändamålsenlig förberedelse av frigivning, får den intagne **överföras** till lokalanstalt

Placering i slutna anstalt enligt 7 § tredje stycket skall ske i riksanstalt och därvid företrädesvis i **sådan** anstalt eller avdelning av anstalt som är särskilt lämpad att tillgodose kraven på hög säkerhet. Lag (1988: 622).

7 § Vid fördelning av de intagna mellan öppna och slutna anstalter iakttages följande.

Intagen bör placeras i öppen anstalt om icke annan placering är påkallad med hänsyn till säkerhetsskäl eller med hänsyn till att möjlighet bör beredas honom till sådant arbete eller sådan undervisning, utbildning eller särskild behandling som icke lämpligen kan anordnas i **öppen** anstalt. Vid bedömningen av om säkerhetsskäl påkallar annan placering skall bland andra omständigheter beaktas om fara föreligger för att den intagne skall avvika eller allvarligt störa ordningen genom att nyttja eller förfara olagligt med narkotika.

Den som undergår fängelse i lägst **fyra** år och den som har dömts till fängelse i lägst **två** år för grovt narkotikabrott eller grov varusmuggling som avser narkotika eller för försök, förberedelse,

KvaL

stämpling eller medverkan till brott som nu angetts skall placeras i slutan stalt, om det med hänsyn till arten av hans brottslighet eller annars kan befaras att han är särskilt benägen att avvika eller fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär innan verkställigheten i anstalt har avslutats.

Prövning av om placering i slutan stalt skall ske med stöd av tredje stycket skall ske så snart verkställighet påbörjas eller annars så snart det finns anledning till det. Ett beslut om sådan placering skall omprövas när det finns anledning till det, dock alltid inom sex månader från föregående prövning. Lag (1988:622).

8 9 Vid placering av intagen som ej fyllt 21 år skall särskilt beaktas att han, om ej särskilda skäl föranleder annat, hålles åtskild från sådana intagna som kan inverka menligt på hans anpassning i samhället.

2 kap. Närmare bestämmelser om kriminalvården i anstalt

9 9 Intagen skall behandlas med aktning för hans människovärde. Han skall bemötas med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med vistelse i anstalt

Intagen skall visa hänsyn mot anstaltspersonal och medintagna. Han skall rätta sig efter de ordningsregler som gäller för anstalten och de anvisningar som anstaltspersonalen lämnar honom.

10 § Intagen skall beredas lämpligt arbete som såvitt möjligt främjar utsikterna för honom att efter frigivningen inordna sig i arbetslivet

Har intagen behov av undervisning eller utbildning eller av medicinskpsykologisk eller annan särskild behandling, skall sådan beredas honom under arbetstiden, om det kan ske med hänsyn till anstaltstidens längd och den intagnes förutsättningar.

11 9 För att underlätta anpassningen i samhället kan den som är intagen i lokalanstalt medges att under arbetstid utföra arbete eller delta i undervisning, utbildning eller annan särskilt anordnad verksamhet utom anstalten. Vid anstalt som nu sagts bör särskilda åtgärder vidtagas för att främja verksamhet av detta slag.

Medgivande som avses i första stycket kan lämnas även den som är intagen i riksanstalt om särskilda skäl föreligger. Vad som har sagts nu gäller dock inte en intagen som avses i 7 § tredje stycket Lag (1988: 622).

12 9 Intagen är skyldig att utföra det arbete eller delta i den undervisning eller utbildning som ålägges honom.

13 9 Intagen skall beredas tillfälle till fysisk träning som är lämplig med hänsyn till hans ålder och hälsotillstånd.

Intagen skall ha möjlighet att dagligen vistas utomhus minst en timme om ej synnerligt hinder möter däremot

14 9 Intagen skall beredas tillfälle till lämplig fritidssysselsättning. Han bör uppmuntras att ägna sig åt egna intressen som kan bidra till hans utveckling. I den utsträckning det lämpligen kan ske bör han få möjligheter att genom tidningar, radio och television följa vad som händer i omvärlden. Hans behov av förstärkelse bör tillgodoses i skälig omfattning.

Om det lämpligen kan ske, bör intagen beredas tillfälle att utom anstalten på fritid delta i sådan föreningsverksamhet eller annan liknande verksamhet som är ägnad att underlätta anpassningen i samhället Därvid kan föreskrivas att den intagne skall stå under tillsyn.

Andra stycket gäller ej en intagen som avses i 7 § tredje stycket. Lag (1988: 622).

15 9 Intagen som inom anstalten vill utöva sin religion skall beredas tillfälle härtill i den utsträckning det kan ske.

16 § Vid förberedande av intagens **frigivning** skall särskilt eftersträvas att bereda honom lämplig arbetsanställning eller annan försörjningsmöjlighet samt lämplig bostad. Kommer han att behöva undervisning, utbildning eller ekonomiskt, socialt eller medicinsk stöd, skall så långt möjligt åtgärder vidtagas för att tillgodose sådant behov. Lag (1981:213).

17 § En intagen skall under tid då han är skyldig att utföra arbete vistas tillsammans med andra **intagna**, om ej annat följer av bestämmelserna i denna lag eller av arbetets särskilda **beskaffenhet**. Vägrar ett större antal **av de intagna vid** en sluten anstalt samtidigt att **utföra** det arbete som har ålagts dem, **får** dock gemensamheten mellan dem inskränkas **i den mån det** är oundgängligen påkallat med hänsyn till förhållandena på anstalten.

På fritiden får den intagne i den utsträckning han **önskar** det vistas tillsammans med andra **intagna**, om ej annat följer av bestämmelserna i denna lag. I sluten anstalt får dock gemensamheten mellan intagna på fritiden inskränkas, om **det** är oundgängligen påkallat med hänsyn till förhållandena på anstalten.

I anslutning till dygnsvilan får de intagna hållas avskilda från **varandra**. Lag (1980:930).

18 § En intagen får på egen begäran arbeta i enrum, om lämplig plats kan beredas honom och särskilda skäl inte talar mot det. Medgivande härtill skall omprövas **så ofta** det finns anledning till det, dock minst en gång i månaden.

Läkare skall undersöka en intagen som arbetar i enrum, om det behövs med hänsyn till dennes **tillstånd**. Har den intagne arbetat i enrum under en sammanhängande tid av en månad, skall en sådan undersökning alltid äga rum. Lag (1980:930).

19 § Upphävd genom lag (1976:506).

20 § En intagen får hållas avskild från andra **intagna**, om det är nödvändigt

1. med hänsyn till rikets säkerhet eller föreliggande fara för den intagnes eller annans säkerhet till liv eller halsa eller för allvarlig skadegörelse på anstaltens egendom,

2. för att hindra att den intagne påverkar någon annan intagen att allvarligt störa ordningen inom anstalten,

3. för att hindra att den intagne medverkar till att en annan intagen får tillgång till berusningsmedel,

4. för att hindra att den intagne allvarligt ofredar en annan intagen.

Intagen som har dömts till fängelse i lägst två år och är placerad i sluten anstalt får hållas avskild från andra **intagna**, om det kan befaras att han planlägger rymning eller att annan planlägger fritagningsförsök och avskildheten är nödvändig för att hindra att sådan plan sättes i verket samt det med hänsyn till den intagnes brottslighet eller annars kan befaras att han är särskilt benägen att fortsätta en brottslig verksamhet av allvarlig karaktär.

Ett beslut enligt första eller andra stycket skall omprövas så ofta det finns anledning till **det**, dock minst var tionde dag. Lag (1984:395).

20 a § Finns det i fall som avses i 20 § andra stycket anledning anta att de förhållanden som där avses kommer att bestå en längre tid, får den intagne placeras på en specialavdelning.

En intagen får också placeras på en specialavdelning, om det finns särskild anledning anta att det är påkallat för att hindra honom från brottslig verksamhet av **allvarligt** slag under vistelsen i anstalt.

Ett beslut om placering på en specialavdelning skall omprövas så ofta det finns anledning till det, dock minst en gång i månaden. Lag (1980:930).

21 § En intagen som hålls avskild från andra intagna enligt 20 § skall få den lättnad i avskildheten som är möjlig. Lag (1980:930).

22 § Innan beslut meddelas om en åtgärd enligt 20 eller 20 a § och vid omprövning av ett sådant beslut skall utredning ske rörande de omständigheter som inverkar på frågans avgörande.

Den som hålls avskild på grund av att han är farlig för sin egen säkerhet till liv eller hälsa skall undersökas av läkare så snart det kan ske. Annan intagen som hålls avskild enligt 20 § och sådan intagen som är placerad på en specialavdelning skall undersökas av läkare, om det behövs med

Bilag 4

KvaL

hänsyn till den intagnes tillstånd. Har en intagen hållits avskild under en sammanhängande tid av en månad skall en sådan undersökning alltid äga rum.

Över vad som förekommit vid utredning enligt första stycket skall protokoll föras. Lag (1980:930).

23 § Intagen som uppträder våldsamt eller som är så påverkad av **alkoholhaltiga** drycker eller annat berusningsmedel att han kan befaras **störa** ordningen på anstalten får tillfälligt hållas avskild från andra intagna så länge det är nödvändigt för att betvinga det våldsamma uppträdandet eller tills påverkan har upphört

Visar sig andra medel otillräckliga för att betvinga våldsamt uppträdande av en intagen, får han hållas belagd med fängsel, om det är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till hans egen eller annans säkerhet till liv eller **hälsa**.

Kan en intagen i fall som anges i första eller andra stycket inte hållas avskild på anstalten får han placeras i allmänt häkte i högst två dygn, om detta är lämpligare än att han förs **över** till en annan anstalt

Läkare **skall** så snart det kan ske undersöka den som är föremål för åtgärd enligt denna paragraf. I fråga om den som hålls avskild därför att han är påverkad av berusningsmedel skall en sådan undersökning dock äga rum endast om det behövs med hänsyn till hans **tillstånd**. **Över** vad som förekommit skall protokoll föras. Lag (1980:930).

24 § I den utsträckning **det** kan ske utan olägenhet får intagen inneha personliga tillhörigheter samt skaffa sig eller mottaga böcker, udskrifter, tidningar och annat som kan bereda honom sysselsättning under **fritid**.

I **övrigt** får intagen inneha pengar och skaffa sig eller mottaga varor eller annat enligt särskilda bestämmelser. Om det är påkallat för att hindra **att** otillåtna varor införes i **anstalt**, får föreskrivas att de intagna ej utan särskilt medgivande får mottaga försändelse av annat slag än brev eller annan skriftlig handling.

25 § Brev mellan intagen och svensk myndighet eller advokat skall vidarebefordras utan granskning. Anges brev vara avsänt från svensk **myndighet**, eller advokat och kan skäligen misstänkas att uppgiften är oriktig, får dock brevet granskas, om förhållandet icke kan klarläggas på annat sätt

I fråga om brev till postverket tillämpas 26 § i stället för första stycket ovan. Lag (1981:1300).

26 § Brev eller andra försändelser till eller från den som är intagen i slutna riksanstalt skall granskas för undersökning av om de innehåller något otillåtet föremål. Finns det anledning anta **att** en försändelse innehåller ett sådant föremål, får granskning i detta syfte ske även av en försändelse till eller från den som är intagen i annan anstalt, om det är påkallat av säkerhetsskäl.

Beträffande den som är intagen på specialavdelning, skall granskningen av brev eller andra försändelser även syfta till att undersöka om de innehåller något meddelande om planläggning av brottslig **verksamhet**, avvikande eller något annat liknande förfarande. När det är påkallat av säkerhetsskäl, får granskning i detta syfte även ske stickprovsvis beträffande intagna i allmänhet samt beträffande den som är intagen i slutna anstalt om de är nödvändigt med hänsyn **till** hans särskilda förhållanden.

Första och andra styckena gäller ej sådant brev mellan intagen och svensk myndighet eller advokat som enligt 25 § skall vidarebefordras utan granskning. Lag (1982:401).

27 § Granskning av brev eller andra försändelser får ej vara mer ingående än som är nödvändigt med hänsyn till granskningens syfte.

Vid **öppning** av brev eller andra försändelser bör den intagne vara närvarande, om det lämpligen **kan ske**.

Brev eller andra försändelser som granskats får kvarhållas, om det är påkallat av säkerhetsskäl. Den intagne skall i så fall genast underrättas därom. Är det fråga om ankommande försändelser, skall den intagne i den utsträckning det lämpligen kan ske få kännedom om innehållet. En kvarhållen försändelse skall utlämnas **till** den intagne så snart det kan ske och senast när anstaltsvården upphör, om ej särskilda skäl talar däremot. Lag (1982:401).

28 § Vad i 25-27 §§ är föreskrivet om brev gäller även annat skriftligt meddelande. Bestämmelserna i dessa paragrafer rörande intagen gäller även sammanslutning av **intagna**.

För psykiatrisk avdelning gäller utöver 25-27 §§ i tillämpliga delar bestämmelserna i 15 § lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall Brev från intagen till annan svensk myndighet än postverket eller till advokat skall dock alltid vidarebefordras utan granskning. Lag (1982:401).

29 § Intagen **får** mottaga besök i den utsträckning det lämpligen kan ske. Han får ej mottaga besök som är **ägnat** att äventyra säkerheten anstalten eller som kan motverka hans anpassning i samhället eller eljest vara till skada för honom eller annan.

Till underlag för bedömningen av om den som är intagen i sluten rixanstalt skall i ett särskilt fall få ta emot besök eller i förväg undersökas om den besökande har dömts eller är misstänkt för allvarlig brottslig verksamhet I den utsträckning det behövs och lämpligen kan ske skall upplysningar också inhämtas om hans personliga förhållanden i övrigt **Vad som** har sagts nu gäller ej, i den mån det är uppenbart obehövt på grund av att den besökande är **känd** eller av annat skäl.

Till underlag för bedömningen av om den som är intagen i annan anstalt än sluten rixanstalt skall i ett särskilt fall få ta emot besök får en sådan kontroll som avses i andra stycket göras i den mån det är påkallat av säkerhetsskäl.

Tjänsteman vid anstalten skall vara närvarande vid besök, om det är påkallat med hänsyn till säkerheten. Vid besök av advokat som biträder den intagne i rättslig angelägenhet får tjänsteman närvara endast om advokaten eller den intagne begär det

Som villkor för besök kan av säkerhetsskäl föreskrivas att den besökande underkastar sig kroppsvi sation eller yttlig kroppsbesiktning eller medger undersökning av väska, kasse eller annat dylikt som han vill medföra vid besöket Lag (1982:401).

30 § Telefonsamtal mellan intagna och personer utom anstalten får äga rum i den utsträckning det lämpligen kan ske. En intagen kan förvägras telefonsamtal som är ägnat att äventyra säkerheten i **aristal** ten eller som kan motverka hans anpassning i samhället eller annars vara till skada för honom eller någon annan. Beträffande den som den intagne **önskar** samtala med kan sådan kontroll som avses i 29 § andra stycket göras i den mån det anses behövt

Om det är påkallat med hänsyn till säkerheten, skall tjänsteman på lämpligt sätt avlyssna telefonsamtal. Avlyssning får **äga** rum endast med den intagnes vetskap. Telefonsamtal med advokat som biträder den intagne i rättslig angelägenhet får icke avlyssnas utan den intagnes medgivande. Lag (1982:401).

31 § Regeringen kan för visst fall förordna om avvikelser från bestämmelserna i 25-30 §§, om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet

Sådant beslut får meddelas även beträffande en viss intagen som har dömts för brott som avses i

1. konventionen för bekämpande av olaga besittningstagande av luftfartyg (SÖ 1971:17),
2. konventionen för bekämpande av brott mot den civila luftfartens säkerhet (SÖ 1973:48),
3. konventionen om förebyggande och bestraffning av brott mot diplomater och andra internationellt skyddade personer (SÖ 1975: 30),
4. den europeiska konventionen om bekämpande av terrorism (SÖ 1977: 12),
5. konventionen mot tagande av gisslan (SÖ 1980:26) eller

för annat brott som har innefattat användande av våld, hot eller tvång för politiska syften, om det är påkallat med hänsyn till risken för att den intagne medverkar till sådan brottslig verksamhet under verkställigheten i anstalt Lag (1988: 622).

32 § För att underlätta anpassningen i samhället kan intagen beviljas tillstånd att lämna anstalten för viss kort tid (korttidspermission), om ej påtaglig fara för fortsatt brottslig verksamhet eller avsevärd fara för annat missbruk föreligger. Vid bedömningen skall särskilt beaktas om den intagne har nyttjat eller förfarit olagligt med narkotika inom anstalten eller utan giltigt skäl vägrat att lämna urinprov enligt 52 d §.

Korttidspermission får också ges, om annan särskild anledning föreligger än som anges i första stycket

KvaL

En intagen som avses i 7 § tredje stycket får ej beviljas kormdspermission med **stöd** av första stycket och får i **övrigt** beviljas sådan permission endast om synnerliga skäl föreligger därtill.

För korttidspermission får ställas de villkor som kan anses erforderliga beträffande vistelseort, anmälningsskyldighet eller annat. Är noggrann tillsyn behövlig, kan föreskrivas att den intagne under permissionen skall vara ställd under bevakning. Intagna som avses i tredje stycket skall vara ställda under bevakning. Lag (1988: 622).

33 5 Till förberedande av frigivning kan en intagen som avses i 26 kap. 7 § brottsbalken beviljas permission under viss längre tid (**frigivningspermission**). Sådan permission får inte beviljas för tid före den dag då två tredjedelar av straffet har avtjänats.

För frigivningspennission får ställas de villkor som kan anses erforderliga beträffande vistelseort, anmälningsskyldighet eller annat. Lag (1983:243).

34 § Kan en intagen genom vistelse utanför anstalt bli föremål för särskilda åtgärder som kan antas underlätta hans anpassning i **samhället**, kan han få medgivande **att** för sådant ändamål vistas utanför anstalten under lämplig tid, om särskilda skäl föreligger. Därvid skall särskilt beaktas om den intagne behöver vård eller annan behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel.

För vistelsen skall ställas de villkor som kan anses **erforderliga**. Vistelse utom anstalt för vård eller behandling bör inte påbörjas så tidigt att den planerade vård- eller behandlingstiden blir kortare än den beräknade återstående verkställighetstiden.

Första stycket gäller ej en intagen som avses i 7 § tredje stycket. Lag. (1988:622).

35 § Upphävd genom lag (1984:395).

36 § **Med** de begränsningar som följer av gällande bestämmelser och avtal för verksamheten inom kriminalvården har de intagna rätt att i lämplig ordning **överlägga** med anstaltsledningen i frågor som är av gemensamt intresse för de **intagna**. De har också rätt att i lämplig ordning sammanträda med varandra för överläggning i sådana frågor. Intagen som hålles avskild från andra intagna får dock deltaga i **överläggning** eller sammanträde endast om det kan ske utan olägenhet.

37 § Om en intagen behöver **hälso-** och **sjukvård**, skall han vårdas enligt de anvisningar som ges av läkare. Kan erforderlig undersökning och behandling ej lämpligen ske inom anstalten bör den allmänna sjukvården anlitas. Om det behövs, får intagen föras **över** till allmänt sjukhus. Får **hälso-** och sjukvårdspersonal inom kriminalvården kännedom om **att** en intagen lider av sådan smittosam sjukdom som avses i smittskyddslagen (1968:231), skall styresmannen underrättas om detta, om det behövs med hänsyn till fara för att smittan skall spridas.

Förlossning av intagen kvinna skall såvitt möjligt ske på sjukhus. Om det behövs, skall kvinnan i god **tid** före förlossningen **överföras** dit eller till annan institution där hon kan erhålla lämplig **vård**.

Om anledning föreligger därtill, skall den som enligt första eller andra stycket vistas utom anstalt stå under bevakning eller vara underkastad särskilda föreskrifter. Lag (1986:1408).

38 § Om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall och vård i specialsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda finns särskilda bestämmelser.

39 § Tid för vistelse utanför anstalt enligt 11 §, 14 § andra stycket eller 32,33,34 eller 37 § eller enligt bestämmelse som avses i 38 § inräknas i verkställighetstiden, om inte särskilda skäl talar mot det. Lag (1984:395).

40 § Är intagen sjuk när han skall lämna anstalten, får på hans begäran fortsatt sjukvård i anstalten beredas honom, om det kan anses skäligt.

41 § Medför kvinna spädbarn vid intagningen eller föder hon **därefterbarn**, kan tillstånd ges henne att ha barnet hos sig.

42 § Vid transport av intagen skall såvitt möjligt tillses att han ej utsättes för obehörigas uppmärksamhet.

Om det är nödvändigt av säkerhetsskäl, får den intagne vid transport eller annars under vistelse utom anstalten beläggas med fängsel.

Kan befaras att transport medför skada för den intagnes hälsa, skall läkares medgivande till transporten inhämtas. Lag (1982:401).

43 5 Intagen skall inställas vid domstol eller vid nämnd som avses i 37 kap. brottsbalken, om domstolen eller nämnden begär det. Begär annan myndighet att intagen skall inställas inför denna, prövar kriminalvårdsstyrelsen om det skall ske. I anslutning till inställelse varom nu är fråga får intagen tillfälligt placeras i allmänt häkte, om det behövs av säkerhetsskäl.

Tiden för inställelse som avses i första stycket inräknas i verkställighetstiden.

Åtalas intagen, skall han på begäran erhålla den lättnad i verkställigheten som erfordras för utförande av hans talan i målet

44 f Intagen skall erhålla ersättning, enligt normer som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer för arbete som han utfört, om detta ej skett för egen räkning eller åt arbetsgivare utom anstalten. Ersättning skall utgå även när intagen, enligt vad som bestäms rörande honom, under arbetstid deltar i undervisning, utbildning eller annan särskilt anordnad verksamhet eller behandling eller bedriver enskilda studier. Kan arbete eller annan verksamhet som berättigar till ersättning ej beredas intagen eller är denne helt eller delvis oförmögen till sådan verksamhet, skall ersättning ändå utgå i den mån den intagne inte erhåller ålders- eller förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Ersättning för arbete skall bestämmas med hänsyn till den intagnes arbetsinsats, om ej särskilda skäl föranleder annat. För annan verksamhet skall ersättning i regel bestämmas enhetligt

Regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter beträffande användningen av ersättning enligt första stycket och av annan arbetsinkomst som intagen uppbär. Lag (1984:395).

45 § Har intagen uppsåtligt förstört egendom som tillhör anstalten, får ersättning härför tagas ut av medel som tillkommer honom enligt 44 § första stycket

Arbetsersättning som för intagens räkning inestår hos kriminalvårdsmyndighet får ej utmätas.

46 § Upphävd genom lag (1976:506).

47 § Bryter intagen mot anbefalld ordning eller meddelade anvisningar när han befinner sig inom anstalten eller utanför anstalten under tillsyn av personal inom kriminalvården, får disciplinär bestraffning åläggas honom enligt andra stycket om det ej föreligger anledning att han skall låta sig rätta av anvisning eller tillsägelse eller om gärningen är av sådan beskaffenhet att bestraffning är påkallad av hänsyn till ordningen eller säkerheten inom anstalten.

Som disciplinär bestraffning kan

1. den intagne tilldelas varning eller
2. förordnande meddelas att viss bestämd tid, högst tio dagar, icke skall inräknas i verkställighetstiden för den påföljd som den intagne undergår. Lag (1984:395).

48 § Vid prövning av fråga om disciplinär bestraffning enligt 47 § andra stycket 2 skall beaktas om förseelsen får eller kan bedömas få andra följder för den intagne, särskilt i sådana hänseenden som avses i 11,32 eller 33 § denna lag. Lag (1976:506).

49 § Föreligger flera förseelser skall disciplinär bestraffning bestämmas gemensamt för samtliga förseelser.

Genom upprepade förordnanden enligt 47 § andra stycket 2 får den tid som icke skall inräknas i verkställighetstiden ej överstiga

1. beträffande den som undergår fängelse i högst en månad sammanlagt tio dagar,
2. beträffande den som undergår fängelse i mer än en men högst fyra månader sammanlagt femton dagar samt
3. beträffande den som undergår fängelse på längre tid än fyra månader sammanlagt fyrtiofem dagar. Lag (1981:330).

KvaL

50 § Under utredningen av ett disciplinärende får en intagen tillfälligt hållas avskild från andra intagna i den mån det är oundgängligen nödvändigt för att **syftet** med utredningen ej skall äventyras. Åtgärden får i intet fall bestå längre än fyra dygn. Kan den intagne inte hållas avskild på anstalten, får han placeras i allmänt häkte, om detta är lämpligare än att han förs över till en annan anstalt. Den intagne skall få den lättnad i avskildheten som är möjlig. Lag (1980:930).

51 § Disciplinärenden skall avgöras skyndsamt. Innan beslut meddelas skall förhör hållas **med den intagne**. **Över** vad som förekommit vid förhör och annan undersökning skall protokoll föras. Lag (1980:930).

52 § Om det är nödvändigt för att upprätthålla ordning och säkerhet inom anstalten, kan förmåner som enligt lagen tillkommer intagen tillfälligt **inskränkas**.

52 a S Om det inte är uppenbart **obehövt**, skall den som intages i kriminalvårdsanstalt vid ankomsten till anstalten kroppsvisiteras för eftersökande av föremål som han enligt vad som följer av denna lag ej får inneha.

I **övrigt** får en intagen kroppsvisiteras för eftersökande av föremål som nyss sagts när

1. anledning förekommer att sådant föremål skall anträffas på honom,
2. **detsker** stickprovsvis eller också i anslutning till större undersökning som av säkerhetsskäl görs av utrymmen inom anstalten **och** den intagne har eller **har** haft särskild anknytning till utrymme som berörs av undersökningen,
3. den intagne skall mottaga eller har haft oöväkat besök, eller
4. den intagne efter vistelse utanför anstalten kommer åter till **denna**.

Om det inte är uppenbart **obehövt**, skall den som är intagen i slutna riksanstalt kroppsvisiteras då han har haft besök som avses i andra stycket 3 samt i fall som anges i andra stycket 4.

Vad som har sagts i andra stycket utgör ej hinder mot att i annat fall företages sådan ytlig kroppsvisitation som bedömes nödvändig av säkerhetsskäl och som endast avser eftersökande av vapen eller annat farligt föremål. Lag (1982:401).

52 b § Intagen får **kroppsbesiktigas** när anledning förekommer att föremål som han enligt vad som följer av denna lag ej får inneha skall anträffas på honom.

Utöver vad som följer av första stycket får kroppsbesiktning i den mån det anses påkallat företas i fall som avses i 52 a § första stycket och andra stycket 2-4. I fråga om den som inte är intagen i slutna riksanstalt gäller detta dock bara ytlig kroppsbesiktning. Lag (1982:401).

52 c § Kroppsvisitation eller kroppsbesiktning får inte göras mer ingående än vad ändamålet med åtgärden kräver. All den hänsyn som omständigheterna medger skall iakttagas. Om möjligt skall vittne **närvara**.

Annan kroppsvisitation än som avses i 52 a § fjärde stycket eller kroppsbesiktning får, när åtgärden gäller **kvinnor**, ej verkställas eller bevitnas av annan än kvinna, läkare eller legitimerad sjuksköterska.

Föremål, som anträffas vid kroppsvisitation eller kroppsbesiktning och som intagen enligt vad som följer av denna lag ej får inneha, skall omhändertagas och förvaras för hans räkning, såvitt ej annat är särskilt föreskrivet. Lag (1982:401).

52 d § En intagen är skyldig att på anmaning lämna urinprov för kontroll av huruvida han är påverkad av narkotika samt utandningsprov för kontroll av huruvida han är påverkad av alkohol, om inte annat föranleds av medicinska eller liknande skäl. Lag (1982:401).

53 § Om tillämpning av bestämmelse i denna lag uppenbarligen kan befaras medföra men för intagens kroppsliga eller psykiska **hälsa**, får den jämkning göras som är påkallad för att förebygga sådant men.

3 kap. Övriga bestämmelser

54 § **Frågor som** avses i 33 § prövas av kriminalvårdsnämnden. Detsamma gäller frågor som avses i 34 §, om den intagen har dömts till fängelse i lägst två år. **Övriga** frågor enligt 34 § prövas av den **övervakningsnämnd** till vars verksamhetsområde anstalten hör. Lag (1983:243)

55 § Regeringen kan förordna att tillämpningen av 33 och 34 §§ får **överflyttas** från kriminalvårdsnämnden till den övervakningsnämnd, till vars verksamhetsområde anstalten hör. Lag (1981:213).

56 § Intagen får hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av **övervakningsnämndens** beslut i frågor som avses i 33 och 34 §§. Lag (1981:213).

57 § **Övervakningsnämnds** beslut enligt denna lag länder till efterrättelse **omedelbart**, om ej annorlunda förordnas.

Mot kriminalvårdsnämndens beslut enligt denna lag får talan ej föras. Lag (1981:213).

58 § Beslut enligt denna lag i annat fall än som avses i 54-56 §§ meddelas av kriminalvårdsstyrelsen.

Styrelsens beslut länder till efterrättelse **omedelbart**, om ej annorlunda förordnas.

58 a § Regeringen får beträffande en viss intagen besluta att ett ärende om vistelse utom anstalt skall överlämnas till regeringens prövning, om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller, när det gäller en intagen som har dömts för brott som avses i 31 § andra stycket, med hänsyn till risken för att denne medverkar till sådan brottslig verksamhet under verkställigheten i anstalt. Lag. (1988: 622)

59 § Kriminalvårdsstyrelsens beslut i särskilt fall enligt denna lag får **överklagas** hos **kammarrät**. Beslut i fråga om vistelse utom anstalt för en intagen beträffande vilken regeringen har meddelat förordnande enligt 31 § **överklagas dock** hos regeringen. Detsamma gäller andra beslut av styrelsen enligt denna lag än som nu har angetts. Lag. (1988: 622)

60 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, kriminalvårdsstyrelsen kan förordna om **överflytning** till tjänsteman inom kriminalvården av övervakningsnämnds befogenhet enligt 54 och 55 §§ samt av kriminalvårdsstyrelsens befogenhet enligt denna lag i annat fall än som avses i 17 § första stycket andra meningen, 20 § andra stycket samt 20 a §. (SFS 1986:320)

61 § Innebär förordnande enligt 60 § att styresman vid anstalt beslutar om disciplinär åtgärd enligt 47 §, skall styresmannens beslut lända till efterrättelse **omedelbart**, om denne ej annorlunda förordnar. Meddelar styresmannen förordnande enligt 47 § andra stycket 2, skall disciplinärendet **omedelbart** underställas kriminalvårdsstyrelsens prövning i den mån inte regeringen eller, efter regeringens bemyndigande kriminalvårdsstyrelsen har föreskrivit **annat**. (SFS 1986:320).

62 § Den som olovligen till intagen överlämnar eller försöker **överlämna** vapen eller annat som denne kan skada sig själv eller annan med, domes till böter eller fängelse i högst ett år, om ej gärningen är belagd med strängare straff i brottsbalken.

Lämnar någon åt intagen alkoholhaltiga drycker eller andra berusningsmedel eller sådan injektionsspruta eller kanyl som kan användas för insprutning i människokroppen eller hjälper någon eljest intagen att komma åt sådana berusningsmedel eller föremål, domes till böter eller fängelse i högst sex månader, om ej gärningen eljest är i lag belagd med strängare straff.

63 § Alkoholhaltiga drycker eller andra berusningsmedel får omhändertas,

1. om de påträffas hos en intagen,
2. om en intagen får dem sig tillsända,
3. om de medförs av någon som skall tas in i kriminalvårdsanstalt, eller
4. om de annars påträffas inom anstalt och det inte finns någon känd ägare till dem.

Styresmannen skall låta förstöra eller försälja den omhändertagna egendomen enligt bestämmelserna om beslagtagna egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av

Bilag 4

KvaL

alkoholhaltiga drycker m.m.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas även i fråga om injektionsspruta eller **kanyl** som kan användas för **insprutning** i människokroppen eller i fråga om andra föremål som är särskilt ägnade att användas för missbruk av eller annan befattningsmedel **narkotika**.

Belopp, som erhållits vid försäljning av omhändertagen egendom tillfaller staten.

Pengar, som påträffas hos eller ankommer till en intagen i strid med vad som är särskilt föreskrivet om intagnas rätt att inneha pengar, skall omhändertas, om det inte är uppenbart oskäligt. Omhändertagna pengar skall genom styresmannens försorg göras räntebärande men får ej disponeras av den intagne förrän vid anstaltsvårdens slut, om det inte föreligger särskilda skäl. Lag (1985:11).

BrB 37:1

37 Kap. Om nämnderna

1 § Regeringen bestämmer om landets indelning i verksamhetsområden för övervakningsnämnderna.

En övervakningsnämnd består av ordförande, vice ordförande och tre andra ledamöter, om inte regeringen förordnar att en viss nämnd skall ha flera ledamöter. Nämnden är beslutför med ordförande och två ledamöter. I brådskande fall och i ärenden av mindre vikt får ordföranden ensam besluta på nämndens vägnar. Ett sådant beslut skall anmälas vid nästa sammanträde med nämnden.

Regeringen äger förordna att övervakningsnämnd skall arbeta å avdelningar. Om sådan avdelning skall i tillämpliga delar gälla vad om nämnd är stadgat. **Lag 1983:240.**

F (1987:1113) om övervakningsnämndernas verksamhetsområden m.m., ändr. g. F 1988:166 — F (1988:683) med instruktion för övervakningsnämnderna.

2 § Regeringen förordnar ordförande och vice ordförande i **övervakningsnämnderna**. Vice ordföranden tjänstgör vid förfall för ordföranden i dennes ställe. Vid förfall för både ordföranden och vice ordföranden förordnas tillfällig ersättare av kriminalvårdsstyrelsen. Ordföranden, vice ordföranden och tillfällig ersättare skall vara lagfarna och ha erfarenhet av **tjänstgöring** som domare.

Övriga ledamöter utses genom val. För dessa väljs lika många ersättare. Val förrättas av kommunfullmäktige, om övervakningsnämndens verksamhetsområde omfattar endast en kommun, och annars av landstinget. Om det inom nämndens verksamhetsområde även finns kommun som ej ingår i landstingskommun, förrättas valet av landstinget och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som länsstyrelsen bestämmer efter befolkningstalen. **Ingår** flera län eller delar av län i övervakningsnämnds verksamhetsområde, fastställer regeringen efter samma grunder antalet ledamöter och ersättare för varje län eller del av län.

Landstingets och kommunfullmäktiges val av ledamöter eller ersättare skall vara proportioned, om det begärs av minst så många ledamöter i landstinget eller kommunfullmäktige som motsvarar den kvot, vilken erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Om förfarandet vid sådant proportionellt val finns bestämmelser i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m.m. Om ersättarna inte väljs proportionellt, skall vid valet även den ordning bestämmas, i vilken de skall kallas till tjänstgöring.

Ledamot och annan än tillfällig ersättare utses för tre år. Om en ledamot som har utsetts vid proportionellt val avgår före tidens utgång, inträder en ersättare enligt den ordning mellan ersättarna som har bestämts vid valet. Avgår en ledamot eller ersättare som inte har utsetts vid proportionellt val, utses en ny ledamot eller ersättare för återstoden av tiden. Tillfällig ersättare förordnas för högst sex månader.

Då ledamot eller ersättare skall utses skall övervakningsnämnden göra anmälan därom till den som skall utse honom. **Lag 1983:240.**

3 § Valbar till ledamot eller ersättare i övervakningsnämnd är den som har rösträtt vid val av kommunfullmäktige, som är kyrkobokförd inom nämndens verksamhetsområde och som ej **fyllt** eller under mandatperioden fyller sjuttio år. Lagfaren domare, åklagare, polisman, kriminalvårdstjänsteman eller advokat eller den som eljest har till yrke att föra andras talan inför rätta får ej väljas till ledamot eller ersättare. Övervakningsnämnden prövar självmant den valdes behörighet.

Upphör en ledamot att vara valbar, är uppdraget förfallet. **Lag 1985:942.**

Förutv. 3 § nu 4 §.

4 § Kriminalvårdsnämnden skall bestå av en ledamot som är eller varit innehavare av domarämbete och som skall vara ordförande i nämnden samt ytterligare fyra ledamöter. Ersättare utses till det antal regeringen bestämmer. Regeringen utser ordförande, övriga ledamöter och ersättare. Vid förfall för ordföranden tjänstgör i hans ställe en av regeringen därtill utsedd ledamot eller en ersättare som kunnat förordnas till ordförande.

Ordföranden får i brådskande fall och i ärenden av mindre vikt ensam besluta på nämndens vägnar. Sådana beslut skall anmälas vid nästa sammanträde med nämnden.

Ordförande, övriga ledamöter och ersättare utses för fem år. Avgår ledamöter eller ersättare före tidens utgång, utses ny ledamot eller ersättare för återstående tid. (Beteckning — förut 3 § — och lydelse g. **Lag 1983:240.**)

Förulv. 4 § upphävd g. Lag 1981:211 — F (1988:682) med instruktion för kriminalvårdsnämnden.

BPB 37:5

5 § Ledamot och ersättare i övervakningsnämnd och kriminalvårdsnämnden skall ha avlagt domar- ed. Mot ledamot och ersättare skall gälla samma jäv som i fråga om domare; dock skall vad i 4 kap. 13 §7 rättegångsbalken sägs icke äga tillämpning i fråga om ledamot och ersättare i övervakningsnämnd.

I fråga om beslut av nämnd som i första stycket sägs skall vad angående omröstning i brottmål i överrätt är stadgat i tillämpliga delar lända till efterrättelse. **Lag 1981:211.**

6 § Begär den dömde att bliva muntligen hörd i ärende, som handlägges av övervakningsnämnd, skall tillfälle därtill beredas honom.

I ärende hos kriminalvårdsnämnden bör, om det kan antagas vara till gagn och lämpligen kan ske, tillfälle beredas den dömde att bliva muntligen hörd. **Lag 1981:211.**

7 § Den som har dömts till fängelse får begära prövning av en skyddskonsulents beslut enligt 26 kap. 11 §, 12 § andra meningen eller 13 § andra meningen hos den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde skyddskonsulenten är verksam. Nämnden får också självmant ta upp ett så- dant beslut till omprövning och i övrigt fatta beslut i ett ärende, vars avgörande enligt någon av de bestämmelser som har angetts nu ankommer på skyddskonsulenten. Konsulenten kan hän skjuta ett sådant ärende till nämnden för avgörande.

Om den som har dömts till fängelse inte är nöjd med ett beslut av en övervakningsnämnd enligt 26 kap. 11, 15, 18, 19 eller 22 §, får han hos kriminalvårdsnämnden begära prövning av beslutet.

Kriminalvårdsnämnden kan i samband med beslut om villkorlig frigivning enligt 26 kap. 9 § med* dela sådant förordnande om övervakning som enligt 11 § samma kapitel ankommer på skyddskon- sulenten. **Lag 1988:942.** (Se vid 26:2.)

8 § Bestämmelserna i 7 § första stycket tillämpas på motsvarande sätt beträffande den som har dömts till skyddstillsyn.

Den som har dömts till skyddstillsyn får genom besvär hos hovrätt föra talan mot övervaknings- nämnds beslut i frågor som avses i 26 kap. 15 § eller 28 kap. 7 eller 11 §. Besvärstiden räknas från den dag då han erhöll del av beslutet. **Lag 1983:240.**

9 § Upphävd g. **Lag 1981:211.**

10 § Skyddskonsulents och övervakningsnämnds beslut som avses i 7 och 8 §§ länder omedelbart till efterrättelse, såvida ej annorlunda förordnas. **Lag 1983:240.**

11 § Talan må ej föras mot beslut som enligt denna balk meddelas av övervakningsnämnd i andra fall än i 7 och 8 §§ sagts, av hovrätt enligt 8 § eller av kriminalvårdsnämnden. **Lag 1981:211.**

LOV

av 12. desember 1958 nr. 7

OM FENGSELSVESENET

(FENGSELSLOVEN)

med endringer, sist ved lov
av 12. juni 1987 nr. 70

GRØNDAHL & SØN
LOVDATA

12 des. 1958 nr. 7.
Lov om fengselsvesenet.
(Fengselsloven)

Kapitel I.	Administrative bestemmelser.	1
Kapitel II.	Innsettelse i fengselsvesenets anstalter.	3
Kapitel III.	Behandling av innsatte som utholder straff eller annen frihetsberøvelse etter dom.	5
Kapitel IV.	Bestemmelser om løslatelse og gjeninnsettelse.	10
Kapitel V.	Behandling av andre innsatte.	12
Kapitel VI.	Forskjellige bestemmelser.	13

12 des 1958 nr 7

Lov om fengselsvesenet.¹

Ajourført med endringer, senest 12.06.1987 nr. 70

1 Se strl. § 26, mil.strl. § 13 jfr. § 16, lov 25 april 1947 nr. 1. - Jfr. *tidligere* Krl. 20 aug. 1842 kap. 2 og lover 12 juli 1848, 13 okt. 1857, 6 juni 1884 nr. 2, 26 juni 1893 nr. 1, 31 mai 1900 nr. 4, 12 des. 1903 (tilleggslover 26 mars 1907 nr. 2, 21 mars 1919 nr. 1, 24 mars 1922 nr. 2, 11 aug. 1924 nr. 2, 22 feb. 1929 nr. 2, 6 juni 1933 nr. 5, 22 mai 1953 nr. 3).

Kapitel I. Administrative bestemmelser.

§ I.¹ Fengselsstyret har den øverste faglige ledelse av fengselsvesenet.² Kongen gir instruks om utførelsen av de gjøremål som er lagt til Fengselsstyret.

Når ikke annet er fastsatt, treffer Fengselsstyret de avgjørelser som er omhandlet i denne lov. Fengselsstyret kan overlate til bestyrer av anstalt i fengselsvesenet å treffe slike avgjørelser, bortsett fra avgjørelser etter §§ 16 tredje ledd annet punktum, 26 nr 5, 35 annet ledd, 36, 40 annet ledd annet punktum og 44.

1 Endret ved lover 19 juni 1969 nr. 54, 12 juni 1981 nr. 62, 4 mars 1983 nr. 5 (ikraft 30 nov. 1984 ved res. 30 nov. 1984 nr. 1952).

2 Jfr. § 56.

S 1 a. Forvaltningsloven får anvendelse på saker som behandles etter denne lov om ikke annet følger av bestemmelsene i annet til **åttende** ledd eller er fastsatt i medhold av disse bestemmelser eller § 7.

Blir en tjenestemann påstått å være ugild, avgjør han selv spørsmålet, men han kan forelegge spørsmålet for sin nærmeste overordnede om han finner grunn til det.

Som fullmektig kan ikke brukes en annen innsatt. Det kan bestemmes at fullmektig ikke skal være til stede ved samtaler med den innsatte.

Når det er påkrevd av praktiske grunner og hensynet til sakens opplysning ikke tilsier noe annet, kan avgjørelser som gjelder den innsatte treffes uten forhåndsvarsel etter forvaltningslovens § 16 første og annet ledd. I sak om refselse etter § 26 eller om inndragning i medhold av § 30 annet ledd, skal forklaring fra den innsatte innhentes.

Den innsatte har ikke rett til å gjøre seg kjent med et saksdokument **og** har ikke krav på at avgjørelsen blir begrunnet for så vidt dokumentet eller begrunnelsen inneholder noe som det av hensyn til den innsatte selv eller hans forhold til personer som står ham nær, må anses utilrådelig at han får kjennskap til. Om grunngiing for øvrig

gjelder forvaltningslovens § 24 annet ledd. Kongen kan for visse saker bestemme at avgjørelsen ikke skal kunne kreves grunnlagt.

Saksbehandlingen, herunder vedtaket og underretningen om vedtaket til den innsatte, kan være muntlig når det tilsies av praktiske grunner. Opplysninger som nevnt i forvaltningslovens § 27 tredje ledd kan gis i generelle regler som utleveres den innsatte.

Fengselsstyret er klageinstans når avgjørelsen er truffet av bestyreren. Fengselsstyrets **avgjørelser** kan klages inn for Kongen, dog kan vedtak i klagesak ikke påklages. Kongen kan gi forskrifter om saksbehandlingen ved klage.

Kongen og Fengselsstyret kan av eget tiltak og uten hinder av fristene i forvaltningslovens § 35 tredje ledd omgjøre avgjørelser truffet av underordnet instans som er tillagt myndighet etter denne lov med unntak av avgjørelser om refselse" og inndragning.

1 Tilføyet ved lov 19 juni 1969 nr. 54, endret ved lover 27 mai 1977 nr. 40, 16 mai 1986 nr. 21 (ikraft 1 okt. 1986).

2 **Jfr.** § 1.

§ 2. Anstalt i fengselsvesenet ledes av bestyrer (direktør) som Kongen oppnevner (utnevner).

Embetsdommer, embets- eller tjenestemann i påtalemyndigheten og bestyrer av annen anstalt i fengselsvesenet plikter å motta oppnevne som bestyrer.

Kongen kan bestemme at en direktør skal bestyre flere anstalter i et bestemt distrikt.

1 Eneret ved lov 3 mai 1963 nr. 3.

2 Justisdepartementet iflg. res. 30 jan. 1959.

3 Justisdept. iflg. res. 26 juli 1963.

§ 3. (Opphevet¹ ved lov 4 mars 1983 nr. 5)

1 Ikraft 30 nov. 1984 ved res. 30 nov. 1984 nr. 1952.

§ 4. Ved de anstalter som Kongen bestemmer, skal det være et anstaltråd. Rådet skal behandle de saker som etter loven eller etter særlige regler er lagt til det. Bestyreren er medlem av rådet og leder rådets møter. Kongen bestemmer hvordan rådet for øvrig skal være sammensatt.

1 Justisdepartementet iflg. res. 30 jan. 1959.

2 Se § 27.

§ 5. Ved de anstalter som Kongen bestemmer, skal det være et tilsynsråd som etter nærmere regler skal føre tilsyn med anstalten og behandlingen av de innsatte. Rådet skal bestå av en dommer og minst tre andre medlemmer. I rådet skal sitte både menn og kvinner. Ved særskilt anstalt for kvinner skal det være minst to kvinner i rådet.

Kongen oppnevner medlemmene av rådet og nødvendige stedfortredere for dem, og treffer bestemmelse om hvem som skal

3

fungere som formann og nestformann. Oppnevningen skjer for to år. Rådets medlemmer kan tilstås en passende godtgjørelse for sitt arbeid.

Kongen kan treffe bestemmelse om tilsyn med anstalter som ikke har særskilt tilsynsråd.

1 Endret ved lov 3 mai 1963 nr. 3.

2 Justisdepartementet iflg. res. 30 jan. 1959 og 14 okt. 1960.

3 Justisdepartementet iflg. res. 26 juli 1963.

5 6. Den som antas til tjenstgjøring i fengselsvesenet, må være norsk borger, edruelig og det må ikke være noe å utsette på hans vandel. Han må ha fylt 21 år og godtgjøre ved legeattest at han er fri for legemsfeil eller sykdom som kan antas å være til hinder for utførelsen av tjenesten.

Kongen kan bestemme at den som skal gis fast ansettelse i visse stillinger ikke må være over 35 år.

Kongen¹ kan dispensere fra den nevnte bestemmelser om statsborgerskap og aldersgrenser.

Kongen gir nærmere regler om utdanning av tjenestemenn i fengselsvesenet, herunder også regler om en særskilt prøvetid.

En tjenestemann som har gjennomgått den fastsatte utdanning, har plikt til å gjøre tjeneste i fengselsvesenet i minst ett år etter avsluttet utdanning.

En tjenestemann kan midlertidig eller varig forflyttes til tjeneste ved en annen anstalt i fengselsvesenet, når tjenestens tarv tilsier det.

En embets- eller tjenestemann kan ikke uten særlig samtykke ha annen offentlig eller privat lønnet stilling eller drive privat erverv.²

1 Justisdepartementet iflg. res 30 jan. 1959.

2 Se strl. § 325.

§ 7. Enhver som gjør tjeneste i fengselsvesenet, har etter nærmere regler, taushetsplikt med hensyn til det han i stillings medfør får vite om tjenesten, anstaltene og de innsatte. Overtredelse kan straffes etter straffelovens bestemmelser om offentlige tjenestemenn.¹

1 Se strl. § 121.

Kapitel II. Innsettelse i fengselsvesenets anstalter.

§ 8. Fengselsvesenets anstalter omfatter fengsler, sikringsanstalter og andre anstalter som etter Kongens bestemmelse er lagt under dets administrasjon.

Kongen gir nærmere regler om hvordan anstaltene skal innrettes. Enkelte anstalter eller avdelinger i dem kan etter Kongens bestemmelse innrettes uten særlige sikkerhetsforanstaltninger (åpne anstalter).

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 3, 14 april 1972 nr. 15, 4 april 1975 nr. 12.

2 Justisdepartementet iflg. res. 30 jan. 1959.

3 Jfr. § 11.

§ 9. I fengsel innsettes personer som skal utholde straff av fengsel, hefte eller militær arrest, og personer som er pågrepet eller fengslet

siktet for en straffbar handling, eller som av andre grunner skal holdes i fengslig forvaring, jfr. dog § 10 første og siste ledd og § 12 annet punktum.

Fengslene kan være feiles for menn og kvinner, men i de større fengsler skal det så vidt mulig være en særlig avdeling for kvinner. Hvis forholdene gjør det tilrådelig, bør det være et særskilt fengsel for kvinner.

Mannlige domfelte som skal utholde lengre tids fengselsstraff skal fortrinnsvis settes inn i fengsel som er særlig bestemt til å motta slike innsatte.

I påtrengende tilfelle kan personer som er pågrepet eller fengslet og som skal fremstilles for domstol, politi eller annen offentlig myndighet eller settes inn i anstalt, for kortere tid anbringes i arrest eller annet lokale under politimessig forvaring istedenfor i fengsel.

Uten hensyn til begrensningene i første og fjerde ledd kan en person som er pågrepet eller varetektsfengslet, anbringes i arrest eller annet lokale under politimessig forvaring når det anses påkrevd av sikkerhetsmessige grunner.

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 3, 4 mars 1983 nr. 5 (i kraft 30 nov 1984), 14 juni 1985 nr 71 (i kraft 1 jan 1986). - Jfr. §§ 11 og 12.

§ 10. I sikringsanstalt **innsettes** personer som etter straffelovens § 39 nr. 1 e er besluttet undergitt sikring i anstalt under fengselsvesenet. Det samme gjelder personer som skal holdes i forvaring etter straffelovens § 39 a, for så vidt det ikke av særlige grunner finnes nødvendig å anbringe vedkommende i fengsel.

Personer som er undergitt varetektsfengsling, kan etter nærmere regler anbringes i sikringsanstalt for der å gjennomgå sakkyndig undersøkelse som retten har besluttet iverksatt eller som følger av lovbestemmelse.

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 3, 14 april 1972 nr. 15, 4 april 1975 nr. 12. - Jfr. §§ 11 og 12.

§ 11. Ved fordelingen av de domfelte på de forskjellige anstalter etter §§9 og 10 skal det særlig tas hensyn til vedkommendes alder, kriminelle fortid, anlegg og evner, mottagelighet for opplæring og påvirkning samt til lovbruddets art. Domfelte som lider av sjelelige eller legemlige mangler eller som av andre grunner trenger særlig pleie, bør søkes anbragt slik at de kan få den nødvendige behandling.

Domfelte som synes egnet for anbringelse under friere forhold, kan settes i åpen anstalt (jfr. § 8, annet ledd) når dette antas å kunne fremme deres tilpasning i samfunnet, og særlige grunner ikke taler imot det.

§ 12.¹ Hvis det finnes hensiktsmessig på grunn av vedkommendes helbred, sinnstilstand, arbeidsevne, tilpasningsevne eller av andre

særlige grunner, kan en person som utholder fengselsstraff, overføres til sikringsanstalt, pleieanstalt, kursted eller annen behandlingsinstitusjon for den gjenstående del av straffetiden. I særlige tilfelle kan det bestemmes at straffullbyrdelsen skal ta til i behandlingsinstitusjon som nevnt i første punktum.

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 3, 14 april 1972 nr. 15, 4 april 1975 nr. 12, 4 mars 1983 nr. 5 (ikraft 30 nov. 1984 ved res. 30 nov. 1984 nr. 1952).

Kapitel DDE Behandling av innsatte som utholder straff eller annen frihetsberøvelse etter dom.

§ 13. Bestemmelsene i dette kapittel kommer når ikke annet er sagt, til anvendelse på innsatte som i fengselsvesenets anstalter utholder frihetsstraff, sikring eller forvaring.

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 3, 14 april 1972 nr. 15.

§ 14. De innsatte skal behandles med fasthet og alvor og slik at deres muligheter for tilpasning i samfunnet søkes fremmet. Skadelige virkninger av frihetsberøvelsen skal så vidt mulig forebygges eller bøtes på.

§ 15. Etter nærmere regler skal det snarest mulig etter innsettelsen foretas en undersøkelse av den innsattes personlige og sosiale forhold.

§ 16. De innsatte skal, såfremt plassforholdene tillater det eller særlige grunner ikke er til hinder for det, være i enrom om natten.

De innsatte kan etter nærmere regler være i fellesskap om dagen under nødvendig tilsyn.

Hvor fellesskapsbehandling ikke kan anvendes eller ikke finnes formålstjenlig, skal de innsatte undergis behandling i enrom. Ingen innsatt kan holdes i enrom utover ett år uten samtykke av Fengselsstyret.

Innsatte som er anbragt i enrom skal hver dag få besøk av tjenestemenn ved anstalten.

§ 17. De innsatte skal gis passende arbeid. Innsatte som skal utholde kortvarig frihetsberøvelse, kan man unnlate å sette i arbeid når det vil være særlig vanskelig å skaffe beskjeftigelse til dem.

De innsatte plikter å utføre det arbeid som pålegges dem.

Ved valg av arbeid skal man i den grad forholdene tillater det, ta hensyn til den innsattes evner og ferdighet, og til hans muligheter for opplæring og beskjeftigelse etter løslatelsen.

De innsatte kan under nødvendig tilsyn settes til arbeid utenfor anstalten.

I særlige tilfelle og hvor det ikke er grunn til å frykte for misbruk, kan en innsatt etter nærmere regler få tillatelse til å arbeide hos arbeidsgiver utenfor anstalten.¹

1 Jfr. § 42.

§ 18. De innsatte skal etter nærmere regler ha godtgjørelse for det arbeid de utfører. Arbeidspengene kan tilståes som dagpenger eller fastsettes som akkordbetaling.

Innsatte som av helbredsmessige grunner ikke kan arbeide, kan tilståes et mindre beløp som dagpenger.

Når den innsatte samtykker i det, kan bestyreren beslutte at arbeidspengene skal brukes til hjelp for den innsattes pårørende eller til erstatning til den fornærmede ved den straffbare handling. Arbeidspengene kan også uten samtykke av den innsatte brukes til beste for de pårørende eller til den fornærmede når det er særlig behov for det.

Bestyreren kan bestemme at arbeidspenger skal brukes til erstatning for skade som den innsatte under oppholdet i anstalten eller under midlertidig fravær fra denne har forvoldt forsettlig eller ved grov uaktsomhet.

De innsatte kan etter nærmere regler få bruke arbeidspengene helt eller delvis til nyttige formål og til å skaffe seg gjenstander de har bruk for.

De innsatte har ikke noe krav på arbeidspenger som ikke er gitt dem til fri **rådighet**.

1 Jfr. § 26.

§ 19. Når det finnes formålstjenlig, skal de innsatte få opplæring og undervisning. De skal gis anledning til studier, lesning og annen beskjeftigelse utenfor arbeidstiden.

I den utstrekning det ikke strider mot god orden, og det for øvrig kan skje uten ulempe for anstalten, skal de innsatte kunne skaffe seg eller i særlige tilfelle få motta bøker, tidsskrifter, aviser og annet som kan gi dem gagnlig beskjeftigelse og atspredelse.

§ 20. Ved enhver anstalt i fengselsvesenet skal det virke en prest.

§ 21. De innsatte skal gis nødvendig legetilsyn. De plikter å la seg undersøke og behandle av lege etter nærmere regler, jfr. § 32.

§ 22. De innsatte som arbeider innendørs, skal hver dag så vidt mulig få oppholde seg minst en time i friluft. På søn- og helgedager skal de innsatte så vidt mulig gis **tillatelse** til et lengre opphold i friluft.

Hvor forholdene ligger til rette for det, bør de innsatte gis adgang til gymnastikk og idrettsøvelser.

§ 23. De innsatte skal etter nærmere regler få motta besøk av sine nærmeste og andre personer som det har betydning for dem å ha forbindelse med.

Besøk kan nektes når det er særlig grunn til å tro at besøket kan ha uheldig virkning. Dette gjelder også besøk av den innsattes nærmeste.

Den innsatte kan nekte å motta besøk av andre enn dem som gjør tjeneste ved anstalten, eller som i offentlig interesse har fått adgang til anstalten.

Besøk av andre personer enn dem som er nevnt i tredje ledd, skal i alminnelighet foregå i overvær av en tjenestemann ved anstalten.

1 Jfr. strl. § 5.

§ 24. Bestemmelsene i § 23, første og annet ledd får tilsvarende anvendelse med hensyn til brevveksling.

Brev til og fra den innsatte skal i alminnelighet leses av anstaltens vedkommende før de utleveres eller sendes.

Finner bestyreren at et brev som den innsatte har skrevet ikke bør sendes, skal han beholde brevet og underrette den innsatte om det.

Finner bestyreren at et brev som er sendt til den innsatte ikke bør leveres ham, skal han sende det tilbake til avsenderen. I særlige tilfelle kan han beholde brevet. Er avsenderen ukjent, kan han tilintetgjøre brevet. I alminnelighet skal han gi både den innsatte og avsenderen underretning om at brevet ikke blir levert til den innsatte. Denne bør også gjøres kjent med den del av brevet som uten skade kan meddeles ham.

§ 25. De innsatte har rett til å sende skriftlige søknader eller klager til rette myndighet.

Ønsker den innsatte å få tale med noen fra vedkommende myndighet, skal anstalten underrette denne om det.

Brev til Justisdepartementet eller Fengselsstyret og til anstaltens tilsynsråd, er unntatt fra bestemmelsen i § 24, annet ledd når de innleveres i lukket stand.

§ 26.¹ Når en innsatt under oppholdet i anstalten gjør seg skyldig i brudd på orden og disiplin eller i slett forhold for øvrig, kan foruten advarsel og utelukkelse fra undervisning og tap av begunstigelser, følgende refselsler anvendes:

1. Irettesettelse.
2. Utelukkelse fra arbeid for en tid av inntil 14 dager.
3. Inndragning av godskrevne arbeidspenger.²
4. Innsettelse i enrom for en tid av inntil en måned.
5. Frihetsberøvelse med inntil en måned, slik at denne tid ikke regnes med i anbringelsestiden. Denne refselse kan bare anvendes overfor innsatte som utholder fengselsstraff. For den tid vedkommende utholder denne refselse, avbrytes straffen. Flere gangers anvendelse av denne refselse må samlet ikke overstige tre måneder.

Flere av de nevnte refselsler kan anvendes i forening.

Refselser som nevnt kan også anvendes når den innsatte under midlertidig fravær fra anstalten eller under transport til eller fra anstalten gjør seg skyldig i forhold som nevnt i første ledd.

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 3, 14 april 1972 nr. 15.

2 Se § 18.

3 Se § 16.

§ 27. Bestyreren treffer beslutning om anvendelse av refselse etter § 26 nr. 1-4.

Når omstendighetene tilsier det, skal det innhentes uttalelse fra anstaltens lege før det treffes beslutning om refselse.

Der det er opprettet anstaltråd, skal saken forelegges for dette før avgjørelse treffes om refselse etter § 26 nr. 2-5.

Fengselsstyret skal uten opphold underrettes om alle tilfelle av refselse etter § 26 nr. 2-4.

Når omstendighetene gjør det særlig ønskelig, kan rettslig etterforskning begjæres.

Beslutning om refselse innføres i en refselsesprotokoll med opplysning om det forhold som har ført til refselsen.

1 Endret ved lov 19 juni 1969 nr. 54.

2 Se § 4.

3 Se strprl. § 26.

§ 28. Beslutning om refselse skal settes i verk uten opphold, med mindre særlige grunner er til hinder for det.

Når det ansees hensiktsmessig, kan det i beslutningen om refselse etter § 26 nr. 2-5 fastsettes at fullbyrdelsen av den skal utsettes en viss tid, dog ikke utover 3 måneder. Hvis den innsatte innen fristens utløp gjør seg skyldig i ny **overtredelse** som han blir ilagt refselse for, blir også den utsatte refselse å fullbyrde. I motsatt tilfelle faller den bort.

Hvis særlige grunner taler for det, kan bestyreren bestemme at fullbyrdelse av refselse etter § 26 nr. 2-4 skal avbrytes eller refselsen helt eller delvis ettergis. Fengselsstyret kan treffe tilsvarende bestemmelse angående fullbyrdelse av refselse etter § 26 nr. 5. Er fullbyrdelsen av en avbrutt refselse ikke gjenopptatt innen 3 måneder, faller refselsen bort.

§ 29. De innsatte må ikke skaffe seg eller motta annet enn det som er bestemt i denne lov eller fastsatt ved nærmere regler.

§ 30.¹ Rusdrikk og andre berusende eller bedøvende midler som en innsatt er i besittelse av ved innsettelsen, kan inndras og tilintetgjøres.

Gjenstander som er smuglet inn eller forsøkt smuglet inn i anstalten, eller som er laget eller ervervet der uten **tillatelse** av rette vedkommende, kan inndras.

Manuskripter eller andre skriftlige opptegetninger som en innsatt har gjort under anstaltoppholdet, kan etter bestyrerens bestemmelse

helt eller delvis beholdes i anstalten, når skriftet gir opplysninger om medinnsatte som ikke bør komme andre til kunnskap, når det er usømmelig eller når andre særlige grunner taler for at det ikke sendes ut.

1 Endret ved lov 19 juni 1969 nr. 54.

§ 30 **a.** Dersom det er grunn til mistanke om at en innsatt har brukt et rus- eller bedøvelsesmiddel, kan direktøren bestemme at det skal tas urinprøve, utåndingsprøve eller andre undersøkelser av ham som kan skje uten fare eller nevneverdig ubehag. Når særlige forhold i anstalten taler for det, og så vidt praktisk mulig etter forhåndssamtykke av Fengselsstyret, kan direktøren bestemme at det skal tas urinprøve ved stikkprøve eller alminnelig rutinekontroll av innsatte.

Dersom det er særlig grunn til mistanke om at en innsatt skjuler et rus- eller bedøvelsesmiddel i kroppen, kan direktøren etter uttalelse fra lege bestemme at det skal foretas kroppslig undersøkelse eller annet tiltak for å bringe stoffet fram. Er det praktisk mulig å forelegge saken for Fengselsstyret, skal dettes samtykke innhentes. Inngrepet kan bare utføres av helsepersonell. Nekter den innsatte, kan direktøren bestemme at han skal settes i enerom under tilsyn inntil det kan fastslås om det er stoff i kroppen.

Anstalten skal føre protokoll over tiltak etter første og annet ledd, samt grunnen og hjemmelen til dem. Utskrift av protokoll over tiltak etter annet ledd skal uten opphold sendes Fengselsstyret.

Fengselsstyrets vedtak etter denne paragraf kan ikke påklages.

1 Tilføyd ved lov 8 juni 1979 nr. 42. - Jfr. strprl. §§ 211 a og 211 b.

§ 31. For å avverge vold eller iverksettelse av trusler, **overvinne motstand**, forebygge rømning eller for å opprettholde ro og sikkerhet i anstalten, kan den innsatte etter nærmere regler anbringes i sikkerhetscelle eller det kan anvendes annet godkjent tvangsmiddel i den utstrekning det ansees nødvendig.

Så vidt mulig bør legens uttalelse innhentes før tvangsmiddel brukes.

Opphold i sikkerhetscelle utover 1 måned skal innberettes til Fengselsstyret.

§ 32. En innsatt som er syk, kan legges inn i fengselsvesenets **sykehus** eller et annet **sykehus**, hvis han ikke i anstalten kan få en hensiktsmessig behandling for sin sykdom. Tiden i sykehuset regnes ikke som avbrudd i frihetsberøvelsen, med mindre han selv har voldt eller foregitt sykdommen for å avbryte fengselsoppholdet.

Er det etter erklæring fra sakkyndig lege begrunnet tvil om en innsatts sinnstilstand, kan han av retten på det sted hvor anstalten

ligger, besluttes innlagt i sinnssykehus til nærmere observasjon etter reglene i **straffeprosessloven** § 167 første ledd.

1 Endret ved lover 22 mai 1981 nr 26 (i kraft 1 jan 1986), 14 juni 1985 nr 71 (i kraft 1 jan 1986).

§ 33. Frihetsberøvelsen kan avbrytes, når det skjønnes påkrevd av hensyn til den innsattes helbredstilstand eller når andre vektige grunner tilsier det. Det kan settes nærmere vilkår for avbrytelsen.

1 Jfr. strprl. § 474.

§ 34. En innsatt kan etter nærmere regler tilståes en kortere tids permisjon når særlige og vektige grunner taler for det, og det ikke er grunn til å anta at permisjonen vil bli misbrukt.

En innsatt som utholder lengre tids frihetsberøvelse, kan også tilståes slik permisjon når det ansees særlig formålstjenlig for behandlingen av ham.

Kapitel IV. Bestemmelser om løslatelse¹ og gjeninnsattelse.

1 Se strl. § 17, og lover 1 juni 1928 nr. 2 § 8, 25 april 1947 nr. 1 § 1.

§ 35. En innsatt som er dømt til fengselsstraff, kan løslates på prøve når han, medregnet mulig varetektsopphold, har utholdt to tredjedeler av straffetiden, dog minst 2 måneder. En innsatt som er idømt fengselsstraff i mer enn 18 år, kan løslates på prøve når han har vært fengslet i minst 12 år.

Er en domfelt som fyller vilkårene etter første ledd, ikke lenger fengslet, kan det besluttes at han uten ny innsettelse skal være undergitt reglene for løslatelse på prøve.

Løslatelse på prøve bør i alminnelighet ikke finne sted hvis den gjenstående straffetid blir mindre enn 14 dager.

Løslatelse på prøve tilståes ikke hvis omstendighetene gjør løslatelse utilrådelig, eller den innsattes forhold under frihetsberøvelsen taler imot det.

1 Endret ved lover 12 juni 1981 nr. 62, 31 mai 1985 nr 38 (i kraft 1 sep 1985 iflg res 26 juli 1985 nr 1456).

2 Jfr. § 38.

§ 36.¹ I tilfelle hvor det anses særlig begrunnet, kan en innsatt som er dømt til fengselsstraff, løslates på prøve når han, medregnet mulig varetektsopphold, har utholdt halvdel av straffetiden, dog minst 2 måneder.

1 Endret ved lover 27 mai 1967 nr. 1, 31 mai 1985 nr 38 (i kraft 1 sep 1985 iflg res 26 juli 1985 nr 1456).

§ 37.¹ Løslatelse på prøve tilstås ikke på den ubetingede del av en dom etter straffelovens § 52 nr. 2.

1 Opphevet ved lov 12 juni 1981 nr. 62, tilføyd ved lov 31 mai 1985 nr 38 (i kraft 1 sep 1985 iflg res 26 juli 1985 nr 1456).

§ 38.¹ Ved løslating på prøve kan det settes slike vilkår som nevnt i straffeloven § 53 nr 2, nr 3 bokstavene a-f, nr 4 og nr 5. Den innsatte

skal på forhånd få adgang til å uttale seg om vilkårene. Vilkårene fastsettes for det enkelte tilfelle av den myndighet som treffer vedtaket om løslating på prøve.

1 Endret ved lover 3 mai 1963 nr. 3, 9 april 1965 nr. 2, 12 juni 1981 nr. 62.

§ 39. Ved løslatelse på prøve skal det fastsettes en prøvetid på minst 6 måneder og høyst 3 år. Hvis den gjenstående straffetid overstiger 3 år, kan det fastsettes en prøvetid på **høyst 5 år**.

1 Endret ved lover 27 mai 1967 nr. 1, 12 juni 1981 nr. 62, 31 mai 1985 nr 38 (i kraft 1 sep 1985 iflg res 26 juli 1985 nr 1456).

§ 40. Når den prøveløslattes forhold gir grunn til det, kan vilkår som er fastsatt etter § 38 oppheves eller endres i prøvetiden, og det kan settes nye vilkår. Finnes det påkrevd, kan også prøvetiden forlenges innenfor de **lengste tider som er nevnt i § 39**.

Dersom den prøveløslatte ikke oppfyller fastsatte vilkår, gjelder straffeloven § 54 nr 2 tilsvarende. Blir det avsagt dom på fullbyrding av reststraff, kan ny løslatelse på prøve finne sted. Dette gjelder selv om minstetidene i §§ 35 og 36 ikke er oppfylt for reststraffen.

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 3, 12 juni 1981 nr. 62.

§ 41.¹ Dersom den prøveløslatte begår en straffbar handling i prøvetiden, og tiltale blir reist eller saken blir begjært pådømt av forhørsrett innen seks måneder etter at prøvetiden gikk ut, gjelder bestemmelsene i straffeloven § 54 nr. 3 tilsvarende når retten avsier dom.

1 Endret ved lover 1 juni 1973 nr. 29, 12 juni 1981 nr. 62.

§§ 42-44. (Opphevd ved lov 14 april 1972 nr. 15.)

§ 45. Når særlige grunner tilsier det, kan en innsatt løslates en kort tid før løslatelse ellers skulle skje.

§ 46.¹ Bestyreren skal dra omsorg for at løslating av innsatte som har vært undergitt lengre tids **frihetsberøvelse**, blir forberedt i god tid før løslating kan skje. I dette øyemed skal han tre i forbindelse med arbeidsmyndigheter, og med myndigheter eller organisasjoner som fører tilsyn med lovbytere. Han skal også i nødvendig utstrekning tre i forbindelse med helse- og sosialstyre og andre sosiale organer, eller med organisasjoner eller privatpersoner som kan yte bistand i vedkommende tilfelle, for å oppnå ordnete arbeids- og boligforhold for den løslatte, eller for å treffe andre tiltak som kan hjelpe ham til en lovlydig vandel etter løslatingen.

For innsatte som utstår kortere tids **frihetsberøvelse**, gis regiene i første ledd tilsvarende anvendelse så langt forholdene tillater det.

1 Endret ved lover 9 april 1965 nr. 2, 12 juni 1987 nr 70 (i kraft 1 jan 1988).

§ 47. Bestemmelsene i §§ 45 og 46 får anvendelse på alle grupper av innsatte som er nevnt i § 13.

Kapitel V. Behandling av andre innsatte.

§ 48. Bestemmelsene i dette kapitel får anvendelse på andre innsatte enn dem som er **nevnt** i § 13, herunder personer som er undergitt varetektsfengsel.

§ 49. De innsatte må ikke undergis andre innskrenkninger enn dem som er nødvendige for å sikre fengslingens øyemed eller for å opprettholde ro og sikkerhet i anstalten.

§ 50. De innsatte må ikke uten eget samtykke settes sammen med andre. Unntagelse fra dette kan etter bestyrerens bestemmelse gjøres når plassforholdene krever det, eller når det finnes tilrådelig på grunn av den innsattes alder, helbreds- eller sinnstilstand.

§ 51. De innsatte har rett til selv å skaffe seg kost og utstyr til sine rom når dette ikke strider mot orden og sikkerhet i anstalten.

De innsatte har rett til å utføre arbeid som de selv skaffer seg og som er **forenlig** med orden og sikkerhet. Utbyttet av arbeidet tilfaller den innsatte.

Hvis en innsatt ikke selv skaffer seg arbeid, skal han om han ønsker det, så vidt mulig skaffes arbeid ved anstaltens hjelp. Han skal tilstås en rimelig godtgjørelse for det arbeid han utfører for anstalten.

Det kan pålegges de innsatte å delta i renhold og annet husarbeid i anstalten, og de plikter å rette seg etter de bestemmelser som gis om dette.

§ 52. Med de innskrenkninger som følger av § 49 skal de innsatte få motta besøk og motta og sende brev. Hvor det finnes grunn til det, skal besøket foregå i overvær av en tjenestemann ved anstalten og brev til og fra den innsatte skal leses før de utleveres eller sendes.

Reglene i §§ 23, annet og tredje ledd, og 24, tredje og fjerde ledd får tilsvarende anvendelse.

Under samme vilkår som nevnt i første ledds første punktum, kan det **tillates** de innsatte å motta aviser og annet lesestoff samt å høre på radioutsendelse.

Beslutninger etter denne paragraf treffes av bestyreren.

§ 53. Den innsatte skal når han ber om det, få hjelp til å skrive brev eller søknader til sin forsvarer eller til dommer eller påtalemyndighet, samt til å sette opp klage til overordnet myndighet som nevnt i § 1 a sjuende ledd.

Anstaltens tjenestemenn eller andre personer må ikke brukes til å utforske den innsatte uten når dette skjer som ledd i undersøkelse bestemt av retten eller er bestemt i lov. Dette gjør ingen innskrenkning i påtalemyndighetens adgang til etterforskning.

§ 54. (Opphevd ved lov 22 mai 1981 nr 26, i kraft 1 jan 1986.)

§ 55. Bestemmelsene i §§ 16, fjerde ledd, 17, tredje ledd, 18, annet og fjerde ledd, 21, 22, 25-31 og 32, første ledd får tilsvarende anvendelse.

Kapitel VI. Forskjellige bestemmelser.

§ 56. Fængselsstyret gir nærmere regler om anstaltene, tjenesten og behandlingen av de innsatte.

1 Se § 1.

§ 57. Utgiftene til fængselsvesenet dekkes av staten, jfr. dog §§ 58 og 61.

§ 58. Fængselsdistriktene er forpliktet til å betale bidrag som hittil til fængselsvesenet.

Fængselsdistriktene kan kreve at det årlige fængselsbidrag blir innløst ved betaling en gang for alle av det 25-dobbelte av det årlige beløp.

Kongen kan med tre års varsel kreve slik innløsning av det årlige fængselsbidrag som nevnt i foregående ledd.

1 Jfr. tidligere lov 12 des. 1903 § 62.

§ 59. Kongen kan med Stortingets samtykke helt eller delvis frita et fængselsdistrikt for å betale bidrag som er nevnt i § 58 mot at fængselsdistriktene overdrar til staten til eiendom sine fængsler med tilhørende rettslokaler, tjenesteboliger og øvrige tilliggender samt inventar, eller hvor sådan overdragelse ikke finnes hensiktsmessig, mot at de yter et passende vederlag eller går med på en annen ordning som finnes tjenlig.

§ 60. Staten har full rådighet over fængsler med tilhørende rettslokaler, tjenesteboliger og øvrige tilliggender samt inventar, som fængselsdistriktene eier og staten har overtatt forvaltningen av, og har rett til å foreta de endringer og tilbygninger som den finner tjenlig.

§ 61. Kongen¹ bestemmer hvor meget det skal betales for forvaring og forpleining av skyldnere som undergis fængsling forvaring etter konkurslovens § 34² eller tvangsfullbyrdelseslovens § 256.

1 Justisdepartementet iflg. res. 30 jan. 1959.

2 Nå konkursl. § 105.

§ 62. Denne lov trer i kraft 1. april 1959.

Fra samme tid oppheves:

1. Lov om fængselsvesenet og om tvangsarbeid av 12. desember 1903, dog så at opphevelsen av lovens § 65¹ først trer i kraft på det tidspunkt Kongen fastsetter.

1 Om innholdet av denne paragraf henvises til tidligere utgaver av lovsamlingen.

Bilag 6

Vær oppmerksom på at det foreligger særtrykk av mer enn 400 forskjellige lover og forskrifter. Katalog kan rekvireres hos alle landets bokhandlere eller direkte fra Grøndahl & Søn Forlag A.S, Postboks 2308 Solli, 0201 Oslo 2.

Fabritius Strålfors, Oslo. 6. 88.

ISBN 82-504-1128-5

KAPITTEL 12

Utkast til ny fengselslov

Kap 1 Lovens anvendelsesområde og generelle prinsipper for frihetsberøvelsen

§ 1-1 Denne lov **gj** elder dom på fengselsstraff.

§ 1-2 Fengselsstraff skal så vidt mulig fullbyrdes i domfeltes hjemdistrikt eller der det kan forventes at vedkommende skal ta opphold etter løslatelse.

En fange må ikke undergis andre innskrenkninger enn de som er nødvendige for gjennomføringen av straffullbyrdelsen. Skadelige virkninger av frihetsberøvelsen skal søkes forebygget.

Det skal såvidt mulig skje en gradvis overgang fra anstaltanbringelse til full frihet og tas **utgangspunkt** i den enkelte fanges forutsetninger og muligheter for en effektiv utnyttelse av fullbyrdelsestiden.

Kap 2 Administrative bestemmelser

§ 2-1 Vedkommende departementet har den øverste administrative ledelse av fengselsvesenet og fastsetter generelle retningslinjer i medhold av denne lov.

§ 2-2 Fengselsvesenet inndeles i distrikter som hvert ledes av en direktør som utnevnes av Kongen.

Den daglige ledelse av en anstalt eller et kontor forestås på direktørens vegne av en bestyrer. De nærmere regler om distriktsinndeling og kvalifikasjonskrav til bestyrer fastsettes av Kongen.

Direktøren utnevnes av Kongen på åremål. Åremålstiden er seks år med adgang til gjenoppnevning.

Når ikke annet er bestemt, treffer direktøren avgjørelser etter denne lov. Direktøren kan delegerer til bestyrer å treffe avgjørelser i alle saker med unntak av avgjørelser etter kapittel 4, §§ 5-4 annet ledd og kapittel 7.

§ 2-3 Anstalttråd opprettes ved alle større fengsler etter departementets nærmere bestemmelser.

Som medlemmer av rådet oppnevnes representanter for tilsatte med ulik faglig kompetanse.

Rådet skal, etter nærmere retningslinjer, så vidt mulig, avgi uttalelse i saker som i medhold av denne lov skal avgjøres av direktør eller bestyrer. Det samme **gj** elder når en slik avgjørelse blir **påklaget**.

§ 2-4 Avgjørelser i fangesaker kan påklages til en sentral klagenemnd. Nemndas medlemmer oppnevnes av Kongen i Statsråd.

Formannen oppnevnes for seks år, de øvrige medlemmer for inntil fire år. Formannen skal være dommer. Formann og medlemmer kan gjenoppnevnes.

Nemnda skal hvert år avgi rapport om sin virksomhet til departementet.

Regler for klagenemndas organisering og saksbehandling gis av Kongen i Statsråd.

§ 2-5 Forvaltningslovens bestemmelser gjelder med følgende unntak:

- a. En fange kan ikke være fullmektig for medfange.
- b. En tilsatt kan ikke være fullmektig i sak vedrørende gjennomføring av frihetsberøvelsen eller iverksetting av andre straffettslige tiltak.
- c. Klagefristen i refselsaker er syv dager.

§ 2-6 Enhver som gjør tjeneste i fengselsvesenet eller i klagenemnda har etter nærmere regler taushetsplikt med hensyn til det vedkommende i stillings medfør får vite om tjenesten, anstaltene og fangene. **Overtredelse** kan straffes etter straffelovens bestemmelser om offentlige tjenestemenn.

§ 2-7 Foruten forskrifter som nevnt i de enkelte paragrafer kan Kongen ved forskrift gi nærmere regler til gjennomføring av loven.

Kap 3 Fullbyrdelsesalternativer.

§ 3-1 Idømt fengselsstraff kan fullbyrdes i og utenfor anstalt.

- § 3-2 Fullbyrdelsesalternativene er:
- a) lukket fengsel med særlige sikkerhetsforanstaltninger
 - b) lukket fengsel
 - c) åpent fengsel
 - d) hybelhus
 - e) straffullbyrdelse utenfor **anstalt**, men slik at domfelte pålegges fremmøteplikt for fengselsmyndighetene minimum to ganger i uken. Fremmøteplikten skal ikke overstige 40 timer i uken.

Straffullbyrdelsesalternativene c og d kan utholdes for endel av døgnet.

Straffullbyrdelse i institusjon utenfor feng-

selsvesenet kan finne sted etter bestemmelse-
ne i § 5.4.

§ 3-3 De nærmere regler om fullbyrdsesal-
ternativene gis av Kongen.

Kap 4 Gjennomføring av frihetsberøvelsen § 4-1 *Påbegynnelse av fullbyrdelsen*

Med mindre annet er bestemt skal straf-
fullbyrdelsen påbegynnes i åpent fengsel.

Innsetting i lukket fengsel skal skje når
domfelte er ilagt straff av fengsel i to år eller
mer, eller når det er fare for at domfelte vil
unndra seg strafffullbyrdelsen.

Hvis sikkerhetshensyn gjør det **påkrevet**,
skal strafffullbyrdelsen påbegynnes i fengsel
med særlige sikkerhetsforanstaltninger.

Hvis individuelle forhold tilsier at domfelte
ikke bør påbegynne strafffullbyrdelsen i feng-
sel, kan strafffullbyrdelsen, hvis bestemmelse-
ne i annet og tredje ledd ikke er til hinder for
det, i særlig tilfelle påbegynnes i hybelhus.

Hvis bestemmelsene i annet og tredje ledd
ikke er til hinder for det, kan strafffullbyrdel-
sen i helt spesielle tilfelle påbegynnes utenfor
anstalt

Hvis domfelte på tidspunktet for rettskraftig
dom er undergitt **varetekt**, skal plasseringen
av vedkommende bestemmes etter regiene i
§§ 4-2 og 4-3.

§ 4-2 *Utslusing*

Overføring til et mindre restriktivt full-
byrdsesalternativ skal foretas for å oppnå en
utvikling i fullbyrdelsen frem mot full frihet.

For fanger med straffetider over seks **måne-**
der utarbeides en fullbyrdsesplan. Slik plan
skal alltid utarbeides ved fullbyrdelse utenfor
anstalt

Overføring kan skje når det finnes grunn til
det Fanger kan kreve at slik overføring vur-
deres når, medregnet mulig varetektsopphold,
1/4 av straffetiden, dog minimum seks **måne-**
der, er fullbyrdet. Deretter kan ny vurdering
kreves hver tredje måned. Er et avslag pakla-
get, kan ny vurdering først kreves tre måneder
etter klageavgj øreisen eller seks måneder fra
kravet som førte til **klagen**, ble fremsatt

Fanger bør ha utholdt en del av straffeti-
den, medregnet mulig **varetektsopphold**, før
overføring foretas: 1/4 før overføring til åpent
fengsel, 2/4 før overføring til hybelhus, 3/4 før
overføring til strafffullbyrdelse utenfor anstalt

Ved **avgj** øreisen tas blandt annet hensyn til
faren for unndragelse fra strafffullbyrdelsen,
samt til fangens behov og egnethet

§ 4-3 *Tilbakeføring*

Her foreligger mindretallsforslag. En fange
kan overføres til et mer restriktivt fullbyrdel-

sesalternativ når vedkommende har begått
alvorlig eller gjentatte brudd på regiene for
fullbyrdsesalternativet. Slik overføring kan
også skje når det er grunn til å tro at fangen
har begått ny, alvorlig straffbar handling un-
der fullbyrdelsen og forholdet er under **etter-**
forskning eller vil bli politianmeldt, eller det
er særlig grunn til å frykte at ny alvorlig
straffbar handling vil finne sted.

Slik overføring kan bare vedtas når det an-
ses utilstrekkelig å overføre fangen innen
samme fullbyrdsesalternativ, eller endre
regiene for pågående strafffullbyrdelse utenfor
anstalt.

Tilbakeføring skal ikke skje hvor det anses
tilstrekkelig med iverksetting av kortvarige
forebyggende tiltak etter kap. 6.

Tilbakeføring skal ikke skje til et mer re-
striktivt fullbyrdsesalternativ enn det som
anses nødvendig, jfr. § 4-1.

§ 4-4 Etter søknad kan fangen overføres til
annen anstalt innen samme fullbyrdsesal-
ternativ, eller få endret regiene for fullbyrdel-
se utenfor anstalt.

Fangen kan overføres til annen anstalt in-
nen samme fullbyrdsesalternativ eller til
mindre restriktivt fullbyrdsesalternativ, når
det er strengt nødvendig av bygnings- eller
bemanningmessige forhold. Det samme kan
skje ved brudd på regler for fullbyrdsesal-
ternativet.

Regiene for fullbyrdelse utenfor anstalt kan
oppheves eller endres **når** forholdene gjør det
nødvendig. På samme vilkår kan det fastsettes
nye regler.

§ 4-5 *Ordinær utgang*

Fanger som er anbragt i **fullbyrdsesalter-**
nativene § 3-2 litra a-d har rett til ordinær
utgang når frihetsberøvelsen har vart i fire
måneder og minst 1/4 av straffetiden, medreg-
net mulig **varetektsopphold**, er utholdt. Det
kan gis **utgang** fire dager i løpet av to måne-
der.

Ordinær **utgang** gis likevel ikke:

- når det er grunn til å tro at fangen har be-
gått en straffbar handling under fullbyrdel-
sen og forholdet er under etterforskning
eller vil bli politianmeldt. **Utgang** etter
denne bestemmelse kan ikke nektes for en
periode på mer enn fire måneder.
- når det er særlig grunn til å tro at fangen
vil begå en straffbar handling som kan
medføre fengselsstraff.
- når det er grunn til å tro at fangen vil søke
å unndra seg fortsatt strafffullbyrdelse.

§ 4-6 Frihetsberøvelsen kan avbrytes når
dette kan avhjelpe særlige helsemessige pro-

blemer eller det for øvrig foreligger særlig tungtveiende grunner, og hvor disse ikke kan imøtekommes ved overføring til mindre restriktivt fullbyrdelsesalternativ.

§ 4-7 Når særlige grunner tilsier det kan fangen løslates kort tid før straffetidens utløp.

Kap 5 Det nærmere innholdet av frihetsberevlsen

§ 5-1 Regler om fellesskap i fullbyrdelsesalternativet § 3-2 litra a gis av vedkommende departement.

Fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra b-d skal ha adgang til alminnelig fellesskap i arbeids-, skole- og fritid. Innskrenkning eller utlukking fra fellesskapet kan finne sted etter bestemmelsene i §§ 6-2, 6-3, 6-4, 6-5 litra a og b, 7-2 nr. 3 og 7-6.

Fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a eller b, skal være i enecelle om natten med mindre hensynet til fangens helbredstilstand eller plassforhold er til hinder for det.

* § 5-2 Fanger har rett og plikt til arbeid eller undervisning. Arbeids- og skoleplikt bortfaller under sykdom og uførhet.

Fanger som arbeider i virksomhet administrert av fengselsvesenet, skal etter nærmere bestemmelser gitt av departementet tilstås en rimelig godtgjørelse. Det samme gjelder fanger som deltar i undervisning. Fanger som av helsemessige grunner ikke kan delta i arbeid eller undervisning, har krav på dagpenger.

* § 5-3 Departementet gir nærmere regler om hvilke gjenstander fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativ 3-2 litra a-d skal tillates å ta inn i anstalten.

Gjenstander som bringes inn i eller ut av anstalt kan undergis nærmere undersøkelse.

Penger eller gjenstander som er smuglet eller forsøkt smuglet inn i fengselsvesenets anstalter kan beslaglegges. Tilsvarende gjelder for gjenstander som er laget eller ervervet i anstalten uten tillatelse av rette vedkommende.

§ 5-4 Ved sykdom skal fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a-d, søkes overført til sykehus hvis vedkommende ikke kan gis den nødvendige behandling i fengselsvesenets anstalter. Opphold i sykehus medregnes i fullbyrdelsestiden.

Når det finnes påkrevet av hensyn til fangens helse, attføringsmuligheter m.v., kan vedkommende overføres til behandlingsinsti-

tusjon. I særlige tilfelle kan det bestemmes at straffullbyrdelsen skal påbegynnes i behandlingsinstitusjon.

* § 5-5 Enhver som passerer inn eller ut av et lukket fengsel, jfr. § 3-2 litra a og b skal passere en metalldetektor eller annen lignende teknisk innretning. Ved positivt utslag kan det foretas kroppsvisitasjon. Hvor dette nektes, kan vedkommende awises.

§ 5-6 Fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a-d kan undergis kroppsvisitasjon. Likeledes kan deres celler/rom og personlige eiendeler visiteres.

Fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a - d kan pålegges å avgi urinprøve.

Kontakt med utenverdenen

* § 5-7 Fanger har rett til å sende og motta postsendig.

Postsendig til og fra en fange som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a - c, kan undergis teknisk kontroll, herunder åpnes i nærvær av en tjenestemann.

Brev til og fra en fange som er anbragt i fullbyrdelsesalternativet § 3-2 litra a kan leses når det er grunn til mistanke om at brevet inneholder opplysninger om planlegging av kriminalitet eller om unndragelse fra straffullbyrdelsen.

Brev til og fra en fange som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra b og c kan leses når det er særlig grunn til mistanke om at brevet inneholder opplysninger om planlegging av alvorlig kriminalitet eller om unndragelse fra straffullbyrdelsen.

Hvis brev til en fange inneholder slike opplysninger, skal disse ikke meddeles vedkommende. Avsender skal om mulig varsles om at brevet ikke blir overlevert i sin helhet. Blir forholdet politianmeldt, skal brevet oversendes påtalemyndigheten. Forøvrig skal brevet tilintetgjøres. Det samme gjelder brev fra en fange som inneholder slike opplysninger.

Gjennomlesning av brev skal foretas av bestyreren.

Fangen skal på forhånd gis varsel om at gjennomlesning vil finne sted. Brev til en fange kan ikke leses igjennom dersom vedkommende ikke ønsker å motta brevet.

Brev som allerede er mottatt kan undergis kontroll etter regiene i annet, tredje og fjerde ledd.

Brev til eller fra offentlig oppnevnt forsvarer og offentlig myndighet, herunder diplomatisk eller konsulær representant, og internasjonale menneskerettighetsorganer som fangen

har klagerett til etter folkerettslige konvensjoner, kan ikke under noen omstendighet kontrolleres.

Bestemmelsene i første til sjetten ledd gjelder tilsvarende for brevlignende kommunikasjon ved lyd og bilde.

Når det gjelder bilder som skal offentliggjøres i massemedia, gjelder reglene i § 5-10 om reportasjer.

* § 5-8 Fanger har rett til å motta besøk.

Besøk til en fange som er anbragt i fullbyrdelsesalternativet § 3-2 litra a, kan nektes når det er grunn til å tro at besøket vil bli misbrukt til planlegging eller gjennomføring av en straffbar handling eller til unndragelse fra straffullbyrdelsen.

Besøk til en fange som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra b - d, kan nektes når det er særlig grunn til å tro at besøket vil bli misbrukt til planlegging eller gjennomføring av alvorlig straffbar handling eller til unndragelse fra straffullbyrdelsen.

Besøk kan likevel ikke nektes dersom faren for misbruk kan **avverges** ved iverksetting av **kontrolltiltak** etter §§ 5-3 annet ledd, 5-5, 5-6 eller 5-9.

Besøk til fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene 3-2 litra a - d skal nektes når det er grunn til å anta at det i forbindelse med tidligere besøk er begått en straffbar handling og forholdet er anmeldt til politiet. Slik nektelse opprettholdes i inntil tre måneder regnet fra det tidspunkt den straffbare handling har funnet sted og gjelder bare i forhold til person som var til stede under besøket.

Ved brudd på gjeldende besøksregler kan besøk avbrytes.

Besøk av oppnevnt forsvarer og av offentlig **myndighetsrepresentant**, herunder diplomatisk eller konsulær **representant**, kan ikke under noen **omstendighet** nektes eller kontrolleres.

Personer som er **beruset**, kan nektes adgang til fengselsvesenets anstalter.

Besøk skal foregå ukontrollert i egnet besøksrom, med mindre reglene om kontroll etter § 5-9 annet ledd kommer til anvendelse.

Departementet kan gi særlige regler om gjennomføringen av besøk av faste besøkende.

* § 5-9 Besøkende til fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a og b kan før og etter besøket undergis kroppsvisitasjon når det er særlig grunn til å tro at det i forbindelse med besøket vil bli planlagt eller utført en straffbar handling. Dette kontrolltiltak kan ikke benyttes dersom det anvendes kontrolltiltak som nevnt i annet ledd.

På samme vilkår som i første ledd, kan en tjenestemann være tilstede under besøket og overhøre samtalen, og det kan nektes fangen å ha fysisk kontakt med den besøkende. Dette kontrolltiltak kan anvendes under besøk til en fange som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a og b.

* § 5-10 Fanger har etter nærmere regler rett til å telefonere.

Det kan likevel nektes fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativet § 3-2 litra a å telefonere, når det er grunn til å tro at det ved hjelp av telefonsamtalen vil bli planlagt eller utført en straffbar handling eller planlagt unndragelse fra straffullbyrdelsen. På samme vilkår kan det besluttes avlytting av telefonsamtalen. Telefonering kan ikke nektes dersom faren for misbruk kan avverges ved overhøring eller avlytting av **samtalen**.

Fanger som er anbragt i fullbyrdelsesalternativet § 3-2 litra b, kan nektes å telefonere når det er særlig grunn til å tro at det ved hjelp av telefonsamtalen vil bli planlagt eller utført en straffbar handling eller planlagt unndragelse fra straffullbyrdelsen. På samme vilkår kan det besluttes avlytting av telefonsamtalen. Telefonering kan ikke nektes dersom faren for misbruk kan avverges ved overhøring eller avlytting av samtalen.

Dersom overhøring eller avlytting finnes påkrevd, jfr. annet og tredje ledd, skal samtalepartnerne på forhånd underrettes om kontrolltiltaket.

§ 5-11 Det kan gis **tillatelse** til reportasje fra fengselsvesenets fullbyrdelsesalternativer.

Fanger har rett til å la seg **intervjue** og fotografere. Reportasje kan ikke finne sted uten fangens uttrykkelige samtykke.

Direktøren skal før offentliggjøringen finne sted påse at reportasjen ikke inneholder opplysninger om fanger som ikke har gitt samtykke i henhold til annet ledd.

* § 5-12 Medlemmene Sunde, Helgesen, Helljesen og Rønning foreslår følgende bestemmelse:

Fangene har forsamlings- og organisasjonsfrihet. Dette innebærer ikke forhandlingseller streikerett.

Konkrete saker vedrørende den enkelte anstalt kan bare tas opp gjennom de etablerte samarbeidsorganer jfr. § 5-13.

Forsamlingsfriheten kan begrenses ut fra sikkerhetshensyn, bemanningssituasjonen og den daglige rutine i fengslet.

§ 5-13 I anstaltene skal det være samarbeidsorganer. Utvalgene skal sammensettes

av representanter for fangene og tilsatte ved anstaltene.

Området for samarbeidsorganets arbeid skal være fangenes daglige liv i anstalten. Det kan ikke tas opp til drafting spørsmål som angår en enkelt fange eller bestemt tilsatt, eller spørsmål om organiseringen av anstaltens sikkerhet.

§ 5-14 Forholdene skal legges til rette slik at fangene gis mulighet for fysisk aktivitet.

§ 5-15 Kortidspermisjon

Fanger som har rett til ordinær **utgang** etter bestemmelsene i § 4-5, har etter nærmere bestemmelser rett til besøkspermisjon.

Besøkspermisjon kan gis også i andre tilfelle enn det som er nevnt i første ledd. Det samme gjelder permisjoner av noen timers **varighet** i forbindelse med møter, idretts- eller kulturaktiviteter o.l.

§ 5-16 Velferdspermisjon

Fangene har rett til velferdspermisjon for å delta ved spesielle begivenheter med tilknytning til den nærmeste familie eller andre særlig nærstående. Det kan etter nærmere regler bestemmes at fanger som utholder kort straff gis avbrudd istedet for permisjon.

Det kan også gis velferdspermisjon når det foreligger andre viktige velferdsgrunner.

Velferdspermisjon bør normalt ikke gis:

- når det er grunn til å tro at fangen har begått en straffbar handling under fullbyrdelsen og forholdet er under etterforskning eller vil bli **politianmeldt**,
- når det er særlig grunn til å tro at fangen vil begå en straffbar handling som kan medføre fengselsstraff.
- når det er grunn til å tro at fangen vil søke å unndra seg fortsatt straffullbyrdelse.

Dersom rett til velferdspermisjon etter første ledd bortfaller etter bestemmelsene i tredje ledd, skal fangen gis fremstilling.

Kap 6 Kortvarige forebyggende tiltak

§ 6-1 Tiltak etter dette kapittel kan bare anvendes når umiddelbart inngrep er nødvendig.

§ 6-2 Utelukking fra fellesskapet med andre fanger i arbeids- eller skoletiden eller i fritiden foretas for å opprettholde ro og orden.

Tiltak etter denne paragraf kan opprettholdes i inntil fem døgn. I særlige tilfelle kan det besluttes at iverksatt tiltak kan forlenges med inntil fem døgn. Flere gangers anvendelse av tiltaket må samlet ikke overstige 30 døgn pr. år.

Denne paragraf kommer til anvendelse i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a til d.

§ 6-3 Utelukking fra fellesskap med andre fanger i arbeids- eller skoletiden og i fritiden kan foretas for å:

- hindre en fange i å skade seg selv eller øve vold mot andre,
- hindre betydelig materiell skade,
- hindre omsetting av rusmidler,
- minske en åpenbar fare for rømming.

Tiltak etter denne paragraf kan opprettholdes i inntil fem døgn. I særlige tilfelle kan det besluttes at iverksatt tiltak kan forlenges med inntil fem døgn. Flere gangers anvendelse av dette tiltak må samlet ikke overstige 30 døgn pr. år.

Denne paragraf kommer til anvendelse for fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a-d.

§ 6-4 Hvis det er særlig grunn til å anta at et ubestemt antall fanger har begått eller er i ferd med å begå handlinger som er nevnt i § 6-3 første ledd, eller andre alvorlige brudd på orden og disiplin, kan det besluttes at alle eller flere av fangene i vedkommende avdeling eller fengsel skal undergis begrenset fellesskap eller at fellesskapet helt skal oppheves.

Tiltaket kan opprettholdes i inntil tre døgn.

Denne paragraf kommer til anvendelse i rullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a og b.

§ 6-5 Som kortvarig forebyggende tiltak kan dessuten anvendes følgende tvangsmidler

- sikkerhetscelle for å hindre en fange i å skade seg selv eller øve vold mot andre, eller for å hindre betydelig skade,
- sikkerhetsseng for å hindre en fange i å skade seg selv,
- håndjern under transport i anstalt for å hindre en fange i å skade seg selv eller øve vold mot andre,
- fotjern på vilkår som nevnt under bokstav c,
- kølle til awergering av eller forsvar mot et alvorlig angrep på **person**,
- gassvåpen på vilkår som nevnt under bokstav e, dessuten for å gjenopprette ro og orden under opptøyer, awerge ulovlig inntrengen i fengslet eller bane seg adgang til **sperret**, forskanset eller låst rom.

Tiltak etter første ledd litra a og b kan opprettholdes i inntil fem døgn. I særlige tilfelle kan det besluttes at iverksatt tiltak kan forlenges med inntil fem døgn. Flere gangers anvendelse av sikkerhetscelle eller sikkerhetsseng må samlet ikke overstige 30 døgn pr. år.

§ 6-6 Under transport utenfor anstalt kan det foruten på vilkår som nevnt i § 6-5 litra c, anvendes transportjern og håndjern for å hindre en fange i å unnvike.

§ 6-7 Regler om rapporteringsplikt ved bruk av kortvarige forebyggende tiltak gis av departementet.

Kap 7 Refselsler

§ 7-1 Refselse kan ilegges når en fange forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelse gitt i eller i medhold av denne lov eller medvirker til slikt forhold.

Refselse kan ikke ilegges hvis fangen på handlingstidspunktet var sinnsyk eller bevisstløs som følge av en ikke selvforstyldt rus.

Departementet kan gi forskrift om adgang til å refse ved fravær fra anstalten.

* § 7-2 Følgende refselsmidler kan anvendes:

1. Skriftlig advarsel.

2. Bot

I fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a - d, kan også anvendes:

3. Utelukking **fra**, eller innskrenkning i fritidsfellesskapet med andre fanger for et tidsrom av inntil 20 dager.

4. Tap av retten til ordinær **utgang** for et tidsrom av inntil fire måneder. Slik refselse kan bare ilegges for rømming, unnvikelse eller uteblivelse etter **utgang**.

§ 7-3 Refselse etter § 7-2 nr. 2, 3 og 4 kan **gjøres** betinget med prøvetid på inntil to måneder. Dersom fangen i løpet av prøvetiden **gjør** seg skyldig i en ny **overtredelse** som fører til refselse, kan den betingede refselse fullbyrdes helt eller delvis.

Når helsemessige eller andre særlige grunner taler for det, kan fullbyrdelse av en refselse avbrytes eller refselsen helt eller delvis ettergis. Er fullbyrdelsen av en avbrutt refselse ikke gjenopptatt innen to måneder, faller den bort.

§ 7-4 Dersom fangen har begått flere refselsbare forhold, ilegges en feiles refselse.

Flere refselsmidler kan ikke anvendes i forening. Refselse ilegges ikke når fangen som følge av det refselsbare forhold bur overført til et mer restriktivt fullbyrdelsesalternativ eller til annen anstalt innen samme fullbyrdelsesalternativ.

Ved vurderingen av refselsesspørsmålet skal det tas hensyn til om det i anledning det refselsbare forhold er iverksatt andre tiltak overfor fangen eller om forholdet kan antas å få andre følger for vedkommende.

§ 7-5 Straffbare forhold kan som regel ikke gjøres til gjenstand for refselse.

Et forhold kan ikke gjøres til gjenstand for refselse dersom det er, eller vil bli, anmeldt til politiet.

Kongen kan fastsette unntak fra bestemmelsene i første ledd.

§ 7-6 En fange som er anbragt i fullbyrdelsesalternativene § 3-2 litra a - c kan utelukkes fra adgang til fellesskapet med medfanger i arbeids- eller skoletiden og i fritiden når det er særlig grunn til å mistenke vedkommende for å ha begått en handling som åpenbart vil medføre politianmeldelse eller refselse i medhold av § 7-2 nr. 2, 3 eller 4 og tiltaket er nødvendig av hensyn til etterforskningen eller for å forhindre nye regelbrudd. Utelukking fra fellesskapet på dette grunnlag kan under ingen omstendigheter strekke seg ut over tre døgn.

Mindretallets forslag

Medlemmene Benring, Liland og Vatsend reserverer seg for § 4-3 første ledd, og foreslår istedet følgende bestemmelse: En fange kan overføres til et mer restriktivt fullbyrdelsesalternativ når vedkommende har begått alvorlig eller gjentatte brudd på regiene for fullbyrdelsesalternativet eller vedkommende har begått ny straffbar handling, eller det er særlig grunn til å frykte at så vil skje.

Medlemmene Benring, Liland og Vatsend foreslår følgende bestemmelse inntatt som § 5-2 annet ledd: Den som uten gyldig grunn nekter å arbeide, kan helt eller delvis nektes å delta i fellesskap for den tid nektingen opprettholdes. Refselse kan ikke anvendes samtidig.

Medlemmene Benring, Liland og Vatsend foreslår følgende bestemmelse inntatt som § 5-3 fjerde ledd: Penger eller gjenstander som er smuglet inn, eller forsøkt smuglet **inn**, i fengselsvesenets anstalt, kan også inndras til fordel for statskassen. Tilsvarende **gj** elder for gjenstander som er laget eller ervervet i anstalten uten **tillatelse** av rette vedkommende.

Medlemmet Liland reserverer seg for lovutkastet § 5-5, og foreslår i stedet følgende bestemmelse: Enhver som passerer inn eller ut av et lukket fengsel, jfr. § 3-2 litra a og b, og som ikke er tilsatt ved fengslet, skal passere en metalldetektor eller annen lignende teknisk innretning. Ved positivt utslag kan det foretas **kroppsvisitasj** on. Hvor dette nektes, kan vedkommende awises.

Medlemmene Benring, Liland og Vatsend reserverer seg mot § 5-7 syvende ledd.

Medlemmene Benring, Liland og Vatsend foreslår følgende bestemmelse inntatt som

tredje punktum i § 5-8 femte ledd: Det samme **gj** elder når den besøkende under tidligere besøk forsettlig og grovt har brutt de regler som er fastsatt for besøkende.

Medlemmene Benring, Liland og Vatsend foreslår følgende bestemmelse inntatt som § 5-9 tredje ledd: Glassvegg mellom fangen og den besøkende kan brukes når andre kontrolltiltak ikke anses for tilstrekkelige for å hindre ureglementert atferd under besøket. De nærmere regler for bruk av glassvegg fastsettes av Kongen.

Medlemmene Benring og Vatsend reserverer seg for § 5-10 og foreslår istedet at bestemmelsen **gis** følgende ordlyd: Fangene kan gis adgang til å benytte telefon. De nærmere regler om fangers bruk av telefon fastsettes av Kongen.

Medlemmene Benring, Liland og Vatsend foreslår at «tillegg i tid» opprettholdes som refselsemiddel i alle fullbyrdelsesalternativer, jfr. § 7-2 første ledd.

tf-138-C-OT Den
JUSTITSMINISTERIET
Lovaafdelingen

7.

juni 1989

L.A. 1989-514-16

N O T A T

om

adgangen for indsatte til at udgive et fængselsblad.

1. Arbejdsgruppen under Straffelovrådet vedrørende udarbejdelse af en straffuldbyrdeleslov har anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om, hvorvidt indsatte i et fængsel efter grundlovens regler om ytringsfrihed har ret til, uden forudgående tilladelse og kontrol fra institutionens ledelse, at udgive et informationsblad.

Det fremgår af det udkast til betænkning, som Justitsministeriet har modtaget, at arbejdsgruppen er af den opfattelse, at der bør ydes de indsatte praktisk og økonomisk støtte til udgivelse af et informationsblad i institutionen. Arbejdsgruppen finder det dog samtidig påkrævet, at lederen af fængslet inden udgivelsen af bladet skal have adgang til at gennemlæse det og adgang til at forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, hvis navnlig sikkerheds- eller ordensmæssige hensyn gør det påkrævet.

2. Bestemmelsen i grundlovens § 77 om ytringsfrihed har følgende ordlyd:

"§ 77. Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde påny **indføres.**"

Selv om grundlovens § 77 efter sin formulering in-

deholder et absolut forbud mod censur, der gælder for enhver, er der i den statsretlige litteratur enighed om, at bestemmelsen må forstås med visse modifikationer. Det er således almindeligt antaget, at der kan være etableret et særligt retsforhold, der giver myndighederne adgang til inden for rammerne af retsforholdet at udøve censur ved på forhånd at gennemse kronikker, artikler, blade m.v., jf. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. gennemarbejdede udgave ved Ole Espersen, hvor der blandt andet anføres følgende (side 714):

"På samme måde som vi har set med hensyn til grdl. § 73 må også grdl. S 77 underkastes visse begrænsninger ud fra krydsende, underforståede retshensyn. Også på dette punkt gælder det at grundloven ikke er skrevet som en almindelig lov, men udtaler grundsætninger der må undergives visse indskrænkninger. Grdl. S 77 kan således ikke være til hinder for at der etableres afhængigheds- og disciplinærforhold der giver disciplinærmyndighedens indehaver adgang til at udøve censur.

Et oplagt eksempel herpå er det afhængigheds- og disciplinærforhold der etableres ved personlig frihedsberøvelse inden for strafferetsplejen - varetægtsfængsel og straffængsel. Det siger sig selv at de frihedsberøvede ikke kan have ukontrolleret adgang til at meddele sig til omverdenen, f.eks. gennem apokryfe indrykninger i dagspressen, for derved at sætte sig i forbindelse med medskyldige, påvirke vidner o.s.v."

3. I den statsretlige litteratur er der ikke taget nærmere stilling til, i hvilket omfang det **etablerede** afhængigheds- og disciplinærforhold kan berettige, at lederen af en offentlig institution - ud over på forhånd at gennemlæse de indsattes skriftlige materiale - kan forbyde udbredelsen af bestemte artikler, blade m.v.

Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), side 662, anfører således alene følgende herom:

"Grundloven er ikke til Hinder for, at der ved eller i H.t. Lov etableres retlige Afhængighedsforhold, i Kraft af hvilke visse Personer retsryldigt ... kan udelukkes fra Ytringsfrihed eller underkastes Censur af den Person eller Myndighed, som træffer Bestemmelse indenfor Afhængighedsforholdet, t.Eks. Forældremyndighed, personlig Umyndiggørelse, Anstaltsmyndighed i Fængsler, Sindssygehospitaler o.lign. Men det er tvivlsomt, i hvilken udstrækning dette kan ske."

Peter Germer, Ytringsfrihedens Væsen, side 223 ff, opstiller snævre rammer for, hvilke indgreb der kan gøres i ytringsfriheden. Hans opfattelse har imidlertid ikke vundet støtte i den øvrige statsretlige teori, da den bygger på en tese om, at grundlovens S 77 giver en uindskrænket (materiel) ytringsfrihed om alle offentlige anliggender. Hans opfattelse kan derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke tages som udtryk for gældende dansk ret, jf. Alf Ross, a.St., side 725.

Max Sørensen, 2. udgave ved Peter Germer, side 370 f, opstiller heller ikke kriterier for, i hvilken udstrækning det retlige afhængighedsforhold kan berettige, at anstaltsledelsen forbyder udbredelsen af visse kronikker, artikler, blade m.v. Sådanne kriterier opstilles heller ikke af Alf Ross, a.st., side 713 **ff**.

Ole Ingstrup, Festskrift til Hurwitz, side 347, anfører blandt andet følgende om spørgsmålet:

"... I henseende til spørgsmålet om offentlighedsretten for den, som er frihedsberøvet i en **kriminalforsorgsinstitution**, skal det blot afsluttende bemærkes, at de meget generelle udtalelser om censurretten i denne henseende, som findes i litteraturen, og hvorefter det ganske almindeligt udtales, at man i den strafferetlige frihedsberøvelse finder et eksempel på et afhængigheds- og **disciplinærforhold**, der giver adgang til censur, i denne meget generelle form synes for vidtgående...

Det synes på forhånd at måtte tages som udgangspunkt for overvejelserne, at den censurret, der er forenelig med grundlovens § 77, i hvert fald ikke går videre end den censur, der kvalitativt gennemføres på korrespondancerettens område..."

K. A. Frøbert, Massemediernes frihed og ansvar, side 52 ff, anfører i overensstemmelse hermed blandt andet følgende vedrørende indsattes ytringsfrihed:

"Det er dog næppe rigtigt, at man så kategorisk kan afskære mennesker, der henhører i varetægtsfængsel, eller som afsoner dom i en af kriminalforsorgens anstalter, fra ytringsfriheden i grdl. § 77. Det er naturligvis rigtigt, at anstaltens ledelse kan fratage den indsatte den faktiske adgang til at sende sit manuskript ud af huset, og at ledelsen også kan gøre det mindre indgribende: nemlig betinge en sådan adgang af, at ledelsen får lejlighed til at se manuskriptet igennem inden afsendelsen. Men der mangler enhver hjemmel til, at anstaltsledelsen skulle kunne standse manuskriptet efter forgodtbefindende. De indsatte har samme ret som alle andre borgere til at ytre sig offentligt om politiske, kulturelle, religiøse og andre emner. Ledelsen kan ikke standse et manuskript på grund af misnøje med de deri fremsatte synspunkter. Formålet med ledelsens ret til gennemlæsning er at sikre, at den indsatte ikke via offentliggørelsen overtræder institutionens ordens- og sikkerhedsregler, meddeler sig i apokryfe vendinger til medsigtede på fri fod eller begår nyt strafbart forhold (f.eks. ved gennem annoncer i pressen at lokke penge fra folk på bedragerisk vis).

De oven for omtalte cirkulærer omtaler kun brevveksling, ikke eksempelvis afsendelse af kronikker og læserbreve til pressen. Den mest naturlige forståelse af cirkulærerne er dog, at de også omfatter sådanne former for korrespondance, og at der derfor ikke kan gribes mere rigoristisk ind over for den end over for "almindelige" breve. Ole Ingstrup (anf. v. p. 347) er i overensstemmelse med disse synspunkter, idet han understreger, at den censurret, der er forenelig med grundlovens § 77, i hvert fald ikke går

videre end den censur, der kvalitativt og kvantitativt gennemføres på korrespondancerettens område."

Henrik Zahle, Dansk Forfatningsret, bind 5, side 59 ff, anfører blandt andet følgende om spørgsmålet (side 59-60):

"Den indsatte er anbragt i et afhængigheds- og disciplinærforhold, som sætter snævre rammer for vedkommendes bevægelsesfrihed og øvrige tilrettelæggelse af sin tilværelse, men dette kan næppe i sig selv bringe den indsatte uden for grundlovens § 77. At opbygge en almindelig adgang til censur alene på dette afhængigheds- og disciplinærforhold, er for vidtgående, jf. Ole Ingstrup i Festskrift til Hurwitz, side 347-340. På den anden side må det erkendes, at en indsats ønske om at offentliggøre en meddelelse, læserbrev eller bog, må være underlagt en vis begrænsning. Denne begrænsning er imidlertid næppe videre end de kontrolbeføjelser, som anerkendes med henblik på forebyggelse af ulovligheder. Hvor en fængselsinspektør træffer beslutning om, at eksempelvis en af en indsat forfattet artikel ikke må blive videresendt til en avis, og denne beslutning indbringes for domstolene, må hensynet til ytringsfriheden tale for en selvstændig og dybtgående efterprøvelse af den administrative beslutning."

Gennemgangen af den statsretlige litteratur giver **det** indtryk, at det særlige afhængigheds- og disciplinærforhold, der etableres mellem en indsat og fængselsvæsenet, ikke fuldstændig bringer den indsatte uden for grundlovens § 77. De indsatte har således efter den almindelige opfattelse ret til på tryk, i skrift og tale, at offentliggøre deres tanker, f.eks. gennem udgivelsen af blade og bøger. Der er dog også enighed om, at fængselsledelsen, uanset ordlyden af bestemmelsen i grundlovens § 77, kan udøve censur i den forstand, at bladet kan kræves forelagt til gennemsyn **inden udgivelsen**. Fængselsledelsen antages også at have adgang til at forbyde udbredelsen af visse artikler. Den-

ne adgang må dog være begrænset til tilfælde, hvor saglige hensyn taler **for**, at der gennemføres en begrænsning i den indsattes adgang til at ytre sig. Det kan f.eks. være for at hindre, at den indsatte ikke via offentliggørelsen overtræder institutionens ordens- og sikkerhedsregler, meddeler sig i apokryfe vendinger til medsigtede på fri fod, eller begår nyt strafbart forhold.

4. Folketingets Ombudsmand har i forbindelse med en konkret sag behandlet spørgsmålet om, hvorvidt en skoles ledelse har adgang til at udøve en vis forhåndskontrol (censur) med skoleblade, der distribueres på skolen, jf. Folketingets Ombudsmands beretning for 1958, side 165 ff. Ombudsmanden anførte blandt andet følgende (side 167, 2. spalte):

"Jeg udtalte som min opfattelse, at censurforbudet i grundlovens S 77 ikke kan være til hinder for udøvelse af en vis forhåndskontrol med hensyn til indholdet af skoleblade, der distribueres på skolerne. Grundloven har sikkert ikke haft forhold af denne art for øje. Dens almindeligt holdte forbud mod censur har altid været opfattet som givende plads for visse modifikationer; der er **således** ingen tvivl om, at det ikke udelukker teater- og filmcensur, og at det med hensyn til trykte skrifter er uanvendeligt indenfor institutioner, hvor særlige ordens- eller sikkerhedshensyn begrænser den enkeltes fulde udøvelse af **grundlovens** almindelige frihedsrettigheder. For skolers vedkommende kan det formentlig ikke afvises, at der kan forekomme tilfælde, hvor det af ordensmæssige og pædagogiske grunde kan være ønskeligt, at rektor (eller en repræsentant for denne) på forhånd har indseende med, hvad der af elever publiceres til omdeling på skolen."

Folketingets Ombudsmand udelukker således ikke, at der kan opstå et afhængigheds- og disciplinærforhold mellem en person og en institution, og at dette forhold kan begrunde, at institutionens ledelse udøver censur i den forstand, at ledelsen inden udgivelsen kræver bladet forelagt til gen-

Folketingets Ombudsmand kritiserede heller ikke i den aktuelle sag, at skoleledelsen - ud over at kræve bladet forelagt til gennemsyn inden udgivelsen - forbød udgivelsen af visse artikler. Han henstillede dog, at skoleledelsen i tilfælde, hvor den mente at måtte gå imod et ønske om optagelse af bestemte artikler i bladet, burde tilkalde bladets redaktør til en samtale, hvorunder der blev givet ham vejledning og forklaring med hensyn til skoleledelsens bestemmelser.

5. I den trykte retspraksis ses spørgsmålet om udøvelse af censur fra en anstaltsleders - herunder en fængselsleders side - i forbindelse med udgivelse af blade eller andre skrifter ikke at have foreligget til behandling.

I Ugeskrift for Retsvæsen for 1963, side 439 f, er der gengivet en Østre Landsrets dom, som fastslog, at grundlovens § 77 ikke var til hinder for, at skrifter, der er egnede til at skabe misfornøjelse med militærtjenesten eller har en uheldig indflydelse på disciplinen, forbydes indført og uddelt på militære områder.

Dommen tog ikke sigte på den foreliggende problemsstilling, idet det omtalte forbud ikke berørte retten til at offentliggøre tanker, men var en disciplinærforskrift, der angik, hvad de værnepligtige måtte eller ikke måtte foretage sig på militært område. Dommen betyder derfor ikke nogen indskrænkning af grundlovens § 77 i forhold til forsvarsmagten, jf. Alf Ross, a.St., side 715, note 23.

5. På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at den ordning, der er skitseret på side 33-34 i udkastet til betænkning, og hvorefter in-

stitutionens leder skal have ret til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad, ikke vil være i strid med grundlovens § 77.

En ordning, hvorefter institutionens leder skal kunne forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt hensynet til Kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige forhold eller ordenshensyn taler herfor, vil efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke være i strid med grundlovens § 77. Det samme gælder, hvis artiklernes indhold indebærer en overtrædelse af lovgivningen eller groft forulemper enkeltpersoner.

En tilbagekaldelse af den økonomiske støtte til udgivelse af de indsattes blad, såfremt der foreligger overtrædelse af de retningslinier, der gælder for bladets udgivelse, vil efter Justitsministeriets opfattelse heller ikke være i strid med grundlovens § 77. En sådan tilbagekaldelse kan ikke ligestilles med udøvelse af censur, hvorfor situationen falder helt uden for anvendelsesområdet for grundlovens § 77.

Notat:

Overslag over det talmæssige omfang af klager, som efter lovforslaget vil kunne indbringes for retten.

Det bemærkes generelt, at det for mange af punkternes vedkommende har været særdeles vanskeligt at tilvejebringe et skøn over det forventelige antal klagesager. Dette hænger dels sammen med, at der ikke på alle områder føres statistik i direktoratet, som kan belyse de relevante punkter, dels at muligheden for, at sagerne vil kunne indbringes for domstolene, i sig selv kan føre til ganske andre tal end det antal klagesager, der kan konstateres inden for det nuværende system.

Med disse forbehold kan man oplyse følgende:

1. (Straftidsberegning).

Anstalterne har omkring 300 sager årligt, hvor de indsatte ikke umiddelbart kan acceptere strafberegningen. I langt de fleste tilfælde lykkes det at stille den indsatte tilfreds ved hjælp af forklaringer. Kun ca. 10 sager årligt indbringes med hjemmel i retsplejelovens §998. Det er dog anstaltens opfattelse, at dette antal vil kunne stige noget ved en lettere adgang til indbringelse for retten.

2. (§21, stk. 3).

Bestemmelsen vil formentlig kun blive anvendt i et en-cifret antal tilfælde årligt. Til gengæld kan man vel forvente, at en stor del vil blive indbragt for retten.

3. (§22, stk. 3).

Der forekommer 10-15 sager af denne karakter årligt. Også her må man vel påregne, at de fleste vil blive indbragt for retten.

4. (§24, stk. 1).

Der vil formentlig være 300 - 400 sager af denne karakter pr. år. Efter den nugældende praksis vil der i disse sager kun i relativt få tilfælde - måske i 20 - 30 tilfælde ske overførsel til åben anstalt. I langt de fleste sager rejses overførselsspørgsmålet slet ikke, fordi det anses for omsonst. Hvis der indføres

en regel af denne karakter, må man gå ud fra, at en meget væsentlig del af de 300 - 400 sager vil blive rejst, og at der vil ske indbringelse for retten i en meget stor del af de tilfælde, som fører til afslag. Det skal dog tages i betragtning, at de indsatte i Vridsløselille typisk ikke er lige så interesseret i overførsel til åben anstalt som indsatte i andre lukkede anstalter, fordi overførsel typisk vil medføre, at de kommer til at afsone længere væk fra København.

5. (§25, stk. 3).

Her vil efter den nugældende praksis være tale om et en-cifret tal. Til gengæld må man forvente, at de praktisk taget alle sammen vil blive indbragt for retten.

6. (§27, stk. 1).

Sådanne afgørelser vil være særdeles sjældne.

7. (§28, stk. 1, nr. 1 og 2).

Egentlige overførsler til arresthuse sker sjældent. Derimod hænder det relativt ofte, at indsatte havner i arresthus på vej fra åben til lukket fængsel.

8. (Udgang).

Denne regel har især relevans for de lukkede anstalter. I disse får mellem 150 - 200 indsatte årligt afslag på udgang. Ca. halvdelen af dem klager. Antallet af indbringelser for retten må derfor antages at blive minimum 75 og maksimum 200 afhængig af, i hvilket omfang de nye regler tilskynder til klage.

9. (Besøgstilladelse).

Det anslås, at der er omkring 50 sager af denne type årligt. Det er vanskeligt at vurdere, hvormange der i givet fald vil blive indbragt for retten.

10. (§51).

Der anslås at være 10-20 sager af denne karakter årligt. Størstedelen vil formentlig blive indbragt for retten.

11. (§58).

Der er 60 - 70 sager af denne karakter årligt. Under det nuværende klagesystem indgives der næppe mere end 10 klager årligt. Det vil formentlig stige væsentligt under en domstolsordning.

12. (Sikringscelle).

Der er omkring 30 sager årligt, der er omfattet af reglen. Også her er der næppe mere end en halv snes klager. Det er vanskeligt at vurdere, om dette tal vil ændre sig under den nye regel.

13. (Strafcelle).

Under det gældende system er der mellem 100 og 150 sager årligt.

14. (Konfiskation).

Langt de fleste konfiskationer vedrører mindre pengebeløb og stofremedier samt forskellige ulovlige småeffekter. Det er vanskeligt at få et overblik over, hvormange konfiskationer af denne type, der finder sted årligt, men det kan godt løbe op i omkring 1000. Det er formentlig kun relativt få af disse, som vedrører værdier over kr. 1000. Under det nuværende system klages der kun i særdeles ringe omfang.

15. (Prøveløsladelse).

Der blev i 1988 givet godt 250 afslag på prøveløsladelse. Man må gå ud fra, at en væsentlig del af disse vil blive indbragt for retten - i hvert fald indledningsvis.

16. (Erstatning).

Der behandles under den gældende ordning et en-cifret antal sager af denne karakter årligt. De fleste drejer sig om udstrækning af frihedsstraffen, udover hvad retten har bestemt, og de fører normalt til, at der gives erstatning. Der er derimod meget få sager vedrørende sikringscelleanbringelse, enrumsanbringelser og lignende. Antallet af sådanne sager må forventes at stige kraftigt under den foreslåede regel.

Den 8. maj 1989,

